

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

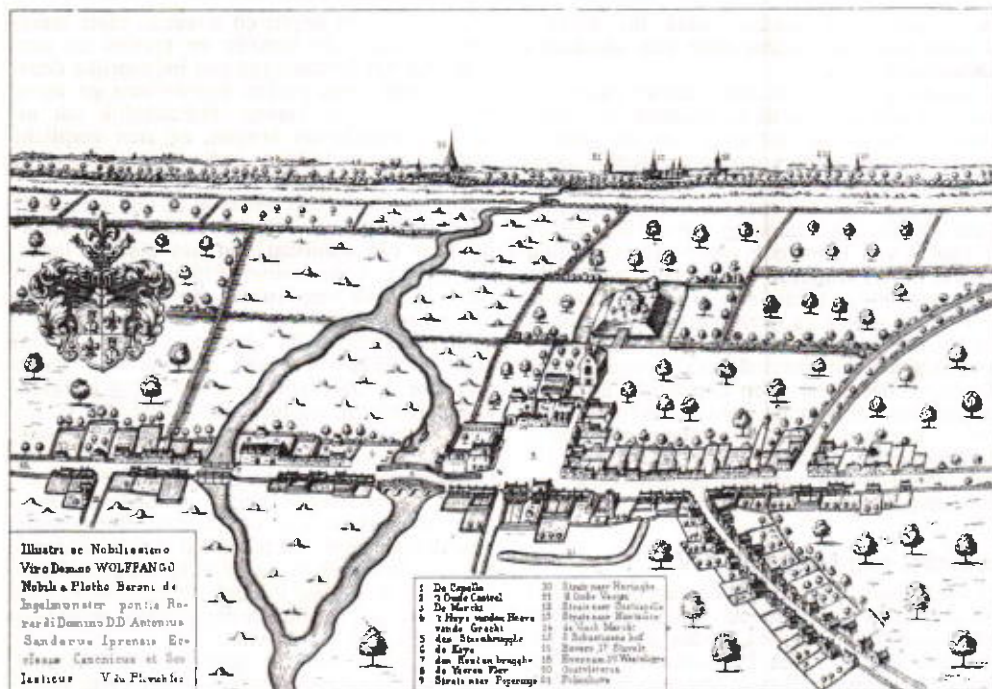
AAN ALLE LEZERS
EEN GELUKKIG
EN VOORSPOEDIG
1979 !

De strijd om een eigen parochie

HET KERKELIJKE LEVEN te Roesbrugge vóór 1807 (1)

Roesbrugge vroeg om een klooster aan Lodewijk XIV

Verkleinde afdruk van de beeldkaart van Roesbrugge-dorp, getekend omstreeks 1640 door Vaast du Plouich van Westouter, in opdracht van Sanderus voor diens Flandria Illustrata. Achter de markt, ongeveer op de plaats waar de kerk nu staat, bemerkt men de kapel van Roesbrugge, waarvan sprake in dit artikel.

Bij dekreet van 23 februari 1807, uitgevaardigd door Mgr. Fallot de Beaumont, bisschop van Gent, werd Roesbrugge een afzonderlijke parochie. Tot dan toe hing het af van de parochie Haringe en de Beverenkalsijde van Beveren.

Toch heeft Roesbrugge, vanaf zijn ontstaan gedeeltelijk een eigen kerkelijk leven geleid, met eigen kapel, eigen diensten en eigen priesters, wat zijn oorsprong vond in het feit dat de parochiale kerk nogal afgelegen was, ver buiten de dorpskom, en alleen langs kerkwegels te bereiken.

Een van de bedienaars van de Roesbrugse kapel, de priester Guillaume-F.-X. Vander Meulen (1737-1809) is bovendien een belangrijke historicus geweest, terwijl zijn naam ook vermeld is in de geschiedenis van de meteorologie. Maar daarover later meer.

Onze streek werd ongetwijfeld gekerstend vanuit Terwaan of Tereburg - vóór het Verdrag van Atrecht (1191) behoorde Terwaan tot het graafschap Vlaanderen - waar reeds in de vroege middeleeuwen een bisschop resideerde (59 bisschoppen van ± 500 tot 1553).

Het was een bisschop van Terwaan die na derhand onze streek kerkelijk organiseerde en in de 11e eeuw de dekenijen Diksmuide, Nieuwpoort, Veurne, Poperinge en Ieper oprichtte. Onder de impuls van Terwaan, werd op het einde van de 11e eeuw een kerk ge-

bouwd op het terrein van de afstammelingen van Hari (Haringe), ietwat verwijderd van de zompige en vaak overstroomde oevers van de IJzer, ten behoeve van een verspreide bevolking, met een kern nabij de boorden van de waterweg.

Deze kern of vlek - Rohardsbrugge geheten - vertoonde neiging tot uitbreiding vooraf nadat in het begin van de 13e eeuw Dame Elisabeth van Rohardsbrugge in het huwelijk trad met Willem van Bethune en zij samen een „kasteel“ betrokken, dat gelegen was op een hoogte (mote) aan de linkeroever van de IJzer. Op de rechteroever van de stroom zouden zij tevens een soort hofkapel gebouwd hebben.

De zorg voor de kerk en de parochie van Haringe, werd in 1147 door de Terwaanse bisschop toevertrouwd aan de abdij van St.-Augustinus, gelegen buiten de muren van Terwaan, aan wie een tiende van de opbrengst van de bezittingen van de Haringse parochiekerk moest ten goede komen. Om die heffing te beheren en te controleren werden een paar paters en enkele werkbroeders gevestigd aan de Waaienburg, in een soort bijhuis van de abdij: de proostdij „Beauregard“.

In 1220 stond Willem van Bethune aan die paters een deel van zijn heerlijkheid af om in hun onderhoud te voorzien, mits de verplichting dat zij de hofkapel zouden bedienen. Zij moesten er driemaal in de week de h. mis lezen, in het belang van al de inwoners van Roesbrugge.

De eerste parochiepriester

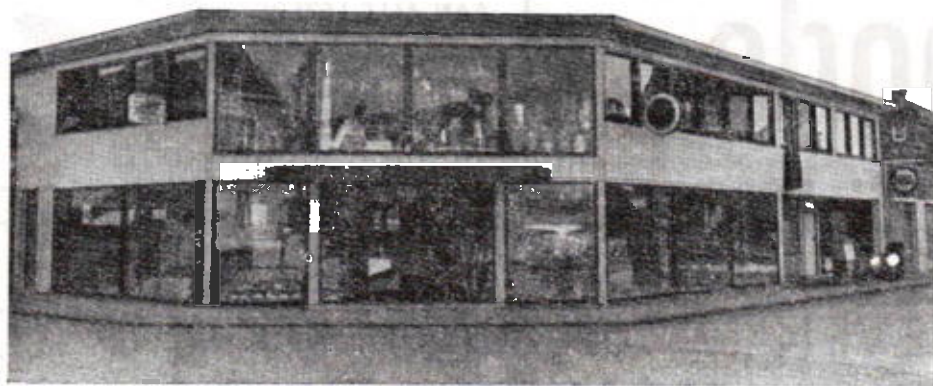
In maart 1279 werd de kapel van de heer van Rohardsbrugge toevertrouwd aan één pater, die zich in een huis te Roesbrugge kwam vestigen. Dit huis moest tevens dienen als passantengasthuis. Deze aan de kapel verbonden norbertijnenpater was in feite de eerste Roesbrugse parochiepriester. In opdracht van zijn abt moest hij elke zondag, dinsdag, donderdag en zaterdag een h. mis opdragen. Tevens ook elke vrijdag op kosten van de graaf van Vlaanderen, omdat de graaf jaarlijks uit Roesbrugge verschillende inkomsten genoot (rechten van de weekmarkt).

In de volgende eeuwen werd de kapel, samen met Roesbrugge-dorp, getroffen door overstroming, brand, plundering en vernieling. Zij werd in die jaren tweemaal herbouwd, wat zich opdroeg door het feit dat de gebruikte materialen niet van dezelfde stevigheid waren als deze die aangewend werden bij de bouw van een kerk.

Toen ten tijde van Marla van Boergondië, die in het huwelijk was getreden met Maximiliaan van Oostenrijk, de jonge vorsten moesten ten strijde trekken tegen Frankrijk - de erfvijand van het Boergondische huis - en tevens tegen hun elgen opstandige staten,

MET DE UITBREIDING VAN ONZE ZAAK . . .

de grootste en goedkoopste winkelluitbating van de streek

- Glas en Gleis
- Fantasieartikelen
- Schoenen - enz.
- Fietsen vanaf 3.990 fr.

COIFFURE CHRISTINE

Alexis Decarneplein 2

STAVELE

Tel. 057/30.05.70

- Moderne snit
- Permanenten
- Brushing

Moderne toestellen

kwamen hier, in 1488 Duitse, Vlaamse en Boergondische soldaten onder de leiding van Georg Eberstein en Denis de Morbeke om Roesbrugge te bestormen. Zij hadden de Fransen verjaagd die Duinkerke hadden ingenomen en keerden zich nu tegen Roesbrugge - een opstandig nest - waar versterkingen van oudere datum bestonden. Na verschillende aanvallen namen zij er driehonderd man uit Roesbrugge en omgeving gevangen, plunderden het dorp en staken het daarna in brand, de kapel inbegrepen. Maar Roesbrugge was bewoond door een taal ras dat zich niet vlug liet ontmoedigen en amper was de ramp voorbij of men sloeg de handen in elkaar en begon aan de heropbouw. Omstreeks 1492 was ook het Roesbrugge bedehuis uit zijn as verzezen en het stond er terug, groter dan ooit. Maar opnieuw moet de konstruktie te wensen hebben gelaten, want in 1664 werd het nogmaals herbouwd en het bleef onvoltooid tot in 1676.

De Roesbrugse kapel werd toen bediend door de paters gereformeerde karmelieten van Ieper en een kapelaan verbonden aan de kerk van Haringe, die te Roesbrugge gehuisvest was (zo komt het dat zolang als er een onderpastoor te Roesbrugge was, men altijd sprak van „de kapelaan“). Er bestaat een stuk van de 4de augustus 1671 waarbij de bisschop van Ieper (bisdom ontstaan uit het oude bisdom Terwaan) goedkeurt dat de katechismus somtijds gegeven wordt in de kapel van Roesbrugge, door de pastoor van Haringe, E.H. F. De Wyntere, of zijn onderpastoor en dat daartoe ook een zekere Laurentius Auwe-

naert toegelaten wordt, „mits hij daartoe in staat bevonden wordt door een bekwaamheidsonderzoek“.

Roesbrugge-dorp wenste echter meer en een invloedrijke inwoner, Jacobus de Latre stelde pogingen in het werk om de pastoor van Haringe te binden aan een volledige kerkdienst in de kapel. Maar de pastoor verzette zich hiertegen en het moet zijn dat, gezien de grote afstand, de bediening van de kapel door de paters van Ieper ook wel eens spaak liep (vooral in het winterselzoen) want men dacht eraan om de oprichting aan te vragen van een soort bijhuis van de gereformeerde karmelieten, te Roesbrugge om aldus een bestendige aanwezigheid van geestelijkheid te verzekeren. Maar ook dat vond geen genade in de ogen van de pastoor van de kerk te Haringe, aangezien de kerk in die omstandigheden haar bestaansrecht praktisch zou verliezen. De kerk van Haringe was de parochiekerk van Roesbrugge en daaraan viel niet te tornen.

Rekwest aan Lodewijk XIV

In 1679 werd door de leden van de „Kamer van Rethorica“ van Roesbrugge: Jacobus de Latre, Antonius Coppens, Pieter de Latre, Joris Neut, Pieter Bruneel, Jan-Baptist Thooris, Pieter Desenap, Guillaume Van Bambeke, Jacques Roens en Charles-Ignaes Du Jardin (postmeester) een adres gericht aan Lodewijk XIV om te Roesbrugge dat bijhuis van de gereformeerde karmelieten te krijgen.

In hun schrijven wezen zij erop dat de parochiekerk te ver afgelegen was en in de winter,

tengevolge van regen en sneeuw, bijna onbereikbaar was. Zij trokken er tevens de aandacht op dat Roesbrugge een belangrijke door-gangsplaats was tussen Duinkerken en Ieper en schreven de koning uitdrukkelijk dat indien zij voldoende kregen, zij zich verplicht zouden zien te bidden „pour la prospérité et santé de vos armes“!

Zij overhandigden het stuk aan de intendant La Boistel, die dit rekwest voor advies stuurde naar het vikariaat van het bisdom Ieper, die het op 9 december 1679 overmaakte aan pastoor Leroy van Proven, die deken was van de dekenij Poperinge.

Op 3 januari 1680 verzamelde deze in zijn huis de E.E.H.H. Lemaire, pastoor van Westvlieten, F. De Wyntere, pastoor van Haringe, J. Schouteeten, pastoor van Krombeke, G. De Rym, pastoor van Beveren, W. Vandermeersch, pastoor van Stavele en F. Leleu, pastoor van Oostkappel om zich te beraden over dit verzoek. Waarschijnlijk onder invloed van pastoor De Wyntere was hun besluit niet gunstig voor Roesbrugge. Zij meenden dat er voldoende voorzien was in de godsdienstige behoeften van de streek en dat de oprichting van een klooster te Roesbrugge noch wenselijk noch aan te bevelen was.

Tengevolge van dit negatieve advies was ook Lodewijk XIV van oordeel dat er te Roesbrugge geen klooster moest komen.

Maar de Roesbruggenaaers lieten niet los en hetgene ze niet kregen van het opperste gezag, werd bepleit te Ieper, op het bisdom.

(‘t vervolgt) R.A.B.

GALERIJ VERMET-LOUWYÉ

Bergenstraat 9, 8991 STAVELE-BEVEREN

TEXTIEL EN KONFEKTIE

VOOR HEREN EN KINDEREN :

- Moderne broeken in Tergal, „Pane“ en Jeans
- Blazers - Mooie pull's en gilets

VOOR DAMES :

- Moderne kledjes - Rokken
- Grote keus in pull's

ALLE TEXTIELWAREN :

- Dekens (in alle prijzen) - Lakens (flanel en tergal)
- Ondergoed (Evada - Lama - Tencate) - Werkkledij
- Geschenkartikelen

Vanaf 9 januari : grote reklaamverkoop

GROTE SPAARAKTIE

van 20 oktober 1978 tot 31 januari 1979

Er zijn 100 prijzen te winnen,

met als hoofdprijs een vaatafwas, verder nog een klokradio, woordenboek „Verschueren“, allesnijder, elektrische haarborstel, elektrisch mes, e.a.

Een deelnemingsformulier per 5 000 F. die U bij ons spaart.
Bij opening van een depositoboekje of zichtrekening :
5 deelnemingsformulieren extra.

**PAUL RECOUR
VANWILDEMEERSCH**

**Prof. O. Rubbrechtstraat 68A
8990 ROESBRUGGE-HARINGE**
Tel. 057/30 02 70

De N.V. Van Robaey's Frères te Killem (5)

Lossen van zaaizaad te Ghyvelde - men herkent Remi Tant en Maurice Decaestecker (†)

Het werk te velde

Zoals gezegd, werd vanaf 1939 vooral gewerkt met kontrakten die bij de landbouwers werden afgesloten, en waardoor een belangrijke stock ruw vlas kon worden aangelegd op verschillende plaatsen in het Franse binnenland. Aanvankelijk was de aankoop van ruw vlas beperkt tot de streek van Killem zelf en ook wel de aangrenzende departementen. Doch met de grotere behoeften aan vlas moest men steeds dieper in het Franse binnenland doordringen tot in Normandië toe, waar in die tijd zeer veel vlas werd verbouwd door Belgische vlasbazen. Het was de tijd van de „équipes“, want vóór de slijtmachines werden gebruikt, moest al het vlas met de hand worden getrokken en opengespreid voor het „velten“ of dauwroten, zodat ieder jaar enige honderden mensen aangeworven werden, om elk in zijn „équipe“ vlas te gaan trekken. Een heroïsche tijd, waarbij de vlasarbeiders in schuren en op hooizolders, in stallen en herbergkamers moesten overnachten, om dan 's morgens vroeg vóór dag en dauw vlas te gaan trekken, of vlas te gaan keren of op te binden. Kortom, het slavenwerk zoals het in die tijd nog moest gebeuren, want van mechanisatie was in deze sektor nog maar amper sprake. Dat er dan vaak ook minder prettige ervaringen werden opgedaan, vooral wanneer een of ander landbouwer niet meewilde, of men 's avonds wat te veel „pinard“ had gedronken om het stof door te spoelen, dat kwam er nog bij.

De betalingen door de fabriek aan de boeren gebeurde toen nog in baar geld, want de landbouwers wantrouwden de betaling per check. Henri Neudt en de tweede bediende hadden dan ook soms een ganse buikgordel vol met geld op zich, en met hun klein kamionetje trokken ze van hier naar daar om te betalen. Soms gebeurde het, zoals te Wulverdinghe, dat de boeren opgeroepen werden om hun geld in ontvangst te komen nemen, en dat er daar dan een „dag“ werd van gemaakt,

waar duchtig gegeten en gedronken werd.

Met de kontraktenteelt kwam natuurlijk ook het probleem van het zaaizaad ter sprake. Het zaad van de eigen teelt werd vooral verkocht aan de oliestamperijen om er de lijnzaadolie uit te persen en er de vermaarde lijnzaadkoeken van te maken die dan als veevoeder verkocht werden aan de landbouwers. Het zaaizaad kwam meestal uit Nederland, soms uit een van de toenmalige Oost-Europese landen. Als men bedenkt dat voor het bezaaien van één hectare van 130 tot 140 kg zaaizaad nodig is, dan kan men begrijpen dat wanneer men rond het jaar 1938 reeds ongeveer 6 à 700 ha ruw vlas verwerkte en daarvan ongeveer 500 ha door de firma zelf werd uitgezaaid, waarvoor zij zelf het zaaizaad diende te leveren, dat men toen reeds over een gewicht aan zaad van 65 à 70.000 kg moest beschikken. Wanneer in de jaren zestig de hoeveelheid vlas nodig om te verwerken opliep tot ongeveer 5.000 ha, dan komt men voor het uitzaaien alleen tot het formidabel gewicht van 650 à 700.000 kg zaad.

Het zaaizaad uit Nederland kwam doorgaans per schip tot in Ghyvelde, langs de vaart Duinkerke-Adinkerke, alwaar het gelost werd en per kamion overgebracht werd naar Killem, of uitgevoerd naar de verschillende opslagplaatsen die ten allen kante, vooral na de oorlog zouden worden gebouwd.

Intussen echter was het juist die oorlog die een grote hinderpaal was geweest voor de verder uitbreiding van het bedrijf. Gelukkig had men, zoals gezegd, in de jaren 1938-1939 belangrijke hoeveelheden ruw vlas opgeslagen die t'allen kante beschikbaar lagen. De oorlogsjaren zouden heel die stock opeisen, en men kon, omwille van de oorlogsomstandigheden niet meer rekenen op belangrijke nieuwe aanvoer. Het werk in de fabrieken werd dan ook teruggebracht tot één enkele ploeg, die 10 uur per dag werkte, doch ondanks alles kon men toch het hoofd boven water houden en voor een permanente be-

drijvigheid zorgen in het vooruitzicht van betere tijden. Alleen de twee laatste oorlogsjaren, 1943 en 1944, waarin het uitzaaien en het veldwerk bemoeilijkt werd door de bombardementen en andere oorlogsactiviteiten, alsmede het jaar 1945, vertoonden een balans met negatief bedrijfsresultaat.

We zien dan ook opvallend veel streekgenoten die gedurende de oorlog zo goed en zo kwaad als het ging op post bleven, en voor zover ze konden iedere dag naar Killem trokken. Buiten de oud-gedienden die wij vroeger reeds hebben genoemd hadden we onder anderen: Camiel Bertheloot, Maurice Cappelaere, Camiel Christiaen, Jérôme Deloz, Albert Maes, Camille Mares, Albert Verschaeve, Michel Wisselnyck en Oscar Verslype uit Roesbrugge; Camiel Coevoet, Marcel Decrock, Remi Deraedt, Germain Descamps, Henri Loones, Maurice Verschaeve, Maurice Wollaert, Roger Vandersype en Julien Vernieuwe uit Haringe; Gaston Christiaen, Camiel D'Hooghe, Jules Maerten, Camille Schottey, Valère Six en Edmond Tanghe uit Beveren en de Hoge Seine; Maurice Bryon uit Krombeke; Maurice Bogaert, Leon Caveel, Maurice Decaestecker, Camiel Ostyn, Gerard Top, Henri Vandebussche en Albert Notredame uit Proven, alsmede zoveel anderen die hen tijdens de oorlog vervoegden. Zij gingen er werken „om den brode“ in de letterlijke zin van het woord, ondanks het steeds dreigender oorlogsgevaar waaraan vooral fabrieken in de laatste oorlogsjaren bloot stonden. Zij bleven er zwingelen, en vanuit de turbines bleven de vezels komen die nog moesten opgezwingeld worden door de 30 à 35 opzwingelaars, terwijl de „krote- of -kloddezwingelaars“ dan nog meer dan hun werk hadden.

De nieuwe aanpak

Maar ook aan de oorlog kwam een einde. Een einde met een wrange nasleep en vele zure oprispingen. De vlasfabriek van Killem werd opnieuw een aantrekkingspunt voor onze arbeiders; en vóór de grote mechanisatie een ingrijpende verandering in het bewerken van het vlas zal inluiden, zien wij dat er rond de 350 man werkzaam waren te Killem alleen, en ± 450 man in totaal te werk werden gesteld wanneer men Quesnoy erbij rekent. De tijden waren echter zodanig veranderd, dat de oude vlasbewerkers zich dienden aan te passen.

Het eerste vervoer van het personeel begon in 1946 gedurende de „vlas campagne“ d.i. het slijten, keren en opbinden van het vlas. De eerste autobuschouffeur was Maurice Christiaen, die reeds in 1935 te Killem kwam werken, en er bleef tot in 1955. André Gruwier uit Haringe volgde hem tijdelijk op in november 1945, en voor de sektor Watou, Haringe en Roesbrugge zou Odier Denys instaan. Vanaf 1949 was hij op post en slechts in juli 1965 zou hij om gezondheidsredenen het werk stopzetten. Thans wordt het personeel nog vervoerd door Robert Vanacker, die in september 1941 begon, en door Gabriël Claerhout uit Stavele die in 1951 Georges Pieters opvolgde, dit wat de streek van Leisele betreft. Vele oud-bekenden zijn helaas reeds overleden, anderen zijn op rust gegaan of gingen elders werk zoeken.

De eigenlijke „nieuwe start“ kwam er in 1946, en zou zijn hoogtepunt bereiken met de bouw van de nieuwe fabrieken. De afbraak van de oude (tweede) fabriek nam in 1950 een aanvang. In 1951 werd het nieuwe kompleks opgetrokken en in 1952 kon men alles

Lees verder blz. 6

STAVELE in de Wereldoorlog 1914-1918 (5)

Een Kabelballon boven Stavele.

Kabelballons

Van in de maand december 1914 werden boven het front aan de IJzer grote luchtballons opgelaten en vastgelegd (ballons captifs). De dichtbij gelegen was geankerd op de hoeve van de genaamde Dujardin te Elzendamme, grondgebied Pollinkhove. Er werd een hele lijn ballons aangelegd, van noord naar zuid. Deze luchtballons waren in feite observatieposten.

De eerste luchtballon die in de geschiedenis gebruikt werd noemde de „Entreprenant” en werd, bemand door twee Franse officieren, opgelaten boven het slagveld nabij Fleurus de 6e juli 1794 tijdens de Franse omwentelingsoorlogen.

In december 1914 en ook in 1915 waren er te Stavele slechts een drie- of viertal van die hooghangende lucht-uitkijkposten te zien maar tijdens de jaren 1916, 1917 en 1918 waren er 12 tot 15 zichtbaar. Vaak kwamen de Duitsers met hun vliegtoegen die „captifs” in brand schieten. De inzittende moesten zich met een valscherp redden. Weinig zijn er verongelukt of erg verminkt geworden.

De luchtballon werd uitgevonden door twee

Fransen, de gebroeders Joseph en Etienne Montgolfier.

De eerste demonstratie met een onbemande heteluchtballon had plaats in Annonay in het Franse departement Ardèche op 4 juni 1783. Enkele maanden later, nl. de 21e november 1783 had de eerste opstijging plaats van een met mensen bemande luchtballon. Dit gebeurde bij Parijs door Pilâtre de Rozier en de markies van Arlandes.

Op 7 januari 1785 vlogen Blanchard en Jeffries reeds met een luchtballon over het kanaal. Dit geschiedde allemaal met vrije luchtballons.

Doch al gauw was men op de idee gekomen de ballon aan een kabel vast te leggen en de mand als observatiepost in te richten. Dit waren dan de fameuze kabelballons of de captifs. Weldra had men er een sigaarvorm aangegeven. Ze kregen vaak de naam „Zeppelins” naar de naam van de Duitse luchtschippionier: graaf Ferdinand Zeppelin.

Vooraf tijdens de wereldoorlog 1914-1918 werden de kabelballons als observatiemiddel gebruikt.

De vluchtelingen te Stavele

Dat de gemeentebesturen heel wat werk, zorg en kommer hadden om het probleem van de vluchtelingen op te vangen hoeft geen betoog.

De vluchtelingen werden niet geboekt in de bevolkingsregisters maar wel in een speciaal vluchtelingenregister. Zij bleven in hun gemeente van herkomst gedomicilieerd.

Officieel bleef het aantal inwoners zoals het was bij het uitbreken van de oorlog t.z. de aankomst van de vluchtelingen had hierop geen invloed, doch in werkelijkheid was de bevolking geweldig aangegroeid door de aanwezigheid en het feitelijk verblijf van al die vluchtelingen.

Het werk van de gemeentesekretaris, die ook moest instaan voor de bevolkingsdienst en het werk van de burgerlijke stand was daardoor ook erg toegenomen. De gemeentesekretaris te Stavele was Joseph Decarne die deze functie uitoefende sedert 1 april 1914, doch hij werd onder de wapens geroepen en in zijn plaats werd zijn vader Remi Decarne, gepensioneerde sekretaris weer in dienst genomen. Remi Decarne werd in het administratief werk flink bijgestaan door burgemeester Jules Lelieur en ook door de gemeenteontvanger Camille Recour.

Al de akten van de burgerlijke stand, zoals van de geboorten, de huwelijken en de overlijdens moesten steeds daar verleden worden waar het feit plaats grijpt, dus van de vluchtelingen die te Stavele verblijven, te Stavele. In

1914, vanaf 25 oktober tot het einde van het jaar, dus in een paar maanden, kwamen reeds vijf geboorteakten bij nl.

1. Deman Basiel, z. v. Adolf en Laura Degraeve uit Klerken. Dit kind werd geboren te Klerken op 16.10.1914, en, per uitzondering, niet aangegeven te Klerken maar negen dagen later te Stavele. Het was in die dagen niet mogelijk aangifte te doen in zijn eigen gemeente.
2. Joos Aloïs, z.v. Justin en Rosa Lemaire uit Klerken, geboren te Stavele op 10.11.1914.
3. Versteete Anna, d.v. Henri en Alida Pysson uit Merkem, geboren te Stavele op 11.11.1914.
4. Weekhuyzen Rosa, d.v. Jan Baptiste en Emma Carton uit Langdorp, geboren te Stavele op 6.12.1914.
5. Dhulster Bertha, d.v. Aloïs en Hortence Carpentier uit Klerken, geboren te Stavele op 24.12.1914.

Wanneer wij deze doopakten lezen valt het op dat er tussen de gewone, alledaagse en bekende streekgebonden namen reeds een paar ongewone voorkomen zoals b.v. Joos en vooral Weekhuyzen.

Wij zien ook dat het normale, rustige gedoe van vóór de oorlog enigszins verstoord is en dat het een beetje anders wordt. Bij een geboorte is het normaal en praktisch altijd de vader die de aangifte doet. Justin Joost kon echter zijn zoon niet aangeven omdat hij „door de oorlog in Frankrijk verbleef” en Jan Baptiste Weekhuyzen was afwezig bij de geboorte van zijn dochter Rosa want, „ter oorzaak van den oorlog was zijn verblijf onbekend”. De beide moeders waren te Stavele gevlucht, mevrouw Joos uit Klerken en mevrouw Weekhuyzen was een herbergierster uit Langdorp (gemeente in Brabant).

Adolf Deman uit Klerken kwam de geboorte aangeven te Stavele op 25 oktober 1914, negen dagen na de geboorte van Basiel. De 16e oktober, dag van de geboorte, waren de Duitsers Klerken binnengerukt. De Belgische soldaten waren reeds uit Klerken weggetrokken. Twee konden er echter krijgsgevangen genomen worden. Zij werden gevat op het dorp bij het huis van dr. Georges Verschave, de vader van de gemeentesekretaris van groot-Alveringem. Een werd in zijn dij geschoten en moest door de dokter verzorgd worden.

's Anderdaags, 17 oktober, verlieten de Duitsers Klerken weer en kwamen de Fransen het dorp bezetten. Zo hadden de mensen van Klerken eerst de Belgen dan de Duitsers en vervolgens de Fransen.

De Klerkenaars sloegen in massa op de vlucht. „De dienstdoende burgemeester Aloïs

NIEUWE TOONZAAL

Tot 31 jan. '79 : gekleurde promotie badkamer érica voor de prijs van wit

BRUNEEL - BAELE pvba
Bankelindeweg 11
8994 Krombeke (Poperinge)
Tel. 057/40 07 81

BADKAMERS - KEUKENS
CENTRALE VERWARMING
ROOFING- en ZINKPRODUKTEN

Steeds de elegantste modellen

In de gespecialiseerde schoenenzaak

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

- Schoenen voor dames, heren en kinderen
- Marokijnwaren
- Botten - Pantoffels
- Alle sportartikelen

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Watoustraat 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30.04.13

Waerenburg en zijn huisgenoten trekken met wagen en rijtuig door onzen boomgaard, in de richting van den IJzer weg, ..." schreef E. H. Edmond Denys, de pastoor van Klerken in zijn boek : *Uitgedreven, oorlogsdagboek over Clercken en omliggende*, blz. 104.

Wij vonden de namen van Aloïs Waerenburg, zijn echtgenote Seraphina Vandamme en dochter Gabriëlle Waerenburg op de lijst van de vluchtelingen te Stavele. Zij waren gelogeed bij Emile Butaye-Depyper, op de Oostmolen of Hoekjemolen.

Het werd een algemene vlucht te Klerken : de wetheren, de kerkheren, de dischheren, de geneesheer dr. G. Verschave, de hoofdonderwijzer Alleman en de onderwijzer G. Desplenter, de veldwachter en vele vooraanstaande inwoners haastten zich weg. De families C. Vanbesien-Vandermeersch, A. Dhulster-Carpentier, wed. Jacques Veryser en kinderen, de families Jacques en Tant, de familie René Degraeve-Dewulf, L. Beauprez-Debruyne, H. Vanbrabant-Debruyne, A. Vermeersch-Vangeluwe, J. Mahieu-Dejonckheere, A. Maeckelberge-Vermeersch en nog andere kwamen van uit Klerken naar Stavele gevlucht en vonden er een onderkomen.

Ook Adolf Deman was met zijn echtgenote en kroost onder de vluchtelingen die zich te Stavele gevestigd hadden. En zo kwam het dat Basiel Deman zo laattijdig te Stavele werd aangegeven.

Te Stavele stierven in 1914 de volgende vluchtelingen :

1. op 23.10.14 : Beauprez André, 6 jaar, geboren en wonende te Klerken;

2. op 27.10.14 : Gouwy Amelie, 69 jaar, geboren te Staden, wonende te Klerken;

3. op 6.11.14 : Vanbecelaere Vincent, 85 jaar, wonende te Merkem;

4. op 18.11.14 : Waerenburg Romain, 28 jaar, wonende te Klerken;

5. op 25.11.14 : Bekaert Camille, 43 jaar, wonende te Merkem;

6. op 12.12.14 : Opsomer Polidoor, 16 jaar, wonende te Woumen;

7. op 18.12.14 : Cornelis Leonie, 68 jaar, wonende te Woumen.

R. Lanszweert.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Interesten

De interesten die men inkasseert worden op de aangifte inzake directe belastingen maar zelden aangegeven. Bij het innen van die interesten wordt er in de bank 20 t.h. afgehouden en daarmee basta. Dat is wel een beetje te begrijpen, want wie een netto-globaal inkomen heeft van meer dan 318.500 fr. (met één persoon ten laste) zal, wanneer hij zijn interesten aangeeft, op dit inkomen van zg. roerende waarden een supplement betalen, dat des te groter is naarmate het netto-globaal inkomen hoger ligt.

Maar wie een netto-globaal inkomen heeft dat lager ligt dan 300.000 fr. (met één persoon ten laste) krijgt de afhoudingen op de inte-

resten geheel of gedeeltelijk TERUG !

Voor al veel gepensioneerden, die meestal toch niet belastbaar zijn, kunnen de 20 t.h. afhouding op interesten terugkrijgen, indien ze de inkomsten van hun effecten en kasbons moesten aangeven. Maar het bewijs van inning en afhouding, door de banken afgeleverd, moet bij de aangifte gevoegd worden. En toch is er bijna niemand die van die mogelijkheid profiteert. Vele miljoenen komen op die manier eigenlijk ten onrechte in de schatkist.

Kinderen of personen ten laste die hun spaargelden in effecten of kasbons hebben belegd krijgen de 20 t.h. volledig terug, indien zij bij hun aangifte het bewijs voegen dat deze effecten door hen werden aangekocht en wanneer het inningsborderel van de interesten op hun naam is opgemaakt. Maar let wel, een kind of een persoon die ten laste is en netto (d.i. bruto min 20 t.h.) meer dan 30.000 fr. inkomsten heeft, blijft niet meer ten laste !

Utbetaalde interesten op genoten leningen zijn daarentegen meestal geheel of gedeeltelijk aftrekbaar van de genoten inkomsten. Daarom is het sterk af te raden van te ontliden in het „zwart“. Zelfs wanneer men dan iets lagere interesten betaalt, wordt het wel eens een nadelig geval, omdat men die interesten niet als kost of last kan in rekening brengen en wat men langs de ene kant profiteert gaat soms langs de andere kant dubbel verloren.

S.B.

Fiskaal Adviseur en Bedrijfskonsulent UFSAL
Tel. 057/30 01 44

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT
SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin“
„Somy“

Fietsen „Thoria“ - „Ventura“

„Manchester“ - „Venus“

➔ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1

8994 PROVEN

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

(vervolg van blz. 3)

in gebruik nemen. Eerst waren er drie turbines voorhanden, daarna vier, dan vijf en uiteindelijk zes turbines, terwijl Quesnoy er maximaal vijf bijvoegde. Men verwerkte tussen de jaren 1950 en 1960 tussen de 3 à 4.000 ha ruw vlas, terwijl die hoeveelheid vanaf de jaren zestig geleidelijk opgedreven werd tot 5.000 ha en meer. Van de tewerkgestelde vlasarbeiders waren er toen zeker een 100 à 150 Belgische grensarbeiders. Door het stopzetten van de roterij, na de verkoop van de kleine fabriek, daalde dit aantal geleidelijk tot beneden de 100, terwijl het totaal aantal tewerkgestellten, mede door de voortschrijdende modernisering van het bedrijf zelf, daalde tot beneden de 200 man. De laatste jaren waren er van Belgische zijde nog amper een 15 à 20 arbeiders tewerkgesteld, dit zowel te Killem als te Quesnoy-sur-Deûle.

(vervolgt)

J. Gh. H.

TE KOOP

Bewaarappels
aan voordelige prijzen
J. VERBEKE

Molendreef 1 - Tel. 30.03.27 - PROVEN

ROESBRUGGE-HARINGE

ROEVO - Pannekoekenbak

Dit jaar bakt Roevo pannenkoeken, en dit op vrijdag 29 en zaterdag 30 december. De pannenkoeken worden U in de loop van deze dagen aangeboden aan de prijs van 50 fr. per pakje.

Kerstkaarsenactie

Kaarsen zijn te verkrijgen bij :
E.H. Deconinck, Vaartstraat 1, 8991 Stavele.
Mej. Roza Vandenberghe, Handstraat 2, 8994 Krombeke. - Roger Blanckaert, Nachtegaalstraat 5, 8990 Roesbrugge-Haringe - P. Menu, Wijngaardstraat 2, 8990 Roesbrugge-Haringe.
Lamair-Baes, Terenburgseweg 3, 8994 Proven.

Wij vernemen ...

... het schielijk overlijden, op 15 december 1978, van Antoine Hauspie, agent van het Westvlaamsch Beroepskrediet te Poperinge. Hij was aldaar geboren op 31 augustus 1922.

Onder de voetballers en -liefhebbers van onder de oorlog zijn er ongetwijfeld die zich Antoine Hauspie nog herinneren, hij heeft immers vaak deel uitgemaakt van het Roesbrugse elftal.

MENSEN VAN BIJ ONS

Na een langdurige ziekte is op 19 december 1978 te Sint-Lambrechts-Woluwe overleden: mevrouw Maria Debuysere, echtgenote van Honoré Debergh.

Zij was geboren te Roesbrugge op 10 september 1925 als dochter van Georges Debu-

sere (†) - bakker en landbouwer „tussen de bruggen” - en Flavie Desender.

Na haar huwelijk heeft Maria Debuysere Roesbrugge verlaten om zich in het Brusselse te vestigen, waar haar echtgenoot in dienst was van de trammaatschappij.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorte

- Lindsay Denys, dochter van Johny en Taelmans Marina (Beveren).

Huwelijken

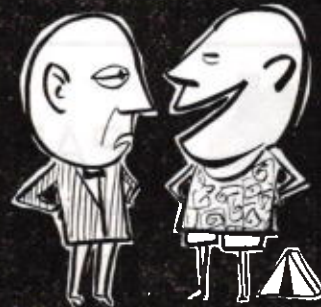
- Willy Cnockaert van Beveren met Christine Buseyne van Izenberge.

- Claude Sentries van Moeskroen met Linda Meeuw van Beveren.

Overlijden

- Jenny Corneillie, 43 j., echtgenote van Joël Verhaeghe (Stavele).

op kamp wordt U
een ander mens !

CAMPING DECUYPER
IEPERSTRAAT POPERINGE

TE KOOP

MAZOUTKACHEL - zo goed als nieuw. Bergenstraat 69, Beveren-IJzer

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND JANUARI

Kaartingen

Roesbrugge, maandag 1 januari
bij O. Denys, 4de maandelijks kaarting.

Roesbrugge, „De Gouden Arend”
maandag 1 jan., 4de maandelijks kaarting.

Beveren-IJzer, maandag 15 januari
bij M. Ryon, 4de maandelijks kaarting.

Beveren, „t Boerenhof” bij U. Bartholomeus
donderdag 18 januari te 14 u.: gezellig on-
deronsje en kampioenkaarting voor de leden
van de Derde Leeftijd.

Proven, Zaal „Sint Jozef”
donderdag 25 januari te 13 uur
kaartnamiddag „Derde Leeftijd”.

Haringe, in „Sint-Jozef” bij Martha Ryon
zaterdag 27 en zondag 28 jan.: 4de maan-
delijks kaarting met saucissen voor de leden
Roesbrugge, dinsdag 30 december
bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst
zaterdag 13 december: smijting op de vogel-
pik voor de leden.

Roesbrugge, „De Gouden Arend”
zaterdag 20 december: smijting op de vogel-
pik voor de leden.

Filmforum

Proven, „Sint-Elooi”, vrijdag 5 jan. te 20 u.
Filmforum: „De verloren eer van Katharina
Blum.”

K.V.L.V. - Roesbrugge-Haringe

Roesbrugge, donderdag 25 jan. te 13.15 uur
bij Julien Gunst: kaasdemonstratie ons gratis
aangeboden door het ministerie van landbouw.

Roesbrugge, woensdag 31 jan. te 13.30 uur
in de meisjesschool: algemene vergadering
met als onderwerp „Hebben is niet alles”.

Jeugdhuis „Die Croone”

Proven, „Die Croone”, zat. 6 jan. om 20 u.:
rockgroep uit de streek: DECENT DEFLEXION.

THERMOFINA

Alle FINAPRODUKTEN

- diesel
 - gasoil
 - fueloil
 - oliën en vetten
- } verwarming

aan huis besteld!

JAN VANDENBROUCKE

Duinkerksstraat 2

PROVEN - Poperinge

Tel. 057/30.03.30

Van 9 tot 31 december 1978

KERSTVERKOOPAKTIE

met tombola

400.000 fr. prijzen

in de STAD POPERINGE
en in de deelgemeenten:
KROMBEKE - PROVEN - RENINGELST
ROESBRUGGE-HARINGE en WATOU

BERTENNEST

30-31 december: deelname van het Hoppe-
land aan de 6e Boetevaart tegen abortus en
zedenverval; vanuit Poperinge per bus op za-
terdag naar Brugge en op zondag naar Roes-
elare of Harelbeke, vanwaar uit „te voet” naar
O.L. Vrouw van Groeninge in Kortrijk

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

*Regeren is misschien niet altijd gemakke-
lijk, maar het heeft toch één groot voordeel:
als de zaken niet meer marcheren zoals het
moet, dan kan men de boel in de steek laten
en nieuwe verkiezingen uitschrijven. Men doet
dan het land en zijn burgers weer 70 miljoen
kosten aan, men sleurt iedereen naar een
stemlokaal en men herbegint! Bij de gewone
man gaat dat zo gemakkelijk niet, als er bij de
pasteibakker een taart mislukt, dan is hij eraan
voor de moeite en de kosten, en het verlies
is voor hemzelf. Als de zaken van een hande-
laar niet naar zijn goesting gaan, dan moet hij
toch verder en maar zien hoe hij zich redden
kan.*

*Nu enfin, we kunnen erover klagen en za-
gen, veranderen kunnen wij het in geen geval
en de verkiezingen zijn nu voorbij. Inderdaad
voorbij, maar wat is er nu gewijzigd? Niet
veel: de VU heeft enkele zetels verloren ten-
gevolge van „geven en toegeven” en door
dat geflirt van Hugo Schiltz met Antnetje
Spaak maar de PVV heeft enkele zetels meer,
omdat haar kopstukken nu de grootste flamin-
ganten geworden zijn, en voor de rest blijft
alles zoals het was. Dezelfde mensen zullen
straks voor dezelfde problemen geplaatst wor-
den en nu voorzeker in nog moeilijker omstan-
digheden - voornamelijk omdat de VU zich kop-
schuw op afstand zal houden - het geval moe-
ten klaren.*

*De politieke situatie is gemakkelijk te resu-
meren: omdat de VU niet zal marcheren, zul-
len de Vlaamse partijen het FDF niet accep-
teren, maar de Waalse socialisten en de PSC
willen het nu juist zonder het FDF niet probe-
ren! Men ziet onmiddellijk dat het geval rijmt,
maar ook dat het zo klaar is als troebel water.*

*Met Tindemans zal het niet gaan, die man is
te besluiteloos, en met VdB ook niet, die is te
ongeduldig. Ze gaan het tenslotte misschien
wel met Martens wagen. Waarschijnlijk zal
het communautaire dossier voor een poosje in
de koelkast terecht komen en zullen de Vlaam-
se centen nog een hele tijd naar Wallonië stro-
men. De Walen willen geen geld ter beschik-
king stellen voor Zeebrugge, maar vragen en
krijgen miljarden voor de papierplakkerszaak
van Genvai en voor de brouwerijen van Ghlin
en Jupille. Santé!*

*We hebben met de kinderen gezellig kerst-
mis gevierd. We hadden tenslotte alle redenen
om gelukkig te zijn: Egmont is voor de twee-
de maal gehalsrecht en toekomstend jaar zul-
len we minder belastingen betalen. Gusta
meent dat dit onmogelijk is omdat er reeds
een tekort bestaat van 80 miljard op de begro-
ting van 1979, maar ik heb gezegd dat het wél
kan en dat we evengoed met een tekort van
100 miljard kunnen voortboeren... Ze heeft
het tenslotte begrepen en we hebben er een
goed glas op gedronken.*

Nogmaals Santé,

Pol

SPAARKAS
ippa

Alle financiële verrichtingen:

- geldplaatsingen
- kredieten
- leningen

Agentschap:

Mevr. W. LAUREYS - COEVOET

Zwanestraat 7 - STAVELE

Tel. 057/30 00 17

- Alle elektrische installaties
nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling
van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21

ROESBRUGGE-HARINGE

Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus BEHANGPAPIER
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN

Tel. 057/30.06.54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

Sanitaire installaties

Depanagedienst: alle branders.

Eén adres:

André DEWULF & Zoon

Krombekestraat 38 b

STAVELE

Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Sjarel Langewerk, de garde van Steenkerke moeste nu, met geheel die affaire van de fusies, olle daage dienst gaan doen naar Veurne. Liza, zyn wuuf, lamenteerde dat heuren vent, nu nog, achter vuufendertig jaar dienst, daar moeste gaan tjoolen, maar Sjarel zelve trok hem dat olzoo niet aan.

"k Hèn olglyk die chance had", zei Sjarel "van hier zoolange op mien gemak mien dienst te kunnen doen... en voor de reste, 't gaat entwot zyn".

"Jamaar ja", zei Liza... "weet je gy dat er veele Franschen kommen naar Veurne... byzonderlyk in de zoomer, en ols z'entwot gaan vraagen, ga je kunnen antwoorden?"

"Wel jaak, Liza", bofte Sjarel... "weet je gy dat 't ol van mien tien jaar is da'k geheel den „Onze Vader“ in 't Frans kunnen opzeggen zonder missen!"

"Dat is ol meugelyk", zei Liza... "maar je verstaat voorzeeker geen gebenedyd woord van 't geene dat je uutswaatelt".

Op 'n achternoeene haalde Liza 'n ouden kalepein uut de kasse dat ze è kreegen hadde ten tyde dat ze diende by è Fransche madam in Brussel en waarin dat er è masse Fransche woorden stoegen met 't Vlaams d'r naast.

"Gauw", zei ze teegen Sjarel... "zet joen daar... we gaan è keer kyken wuk dat j' er nog van weet... ik gaan è woord zeggen in 't Frans en gy moet 't zeggen in 't Vlaams". Liza begoste: "bonjour".

"Bejoers" zei Sjarel direkt.

"Wuk is dat nu" riep Liza... "is dat nu Vlaams... je moet zeggen „goeden dag“".

"Ha, 'k en doen ennée wuuf, 'k moeten ik toch antwoorden in 't Frans".

"Dat wel!" riep Liza weere... maar je moet olglyk eerst weeten wuk dat 't wilt zeggen... gauw, we doen voort... la viande".

"De vijand" zei Sjarel.

Liza smee 'n kalepein in è koleire op 'n taal... "we gaan 't stoppen" riep ze... "ols je gy maar zulke dommigheden kunt uuteen doen, trekt joen plan met joen Frans!"

Sjarel verschoot ervan en è trachtte 't nog goed te maaken met te zeggen dat 't ie misverstaan hadde, maar 't hielp nie.

Kortelings daarachter, op è zoomerschen achternoeene, was Sjarel van dienst. È wandelde over d' Houtmarkt, 't was ongehoord warme en è ging langsten d' huuzen gaan staan ol de kant van de schouwte... blies è paar keeren, en wreef 't zweet uut zyn moustache.

Op dat moment stopte 'r daar è Franschen auto by Sjarel. De chauffeur draaide de ruute neere en riep entwot van: "Monsieur l'agent... une épicerie?"

"Ha, oui" knikte Sjarel, è stak zyn twee duumen bachten zyn ceintron en trommelde met zyn vingers op zyn buuk... "t is zeeker van de presseer? vroeg Sjarel.

De chauffeur, die 't laatste woord verstoege, knikte.

"Héwè, kyk daar zi", wees Sjarel... "là-bas in 't hoekske teegen de kerkemuur... je gaat 't wel rieken ols je naast d'r vant".

Den auto zwaalde weg de markt over.

"Héwè, Liza è gelyk" zei Sjarel in 't voortgaan, "je waare hier è schoonen veugel moeste je 't nie kunnen eksplikeeren in 't Frans".

KWAAK

SIERA

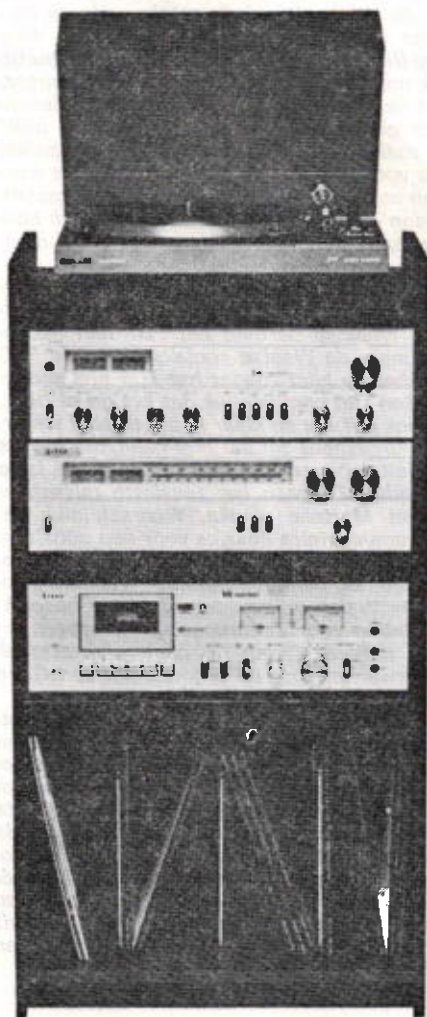
te verkrijgen bij

J. Cappoen-Gantois

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.05.94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :

Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

De strijd om een eigen parochie

HET KERKELIJKE LEVEN te Roesbrugge vóór 1807 (2)

Mgr. Fallot de Beaumont kwam ter plaatse beslissen

Edw. Gailhard et Ce Lith.

WILLEMYS, SAND &c.

Schets van de kerk van Roesbrugge, gemaakt kort na haar voltooiing in 1838.

Destijds lag de parochiale kerk van Roesbrugge op 2 km van de dorpskern en zij was slechts langs smalle en vaak slijkerige kerkwegels te bereiken, want de weg van „De Kruisanker” tot Haringe, kwam pas na 1875 tot stand. Wel bezat Roesbrugge een kapel, maar tot op het einde van de 17e eeuw was er geen bestendige aanwezigheid van geestelijkheid. De parochieherder, die tegen de kerk woonde, wilde zich niet tot een volledige kerkdienst in de kapel van Roesbrugge verbinden en verzette zich zelfs tegen de permanente aanwezigheid van andere priesters aldaar. Hij vond het normaal en verantwoord dat honderden dorpelingen voor mishoren, doop, huwelijk of begravenis naar Haringe trokken, niettegenstaande er midden de dorpskom een kerkje voorhanden was.

Geen wonder dat er te Roesbrugge zich een antiklerikale-liberale mentaliteit ontwikkelde !

Tengevolge van het advies van de pastoorvergadering van 3 januari 1680, die meende dat er genoegzaam voorzien was in de godsdienstige behoeften van de streek, had koning Lodewijk XIV, op een rekwest van de notabelen van Roesbrugge, laten weten dat hij niet wenste dat er te Roesbrugge een klooster kwam van gereformeerde karmelieten. Maar de vorst drong er wel op aan dat er ten behoeve van de plaatselijke bevolking een priester zou aangesteld worden, die de pastorale diensten kon verzekeren.

Ook werd door de Roesbrugse notabelen op het bisdom te Ieper, de bestendige aanwezigheid te Roesbrugge gevraagd, van al was het maar één karmeliet.

De intendant (koninklijke kommissaris) riep einde 1680 de notabelen van Roesbrugge bijeen. Op deze vergadering waren, op verzoek van de Roesbruggenaaers, ook de deken - die tevens pastoor was van Proven - en de pastoor van Haringe aanwezig. Daar zou onderzocht worden welk gevolg aan het verlangen van de koning kon gegeven worden.

Hoe die vergadering precies verlopen is, wat er besloten werd en of er naderhand vanwege Roesbrugge nog tussenkomsten gebeurd zijn op het bisdom, is mij onbekend. Waarschijnlijk is pastoor De Wyntere halstarig op zijn standpunt gebleven, want het heeft nog elf jaar geduurd, namelijk tot in 1691, eer er eindelijk een pater van de gereformeerde karmelieten uit Ieper, te Roesbrugge kwam wonen en als bedienaar van de kapel fungeerde.

Aanvankelijk nam die pater zijn intrek bij partikulieren, maar naderhand heeft hij van de toenmalige heer van Roesbrugge, Charles de Plotho, baron van Ingelmunster (die hier nooit verbleef), grond gekregen, in de nabijheid van de kapel, waarop een klein huisje werd gebouwd. In de volgende eeuw is dat huisje verschillende keren vergroot, want die éne pater kreeg weldra gezelschap, tot er in de tweede helft van de 18e eeuw vier paters te Roesbrugge verbleven. Zodat we mogen zeggen dat de Roesbruggenaaers uiteindelijk toch hun slag thuishaalden en in feite een soort bijhuis van de gereformeerde karmelieten in hun midden kregen. Vier paters is het hoogste aantal geweest en zoals dat aantal geleidelijk was opgevoerd, zo liep het ook geleidelijk terug, zodanig dat er in 1793 weer maar één overbleef.

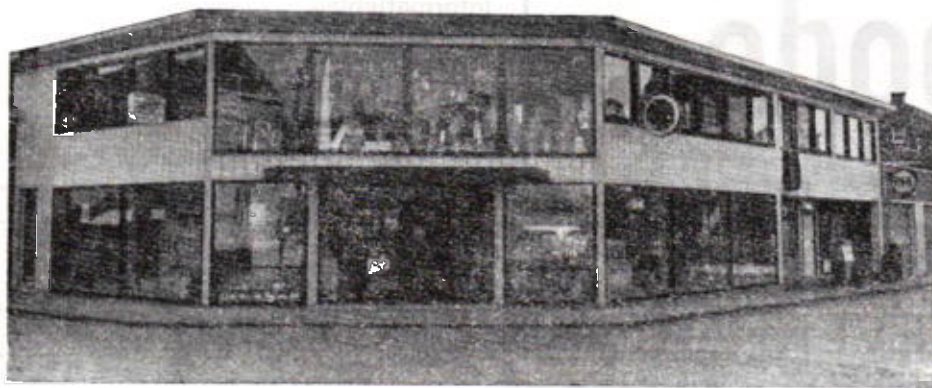
Voor het stuk grond dat zij van Charles de Plotho hadden gekregen moesten de paters, als wederdienst, elk jaar, in de winter, een gezongen mis ter intentie van hun weldoener opdragen, alsook nog enige gelezen missen tot zielelafenis van zijn ouders. Die gezongen mis, was de enige die mocht opgedragen worden in de kapel van Roesbrugge. Die beperking was een tegemoetkoming, van het bisdom, aan het verzet van de pastoor van de parochiekerk te Haringe, die eiste dat gezongen missen aan zijn kerk voorbehouden bleven.

De paters karmelieten van Roesbrugge hebben vele jaren ook de kapel van Oostkapel bediend, terwijl zij daarbij nog tal van vervangingsdiensten en hulpdiensten deden in het huidige Noord-Frankrijk (Bergen Ambacht) - om den brode - en wel zodanig dat zij vaak, en soms allemaal, afwezig waren. De verlangde stichting van een bijhuis van de paters te Roesbrugge had op die manier eigenlijk niet zoveel opgelost.

Sekuliere priesters

Wegens de onzekere aanwezigheid van de paters werd in het begin van de 18e eeuw een priester van Poperinge, E.H. Vanderleeuw, aangeduid die op zon- en feestdagen te Roesbrugge de goddelijke diensten moest verzekeren. Nadien werd door het bisdom een vaste priester aangesteld, de Ieperling E.H. Dewee, die aanvankelijk door bedelen in zijn onderhoud moest voorzien, maar naderhand toch een toe-

de grootste en goedkoopste winkeluitbating van de streek

HUIS CORNEILLIE

Alexis Decarneplein 2

STAVELE Tel. 057/30.05.70

vanaf heden

➤ **GROTE SOLDEN**

met 10 - 20 - 30 - 40 - 50 %
op - huishoudartikelen
- fantasie - plastiek

➤ **TOTALE UITVERKOOP**

van - schoenen
- boodschappentassen
- boekentassen
- schrijfgierief
- schoolbenodigdheden

lage kreeg van de parochie (Haringe). E.H. De-wee werd opgevolgd door kapelaan Devick, die echter in 1771 pastoor werd te Oostkapel. In zijn plaats werd een priester benoemd die afkomstig was van Roesbrugge, E.H. Guillaume Vander Meulen (1737-1809), een welgesteld en bekwaam man, die aan de universaliteit van Leuven had gestudeerd.

E.H. Guillaume Vander Meulen heeft vele bladzijden handschrift achtergelaten, die handelen over de geschiedenis van Roesbrugge, voornamelijk in verband met de woelige Franse tijd. In het jaar 1896 heeft drukker Désiré Allaert een inschrijving geopend, om die geschriften in druk te laten verschijnen, onder de titel *1793 en zijne gruwelen*, maar het gering aantal intekenaars heeft de uitvoering ervan belet. Die uitgave is er toch gekomen in 1965, dank zij de goede zorgen van de heemkring „Bachten de Kupe”.

In zijn geschriften vertelt E.H. Vander Meulen dat de kapel van Roesbrugge, in zijn tijd, groter was dan vele parochiekerken en dat zij voorzien was van een torentje zoals men dat meestal op kloosters aantreft, maar met een uurwerk! Het torentje bevatte een klokje (nog vernieuwd in 1788) en een soort klokken-spel van enkele kleine belletjes.

Deze kapel genoot geen ander inkomen als het profijt van de kollekten tijdens de diensten en de vrije giften van de Roesbruggenars. In de tijd van E.H. Vander Meulen mochten er op zon- en feestdagen nog altijd geen gezongen missen worden opgedragen (dat bleef voorbehouden aan de parochiekerk), maar wel op de weekdays en alleen door seculiere priesters. Die opgedrongen paters moesten daar hun handen van afhouden; door

de paters karmelieten en de proost van Beau-regard mochten alleen gelezen missen worden gedaan. Er mocht ook noch doopsel, noch huwelik, noch begrafenis gebeuren. Wel mocht alles gedaan worden wat geen kasueel (vergoeding) opbracht, zoals biechthoren, men kwam daarvoor zelfs van Haringe, bij de paters karmelieten; ook het bedienen van de zieken en stervenden met de laatste h. sacramenten mocht door de Roesbrugse geestelijkheid gedaan worden.

Toen op 18 september 1793 de Franse revolutionaire troepen Roesbrugge in de as legden - 248 huizen werden in brand gestoken - (zie hierover het waardevolle boek *De Westhoek tijdens de Franse Revolutie* van onze medewerker R. Lanszweert), werd ook de kapel met behulp van tarveschoven en buskruit in vuur en vlam gezet.

Een volwaardige kerk

Toen na de Franse uitpattingen de rust weer was ingetreden en Napoleon met Pius VII een konkordaat had afgesloten (1801) werd het bisdom Ieper afgeschaft en kwam Roesbrugge onder het bisdom Gent (het bisdom Brugge kwam er slechts in 1835). Bij gebrek aan kapel of kerkgebouw in het in-heropbouw-zijnde dorp, vonden de goddelijke diensten plaats in een burgerhuis in de Haringestraat.

Roesbrugge deed een aanvraag om een eigen kerk te mogen bouwen en bij een brief van 22 juli 1805 verzocht de bisschop van Gent aan al de pastoors uit het Ieperse, gedurende één maand, op al de zondagen, onder de h. missen een omhaling te doen voor het bouwen van een kerk te Roesbrugge. Met dit bedrag, aangevuld door tal van bijzondere giften van

de Roesbruggenars, kon men hetzelfde jaar starten met één beuk. De familie de Plothe had de grond geschonken waarop de kerk zou opgericht worden. De burgers van Roesbrugge waren niet in staat de monumenten uit de middeleeuwen, gebouwd met de fortuinen van de adel, die op die manier de hemel wilden afkopen, te evenaren. De zijbeuken en de toren waren voor later voorzien. Op 9 september 1806 kwam E.H. Vermeersch, deken van Ieper, de kerk inwijden.

Toch was er nog verzet gekomen uit de omgeving van de parochiekerk. Een gemeenteraadslid van Haringe en de pastoor stuurden nog rekwesten naar de bisschop van Gent zowel om zich te verzetten tegen de bouw als tegen de ingebruikneming van de kerk te Roesbrugge. De bisschop van Gent, Mgr. Fallot de Beaumont verstond er nu werkelijk niets meer van. Op 26 januari 1807 kwam hij persoonlijk naar Roesbrugge om de toestand ter plaatse te verkennen. Veel was er niet nodig om hem te overtuigen; de nieuwe kerk stond immers te midden van de dorpskom, terwijl er rond de kerk van Haringe (in die tijd) slechts negen of tien verspreide huisjes stonden, waaronder de pastorie.

Nog geen maand later, op 23 februari 1807 kreeg de kerk van Roesbrugge niet alleen een volwaardige religieuze bediening, maar werd Roesbrugge een zelfstandige parochie, waar ook een kerkhof zou aangelegd worden. 's Anderdaags werd de Roesbruggenaar E.H. Johannes-Josephus Reyphins - een „weggevoerde” naar Cayenne, die had kunnen ontsnappen - als eerste pastoor van de nieuwe parochie aangesteld.

R.A.B.

op kamp wordt U een ander mens!

CAMPING DECUYPER
IEPERSTRAAT POPERINGE

Op zaterdag 17 februari 1979 : 7de verkiezing van

PRINS KARNAVAL van de LANDELIJKE GEMEENTEN

in de grote feestzaal van de „Lovie” te Proven

met 7 kandidaten uit Proven - Krombeke - Roesbrugge - Stavele
Watou - Haringe en Oostvleteren

De avond wordt opgeluisterd door :

„Die Alpenjäger” blaaskapelle en het dansorkest „Avanti”

Toegangsprijs : 80 fr.

➤ **KOSTUMEN** zijn van groot belang om uw kandidaat te steunen.

De N.V. Van Robaeys Frères te Killem (6)

Bovenaan van l. naar r.: Maurice Verschaeve, Louis Vernieuwe, Georges Defever (†), een Franse werknemer, Maurice Vanlaeres, André Christiaen, Robert Vanacker, Daniël Decae, een Franse werknemer, een zoon Defever, Maurice Beghein, de „chef d'équipe" een Geldhof uit Leisele, een Franse werknemer, en Robert Danheel.

Gehurkt van l. naar r.: Gust Mahieu, Daniël Leys, Maurice Bryon, Joël Rosseel, Willy Viane, Gilbert Lejeune, een Fossaert, een Terry, Michel Dezoutter, twee Franse werknemers, en Achiël Leys (†).

Liggend van l. naar r.: Pierre Maes en Raphaël Decali.

De teruggang van de grensarbeid

De achteruitgang van de grensarbeid in onze streek - en daaronder namen al diegenen die tewerkgesteld waren bij de N.V. Van Robaeys te Killem een voorname plaats in - tekende zich vooral af tussen de jaren 1960-1970. De vlasbewerker die de pensioenleeftijd hadden bereikt bleven natuurlijk achterwege, maar er kwamen geen jonge werkrachten van bij ons in hun plaats. Velen hadden wat jaren school gelopen en hadden andere toekomstperspektieven ofwel gingen ze in andere sectoren werk zoeken - tot in de steenkoolmijnen toe - liefst in eigen land, want door de positie van de Franse munt had het werk in Frankrijk veel van zijn vroegere aantrekkelijkheid verloren.

Afgezien van de werknemers die wij in vorige bijdragen hebben aangehaald zijn er nog heel wat Belgen, die in Killem hebben gewerkt, zelfs als wij ons beperken tot de mensen van onze streek: Beveren, Krombeke, Proven, Roesbrugge-Haringe. Zij traden op ofwel als volledig tewerkgestelden, ofwel als seizoenarbeiders, die dan alleen de vlascampagnes meemaakten. Zo vinden wij in de steekkaarten van de firma o.m.: de Begheins uit Beveren, met de Decroo's, Camiel D'Hooghe, Georges Duchâteau, Joseph Knockaert, de Maertens, Jean Quaghebeur, André Regheere, Willy Roither, de Sofys' en Maurice Vanlaeres; verder André Baert, Robert Dewanker, Gilbert Lejeune, Marcel Notredame en Louis Wollaert uit Krombeke; Daniël Berquin, Maurits Couwet, Lucien Coevoet, André Dewulf, Maurice en André Gruwier, Michel Huyghe, Achiël en Daniël Leys, André en Henri Loones, Remi Tant, Louis Vernieuwe, Jules en Willy Vernieuwe, Marcel Verslype, Willy Viane en Georges Viane, naast Maurice Wollaert uit Haringe; uit Proven Achille Beudaert, Henri Demarez, Jules Deschotte, Denis Dever, Arthur Dehondt, Marcel Durant, Alfons en Cyriel Feys, Armand Sioen, Gilbert Huyghe, André Peperstraete, André Saesen, Roger Vitse en André Worm, terwijl veruit het grootste deel uit Roesbrugge kwam, met Robert Danheel,

Maurice Decaestecker, Rafaël Decalf, Odiel en Roger Denys, Cyriel Deschrevel, Willy Desaegher, Willy Elslander, Gerard Mesdag, Fernand en Willy Maes, Maurice Mares, Georges Ooghe, Leon Peperstraete, Maurice Poreye, André Scharre, Oscar Vanhamme, Georges Van Welsenaeres, Cyriel Verslype en zoveel anderen, want het is werkelijk onmogelijk alle namen te noteren. Wie we zeker niet mochten vergeten was Alfons Feys van Proven, die van 1946 tot 1953, samen met zijn vrouw, met een eigen slijtmachine de vlascampagne heeft meegemaakt voor rekening van de Van Robaeys'.

Bij onze bovenstaande bedenkingen nopens de teruggang van de grensarbeid moeten wij volledigheidshalve duidelijk stellen dat de intens doorgevoerde mechanisatie eveneens in grote mate bijgedragen heeft tot de vermindering van het werkliedenaantal. Denken we alleen maar aan de vlascampagnes. Op het einde van de Tweede Wereldoorlog, toen er nog maar amper sprake was van slijtmachines en het vlas nog volledig met de hand werd getrokken, opengebroid, gekeerd, opgeraapt en gebonden, toen werd er gewerkt in ploegen van 30 à 40 man. Enkele jaren later waren daar de vlastrekmachines, die het werk gevoelig lichter maakten en het handwerk beperkten tot het afboorden, het keren, het oprapen, het binden en het in hagen zetten. De machines zorgden voor het trekken en het openbreiden en daarmee vielen de ploegen tot op ongeveer 15 man. Dat was tot minder dan de helft.

Daar men met behulp van machines vlugger werkte en groter oppervlakten aankon, verlegde zich het werkterrein tot diep in Frankrijk, maar ook de levensomstandigheden van de kleinere groepen verbeterde in ruime mate. Bij de oude campagne-ploegen van 30-40 man, sliep men meestal bij de boer op stro of in het hooi en werd er op de hoeve voor eten gezorgd, tenzij men beschikte over een eigen keukenpiet. De kleinere groepen sliepen bij partikulieren, of in lokalen door de firma gehuurd, waar ook het eten werd bereid.

Heden ten dage is het zover gekomen dat de landbouwer zelf geen hand meer wil uit-

steken bij de levering van zijn vlas, zodat het aanvoeren naar de fabriek helemaal voor rekening van de firma komt. Om dit vervoer zo efficiënt mogelijk te laten verlopen en tevens omwille van de moeilijkheid om voldoende werkrachten te vinden en anderzijds om lonen en loonkosten te drukken, wordt het stro-vlas geperst in balen van 150 à 200 kg. Deze persen worden vervaardigd bij Van Marke-De-poorter te Beveren/Leie. Men begon daarmee een vijftal jaren geleden en tegenwoordig zijn er een twaalfstal dergelijke persen in gebruik. Deze persen zijn voorzien van speciale „spillen", om het laden op het veld en het lossen in de loodsen mogelijk te maken. Alles bij mekaar toch een zware investering als men bedenkt dat dergelijke persen ongeveer 3 miljoen Belgische franken het stuk kosten, de „spillen" niet inbegrepen.

Het grootste van Europa

Het is wel zo dat op heden het hoogtepunt van de vlasproductie in Killem en Quesnoy voorgoed voorbij is. In de jaren 1972 en 1973 verwerkten beide fabrieken samen ongeveer 40 miljoen kg vlas, wat overeenstemt met de opbrengst van ongeveer 5000 ha ruw vlas. Men werkte toen nog 48 u. 30 per week, met vijf turbines in Quesnoy, in een enkele ploeg en met zes turbines in Killem in dubbele ploeg, wat overeenstemt met een werkkapaciteit van 825 turbine-uren per week, wat het mogelijk maakte van om en bij 1 miljoen kg ruw vlas te verwerken. Thans is dat alles teruggelopen tot maximum 42 u. 30 per week, met vier turbines in Quesnoy, in een enkele ploeg en in Killem één ploeg van vijf turbines en één ploeg van vier turbines, wat teruggaat tot een werkkapaciteit van 550 turbine-uren per week. Dit komt ongeveer neer op een teruggang van het verwerken van 40 miljoen kg ruw vlas per jaar tot op ± 30 miljoen kg, wat echter nog altijd niet te onderschatten is.

Het geheel van aankoop, verwerking en verkoop vormt een steeds terugkerende werkketen waar de firma, onder de leiding van Camiel Van Robaeys en Gilbert Capelle bestendig zorg voor draagt. In bijna ieder gewest is een „courtier" of vlasfakteur die de partijen keurt en aankopen doet. Zo deed Paul Christiaen van Watou, de grensstreek, en er was er een in Bollezeele, in Bourbourg, in Calais, enz. Op diverse plaatsen werden dan ook grote loodsen opgetrokken om er het vlas te stockeren, tot in Normandië, waar Maurice Van Robaeys, zoon van Camille, het roer in handen heeft!

Eenmaal in de fabriek wordt zoals reeds gezegd, het vlas geboten en het lijnzaad gaat meestal naar België, voor de nijverheid of voor zaaizaad. De lemen - het schif - was vroeger een waardevol product, dat men afvoerde naar de „boerepitten" of - zoals men dat nog kan zien bij de fabriek van Fossaert in Bambeke - in een speciale oven verbrandde. In de zg. kleine fabriek te Killem werden de lemen gebruikt om de ketel van de stoommachine te stoken, daar stond Julien Vernieuwe uit Haringe jarenlang voor in. Thans is dat vroeger afvalproduct een waardevolle grondstof geworden bij de fabricatie van vezelplaten, waarvan in Killem de „Linex" gebruik maakt. Zelfs het stof dat uit de turbines in geïsoleerde kamers wordt geblazen wordt thans opgehaald door chemische fabrieken - zoals Kuhlmann - om te mengen met chemicaliën bij de bereiding van meststoffen.

Het gezwingeld vlas, het eindproduct, wordt dan door erkende „courtiers" aan de spinne-

Lees verder blz. 6

DE BUFFALO'S

Een historische roman van een Westvlaming

Enkele maanden nadat Pearl Harbor, op 7 december 1941, door een Japanse verrassingsaanval was getroffen en hierdoor de Ver. Staten van Amerika in de tweede wereldoorlog werden meegesleurd, sneuvelde op zee een eenvoudige volksjongen uit Detroit. Zijn naam luidde, Remi Balduck. Hij was de enige zoon van de Vlaamse emigrant, Fanciscus, die nonkel Ivo, reeds in 1913 naar Amerika vertrokken, was achterna gegaan. Het bleek achteraf dat Remi de eerste Amerikaan uit Detroit was die onder de oorlog voor 't lieve vaderland was gevallen, en om de oorlogsgruwel leven-

dig te houden onder de plaatselijke bevolking (anderhalf miljoen inw.) werd er aldaar een Balduck Park gecreëerd. Zoals gezegd: eerst nam men hem het leven, daarna zijn naam. Toch zullen zijn drie zusters hun broer niet terugvinden op de lijst van *The prominent Belgians* (1).

Remi en ondergetekende hebben beiden dat gemeen: onze (zelfde) overgrootvader had de economische- en voedselcrisis tussen 1840 en 1848 overleefd, in tegenstelling met de vele tienduizenden Vlamingen, die toen in barre ellende om het leven kwamen.

De zwarte armoede, de onuitsprekelijke miserie, de sociale discriminatie vanwege de anderden en het uitzichtloze bestaan van de gepauperiseerde bevolking werkte de emigratie in Vlaanderen vanaf het midden der 19e eeuw in de hand: schoorvoetend eerst, daarna gegroepeerd, georganiseerd en nog later gesubsidieerd.

In de Westhoek liep de definitieve emigratie (het voor-goed-uitwijken, in tegenstelling met de tijdelijke uitwijking voor seizoenarbeid) in hoofdzaak over de schreve, naar Frankrijk, doch gebeurde niettemin ook interkontinentaal. Reeds tussen 1844 en 1846 werden zes families, afkomstig uit de omstreken van Diksmuide, als eerste Vlamingen in de streek van Milwaukee (Noord-Amerika) gesignaleerd.

Taal der cijfers

Uit het merkwaardige boek *Van Vlaskutser tot Fransman* (2) ontleen we enkele gegevens om deze korte bijdrage te illustreren.

gemeente	bevolking op 31.12.1856	aantal emigranten tussen 1857 en 1913	bevolking op 31.12.1913
Roesbrugge-Haringe	2022	399	1962
Proven	1553	312	1782
Krombeke	859	100	1084
Stavele	1174	84	1224
Beveren	1639	822	1608

Voor de gemeente
Stavele, werd de eerste emigratie
genoteerd in 1877 (6 pers.)
Krombeke, in 1875 (9 pers.)

Proven, in 1858 (6 pers.)
Roesbrugge-Haringe, in 1857 (13 pers.)
Beveren, in 1863 (15 pers.)

Deze enkele cijfers kunnen voldoende zijn om het bewijs te leveren dat iedereen van ons bij deze volksverhuizing is betrokken. En wie wil er al eens niet meer vernemen over dit fenomeen dat de tweede helft van de 19e eeuw teisterde en waarmee onze voorzaten werden gekonfronteerd.

We weten echter meestal maar weinig af van die enorme Vlaamse trek (die Ieren, Luxemburgers, Walen, e.a. reeds vroeger hadden meegemaakt) al is het een van de grootste avonturen uit de geschiedenis van ons volk geweest.

Een paar eeuwen vroeger reeds hadden Vlamingen-van-groot-formaat: kartografen, schilders, boekdrukkers, geneeskundigen, filologen, geheimschrijvers, predikanten en doctoren (3) het land verlaten. Nu lag de motivering helemaal anders: „het waren veelal dagloners en kleine boeren die, indien ze bezittingen hadden deze verkochten om de heenreis te betalen, zodat het hen zelfs onmogelijk was terug te keren. Zij waren veroordeeld om stand te houden in Amerika” (2).

Karel van Isacker, die in het merkwaardige *Eerste Deel* (1830-1914) van *Mijn land in de kering* (4) eveneens heel wat over die emigratie vertelt en voor deze periode hoofdzakelijk Luc Schepens citeert, schrijft: Het aantal uitwijkingen was enorm! 15.000 in de jaren vijftig; 20.000 in de jaren zestig en zeventig; 30 à 40.000 in de jaren tachtig (waarvan 1/5 tot 1/4 Westvlamingen).

Sociaal-economisch probleem

De overbevolking enerzijds, en zoals hoger reeds aangehaald, de economische- en voedselcrisis tussen 1840 en 1848, anderzijds deden de emigratie geweldig toenemen.

Vertrok men aanvankelijk alleen of met het ganse gezin - berooid en uitzichtloos - de problemen bleven dezelfde. Zonder centen, zonder het minste begrip van de vreemde taal, gewoonten en gebruiken, was men totaal aan de willekeur van het harde nood(lot) onderworpen.

Later kwamen oud-emigranten uit het Belofde Land terug en sleurden, als bezoldigde ronselaars, ganse troepen mee over de „grote plas”. Zo lijmde een zekere J. Streykmans in dienst van een Amerikaanse immobiliënonderneming en van Antwerpse reders die munt zagen in de (avontuurlijke) onderneming, 250 sukkelaars en vertrok er mee op 18 juni 1856 naar Wisconsin (2).

Dank zij de werklust en het doorzettingsvermogen van de uitwijkingen die aanvankelijk op geen enkele steun konden rekenen werden de dompelaars na korte tijd volwaardige Amerikaanse staatsburgers, die vanaf 1858 dezelfde politieke rechten verwierven als de Amerikanen en met hen reeds deelnamen aan de secessieoorlog (1861-1865).

NIEUWE TOONZAAL

Tot 31 jan. '79 : gekleurde promotie badkamer érica voor de prijs van wit

BRUNEEL - BAELE pvba
Bankelindeweg 11
8994 Krombeke (Poperinge)
Tel. 057/40 07 81

BADKAMERS - KEUKENS
CENTRALE VERWARMING
ROOFING- en ZINKPRODUKTEN

Steeds de elegantste modellen

In de gespecialiseerde schoenenzaak

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

- Schoenen voor dames, heren en kinderen
- Marokijnwaren
- Botten - Pantoffels
- Alle sportartikelen

ANIPHYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

Om de emigratie nog gemakkelijker te laten verlopen, al bleven tal van misbruiken bestaan, werden in Vlaanderen organisaties opgericht, (o.a. Het Sint-Raphaëlsgenootschap) officiële agenten aangesteld (o.a. voor de Red Star Line, White Star Line, Cunard Steamship Company, Canadian Pacific, e.a.), en subsidies verleend.

Vanaf 1885 dateert het archief van de definitieve emigratie. Wetenschappelijke vorsers kregen hierdoor de kans om hals over kop in het verleden te grasduinen ... Alhoewel ...

De Buffalo's

Niet alleen tal van wetenschappelijke werken die over de ene of andere periode van onze geschiedenis een duidelijk beeld oproepen zijn prijzenswaardig, even waardevol zijn de talloze historische romans die in den lande gepleegd worden en waarvan het engagement en de subjectiviteit van de auteur nauwelijks als negatieve aspecten kunnen beschouwd worden.

Georges Bruggeman, zal niet de laatste in de rij zijn, die in een volkse, boeiende en meeslepende roman een periode uit onze geschiedenis heeft gekonterfeit waarin hij een grote groep Vlaamse dagloners en kleine boeren ten voeten uit tekent vóór - tijdens - en kort na de emigratie naar Amerika. Zij werden „de Buffalo's” (de bizon) genoemd : geen scheidsnaam was het, eerder een decoratie die hun koppig Westvlaams doorzettingsvermogen, hun nooit aflatende aktiviteit, hun werk- en spierkracht sierden.

Hij laat deze personages de jaren 1829 à 1831 doorspartelen, en al is het een historische evocatie met anachronismen, toch getuigt het boek van een vaardigheid en oprechtheid waaraan we momenteel in Vlaanderen zo'n nood hebben. Jan Rapenbos, bemiddeld uit Amerika teruggekeerd, ronselt op eigen houtje een legertje van zo'n driehonderd mensen waaronder bijna honderd kinderen onder de twaalf jaar. (Eens ouder dan twaalf, werd men bij de volwassenen gerekend). Ze bereiken na weken op het stoom- en zeilschip de Essex te hebben doorgebracht met hun ganse hebben en houden, vee inkluis, voltallig New-Orleans op 170 km van de Golf van Mexico, Na de Mississippi varen ze de Ohio op en tussen de samenloop van de Ohio en de Cumberland vestigen zij zich in het „Land van Melk en Honig”. Ze beginnen onmiddellijk met het nodige entoesiasme aan de grond- en bosontginning en bouwen een (versterkt) dorp. Ze maken kennis met een indianenstam, werken ermee samen en waar mensen wonen wordt er gevrijd en getrouwd, en dit doen de Buffalo's met evenveel ijver als ze bier en whisky vrouwen.

Hun grootste verworvenheid is hun vrijheid : vanachter gordijnen in de dorpsstraat kijkt men niet op hun vingers. Onder het bevel van een gewezen soldaat van Napoleon, verslaan ze een machtige vijand. Kortom, de ene aktiviteit volgt op de andere : aanneembaar en met liefde opgetekend.

Het boek brengt een duidelijk beeld van de grote Vlaamse volkstrek van de 19e eeuw, waarover we praktisch in geen enkele dorps-

monografie van bij ons iets vernemen.

De verdienste van Bruggeman is niet gering. Hij brengt een goede, in één-adem-te-lezen-roman die de lezer met een lach en een traan zal meeslepen en boeien tot het einde. We wensen iedereen, die zich het boek aanschafft, met de al te korte backgroundinformatie hierboven, enkele uren oprecht leesgenot.

Elie E. Balduck

- (1) PH. SABBE, L. BUYSE, Belgians in America (Lannoo Tielt 1960). (Chapter XII, Prominent Belgians).
- (2) L. SCHEPENS, Van vlaskutser tot Franschman. Bijdrage tot de geschiedenis van de Westvlaamse platelandsbevolking in de negentiende eeuw. (W.E.S. Brugge 1973) Hoofdstuk VI.
- (3) R.A. BLONDEAU, Twintig eeuwen Vlaanderen Deel XII Hoofdstuk III (Heideland Hasselt 1975).
- (4) KAREL VAN ISACKER, Mijn land in de kring. Deel I (1830-1914) Hoofdstuk I (De Nederlandse Boekhandel, Kapellen 1978).

Georges Bruggeman, De Buffalo's

Een hulde aan de duizenden Vlamingen die in de loop van de vorige en in het begin van deze eeuw, hun land verlieten om een beter bestaan te zoeken voor zichzelf en de kinderen ...

262 blz. - gebonden, met stofomslag
340 fr. (+ eventueel 30 fr. verzendingskosten)

Te verkrijgen :
Drukkerij-uitgeverij SCHOONAERT
Bergenstraat 14
8990 ROESBRUGGE-HARINGE

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

Fuel-OIL
BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT
SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin”
„Somy”

Fietsen „Thoria” - „Ventura”
„Manchester” - „Venus”

➔ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —
— In alle prijzen —

(vervolg van blz. 3)

rijen verkocht, in de eerste plaats in Frankrijk zelf, maar zeker evenveel, zoniet nog meer in België, langs de markt van Gent. Er gaan ook serieuze hoeveelheden naar Engeland - dat vooral afnemer is van speciale vlassoorten - naar Duitsland en naar Italië. De jongste tijd wordt er ook verkocht, langs de vlassmarkt van Kortrijk om, aan landen van het Oost-Blok. De klodden of „kroten“ worden tegenwoordig meestal in ruwe staat doorverkocht aan handelaars in België. In Kuurne heeft de firma een verkoopcentrum „Distrilin“, gelegen op het industrieterrein aldaar.

Wanneer wij op onze wegen dagelijks de grote vrachtwagens zien van de N.V. Van Robaeys, dan mogen wij bedenken dat deze firma in de loop van een halve eeuw uitgedoofd is tot het grootste vlasverwerkende bedrijf van Europa. De N.V. Van Robaeys, is een Vlaams industrieel bedrijf van internationale allure, dat een weldaad is geweest voor de nijverheidsarme streek „al weerskanten van de schreve“.

(slot volgt)
J. Gh. H.

ROESBRUGGE-HARINGE

Jeugdnieuws

De volleybal-spelende jeugd, de studerende jeugd, de werkende jeugd, de sneeuwballen-werpende jeugd, kortom de gehele jeugd van Roesbrugge wordt op zondag 11 februari om 14.30 uur verwacht bij Odie Denys. We zullen er carnaval voorbereiden.

Vol geestdrift steunen we allen onze kandidaat Luc.

Prins carnaval 1979 van de landelijke gemeenten

De kandidaat-prinsen zijn:

- EDDY BAU uit Haringe
- FRANS VANTHOURNOUT uit Krombeke
- MARTIN LOBELLE uit Oostvleteren
- MARC KERCKHOF uit Proven
- LUC DEVLOO uit Roesbrugge
- JAN PROPS uit Stavele
- LUDO GANTOIS uit Watou

Afspraak voor alle feestneuzen op 17 februari in „De Lovie“ op dit grootse carnavalfeest.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND:

Geboorten

- Leen Busschaert, dochter van Paul en Nadine Dewickere (Beveren)
- Xavier Dekersgieter, zoon van Paul en Rika Van den Weghe (Stavele).

Huwelijken

- Frans Degrave van Heuvelland met Marleen Beddeleem van Stavele.
- Willem Geldof van Lo-Reninge met Rita Baes van Stavele.

Overlijdens

- Marcel Vanhoutte, 72 j., echtgenoot van Irma Vereecke (Stavele).
- René Beun, 84 j., echtgenoot van Adrienne Vanacker (Beveren).

Sociaal dienstbetoon

Iedere tweede zondag van de maand, telkens vanaf 11.30 u.: zitdag door de heer Jacques Vandemeulebroucke, in de herberg „t Paviljoen“ bij Wed. Bruneel.

Zwaantjes Pikkersclub

Vanaf heden start van de „Zwaantjes Pikkersclub“ in de herberg „t Zwaantje“ bij Gilbert Dequeker. Men kan zich nog inschrijven tot einde februari.

Valère DEBLOCK

oud-burgemeester van Krombeke overleden

Op oudejaarsavond 1978, net acht jaar nadat zijn geliefde Krombeke als administratieve entiteit verdwenen was, is Valère Deblock, omringd door allen die hem dierbaar waren, overleden in de gezegende ouderdom van 87 jaar.

Hij was inderdaad te Krombeke geboren op 17 juni 1891 en afgezien van zijn zevenjarige soldatendienst (1912-1917) had hij er altijd verbleven. Hij heeft er 40 jaar geboerd en was er gedurende 50 jaar gemeenteraadslid. Van die 50 jaar was hij 36 jaar ononderbroken burgemeester, van 1935 tot en met 1970, dus ook doorheen de moeilijke bezettingsjaren, waarin hij meer dan ooit opkwam voor de belangen van Krombeke en zijn bewoners.

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE

P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1

8994 PROVEN

Telefoon: 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

ALGEMENE

SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

Dat hij gedurende zoveel jaren telkens weer herkozen werd, getuigt ervan hoe hij met zijn stille wijsheid, zijn verdraagzaamheid en zijn eerlijkheid, de verpersoonlijking was van de Krombeekse mentaliteit.

Hij had in de streek bovendien nog een zekere bekendheid als radio-estesisist, die met de wichelroede voor iedereen en met veel plezier, naar water peilde.

Met Valère Deblock is nu ook voor het oude Krombeke de laatste vertegenwoordiger, bijna het symbool, van een lange periode van gelukkige zelfstandigheid verdwenen.

**DRUKKERIJ
SCHOONAERT
ROESBRUGGE**

10^xbie

gratis

zolang voorraad strekt

BIC

TE KOOP

NAAIMACHINE (meubel) 2.000 fr.

Zich wenden: Raphaël Dehondt, Kallestraat 33
8991 Beveren-Alveringem.

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND FEBRUARI

Kaarten

Roesbrugge, maandag 5 februari
bij O. Denys, 5de maandelijke kaarting.
Roesbrugge, „De Gouden Arend”
maandag 5 febr., 5de maandelijke kaarting

HARINGE, Café „Sint Jozef”

bij Martha RYON en René BOONE
APOLOLONIA-zondag 10 febr. om 19 u.
GROTE PRIJSKAARTING (Manillen)
voor alle liefhebbers

Minstens 2 000 fr. prijzen - Inleg 25 fr.
Klassering met optelling van partijen
en punten - Drie partijen kaarten, tel-
kens met andere maat - Wie geen twee
partijen wint, mag opnieuw inschrijven.

Beveren, „t Boerenhof” bij U. Bartholomeus
donderdag 15 februari te 14 u.: gezellig on-
deronsje en kampioenskaarting voor de leden
van de Derde Leeftijd.

Beveren-IJzer, maandag 19 februari
bij M. Ryon, 5de maandelijke kaarting.

Proven, Zaal „Sint-Jozef”
donderdag 8 februari te 13 uur
donderdag 22 februari te 13 uur
kaartnamiddag „Derde Leeftijd”

Roesbrugge, zondag 18 februari
bij Valère Deschuytter, „In de Brierkerij”
herbergkermis met prijskaarting.
Maandag: kandeel.

Haringe, in „Sint-Jozef” bij Martha Ryon
zaterdag 24 en zondag 25 febr.: 5de maan-
delijke kaarting met saucissen voor de leden
Roesbrugge, dinsdag 27 februari
bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leeftijd”

Dansavonden

Proven, zaal „t Rozenhof”, zaterdag 10 febr.
te 20 u.: Prinsenbal met voorstelling van de
kandidaat-prinsen van de landelijke gemeenten
Proven, „De Lovie”, zaterdag 17 febr. te 20 u.
7de Prins Karnaval-verkiezing der landelijke
gemeenten.

Zillebeke-leper, zaal „Canada”
Zaterdag 24 februari te 20 uur
GROOT BAL
met Disco-bar „Hoppebel”
Inrichters: Automobielenclub
„De Westhoekpioniers” Haringe.

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst
zaterdag 10 februari: smijting op de vogel-
pik voor de leden.
Roesbrugge, „De Gouden Arend”
zaterdag 17 februari: smijting op de vogel-
pik voor de leden.

AANDACHT A.U.B.

Uw aankopen in

„DE GOEDE KOOP”

- IEPER
- POPERINGE
- VEURNE

kunnen gebeuren op naam van
GALERY VERMET-LOUWYE

Bergenstraat
STAVELE - BEVEREN

Dank U!

Proven, „Sint-Elooi”, vrijdag 2 febr. te 20 u.
Filmforum: „2001: Ruimte Odyssee.”

K.V.L.V. - Roesbrugge-Haringe

Roesbrugge, woensdag 31 januari te 13.15 u.
in de meisjesschool: algemene vergadering
met als onderwerp „Hebben is niet alles”.
Haringe, in „St. Jozef” bij Martha Ryon
donderdag 22 februari te 13.15 u. demonstratie
„Verse kaas om van te snoepen”.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

In de politieke situatie waarin we staan
wordt er doorlopend gesproken over de so-
ciaal-ekonomische problemen en over de ab-
solute voorrang die eraan moet gegeven wor-
den. Welnu, ik ben vorige week met die pro-
blemen gekonfronteerd geweest.

In die paar dagen dat ze ons gelukkig niet
geijzeld, maar ge-ijzeld hadden, is Gusta op
een ongelukkige manier gevallen, hier vóór de
deur. Ze zit met een gezwollen enkel en een
spierscheuring - gelukkig is er niets gebroken
- voor een paar weken buiten circulatie.

Omdat ik het werk niet alleen aankom heb
ik uitgekeken naar een helpster. Ik dacht zo
bij mezelf, die zal niet zo moeilijk te vinden
zijn, want van onze 300.000 werklozen, zijn er
toch 180.000 vrouwen. Maar mijn mening was
glad verkeerd. 't Is buitengewoon lastig om
iemand te vinden die in dienst wil komen. Je
mag tegenwoordig met onze vrouwtjes over
alles spreken, en je moet niet delikaat zijn,
maar begin niet over „werken”. Daar zijn ze
allergisch voor. Na veel zoeken en lopen en
informereren heb ik er tenslotte toch één ge-
vonden, die bijna uit medelijden, bereid was
ons uit de nood te helpen, op konditie dat ik,
wat de arbeidswetgeving betreft, mij met alle
verplichtingen in orde zou stellen.

Ik ben dan naar het Sociaal Sekretariaat te
Poperinge geweest om het geval te bespreken.
Ze hebben me daar uitleg en formulieren ge-
geven en geklapt over maatschappelijke zeker-
heid, patroonsbijdrage en werknemersbijdra-
gen, over gewaarborgd weekloon, vakantie-
geld, eindejaarspremie, zwangerschaps- en op-
zeggingsvergoeding en wat weet ik nog meer.
Toen alles uitgerekend was bleek dat mijn
dienstmaagd bijna zoveel zou kosten als ik kan
verdienen. Ik heb aan die heren gevraagd of
ze misschien dachten dat ik de gevluchte sjah
van Iran was? Ik heb ze bedankt voor de
moeite en ik ben met mijn brommertje naar
huis gereden.

Als ze op die manier iedere werkgever de
strot afbijten kan ik best begrijpen dat er
sociaal-ekonomische problemen zijn. Perso-
neel aanwerven staat gelijk met financiële
zelfmoord.

Ik heb alles aan Gusta verteld en gezegd
dat we maar op een andere manier ons plan
zullen trekken. We zullen doen wat er kan ge-
daan worden en de rest moet wachten. Boven-
dien bleek ook dat Gusta niet zo entoesiast
was om een jonge meld in huis te nemen, nu
vooral ze zelf niet overal aan en bij kan. Dat
maakt het geval natuurlijk nog ingewikkelder.
Hoe zou er op die manier iemand kunnen ge-
vonden worden om ons blij te staan: ze mag
van mij niet te veel kosten en Gusta wil nie-
mand in huis die geen grootmoeder is.

Ik versta nu hoe moeilijk het is om een ge-
ring te vormen.

Pol

THERMOFINA

Alle FINAPRODUKTEN

- diesel
- gasoil } verwarming
- fueloil }
- oliën en vetten

aan huis besteld!

JAN VANDENBROUCKE

Duinkerksestraat 2

PROVEN - Poperinge

Tel. 057/30.03.30

- Alle elektrische installaties
nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling
van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21

ROESBRUGGE-HARINGE

Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus BEHANGPAPIER
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN

Tel. 057/30.06.54

OMEGA

R. RUBRECHT
GROTE MARKT 10, POPERINGE

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

Sanitaire installaties

Depanagedienst: alle branders.

Eén adres:

André DEWULF & Zoon
Krombkestraat 38 b
STAVELE
Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Fientje van Floren Berrevoets was in kennis met Mieltje Blomme.

Fientje was è snel jonk ding van è jaar of achttiene die nog thuis was bij heur vaader en moeder die boerden op è klein dooningske dat nogal verre innawaarts stoeg tusschen Watou en 'n Abeele.

Op è boogscheute van daar, maar meer naar de frontieren toe, stoeg d' herberge „De Vlasblomme” waar dat Mieltje weunde, want ie was de zeune van daar. Buuten herbergier was Mieltje's vaader oek timmerman en Mieltje hielp in 'n stiel.

Voor 't moment was Mieltje by 'n troep. 't Was djuuste drie weken dat 'n binnen was en è hadde nog maar één keer meugen naar huus kommen.

Fientje was de laatste daagen niet meer op heur gemak omdat Mieltje heur beloofd hadde van styf dikkers te schryven en dat 't nu ol meer of è weeke was dat ze geen brief meer è kreegen hadde. Ze begoste ol min of meer ontrouwig te kommen dat er misschien ol entwaar 'n andere in 't spel was.

Maar op è voornoene dat z' ol vooren buuten beezig was mei de ruuten te kuuschen, riep 'n faktor ol van aan 't hekken „Fientje... è brief van 't lief!”

Fientje liet alles vollen, liep te vierkluuwe teegen, bedankte 'n faktor en liep blyde gelyk zot naar binnen.

„Moeder!” riep ze... è brief van Mieltje. Ondertusschen was 'n brief ol open en was z' ol beezig mei leezen wuk dat er in stoeg.

„Wuk weet 'n ol te vertellen” vroeg heur moeder die aan 'n taafel beezig was mei stryken.

„Wel, wel” zei Fientje... je moet è keer horkten... è schryft hier dat 'n ol twee keer drie daagen koeken è kreegen hèt.”

„Ha... dat is è goe teeken” zei heur moeder „'t is teeken dat ze kontent zyn d'r van... ze paaien ze toen mei zoetigheid.”

„En è schryft verder dat 'n daarvooren ieder keer by 'n kommandant is moeten gaan.”

Fientje bepeinst heur è moment... „'k gelooven dat dien kommandant è sneukelaere moet zyn” zel Fientje.

„Dat zou mien nie verwonderen wei” antwoordde heur moeder... „wuk zou'n die groote koppen geheele daagen anders gaan doen in è tyd dat er geen oorlooge is!”

„'k Gaan subiet weere schryven” zei Fientje. Z' haalde penne en papier uut de kasse en ze begoste. Achter dat ze è kant van heur blad vul è schreeven hadde vroeg z' aan heur moeder wuk voor nieuws dat ze nog moeste schryven.

„Staat 't ol d'r in da je zyn portret ontvanen hèt?... en da mien haar of is?”

„O ja, 't is waar oek” riep Fientje „'k zou'n 't voornaamste nog vergeeten” en ze schreef „Uw portret, dat gy mien è zonden hèt, is toch zoo schoone. 'k Hèn 't in è kaadertje è stookten, maar 'k hèn è beetje van je 'n onderste moeten afsnyden, omdat 't kaadertje te kleene was. Verder moet 'k zeggen da moeder heur haar è laten kort snyden... Myn achterste komt oek lang... 'k zou'n 't oek willen laten korten... maar 'k gaan de schêe in 't midden laten, want 'k weet dat gy dat liefst ziet olzoo.”

KWAAK

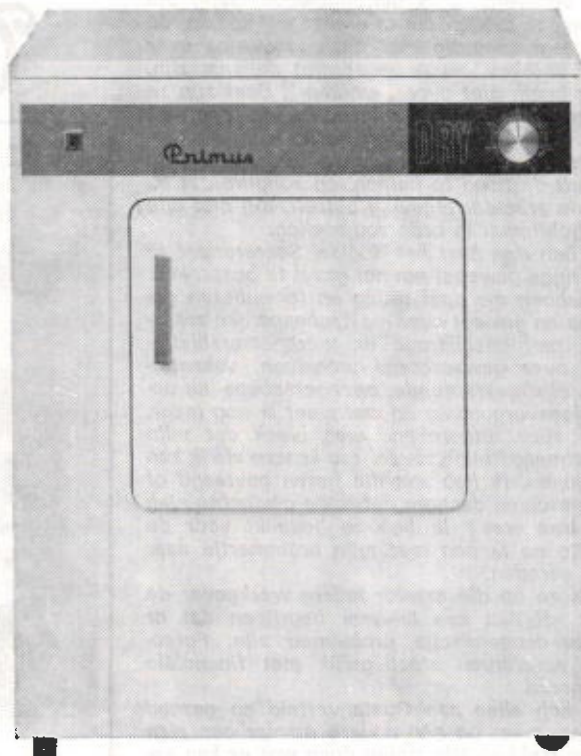
**Koude
en vochtige
februarimaand...**

**Geen problemen
met het drogen
van uw was
met een**

droogkast

**— SIERA
— PRIMUS**

vanaf **8.750 fr.**

Eén adres:

Huis Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad

voor de dorpen :

Roesbrugge-Haringe

Proven-Krombeke

Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Gecreëerd te Roesbrugge in 1869

„MEULEWALLEN” het ROESBRUGSE KAARTSPEL

Met enkele wetenswaardigheden over speelkaarten en kaartspelen

De voormalige herberg „A la Briqueterie du Molenwal”.

In elk nummer van „De IJzerbode” worden er lange reeksen „maandelijke kaartingen”, „saucissenkaartingen”, „prijs- en puntenkaartingen”, „kermis- en kandelkaarten”, „vrije- en ledenkaarten” en zelfs „kampioenskaarten” aangekondigd. Niemand is daarover verwonderd, want het kaartspel behoort tot de uitverkoren en veelvuldig beoefende ontspanning van ons volk. Behendigheid, geluk en wedijver zijn de voornaamste eigenschappen van dit spel, die ertoe bijdragen om de kaarten zo geliefd en velen tot verwoede spelers te maken. Hoewel tamelijk eenvoudig van structuur bieden de kaarten nochtans vele mogelijkheden : er zijn behendigheidsspelen van het gemakkelijke type, zoals het nu veel beoefende „manillen”; er zijn moeilijke spelen, zoals „whist” en zeer moeilijke zoals het Duitse „skat” en het Engelse „bridge”, waarin vaak hoge eisen gesteld worden aan de spelkunde van de deelnemers; er zijn zuivere hazardspelen, die in de casino's hoge inzetten uitlokken, er zijn half-hazardspelen en tenslotte bestaan er zelfs rustige „patience-spelen” voor één persoon, die bestaan uit het vormen van bepaalde kaartcombinaties en het liefkoosde tijdverdrijf zijn van eenzame mensen.

Er bestaan talrijke kaartspelen, elk met hun eigen spelregels, maar één hiervan werd te Roesbrugge uitgedacht : het „meulewallen”.

Er is niemand die weet waar de oorsprong van het kaartspel te vinden is. Men zegt dat het zou uitgevonden zijn door een Chinese keizer om zijn meest geliefde concubine te

vermaken, maar dat is een verhaaltje als een ander. In elk geval zou er in geschriften van de kultuurvolken uit de Oudheid van kaartspelen reeds sprake geweest zijn.

Er bestaat een Venetiaanse kroniek van 1299, waarin ook over een spel met kaarten wordt gewag gemaakt en in het register van het Rijksarchief te Brussel is een tekst te vinden van 14 mei 1379, die vermeldt dat Johanna, hertogin van Brabant en haar gemaal, Wencelas van Luxemburg een stel speelkaarten aankochten. Talrijke andere teksten gewagen van de aankoop van kaarten door het Hof van Brabant, rond dezelfde tijd, en die geschriften vermelden bovendien de winsten en verliezen van de hertog en de hertogin, want er werd gespeeld voor grof geld !

Reeds in de late Middeleeuwen zouden er speelkaarten vervaardigd zijn in ons land. In 1382 werden er speelkaarten gebruikt in Rijn, die afkomstig waren van Brussel, Luik of Doornik. Vooral Doornik was befaamd als centrum van speelkaartenfabrikatie.

De vier symbolen, die we zo goed kennen, „klaver”, „schoppen”, „harten” en „ruiten” en de twee kleuren, zwart en rood, komen uit Frankrijk en waren reeds in het begin van de 16e eeuw in zwang. Getuige hiervan een schilderij van Lucas van Leyden, die dateert van omstreeks 1525 en die zich bevindt in de National Gallery of Art, te Washington en waarop kaartspelers staan gekonterfeit met kaarten in de hand waarop duidelijk rode harten en zwarte schoppen te zien zijn. Maar de kaarten hadden vroeger geen gestandaardiseerde vorm en de symbolen wisselden van land tot land, en waren ook wel beïnvloed door het tijdsgebeuren. Zo had men in Spanje als kaartsymbolen : penningen, bekens, knuppels en zwaarden. In Duitsland verkoos men : eikels, klokjes, harten en klaveren.

Ook de figuren van het kaartspel, t.z. de koningen of heren, de koninginnen of dames en de boeren kwamen wel onder verschillende vormen voor. In de Franse revolutionaire tijd werden de koningen of heren vervangen door de vier „deugden” en in de plaats van de koninginnen kwamen de portretten van Franse schrijvers : La Fontaine, Voltaire, Molière en Rousseau, terwijl de boeren vervangen werden door soldaten die een uniform kregen van artillerist, nationale wacht, fuselier en sansculotte.

In de 19e eeuw kregen de speelkaarten hun huidige voorkomen, in symbolen en figuren, naar de oud-Franse modellen, terwijl ook de afmetingen eenvormig op 8,7 cm x 5,6 cm werden gebracht.

België het land van de speelkaarten

We hebben reeds gezegd dat Doornik een van de eerste centra was waar speelkaarten werden vervaardigd. In de 16e eeuw was Antwerpen bekend voor zijn kaarten en de Antwerpse kaartendrucker Maillart voerde zijn produktie uit naar Londen, Keulen, Frankfurt en Neurenberg.

De Antwerpse produktie verviel in de vol-

gende eeuw, maar in Namen verwierf een genaamde Rémy in 1675 een patent voor de fabricage van speelkaarten.

Onder het Oostenrijkse bewind - 18e eeuw - vestigden zich kaartenfabrikanten in Brussel, Luik, Dinant, Gent en Brugge. Maar na een korte bloeiperiode bracht de Franse revolutie onze kaartenindustrie tot op de rand van het failliet. De kaarten werden in die tijd nog gedrukt door middel van houten clichés en daarna met de hand beschilderd. Franse dekretten verplichtten onze ambachtslui hun houten clichés te vernietigen. Slechts enkele speelkaartenmakers overleefden de Franse tijd. Maar tijdens ons samengaan met het Noorden, kwam Philippe-Jaak Brepols zich in 1815, in Turnhout vestigen. Aanvankelijk drukte hij populaire prentjes, maar in 1826 begon hij speelkaarten te drukken. In 1833 volgde te Turnhout een tweede bedrijf waar men speelkaarten maakte en ongeveer een eeuw geleden kwam er een derde tot stand.

Het werden drie welvarende bedrijven die voortdurend hun werkzaamheden uitbreidden, zowel in het buitenland als in België zelf. In 1970 besloten zij te fuseren en „Carta Mundi” zag het licht. Sindsdien werden nieuwe gebouwen opgericht en het machinepark uitgebreid, zodat op heden de kaarten met miljoenen van de Turnhoutse persen rollen. De produktie is onafgebroken toegenomen en er wordt nu naar 87 landen uitgevoerd. Turnhout is een wereldcentrum van de speelkaart geworden.

Kaartspelen

De meeste spelen die vroeger in zwang waren zijn heden ten dage totaal onbekend en de namen van die spelen worden alleen nog in oude boeken aangetroffen.

In de 18e en 19e eeuw speelde de volksman gezelschapsspelletjes als hartenjagen, vuilbroeken en zwarte-pieten. De intellektuelen speelden omber en piket en ook wel whist, want in 1742 werden de spelregels van whist vastgelegd door de Engelsman Edmond Hoyle, die ook de regels van andere kaartspelen opstelde.

Bridge ontwikkelde zich uit whist in de 19e eeuw. Contract-bridge, nu de meest populaire vorm van het spel, werd in 1925 ontwikkeld door een lid van de beroemde Amerikaanse Vanderbilt-familie.

Vijftig jaar geleden was bij ons „mariagen” het meest geliefde spel. In de jaren dertig werd het verdrongen door „bieën” (van „bieden”, een variant van pandoeren). Onder

de oorlog werd er veel ge-whist. We herinneren ons nog zeer goed dat de „solo-slim”-spelers regelmatig in de krant kwamen. Na de oorlog verdrong het uit Frankrijk overgewaalde „manillen” alle andere volkse kaartspelen.

Het jongste grote kaartspel, maar dat in onze streken nog niet is doorgedrongen, is het nogal ingewikkelde canasta. Dit spel komt oorspronkelijk uit Zuid-Amerika, maar in 1946 werd het in Spanje ontwikkeld en van daaruit veroverde het de wereld.

Meulewallen

De wijk de „Molenwal” aan de zuid-oostzijde van Roesbrugge-dorp, lag tot in 1970 op het grondgebied van Roesbrugge en Proven. Toen op 1 januari 1971 Proven met Krombeke werd gefusioneerd werden er voor Roesbrugge-Haringe en Proven grenskorrektes uitgevoerd en zo kwam geheel de „Molenwal” bij Roesbrugge, waar het eigenlijk bij hoort, aangezien het onmiddellijk aansluit aan Roesbrugge-dorp, terwijl het op 4 km van Proven-dorp is gelegen.

Op het voormalige Provense deel van de „Molenwal” staat nog altijd de landelijke patricierswoning van de familie Camerlynck, die nu betrokken is door twee gezinnen.

In de tweede helft van de vorige eeuw was dit huis bewoond door Désiré Camerlynck, molenaar, steenbakker en schepen van Proven. Désiré Camerlynck werd er geboren in 1841 en is schielijk overleden in het stadhuis te leper in 1901. Hij werd als steenbakker en schepen van Proven opgevolgd door zijn zoon Pamphiel, terwijl zijn zoon Guillaume, in de jaren 1927-1933, burgemeester was van Roesbrugge.

Désiré Camerlynck zal vooral bekend blijven als de man die een kaartspel heeft uitgevonden. In *Biekorf* van 1930 werd hij in dat verband reeds vermeld, door een zekere A. Hegmans die dit spel hier onder de Eerste Wereldoorlog leerde kennen.

Het kaartspel van Désiré Camerlynck dat hij *meulewallen* heette, omdat het op de „Molenwal” was gecreëerd, werd voor de eerste keer gespeeld in 1869, „In de herberg De Brikerij, recht over de woning van de heer Camerlynck”, zo schrijft A. Hegmans. Hier is iets fout. Recht over het huis van de h. Camerlynck had men de herberg *De Smisse*, terwijl de herberg *De Brikerij* (sic), die nu nog bestaat toch minstens een halve kilometer daar vandaan stond. Maar tussenin *De Smisse* en *De Brikerij* had men nog *A la Briqueterie du Molenwal*, met vlak daarnaast de steenbakkerij Camerlynck, zodat waarschijnlijk daar, in het

huis nu bewoond door Maurice Vanlaeres, voor de eerste keer, 110 jaar geleden, werd „gemeulewald”.

Dit spel zou in de laatste helft van de vorige eeuw en tot na de Eerste Wereldoorlog een zekere uitbreiding hebben genomen in deze streek en er het courante kaartspel zijn geworden. Volgens A. Hegmans werd er „gemeulewald” in Proven, Watou, Roesbrugge-Haringe, Beveren, Poperinge, Stavele, Woes-ten, Oost- en Westvleteren, Leisele en elders.

Wat de spelregels betreft, daarover hebben we geen geschriften gevonden, waarschijnlijk werden ze nooit genoteerd en zijn ze alleen maar mondeling overgeleverd. In de jongste weken heb ik tientallen oudere kaartliefhebbers ondervraagd of laten ondervragen en uit alles wat mij werd medegedeeld kan ik alleen maar konkluderen dat „meulewallen” en „mariagen” identiek of toch zeer verwant waren, waaruit volgt dat:

- ofwel Désiré Camerlynck de uitvinder is van het „mariage”-spel, dat hij oorspronkelijk „meulewallen” heette; dit lijkt nogal onwaarschijnlijk, maar is niet onmogelijk;
- ofwel Désiré Camerlynck het „mariage”-spel ergens heeft leren kennen en het alleen maar onder de populaire benaming „meulewallen” hier binnengebracht heeft;
- ofwel hij op het „mariage”-spel een variant heeft gemaakt? Maar waarin bestond die variant?

Open vragen!

Nauwkeuriger gegevens worden met veel belangstelling en dankbaar ingewacht.

R.A.B.

Davidfonds IJzerweelde

Op vrijdag 16 maart te 20 u. vindt het bijna traditioneel DF-feestje plaats, deze keer met entente en diareportage in de zaal „Sint Elooi” te Proven.

Er is keuze, telkens voor 170 fr., uit:

- a) aardappelen in de schil, boterham bruinbrood met ham of kaas en patersbier; ofwel:
- b) kookvlees (bouilli) met worteltjes, gekookte aardappelen of puree; in beide gevallen traktatie nadien.

De diareportage over Noorwegen, samengesteld door Stef Ryon, wordt door hem en door Milo Aernout na het entente vertoond.

Men kan inschrijven bij de DF-bestuursleden of op het DF-sekretariaat vóór 8 maart a.s. met opgave van voorkeur.

De grootste en goedkoopste winkeluitbating van de streek:

HUIS CORNEILLIE

Alexis Decarneplein 2

STAVELE

Tel. 057/30.05.70

- Glas en Gleis
- Fantasieartikelen
- Fietsen vanaf 3.990 fr.

COIFFURE CHRISTINE

- Moderne snit
- Permanenten
- Brushing

Moderne toestellen

GALERIJ VERMET-LOUWYE

Bergenstraat 9, 8991 STAVELE-BEVEREN

TEXTIEL EN KONFEKTIE

VOOR HEREN EN KINDEREN:

- Moderne broeken in Tergal, „Pane” en Jeans
- Blazers - Mooie pull's en gilets

VOOR DAMES:

- Moderne kleedjes - Rokken
- Grote keus in pull's

ALLE TEXTIELWAREN:

- Dekens (in alle prijzen) - Lakens (flanel en tergal)
- Ondergoed (Evada - Lama - Tencate) - Werkkledij
- Geschenkartikelen

De N.V. Van Robaey's Frères te Killem (slot)

Van links naar rechts: Sylvie Vandecandelaere, Camille, Julien en Gaston Van Robaey's en Jules Cappelle.

Op de grote vrachtwagens van de firma Van Robaey's staan pittige reclameslogans, zoals „Le lin, textile sain“, of „Avoir du lin chez soi, c'est le bonheur sous son toit“. Eén ervan is echter de samenvatting van hun hele bedrijvigheid: „Van Robaey's Frères Killem, de la semence à la filasse“.

In de vorige bijdragen hebben wij de werkelijkheid hiervan aangetoond en tevens het grote belang onderstreept van de vlasfabriek van Killem voor onze streek.

We hebben tal van herinneringen opgehaald en het leven getekend van velen onder ons, die er jarenlang hun bete brood hebben verdiend. We hebben namenlijsten gegeven als een hulde aan onze arbeiders die de enige nijverheid van deze streek hebben in stand gehouden. Om te besluiten geven we nog een overzicht van de familie Van Robaey's, de pioniers die dit bedrijf uit het „niet“ hebben gestampt en bijgedragen hebben aan de leefbaarheid van de Westhoek, hier en aan de overkant!

De evolutie van de Van Robaey's

De oudere werknemers hebben natuurlijk ook met de stichtende generatie gewerkt, in de eerste plaats met moeder Van Robaey's, Sylvie Vandecandelaere, die niet alleen de leiding had van haar gezin, maar ook de financiën van de eerste vlasverwerkende onderneming beheerde. Zij blijft in de herinnering als de eerder strenge, maar rechtgeaarde vrouw, die wist met geld om te gaan en ook de waarde van het geld kende. Vanaf het overlijden van haar man, Constant Van Robaey's, in 1918, werd zij het erkende bedrijfshoofd, de sterke moeder die twee zonen - Maurice en Achilles - aan de oorlog moest offeren en naar wie haar kinderen opkeken. Zij overleed in 1948 te Quesnoy-sur-Deûle, bij haar zoon Camille, op 89-jarige leeftijd.

Camille Van Robaey's, de enige overlevende van de pioniers - thans zelf 87 jaar - is nog steeds woonachtig te Quesnoy. In 1938 liet hij zich tot Franse staatsburger naturaliseren en tot voor kort volgde hij van heel nabij de zaken van de firma. Hij huwde Rachelle Thulliez van Beveren/IJzer, die overleed te Quesnoy in 1975. Zij hadden vijf kinderen: Gilberte, die heel jong gestorven is; Yvonne, gehuwd met Jean D'Arras, medebeheerder van de firma, samen met hun zoon Jean-Pierre D'Arras; Marie die nog steeds zorg draagt voor haar vader in Quesnoy; Maurice, gehuwd met Monique Liénart, die in de Seine-Maritime, te Bel-Mesnil de firma vertegenwoordigt en tenslotte Joseph, gehuwd met Isabelle Leclercq, eveneens medebeheerder.

Na Camille hadden wij Julien Van Robaey's, die in 1967 te Killem is overleden. Hij huwde

een eerste maal met Anna Debruyne, die hem ontviel bij een tragisch ongeval, waarbij haar nicht Germaine Cappelle (zie verder) eveneens het leven liet. Bij het overschrijden van de onbewaakte overweg van de spoorlijn Adinkerke-Bray-Dunes, werd hun wagen door een trein gegrepen en beide vrouwen vonden de dood. Dit gebeurde op 5 augustus 1938. Julien Van Robaey's huwde voor de tweede maal met Paulette Leeman, die na zijn dood in het huwelijk trad met Gilbert Cappelle (zie hierna). Beide huwelijken bleven kinderloos.

Het was Julien Van Robaey's die als vertegenwoordiger van de firma, bij dekreet van 28 oktober 1959 door de Franse Staat benoemd werd tot Ridder van het Erelegioen (dit is de voornaamste Franse nationale orde, te vergelijken met de Leopoldorde in België), dit omwille van de grote verdiensten van de firma Van Robaey's in de nijverheids- en handelssector. Ook de Belgische regering verermerkte hem met een ereteken van de Kroonorde, dit door bemiddeling van oud-minister Dequa, die hem deze decoratie opvestte ten huize van Rudolf Verhoeve, de toenmalige burgemeester van Lauwe.

Gaston Van Robaey's, die in 1971 in Killem overleden is, was evenals zijn broer Julien, twee keer gehuwd. Een eerste keer met Jeanne Dekeister, die hem in 1942 ontviel en die hem vijf kinderen had geschonken; een tweede keer met Agnes Bryselbout, die in 1967 overleed zonder kinderen na te laten. Uit het eerste huwelijk werden geboren: Michel, gehuwd met Annick Vantorre, medebeheerder; Gérévieve, gehuwd met dokter Blankaert, uit Duinkerke; Thérèse, ongehuwd en apotheker te Capelle-la-Grande; Jeanette, gehuwd met Bernard Le Révérend, eveneens medebeheerder en als laatste in de rij Gerard, die huwde met Nicole Moeneclay en eveneens de firma vertegenwoordigt.

Tenslotte heeft men nog de aanverwante tak Cappelle, daar de oudste zuster van Camil-

le, Julien en Gaston, namelijk Marie, huwde met Jules Cappelle, die op zijn beurt, na de Eerste Wereldoorlog in het bedrijf werd opgenomen. Dit huwelijk telde vier kinderen: Germaine, die zoals hierboven beschreven, verongelukte samen met haar tante, Anna Debruyne echtgenote van Julien Van Robaey's; Gilbert die huwde met Paulette Leeman, weduwe van wijlen Julien Van Robaey's en die thans afgevaardigde-beheerder is van de N.V. Van Robaey's Frères te Killem; Adrienne (†) die huwde met Jean Vernaelde, landbouwer in het departement Oise en Irène, eveneens gehuwd met een landbouwer, Jean Blondeel, uit de omgeving van Parijs.

Ook de gemeente Killem heeft op haar beurt willen aantonen van welk uitzonderlijk belang de firma Van Robaey's geweest is voor haar bevolking en haar nering, door in juli 1977 een „Rue des Frères Van Robaey's“ in te huldigen.

* * *

Wanneer men eertijds in de „vernieuwde“ fabriek, op de binnenplaats bij de eetkamers kwam, kon men daar een opschrift lezen, zowel in het Nederlands als in het Frans, dat luidde: „Arbeid vraagt Loon, maar Loon vraagt ook Arbeid“. Met deze spreuk die getuigt van veel psychologisch inzicht nemen wij afscheid van de firma Van Robaey's, wier geschiedenis wij in deze artikelenreeks hebben verhaald. In feite is het een epos van door de oorlogsgruwelen verjaagde en getroffen mensen, die niet bij de pakken bleven zitten, maar gestuwd door arbeidslust, ondernemingsgeest en ambitie een industrie in het leven hebben geroepen in een streek waar dit voor onmogelijk werd gehouden. Hun strijd, hun moeilijkheden en hun succes moesten voor het nageslacht bewaard blijven.

Wij wensen hun nakomelingen en hun bedrijf: ad multos annos!

J. Gh. H.

Vanaf heden VALIDERINGSCENTRA te Roesbrugge

**DRUKKERIJ - UITGEVERIJ
SCHOONAERT**
Bergenstraat 14 - 16
ROESBRUGGE
057/30 03 79

Validering tot en met VRIJDAG 10 UUR

Het is prettig te winnen . . . SPEEL ELKE WEEK!

STAVELE in de Wereldoorlog 1914-1918 (6)

Soldaat Basiel Parmentier.

De eerste Stavelse gesneuvelde

De voorgaande bijdragen „Stavele in Wereldoorlog 1914-1918” handelden over de voornaamste oorlogsgebeurtenissen voorgevallen in het jaar 1914. Wij moeten het relaas over dit eerste jaar besluiten met het pijnlijkste en droevigste feit nl. de dood van de eerste Stavelse soldaat: Basiel Parmentier.

Basiel was de oudste zoon van Theophiel en Leonie Temperville. Hij werd geboren te Stavele op 8 februari 1892. Hij had twee broers: Emiel geboren op 4 maart 1896 en Jules geboren op 4 juli 1898. Hij had ook twee zusters Lucie en Marguerite respectievelijk van 1894 en 1903.

Het gezin Theophiel Parmentier-Temperville was gevestigd op Stavelehoekje in het huis waar Georges Moereman-Cayzele laatst herberg hield en dat thans een buitenverblijf is van de familie van Prosper Looten. Vóór zijn legerdienst was Basiel landbouwarbeider.

In 1912 werd hij onder de wapens geroepen om zijn militaire dienst te volbrengen. Hij was pas acht maanden afgezwaid toen de oorlog

uitbrak. Hij was van het leger thuisgekomen erg gekweld door heupjicht „t sciatica” zoals de mensen dat hier noemen en omdat dit bleef voortduren moest hij op voorschrift van de geneesheer van Elverdinge een korset dragen.

Op 30 juli 1914, 's morgens vroeg, kreeg Basiel bericht dat hij zijn eenheid moest gaan vervoegen en pijn of geen pijn, Basiel moest binnen. Het was mobilisatie en hij behoorde tot een van de drie eerste klassen die binnen geroepen werden om de grenzen van het land te gaan bewaken.

Gebonden door het traktaat van 1839 dat de Belgische neutraliteit waarborgde en dat benevens door Frankrijk, Engeland en Rusland, ook door Pruisen en Oostenrijk-Hongarije ondertekend was, moest het opperbevel van het leger de legerafdelingen nauwkeurig schicken om nauwgezet alle verplichtingen na te leven. Zo moest de eerste divisie, de „Vlaanderense” genoemd, naar Engeland kijken; de tweede werd te Antwerpen samengetrokken; de derde, de Luikse, had zich naar Duitsland gewend; de vierde en de vijfde keken naar Frankrijk; de vierde moest Namen beschermen en de vijfde Bergen, tegen een mogelijke aanval uit Rijsel of Maubeuge. De zesde divisie bleef in garnizoen te Brussel.

De strijd van de vijfde divisie

Basiel moest dus met zijn regiment naar de streek van Mons. Wij zullen nu trachten de 5e divisie, en voornamelijk het 2e regiment jagers-te-voet, te volgen tot aan de fatale dag van zijn dood.

Van zodra Basiel terug onder de wapens was moest dat korset van zijn lijf en eigenaardig genoeg, vertelt zijn broer Emiel, hij heeft geen pijn meer gevoeld.

Het 2e regiment jagers-te-voet, waarbij Basiel diende, vormde samen met het 5e regiment jagers-te-voet de 16e gemengde brigade die deel uitmaakte van de 5e legerdivisie.

Toen de mobilisatie afgekondigd werd bestond de 5e legerdivisie uit:

1. de 1e gemengde brigade die omvatte het 1e en het 21e linieregiment;
2. de 16e gemengde brigade die omvatte het 2e en het 5e regiment jagers-te-voet;
3. de 17e gemengde brigade die omvatte het 3e en het 6e regiment jagers-te-voet;
4. het 2e regiment jagers-te-paard;
5. het 5e regiment kanonniërs;
6. het 5e bataljon genie en een vervoerkorps.

Op 4 augustus 1914 om 8 uur 's morgens schonden de Duitse troepen het Belgisch grondgebied en namen de vijandelijkheden een aanvang. Om 10.30 u. van die 4e augus-

tus werd de kavalerist Fonck van het 2e regiment lancers te Thimister (bij Verviers) dodelijk getroffen. Het was de eerste Belgische soldaat die als slachtoffer viel.

De 5e divisie moest vanaf de 6e augustus, met de hoofdmacht van het leger stelling nemen op de rivier de Gete (Limburg).

Niettegenstaande de verschillende legerdivisies gelegerd lagen én langs de kant van de zee én langs de kant van Duitsland én langs de kant van Frankrijk, slaagde de algemene staf erin het veldleger, in twee dagen, samen te trekken. Achter de Gete opgesteld telde dit veldleger amper 80.000 man. De 1e divisie lag links, de 3e in het midden en de 5e rechts. De 2e en de 4e lagen in tweede linie, de 1e te Leuven en de 2e te Hamme-Hille. Het leger wachtte daar de Duitse aanval af.

De 18e augustus hadden enkele schermutselingen plaats tussen vooruitgeschoven posten van de 5e divisie en de vijandelijke verkenners. Het 2e regiment jagers-te-voet onderscheidde zich te Geldenaken.

Weldra werd omwille van de overmacht van de Duitsers aan het leger bevel gegeven zich op de linkeroever van de Dijle terug te trekken.

De 20e augustus stond de 5e divisie onder de beschutting van de Antwerpse vesting.

De 25e augustus rukte gans de 5e divisie vooruit tussen de Zenne en het kanaal van Willebroek en stond op de stevig ingerichte stellingen van de Verbrande-Brug en van Grimbergen.

Onderluitenant Pauwel Devos van het 2e regiment jagers-te-voet sneuvelde aan de Verbrande-Brug en 's anderdaags vielen nog drie officieren van het 2e jagers nl. kapitein-kommandant Frans Badler en de luitenanten Renaat Cordy en Ferdinand Lemaitre, alle drie te Eppegem aan de Zenne.

Later moest de 5e divisie de rechter leger-vleugel bezetten in de richting Eppegem en Vilvoorde.

De 10e september kwam ze in contact met de vijand te Bosch en te Nieuwenrode. De 11e september woedde een hevige slag en de 16e brigade, waaronder het 2e jagers, overmeesterde de Schrans-hoeve en viel Eppegem aan. Zij slaagde er echter niet in het dorp in te nemen en ze moest bittere tegenaanvallen afslaan. De 12e september werd de strijd voortgezet en die dag vielen te Eppegem, benevens vele soldaten en onderofficieren van het 2e jagers-te-voet, de luitenant Hendrik Clooten en de onderluitenanten Adrien Arpigny en Jules Letellier. Einde september sneuvelde daar ook nog kapitein-kommandant Leo Pirard.

NIEUWE TOONZAAL

BADKAMERS - KEUKENS
CENTRALE VERWARMING
ROOFING- en ZINKPRODUKTEN

BRUNEEL - BAELE pvba
Bankelindeweg 11
8994 Krombeke (Poperinge)
Tel. 057/40 07 81

Schoenen voor de zomer en voor elke gelegenheid degelijk en modieus

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze collectie.

BINNEN GROTE KEUS VAN :

- Schoenen voor dames, heren en kinderen
- Marokijnwaren
- Botten - Pantoffels

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

De 5e divisie had ook krachtige hulp verleend aan de 4e die slaags was te Dendermonde. Lebbeke werd zelfs heroverd doch de aktie kon niet worden voortgezet en net als de andere legerafdelingen moest ook de 5e be-geven en terugwijken voor de enorm sterke en overmachtige Duitse legerkolos die gans België dreigde plat te walsen.

De 6e oktober namen afdelingen van de 5e divisie, waaronder het 2e regiment jagers-te-voet, deel aan een aanval met de bajonet tussen Duffel en Lier, aan de Nete. Na zes uur hardnekkige strijd werden onze troepen gedwongen hun stellingen op te geven en zich terug te trekken ten noord-westen van Lier.

In dit gevecht vóór Lier sneuvelde op 6 oktober de kapitein-kommandant A. Ancart en in de nacht van de 6e op de 7e viel ook de majoor Gustaaf Verbrughe, beiden van het regiment van Basiel Parmentier.

De 8e oktober trok de 5e divisie zonder hinder naar Zelzate dat ze de 10e oktober moesten verlaten om samen met een kontingent Engelsen naar Brugge en Torhout te marcheren. Ze kantonneerden de 11e te Wijnendale en kwamen de 12e te Diksmuide aan.

Aan de IJzer

De 5e divisie lag langs de Ieperlee, van St.-Jacobskapelle tot de Drie-Grachten met een bruggenhoofd te Luygem.

Op 17 oktober werd ze naar Lampernisse gezonden om er de algemene legerreserve te vormen.

De 19e oktober moest de 5e divisie die, ge-

deeltelijk althans, ter beschikking gesteld was van de Franse admiraal Ronarch : Esen, Vladslo en Bovekerke bezetten, teneinde de Franse marinefuseliers, ondersteund door het 1e bataljon van het 8e linieregiment, die Keiem en Beerst verdedigden, te ontlasten.

Toen gemeld werd dat het 23e Duitse reserve-legerkorps vóór Roeselare aangekomen was met een stortvloed van 40.000 man werd de aftocht geblazen zodat tijdens de nacht van de 19e oktober de 5e divisie van Vladslo en Bovekerke wegtrok en na een lange en pijnlijke marche, enkele uren na de Franse mariniers, te Diksmuide aankwam.

De 21e oktober bezetten de soldaten van het 2e regiment jagers-te-voet het bruggenhoofd van Diksmuide en sloegen verschillende aanvallen af. De vijand schoot tonnen ijzer en springstoffen en zond voortdurend stormtroepen op de onze af, de ganse stad verging in puin maar de loopgraven konden ze niet benaderen en toen ze 's nachts er toch in geslaagd waren enkele te overmeesteren werden ze er terug uitgeranseld door de mannen van het 2e jagers-te-voet, door die van het 11e linie en door de marinefuseliers.

Hoewel de slag van de IJzer op 31 oktober praktisch beëindigd was, hadden de Duitsers Diksmuide toch niet kunnen innemen.

Vanaf de 1e november tot de 10e, dag van de val van de stad, woedden er de hevigste gevechten. Diksmuide leek in die dagen een ware hel.

Vele lijen lagen tussen de steenbrokken. Niemand kwam ze oprapen.

De 9e november werd een makker van Ba-

siel Parmentier door een obusscherf getroffen. Basiel snelde onverschrokken toe om hulp te bieden. Door een tweede treffer werd hij zelf de buik opengereten.

Basiel werd naar het Engels hospitaal te Veurne overgebracht. Het Engels hospitaal van Veurne was sinds 21 oktober 1914 gevestigd in het bisschoppelijk college. Daar is hij dezelfde dag, de 9e november 1914 gestorven voor zijn vaderland.

Op zijn doodsprentje lezen wij o.m. :

*In zijn liefde voor zijn wapenbroeders
kon hij 't gevaar trotseren, hij den Yzerzoon.
Alleen ging hij langs de vermaarde oevers
de neergeschoten halen ; ach welk droevig
loon.*

*Zijn loon is thans hierboven 't paradijs
Want : „ zalig de bermhertigen, die zullen
eens bermhertigheid verwerven ”
Gij zoo wijs O jonge held, maak zulke wijsheid
algemeen.*

Basiel werd voorlopig te Veurne begraven maar achteraf naar het groot Belgisch militair kerkhof van Adinkerke overgebracht waar zijn graf nog te vinden is.

R. Lanszweert.

TE KOOP

CAFÉTOOG, GLAZENREK en 2 CAFÉ-TAFELS alles in goede staat. Voordelige prijs.

Zich wenden : Wed. Rosseeuw, Provenplein 48 Proven. Vooraf bellen : tel. 057/30.03.55

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel

- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT

SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „ Nestor Martin ”

„ Somy ”

Fietsen „ Thoria ” - „ Ventura ”

„ Manchester ” - „ Venus ”

➔ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —
— In alle prijzen —

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1 8994 PROVEN

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.
Onder Staatswaarborg.

Gedeeltelijke maansverduistering

Vergeet niet te kijken naar de gedeeltelijke maansverduistering op de avond van dinsdag 13 maart. Deze verduistering duurt iets meer dan 3 uur, van 20.29 u. tot 23.47 u. en is overal in België te zien.

ROESBRUGGE-HARINGE

Geboorte

- Nancy Gruwez, dochter van Wilfried en Rosa Mesdag.

Huwelijk

- Marc Stevens van Boeckhout met Marleen Gyssels van Roesbrugge.

Huwelijksaankondigingen

- Ignace Vandenbussche van Roesbrugge-Haringe met Josiane Vandeputte van Ieper.
- Danny Vandromme van Proven met Rita Maes van Roesbrugge.
- Vincent Vanoverberghe van Diksmuide met Myriam Pattyn van Roesbrugge.

Overlijdens

- André Cappaen, 78 j., echtgenoot van Madeleine Ouagebeur.
- Jozef Ryon, 74 j., echtgenoot van Zoë Lermytte.
- Michel Gheldof, 32 j., echtgenoot van Marie-Gerarda Beghein.
- Maria Belaen, 60 j., echtgenoot van Daniël Verstraeten.

Sterrestoet 1979

Namens alle missionarissen en lekenhulp(st)ers van Roesbrugge, Haringe, Proven en Krombeke dankt de Kultuurgemeenschap Haringe en K.L.J. Proven alle milde gevers en medewerkers.

De totale opbrengst van de omhaling in de stoet en aan de kerk bedroeg 16.672 fr.

Dit bedrag zal gelijkmatig worden verdeeld en aan de familieleden van de missionarissen en lekenhulp(st)ers worden overhandigd.

Hartelijk dank!

Kultuurgemeenschap Haringe

Iedereen herinnert zich nog de tentoonstelling „20 X GROOT-POPERINGE“ van november 1978.

Bij die gelegenheid werd door de kunstenaars de nood aangevoeld om nog verder sa-

men te werken. Met heimwee dachten enkelen terug aan de kunstkring van Jules Boudry : „een groep kunstenaars die samen op een bepaalde dag naar een plaats trokken, een opgegeven onderwerp tekende of schilderde, elk volgens eigen manier en stijl en waar de één van de andere kon leren, weg van alle schoolse verplichtingen en beperkingen“.

Daarom werd besloten te starten met een „kunstclub“.

Hoe werkt zo'n kunstclub?

Iedereen die wat kan tekenen of schilderen, kan met onze kunstenaars mee om een bepaald onderwerp op papier of doek vast te leggen en uit te werken. Iedereen brengt zijn eigen materiaal mee. Er wordt een paar uur gewerkt. De kunstenaars bespreken de werken en geven tips.

Er is absoluut geen beperking van leeftijd, aantal of gevolgde stijl. Op zondag 4 maart trekken we er voor de eerste keer op uit. We verzamelen in „Sint Jozef“, Moenaardestraat 1 te Haringe om 14 u.

Vrijdag 23 maart krijgen we de prijsuitdeling van de bebloemingsaktie 1978 en starten we met de bebloemingsaktie 1979.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorten

- Ingeborg Dejaegher, dochter van Hedwin en Maureen Ulbrich (Stavele).
- Steven Declerck, zoon van Luc en Annie Rabaey (Beveren).

Huwelijksaankondigingen

- Hugo Matten van Stavele met Anne-Marie Verburch van Nieuwpoort.
- Dirk Verdonck van Stavele met Maria Deraeve van Poperinge.

Overlijden

- Silvie Verdonck, 92 j., weduwe van Remi Butaye (Stavele).
- Henri Bottein, 86 j., ongehuwd (Beveren).

20 JAAR B.J.B. - K.L.J.

Op 5 mei viert heel de Beverense B.J.B.-K.L.J.-generatie haar 20-jarig bestaan en werking. Een klein komitee is sinds enkele maanden bezig met de voorbereidingen. Eucharistie, receptie, maaltijd en feestavond vormen het

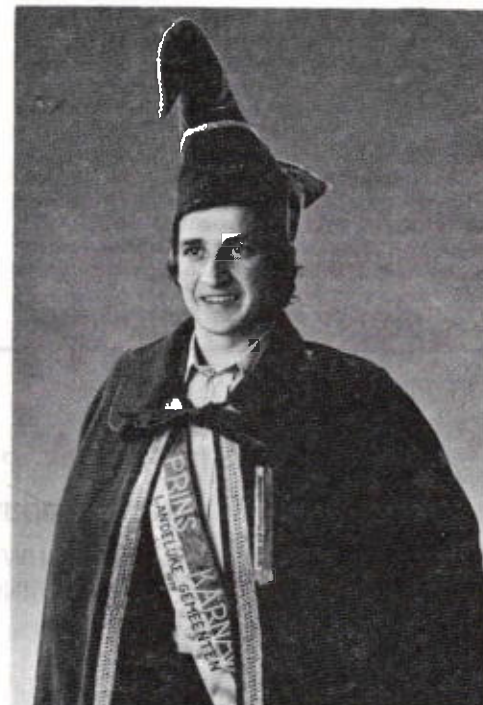
kader van de ontmoetingsavond. Alle oud- en huidige leden worden uitgenodigd.

Inlichtingen : Tel. 057/30.07.57.

Beveren - Kaartersclub „IJzervreugd“

De Beverense K.B.G.-leden worden talrijk verwacht voor een bezinningsnamiddag op woensdag 14 maart te 14 uur in 't Boerenhof. Deze bijeenkomst zal geleid worden door E. P. Klaas Blijlevens, die zijn toehoorders actief betreft in de besprekingen.

Op donderdag 15 maart gaat de gewone kaartnamiddag door. Inschrijven voor deelname en eventuele inhaling vanaf 13.30 u.

LUC DEVLOO

dankt hierbij zijn talrijke supporters voor hun steun bij zijn verkiezing tot Prins-Karnaval der landelijke gemeenten.

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND MAART

Kaartingen

Roesbrugge, maandag 5 maart
bij O. Denys, 6de maandelijkse kaarting.
Roesbrugge, „De Gouden Arend”
maandag 5 maart, 6de maandelijkse kaarting
Roesbrugge, zondag 11 maart
Laatste Tap met prijskaarting in „De Brierkerij”
bij Valère Deschuytter.
Roesbrugge, zaterdag 17 en zondag 18 maart
bij Julien Gunst, in „t Kristen Volkshuis”
herbergkermis met prijskaarting.
Maandag : kandeel.

Beveren-IJzer, maandag 19 maart
„In de Landing” : speciale kaartprijskamp.
De drie partijen, met maat naar eigen keus,
bestaan telkens uit twaalf delingen. Inleg 10 fr.
Toelage van de feestcommissie per tafel 50 fr.
Winnaars per partij samen 30 fr.

Beveren-IJzer, maandag 19 maart
bij M. Ryon, 6de maandelijkse kaarting.

Proven, zaal „Sint-Jozef”
donderdag 8 maart te 13 uur
donderdag 22 maart te 13 uur
kaartnamiddag „Derde Leeftijd”.

Haringe, in „Sint-Jozef” bij Martha Ryon
zaterdag 24 en zondag 25 maart : 6de maan-
delijke kaarting met saucissen voor de leden
Roesbrugge, dinsdag 27 maart
bij J. Gunst, Puntenkaarting „Derde Leeftijd”.
Stavele, „t Zwaantje” bij Gilbert Dequeker
vrijdag 30, zaterdag 31 maart en zondag 1 april
telkens te 18 u : saucissenkaarting.
Gedurende de kaarting geroosterde saucissen.

Dansavond

Roesbrugge, zaal „t Kristen Volkshuis”
zaterdag 24 maart te 20 u.
T-Dansant met Discobar „Spectrum”
ingericht door Roevo-Volleybalclub.

Vogelpik

Roesbrugge, „De Gouden Arend”
zaterdag 17 maart : smijting op de vogelpik
voor de leden.

K.V.L.V. - Roesbrugge-Haringe

Haringe, in „Sint-Jozef” bij Martha Ryon
donderdag 1 maart te 13.15 u. : kookles
„Eénpansgerechten”.

Roesbrugge, bij J. Gunst
donderdag 15 maart te 13.15 u.
kaasdemonstratie, gratis aangeboden door het
ministerie van landbouw. Iedereen is welkom.
Daarna : trekking voor de Lourdesreis.

Kwisavond

Roesbrugge, zaterdag 10 maart te 20 u.
zaal „t Kristen Volkshuis” bij J. Gunst
Kwisavond onder de verenigingen ten voordele
van de wielervedstrijd Karel de Blauwer.

ADRESVERANDERING !

P. VANWILDEMEERSCH
Prof. O. Rubbrechtstraat 62
ROESBRUGGE

- TUINAANLEG - ONDERHOUD
- SIERSPARREN - STRUIKEN
- SPROEI- en MESTSTOFFEN
- ZADEN
- Geplastificeerde AFRASTERING

Nieuw adres :

Moenaardestraat 82
ROESBRUGGE-HARINGE
Tel. 057/30.00.43

♦ gesloten van 13 uur tot 17 uur.

Te onthouden datum

Beveren-Kalsijde, zaterdag 19 mei, Bierfeesten

TE KOOP

CHARETTE, donkerblauw van kleur met alle
toebehoren voor de prijs van 1.000 fr. Zich
wenden : Dr. J. Gheysenstraat 10, Roesbrugge
GASRADIATOR „Nestor Martin” (zeer goede
staat). Zich wenden : Tel. 057/30.07.46

WASMACHINE „Primus” met verwarming op
gas. Zich wenden : P. Coevoet, Weggevoer-
denstraat 27, Roesbrugge.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

We krijgen moeilijk een regering. Zonder
afstand van Vlaamse grond en zonder fran-
stalige dominantie willen de Frankofonen niet
mee. We kregen eerst een informateur zon-
der sukses, dan een formateur die misluk-
te en tenslotte twee bemiddelaars die wer-
den gekelderd. Laat ons hopen dat de nieuwe
Vlaamse generatie politiekers niet zal toe-
geven, want als ze iets van hun franstalige
kollega's moeten leren of overnemen, dan
is dat eendrachtigheid. Hoe het zal eindigen
is moeilijk te voorzien, men spreekt van er
oude wijze heren bij te halen, maar dat zijn
mannen die in hun tijd in de Vlaamse zaak
altijd toegegeven hebben en daarvan moe-
ten we niet veel verwachten. Het ware ver-
standig van heel het kommunautaire dos-
sier een beetje in de ijskast te deponeren
om even aan de sociaal-ekonomische pro-
blemen te sleutelen, de zaak zal intussen
een beetje af-COOLEN.

Ik denk er vaak aan dat wie als Vlaming
nog maar tien of vijftien jaar geleden over
federalisme en zelfbestuur durfde spreken,
een verrader, een „zwarte” en een „Nazi”
was. Er waren geen luidsprekers genoeg in
heel België om dat uit te schreeuwen. Nu
zijn het onze franstaligen die federalisme
EISEN en wel binnen een net bepaalde datum
en die dreigen, als ze niet nog een stuk
Vlaams grond als toemaat krijgen, „la Bel-
gique une et indivisible” te laten springen !
En 't schoonste van al, er is niemand die
roert. Waar zitten de oude fanatieke unital-
re patriotards ? Waar zitten de mannen die
hun leven veil hadden voor het vaderland ?
Waar is hun vroegere fierheid nu gevaren ?
Of gaan ze akkoord met FDF en Co die heel
Vlaanderen wil verfransen ?

In de Vlaamse Voer heeft een franstalige
betoger, die de rijkswacht provoceerde een
snauw in zijn achterwerk gekregen van een
rijkswachtershond. Dat was een drama ! Een
staatszaak ! Pers, radio en televisie hebben
er reportages aan gewijd. Tot in 't minis-
terie van binnenlandse zaken was er rumoer,
zodat minister BOEL verbolgen uitriep : „wat
is me dat voor een boel waar de Frankofon-
en van elke vingerschram een kommunau-
taire kwestie maken”. Toen men destijds de
IJzerbedevaarders op hun gezicht sloeg en
aftroefde met de matrak en de blanke sabel,
toen was er niemand die protesteerde. Of is
één Frankofone kont van meer betekenis dan
tientallen Vlaamse gezichten ?

„Schone woorden gebruiken in je brie-
ven”, zegt Gusta.

't Is waar, maar 't staat er nu ...

Tot ziens,
Pol

THERMOFINA

Alle FINAPRODUKTEN

- diesel
- gasoil } verwarming
- fueloil }
- oliën en vetten

aan huis besteld !

JAN VANDENBROUCKE

Duinkerkesstraat 2
PROVEN - Poperinge
Tel. 057/30.03.30

- Alle elektrische installaties
nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling
van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21
ROESBRUGGE-HARINGE
Tel. 057/30 00 80

Textimur

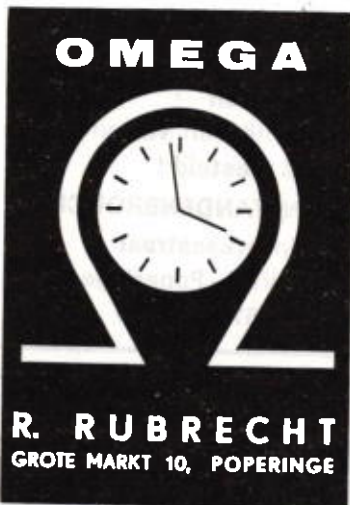
Grote keus BEHANGPAPIER
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN
Tel. 057/30 06 54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

Sanitaire installaties

Depanagedienst: alle branders.

Eén adres:

André DEWULF & Zoon
Krombekestraat 38 b
STAVELE
Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

't Wos te vullen in 'n zoomer van 't twee-
de jaar van 'n laatsten oorlooge dat Juulten
Bruine en Fieltje Windei beezig waaren met é
stik gerste of te doen te boer Grijzes in Hout-
kerke.

Voor 'n oorlooge ging Juulten olle jaare mei
met de bende en Fieltje wos toen in werke by
de metsenaars, maar gelyk dat de tyden nu
waaren zochten z' om werk te vinden by de
boeren van de streeke.

't Wos wel nie om vele vette vrouwen-
schen te kweeken van 't geene dat ze kosten
verdien, maar ze kreegen overol de kost en
dat wos 't principaalste in zulke tyden.

't Moet gezeid zyn dat ze, in ol de plekken
dat z' ol è daan hadden, nie konden klaagen
van 't geene dat er op taafel kwam, maar in
die eenigte daagen dat ze te boer Grijzes
wrochten, hadden z' ondervonden dat de kost
daar nie te straf wos.

't Is ol de schuld van de boerinne " zei
Fieltje... ze zeggen dat dat zoo è gierige
pruume is... en de boer hèt niet te zeggen ".

"k Gaan d'r ik toch è keer van klappen tee-
gen 'n boer " zei Juulten.

Nog diezelfde voornoene kwam 'n boer è
keer kyken hoe dat 't ging en Juulten deed
't gevai uuteen.

"Héwè, 'k gelooven da' julder van 'n noene
nie ga kunnen klaagen, wei " zei 'n boer...
"k zag gisteren dat de boerinne è groot stik
zwynevlees uut de stande haalde... je gaat
ervan kunnen profiteeren ".

Met die belofte wrochten Juulten en Fieltje
weere neerstig voort, maar ols ze 's noens
aan taafel kwaamen wos er geen stik vlees te
zien.

"En dat zwynvlees, waar is dat nu " vroeg
Juulten aan 'n boer.

"Och, 't is waar oek " zei de boer... "boe-
rinne brengt è keer dat stik zwynvlees op
taafel, 'k hèn dat beloofd... ".

"Maar boer toch... d'r is nieten dat daar-
mei presseert " zei de boerinne... "laat gy
dat maar weeken voor de reste van 'n dag...
't gaat toen djuuste van passe zyn voor mor-
gen ".

'n Boer zei daarop nieten meer, en z' aaten
pattaten mei zeure sause en 'n hard gekookt
ei. Juulten en Fieltje waaren 's achterniens
ollange weere aan 't werk en Juulten koste 'r
nog nie over zwygen.

"Dat is ol slimmigheid van de boerinne "
zei Fieltje... ze weet zy wel dat we morgen
hier weg gaan zyn ".

Op dat moment zaagen ze 'n boer die kwam
ofgelopen ol roepen...

"Komt zeere om 't helpen... de boerinne
is in 't vyvertje è vollen ol waater scheppen
en ze zit vaste in 't slyk... en ik è kunnen ze
nie uutkrygen olleene! ".

Juulten en Fieltje liepen zeere mei en waar-
lyk, ze zaagen daar de boerinne die tot holver-
weege heur lyf in 't waater stoeg te roepen
en leelyk te doen... ze kosten hulder haast
nie inhouden van lachen...

"Hoelange zit z'er ol in? " vroeg Juulten
serieus weg.

"Nog geen tien minuuten " jaamerde 'n boer
"Oei, oei..." riep Juulten... "d'r is toen
nieten dat presseert... je meugt ze gerust
nog de reste van 'n dag laaten weeken... ze
gaat toen morgen djuuste van passe zyn! "

KWAAK

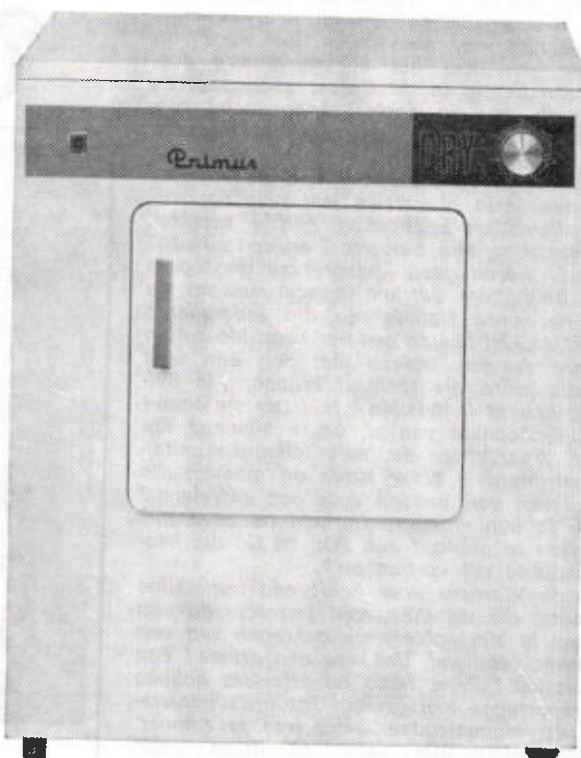
Koud
en vochtig
weer...

Geen problemen
met het drogen
van uw was
met een

droogkast

— SIERA
— PRIMUS

vanaf **8.750 fr.**

Eén adres:

Huis Jos. CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZEBODE

Informatieblad

voor de dorpen:

Roesbrugge-Haringe

Proven-Krombeke

Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks: behalve in augustus

Op 1 april de klok één uur vooruit!

DE ZOMERTIJD WERD BEDACHT IN 1906

De uitvinder is reeds lang vergeten.

*Wat de tijd is?**Als niemand het mij vraagt, weet ik het;
als ik het wil uitleggen, weet ik het niet!*

AUGUSTINUS

In de vroege morgenuren van een mooie dag in de maand mei van 1906 reed de Londense aannemer William Willett door het dorp Petts Wood in Kent. Hij lette er plots op dat de gordijnen voor de ramen van de huizen nog waren gesloten hoewel de dag al lang was begonnen.

„Is het geen verkisting?“, zo vroeg hij zich af „het daglicht buiten te sluiten en dan 's avonds met kunstlicht te leven? Waarom maken we in de zomer geen andere dagindeling? Of waarom zetten we in die periode van het jaar de klok niet een beetje voor?“ Hij dacht eraan dat het voor niemand slecht ware wat meer naar de natuur te leven en in de zomer 's morgens wat vroeger op te staan en ook vroeger naar bed te gaan. Het zou bovendien een hele besparing aan warmte en licht betekenen.

De idee liet Willett niet meer los. In de daaropvolgende dagen zette hij een plan op papier: vier achtereenvolgende zondagen in april zou men de klok telkens twintig minuten voor moeten zetten en vier achtereenvolgende zondagen in de herfst telkens weer twintig minuten achter. Aldus zou men in de zomermaanden elke dag bijna anderhalve uur meer van het daglicht profiteren.

Willett werd door zijn plan geobsedeerd en begon met een soort campagne voor de zomertijd bij enige sportverenigingen. Later zond hij aan een aantal leidende politici een uiteenzetting en verdediging van zijn vinding. Twee jaar later slaagde hij erin Robert Pearce ertoe te overreden in het Lagerhuis een wetsvoorstel in te dienen om de zomertijd wettelijk in te voeren. Maar een meerderheid verzette zich en verhinderde dat het voorstel wet werd. Maar toch had Willett in het parlement enkele vooruitstrevende leden gevonden die iets zagen in zijn ideeën. Een van die voorstanders werd een ware propagandist voor de zomertijd en werd tevens voorzitter van de inmiddels opgerichte *Bond voor daglichtbesparing*. Die eerste voorzitter was... Winston Churchill!

Hoe laat is het?

Nog in de vorige eeuw was het een moeilijke zaak om precies te weten hoe laat het was. Wel waren er de torenuurwerken, maar ze liepen verre van gelijk. In een tijd waarin men zich zoveel langzamer verplaatste was

men ook veel minder op precisie gesteld. Wie bij ons bv. de trein in Poperinge moest halen (de lijn Kortrijk-Poperinge werd voltooid in 1851) zette zich tijdig op weg en was voor alle zekerheid een half uur of drie kwartier te vroeg!

Men glimlacht als men daaraan terugdenkt, maar men mag toch niet vergeten dat het bepalen en reglementeren van de tijd veel moeilijker is dan men wel denkt.

Aangezien de aarde om haar zg. as draait, komt elk punt van de aarde gedurende een ogenblik recht tegenover de zon te liggen. Een plaats die recht tegenover de zon ligt, heeft op dat moment MIDDAG. Het komt er dus op neer dat alle plaatsen (die op verschillende lengtegraden liggen) achtereenvolgens en dus op verschillende tijdstippen middag hebben. M.a.w. elke plaats heeft ook haar eigen plaatselijke tijd.

In de vorige eeuw kenden vele plaatsen twee verschillende tijden: de plaatselijke tijd (toren uurwerk) en de tijd van het spoorwegstation, deze laatste was de tijd van Brussel en werd precies doorgegeven met de telegraaf. Die dubbele tijd bestond in alle landen en in 1891 werd in Frankrijk een wet gestemd die „het uur van Parijs“ verplichtend maakte voor heel Frankrijk. In navolging daarvan werd bij de wet van 28 april 1892 voor ons land het uur van Greenwich, de officiële tijd (Greenwich = plaatsje bij Londen, waar de Londensterrenwacht, gesticht in 1675, staat opgesteld).

In 1911 werd de wereld bij internationale overeenkomst verdeeld in 24 uurgordels, die elk 15 breedtegraden bestreken. België kwam in de zg. *Westeuropese uurgordel* en behield het uur van Greenwich, net als Engeland, Frankrijk, Spanje en Portugal (Nederland bepaalde een eigen zg. Amsterdamse tijd die 20 minuten voor was op de *Westeuropese tijd*). Oostelijk van ons kregen we de *Midden-europese uurgordel*, waar het één uur later was dan bij ons. Daartoe behoorden Noorwegen, Zweden, Denemarken, Duitsland, Polen, Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije, Joegoslavië, Albanië, Zwitserland en Italië.

In de Eerste Wereldoorlog

Op de eerste door William Willett gelanceerde poging om de zomertijd in te voeren, volgden er meer. Zij liepen echter allemaal op niets uit door de tegenstand van de boeren, die verklaarden dat hun werkregeling niet kon veranderen en dat bij invoering van die nieuwigheid de boerenarbeiders haast het hele jaar door in het donker zouden moeten opstaan en dat zij dan nog een uur en meer zouden moeten wachten tot de dauw van de gewassen was verdwenen.

Willett gaf echter niet op. Uit zijn eigen beurs financierde hij zijn campagne. Hij reisde rond, hield lezingen en schreef artikelen in de kranten, alles opdat het Engelse parlement zijn wet tenslotte toch zou aannemen. Maar voordat het zo ver kwam brak de Eerste Wereldoorlog uit. Tengevolge van de sla-

gen die door de Duitse onderzeeërs aan de Britse handelsvloot werden toegebracht, raakten de voorraden snel op. De regering riep een speciale commissie in het leven om te overleggen op welke wijze er brandstof kon bespaard worden. Meer in vertwijfeling dan uit overtuiging besloot men tenslotte het plan van de inmiddels overleden Willett een kans te geven. Zo werd in de lente van 1916 in Engeland de wet op de daglichtbesparing ingevoerd. Kort daarop volgden Frankrijk, België (30 april), Nederland, Portugal, Roemenië, Griekenland, Finland, Rusland en een aantal Amerikaanse Staten. Aldus werd die zomer, voor de eerste keer, de klok één uur vooruit gezet en kwamen wij in de *Middeneuropese tijd* terecht.

Aanvankelijk bracht dat wel enige verwarring met zich mee en de boeren weigerden pertinent zich naar die nieuwe regeling te schikken. De stads- en dorpsbewoners regelden dan hun levenswijze naar het „nieuwe uur” of de zomertijd en de boeren bleven bij het „oude uur”.

In de Tweede Wereldoorlog

Ook na de Eerste Wereldoorlog bleef het zomertijd in voege. Elk jaar verscheen bij ons in het Staatsblad een koninklijk besluit met opgave van een datum in het voorjaar waarop het zomertijd werd ingevoerd en een datum in het najaar waarop de gewone *Westeuropese tijd* weer van kracht werd. Die data wisselden van jaar tot jaar, maar op 15 september 1928 verscheen een koninklijk besluit, waarbij bepaald werd dat het zomertijd voortaan begon in de nacht van de derde zaterdag op de derde zondag van april en liep tot in de nacht van de eerste zaterdag op de eerste zondag van oktober. Toch werd nog af en toe door een bijkomend besluit een kleine wijziging aan die regeling aangebracht.

In 1940 werd uit besparing wegens de bestaande oorlogstoestand in West-Europa, bij ons de zomertijd reeds ingevoerd op 25 februari. Drie maanden later was België door Duitsland bezet en werd hier vanaf 20 mei het Duitse zomertijd (*Middeneuropese tijd* + 1 uur = *Oosteuropese tijd*) verplichtend opgelegd. Dit bleef onveranderd tot 2 november 1942, van toen af keerde men in de herfst telkens terug naar de *Middeneuropese tijd*. Maar in de volgende zomers, tot en met 1946 bleef het Duitse zomertijd van kracht. We leefden in die jaren, op de buiten, eigenlijk met drie uurregelingen in de zomer: het „oude uur” (*Westeuropese tijd*), het „nieuwe

uur” (*Middeneuropese tijd*) en het „Duitse uur” (*Oosteuropese tijd*). In de winter had men het „oude uur” en het „Duitse uur” (*Middeneuropese tijd*).

Bij besluiten van de Regent van 30 september 1946 en 15 september 1947 werd beslist in België de *Middeneuropese tijd* continu aan te houden, zo had men in die jaren en te lande, het hele jaar door „oud uur” en „nieuwe uur”.

Omstreeks 1950 begon men bij de landbouwers zich ook aan te passen aan het zg. „nieuwe uur”. Vooral de jonge boeren die kinderen op school hadden ondervonden dat het niet gemakkelijk was om te leven naar twee uurregelingen. Toch vereiste die overgang bij het landbouwwerk bepaalde afwijkingen, daarom begon men op sommige plaatsen met een half uur op te schuiven. De oudere landbouwers die steeds bij het „oude uur” gebleven zijn, ruimen intussen de plaats voor de jongere generatie, die altijd volgens het officiële uur had geleefd en sedert een tiental jaren is dat „oude uur” ook te lande, definitief verdwenen.

De nieuwe zomertijd

De eskalatie van de oliecrisis die begon in 1973, deed iedereen uitzien naar middelen om aan energiebesparing te doen. Daarom voerde Frankrijk reeds in 1976 een zomertijd in dat overeenkwam met het „Duitse uur” van onder de jongste oorlog, en dat in feite twee uur afweek van de voor ons normale *Westeuropese tijd*. In mei van hetzelfde jaar beslisten de ministers van Buitenlandse Zaken van de Benelux, te Brussel vergaderd, dat voorbeeld vanaf 1977 te volgen en ook de *Oosteuropese tijd* als nieuw zomertijd in te voeren. Dit werd voor België bekrachtigd door het koninklijk besluit van 26 oktober 1976 en het werd in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd op 9 december van hetzelfde jaar.

Nu, in 1979, zullen twaalf landen in Europa de zomertijd invoeren. De overige tien landen houden zich aan de tijd van hun uurgordel. Groot-Brittannië en Ierland hebben reeds op 18 maart de klok een uurtje vooruit gezet. Portugal volgde op 25 maart, België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Griekenland, Polen en Spanje doen het op 1 april, Italië volgt pas op 27 mei. Een uitgebreide vergadering van ministers zal nodig zijn om ook in die kwestie weer te coördineren. De Bondsrepubliek Duitsland besloot nog altijd niet mee te doen. Reeds in 1977 wezen de West Duitsers erop dat zij vreesden dat bij invoering van de zomer-

tijd in de Bondsrepubliek, de DDR wegens het tijdsverschil minder naar de West Duitse televisie zou kijken, en om propagandistische motieven was dat niet wenselijk. Zwitserland, Oostenrijk en Denemarken gaven er de voorkeur aan het voorbeeld van de Bondsrepubliek te volgen.

We zitten nu in de nieuwe zomertijd eigenlijk met hetzelfde uur opgescheept dat normaal is voor meer oosterse landen: Finland, Westelijk Rusland, Roemenië, Bulgarije, Griekenland, Turkije, Israël, Egypte, enz. Deze dubbele zomertijd kent nochtans veel voorstanders, maar ook wel enkele forse tegenstanders, die spreken van „scheefgetrokken toestanden”. Astronomisch bekeken hebben ze gelijk, maar men moet rekening houden met ons sociaal-ekonomisch leefpatroon. In onze betrachting om dagelijks een zo lang mogelijk aaneengesloten periode vrij te zijn, hebben we een dagprogramma opgesteld waarin de astronomische middag (het midden van de dagelijkse zonneboog) ver afwijkt van het midden van de leefdag (periode tussen opstaan en slapen gaan). De dubbele zomertijd is in feite alleen maar een trui om de astronomische middag meer naar het midden van de leefdag toe te schuiven en dus zonder oude ingewortelde gewoonten te moeten wijzigen, meer naar de natuur te leven, zoals William Willett het in 1906 reeds had bedacht.

R.A.B.

AANDACHT A.U.B.

Uw aankopen in

„DE GOEDE KOOP”

- IEPEP
- POPERINGE
- VEURNE

kunnen gebeuren op naam van

GALERY VERMET-LOUWYE

Bergenstraat

STAVELE - BEVEREN

Dank U!

Valideringscentrum te ROESBRUGGE

DRUKKERIJ SCHOONAERT

De grootste en goedkoopste winkeluitbating van de streek :

HUIS CORNEILLIE

Alexis Decarneplein 2

STAVELE

Tel. 057/30.05.70

- Glas en Gleis
- Fantasieartikelen
- Fietsen vanaf 3.990 fr.

COIFFURE CHRISTINE

- Moderne snit
- Permanenten
- Brushing

Moderne toestellen

Wie carnaval viert, moet carnaval kennen !
Zo pas verscheen een boek van de folklorist
Jack Verstappen

CARNAVAL IN BELGIË

een schat aan gegevens over volksgebruiken rond de Vasten en de carnavalsviering in het hele land.

Dit prachtig geïllustreerd boek kost 485 fr.
en is te verkrijgen bij

DRUKKERIJ SCHOONAERT

Bergenstraat 14 - 16, 8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 79

Uit de tijd van de horloges met één wijzer.

HET OUDE TORENUURWERK van STAVELE

Met enkele gegevens uit de geschiedenis van de tijdmeting.

De in de natuur levende primitieve mens wist reeds bij grove benadering, aan de stand van de zon, de maan en de sterren, hoe ver de dag of de nacht was gevorderd. Hij kon ook de tijd afleiden uit de lengte en de richting van de schaduwen. Daaruit is naderhand - in historische tijden - de gnomon (schaduwzuil) en de zonnwijzer ontstaan.

Bij de oude kultuurvolken die leefden aan het snijpunt van Europa, Azië en Afrika kende men reeds vele eeuwen vóór Kristus wateruurwerken (in de 16e eeuw werd hiervan de zandloper afgeleid). De Griek Ktesibios, die leefde omstreeks 125 v. Kr. wist een wateruurwerk te voorzien van een raderwerk dat een uurwijzer over een wijzerplaat liet bewegen. Wateruurwerken waren ook bij ons, in de feodale burchten te vinden en tot in de 17e eeuw bleven ze volop in gebruik.

In 996 werd het eerste door gewichten gedreven raderuurwerk gekonstrueerd door de Franse geestelijke Gerbert (de latere Paus Sylvester II). Maar het duurde nog wel enige tijd vooraleer aan kerk of raadhuis een openbare torenklok werd aangebracht.

Als de oudste openbare uurwerken zijn te vermelden: het uurwerk dat omstreeks 1314 op de brug van Caen in Frankrijk werd geplaatst; dat van 1340 in het klooster Cluny en de vier jaar later in Padua voltooid beroemde klok van Jacques de Dondi.

De eerste mechanische klokken waren zware stukken vervaardigd door smeden en zelfs de oudste gespecialiseerde ambachtssmeden waren half smid, half uurwerkmaker. Toen in 1657 door de beroemde Hollandse natuurkundige Christiaan Huygens het eerste slingeruurwerk werd vervaardigd, kwam er een aanzienlijke verbetering in de tijdmeting. In de volgende eeuwen zou het uurwerk gemeengoed worden en toen de Franse Revolutionaire troepen in 1793-1794 onze gewesten teisterden, bezaten de meeste dorpen een openbaar uurwerk, praktisch altijd ingebouwd in de kerktoeren.

Vóór de inval van de Fransen en de brand van Stavele, op 25 april 1794, bezat ook de kerk van Stavele een horloge met klokken-spel. De oude parochierekeningen bewijzen dit: „... betaelt aan de horlogemaecker van Houtkerke de som van (onleesbaar) ponden voor het herstellen van het klokken-spel op den kerktoeren”.

Wanneer het eerste torenuurwerk in de kerk geplaatst werd kunnen wij niet meer achterhalen. Met het dorp en de kerk en de huizen zijn ook de meeste archieven opgebrand. Het weinige archief dat overgebleven is hebben wij onderzocht en uitgepluist en zo vonden wij in de parochierekening van 1761 dan „Nicolaïs Riem, winkelier, pretendeert ten laste van de prochie van Stavele over de leverynge door hem gedaen, van olie ende clock-smout dienende voor het orlogie ende klokken ...”.

In de parochierekening van 1789 staat: „Pieter Bancourt, comt goet over leverynge van soete olie om 't orlogie” en in die van 1790: „Pieter Caremme, orlogiemaecker, woonende op de prochie van Vynckem comt goed op de prochie van Stavele over het kuyschen ende vermaecken van het orlogie op den torre der prochie van Stavele ...”.

Als we ook weten dat die Pieter Caremme benevens horlogeur ook smid was kan men meteen veronderstellen dat onze oudste „orlogie” ook een stuk smidswerk was.

Wat er ook van zij, in 1794 is met de kerk en de toren ook het torenuurwerk en het Stavelse archief in de vlammen opgegaan.

Carolus Derache van Krombeke die in een

boom geklommen was op die gruwelijke avond van 25 april 1794 zag gans Stavele in brand. Hij schreef: „Geheel de parochie van Stavele, geheel de dorpsplaats met de kerk en alle de huizen en hofsteden verspreid door de parochie, de oude abdij van Eversham, in de Oosthoek van Stavele en geheel het merke-werdig gehugt van Elzendamme ... is allen in de aschen geleid geweest.”

Gans de kerk was uitgebrand, de toren ingestort, alle kerkmeubelen en kunststukken vernield, ook de oude kerkhorloge.

Een nieuwe toren en een nieuwe „horlogie”

Het duurde méér dan een halve eeuw eer de Stavelnaren een nieuwe toren konden bouwen. Wanneer wij de rekeningen van de gemeente over 1804 en 1806 raadplegen is er nergens sprake van toren of horloge of van klokken of van klokkenluiders.

In de gemeenterekening van 1853 lezen wij dat Louis Verleene 35 fr. per jaar ontvangt voor het onderhouden van de gemeentehorloge en in 1854 krijgt hij hiervoor 40 fr.

In 1852, kort na de heropbouw van de toren werd een nieuw kerkhorloge geplaatst. Het was het werk van Carolus Ludovicus Dequeker, horlogemaker van beroep. Hij woonde te Roesbrugge-Haringe, op de Beverenkaalside. Hij rekende 500 fr. voor levering en werk. Het was een uurwerk met slinger- en slagwerk. De wijzerplaat had slechts één wijzer die de uren aanwees. Naar de minuten moest men raden. Was echter het wijzerwerk maar al de magere kant, het slagwerk was er des te beter om, want het sloeg de uren en de halve uren „in het lange”.

Het smeren en het smouten niet medege-rekend, heeft ons kerkhorlogie weinig gekost voor onderhoud en herstel. Zevenendertig jaar lang heeft het trouw de uren gewezen en geslagen en het was slechts in 1889 dat reparatie nodig werd.

Jan Wolle uit Poperinge herstelde ons trouw torenuurwerk en bracht er zelfs een gloed-nieuwe innovatie aan. Hij heeft het namelijk doen werken met elektrische batterijen, „elek-trieke pila” zeiden de toenmalige dorpsbe-woners. Er werd een regulator geplaatst in de sakristie die het ganse systeem deed werken. Alles samen bedroegen de kosten 770 fr. De gemeente betaalde 470 fr. en de kerkfabriek 300 fr.

Nog 16 jaar werkte ons torenuurwerk zo goed en trouw mogelijk. Doch in maart 1905

Vóór de mechanische torenuurwerken, werden er zonnwijzers aangebracht op de openbare gebouwen. Hierboven de zonnwijzer van de katedraal van Chartres (17e eeuw).

oordeelde de gemeenteraad dat het torenuurwerk moest vernieuwd worden.

Henri Donche uit Zonnebeke werd belast met het maken van een gans nieuw uurwerk met koperen tandraden en twee wijzers op de wijzerplaat. Het bestek bedroeg 1.000 fr. voor het uurwerk en 330 fr. voor wijzerplaat en wijzers, plaatsen inbegrepen, alles ten laste van de gemeente.

Dit werk was klaar op 26 april 1906 en werd naar Stavele overgebracht. Het werd hier tentoongesteld in het huis van de gemeenteont-vanger Camille Recour (thans het huis van Roger Verhaeghe) op zondag 29 april 1906. De heer Donche kwam die zondag persoonlijk ter plaatse om het uurwerk op te winden en de werking ervan te demonstreren aan de nieuwsgierige dorpelingen. Het duurde nog tot zaterdag 2 juni 1906, Pinksteravond, eer het kerkuurwerk op de toren getrokken werd. Daar het nauwkeurig plaatsen van de schuiven en het precies hangen van de gewichten nog heel wat moeilijkheden veroorzaakte moest nog ettelijke dagen gewacht worden om het op gang te brengen.

Eindelijk was de historische dag aangebro-ken nl. op donderdag 21 juni 1906 om 16 uur heeft het nieuwe torenuurwerk het eerste uur „gewezen en geslagen”.

Kerkhorloge te verbollen

Opgetogen over het nieuwe kerkhorloge maar nog treurend om het „ouwe-trouwe” konden de wroede gemeentevaders van Sta-vele er maar niet toe besluiten dit laatste als schroot te verkopen of te laten weghalen.

Een paar maanden later vonden zij een be-

STAVELE in de Wereldoorlog 1914-1918 (7)

Van links naar rechts :
Jules Lelieur,
Remi Decarne,
Richard Schoonaert.

De gebeurtenissen in 1915

De bevolking en de burgerlijke stand

a. Bevolkingscijfers

Op 1 januari 1914 had de gemeente Stavele een bevolking van 1.219 inwoners, aldus samengesteld :

621 mannen - 598 vrouwen - totaal : 1.219

In 1914 verloren wij

11 mannen - 4 vrouwen - totaal 15

Dit gaf op 1-1-1915

610 mannen - 594 vrouwen - totaal : 1.204

Het jaar 1915 bracht een verdere terugloop van de Stavelse bevolking.

In 1915 verloren wij

4 mannen - 12 vrouwen - totaal : 16 inw.

en hadden op 1.1.1916

606 mannen - 582 vrouwen - totaal : 1.188 inw.

Het gaat hier uiteraard over de eigenlijke Stavelnaren en de vluchtelingen worden buiten beschouwing gelaten.

Wanneer wij de „burgerlijke stand“ bespreken moeten wij wel rekening houden met de vluchtelingen en alle werkelijk te Stavele verblijvende personen, eventueel ook met de militairen.

b. De geboorten

In 1915 werden in totaal 40 geboorteakten ingeschreven, dat is 13 méér dan het gemiddelde van de laatste tien vooroorlogse jaren, met een gemiddelde van 27 geboorten per jaar.

Van de 40 geboorten te Stavele waren er 20 van Stavelse ouders en 20 van vluchtelingen. Wij geven hieronder de namen van de kinderen van de vluchtelingen te Stavele geboren in 1915 :

1. Debruyne Oscar uit Klerken

2. Cloet Daniel uit Klerken
3. Deruyter Elza uit Klerken
4. Fieuw Margareta uit Langemark
5. Vulsteke Anna uit Langemark
6. Haspeslagh uit Langemark
7. Debruyne Cyrille uit Langemark
8. Vandewalle Michel uit Reninge
9. Masson Albert uit Reninge
10. Durnez Margareta uit Wervik
11. Dequeecker Godelieve uit Lo
12. Vandenbussche Lucie uit Becelare
13. Decloedt Charles uit Keiem
14. Werbrouck Rachel uit Hooglede
15. Van Biesbrouck Simonne uit Roeselare
16. Ollevier Maria uit Woesten
17. Vanbeselaere Georges uit Bikschote
18. Verbrugghe Engelbert uit Monçeau-sur-Sambre
19. Vandenbulcke Omer uit Staden
20. Notable Maria uit Merkem

c. De overlijdens

Het overlijdensregister van het jaar 1915 stond meer dan volgeboekt. Normaal werden vóór de oorlog 36 overlijdensakten per jaar voorzien in het vooraf ingebonden register.

Het gemiddeld sterftecijfer bedroeg : 21 overlijdens per jaar. In het jaar 1914, het eerste oorlogsjaar, waren er 33 overlijdens waarvan 9 vluchtelingen.

1915 was echter een rekordjaar met 73 sterfgevallen. Er moest dan ook een bijgevoegd overlijdensregister besteld worden. Er stierven 41 Stavelnaren en 32 vluchtelingen. Er werden 3 levenloze kinderen geboren.

Er stierven :

22 kinderen van minder dan 1 jaar.

3 kinderen van 1 tot 2 jaar

2 kinderen van 2 tot 3 jaar

2 kinderen van 3 tot 4 jaar

1 kind van 4 tot 5 jaar

2 kinderen van 5 tot 10 jaar

2 tieners van 10 tot 20 jaar

9 personen van 20 tot 50 jaar

4 personen van 50 tot 60 jaar

6 personen van 60 tot 70 jaar

12 personen van 70 tot 80 jaar

5 personen van meer dan 80 jaar.

In 1915 hadden wij dus een verhoging van het aantal geboorten van meer dan 48 procent, tegenover het gemiddelde van de voorgaande jaren. Doch deze verhoging kwam van de vluchtelingen. In werkelijkheid daalde het geboortecijfer voor de Stavelnaren in 1915 met ongeveer 26 ten honderd.

Met de overlijdens was het echter anders gesteld. Er stierven te Stavele, vóór de oorlog, gemiddeld 21 mensen per jaar. In 1915 stierven hier 73 personen, dat is drie en een half maal zoveel als het gemiddelde van de voorgaande jaren. Er stierven in 1915 tweemaal zoveel eigen inwoners als normaal. Het overschot kwam van de vluchtelingen.

Dit abnormaal hoog sterftecijfer vraagt even onze aandacht :

- Eerste vaststelling :

Er stierven 35 kinderen beneden de 10 jaar, dus bijna de helft of 48 %.

Tijdens de periode van 1891 tot 1900 stierven 91 kinderen van minder dan 10 jaar op een totaal van 247 overlijdens, d.i. 36,84 % van 1901 tot 1910 : 72 op 221 d.i. 32,57 % van 1911 tot 1920 : 110 op 315 d.i. 34,92 % van 1921 tot 1930 : 37 op 195 d.i. 19 %

- Tweede vaststelling :

In twee huisgezinnen stierven in 1915 te Stavele 4 kinderen van minder dan 10 jaar. In het Stavelse gezin Florent Bournallie-

NIEUWE TOONZAAL

BADKAMERS - KEUKENS
CENTRALE VERWARMING
ROOFING- en ZINKPRODUKTEN

BRUNEEL - BAELDE pvba
Bankelindeweg 11
8994 Krombeke (Poperinge)
Tel. 057/40 07 81

Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze collectie.

BINNEN GROTE KEUS VAN :

- Schoenen voor dames, heren en kinderen
- Marokijnwaren
- Botten - Pantoffels

I. PARENT-MOYAERT
Prof. O. Rubbrechtstraat 35
ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

Vanhoutte Zoë, landbouwers, stierven in 11 dagen tijd vier kinderen :

1. Bournaille Martha, 4 jaar, stierf op 10.11.1915
2. Bournaille Paula, 3 jaar, stierf op 11.11.1915
3. Bournaille Ida, 6 jaar, stierf op 19.11.1915
4. Bournaille Magdalena, 9 jaar, stierf op 20.11.1915

Twee andere dochttertjes overleefden de epidemie; Maria, geboren in 1905 en Irma, geboren in 1907.

In het vluchtelingengezin Charles Notable-Kindt Theresia uit Merkem die te Stavele hun intrek genomen hadden in een huis toebehorend aan Alois Berquin, stierven in 1915 :

1. Notable Benjamin : 5 maanden oud
2. Notable Juliana : 3 jaar oud
3. Notable Elvira : 2 jaar oud
4. Notable Charles : 4 jaar oud.

- Derde vaststelling :

In vele gemeenten in de omtrek lag het sterftecijfer in 1915 veel hoger dan normaal. De oorzaak hiervan was dat een epidemie was uitgebroken zoals het vaak in oorlogstijd gebeurt. In Oostvleteren b.v. stierven :
in 1913 : 29 mensen
in 1918 : 19 mensen
en in 1915 : 106 mensen.

d. De huwelijken

Het aantal huwelijken was in 1915 aanzienlijk kleiner dan de voorgaande jaren. De mensen waren in die onzekere tijden bang de grote stap te wagen. In gans het jaar werden

te Stavele slechts twee huwelijken voltrokken, beide op dezelfde dag en uit dezelfde dappere familie. Deze huwelijken hadden plaats op 20 oktober 1915. De trouwers waren :

Ludovicus Baes met Elodie Vermeulen en Jules Leys met Octavie Baes.

Broer en zus Baes waren kinderen van Pieter Joannes Baes en Catharina Delbaere.

De vermindering van het aantal huwelijken was een verschijnsel dat zich ook in de andere gemeenten voordeed.

De paspoortendienst

Een bijkomend werk voor het gemeentebestuur was ook het afleveren van vrijgeleiden (laissez-passers).

Vanaf oktober 1914 mocht niemand de gemeente verlaten tenzij hij in het bezit was van een vrijgeleide. De mensen spraken van hun laissez-passers. Vanaf oktober 1914 tot 1 mei 1915 werden deze vergunningen afgeleverd door het gemeentebestuur nl. door de burgemeester, bijgestaan door de gemeentesekretaris. Vanaf 1 mei 1915 werden de vrijgeleiden afgeleverd door de kommandant van de gendarmerie bijgestaan door de veldwachter Richard Schoonaert en ook soms door de schepen Frederik Recour.

Die uitreikingsdienst werd in iedere gemeente achter het front ingericht en bleef bestaan tot aan de wapenstilstand op 11.11.1918.

Om naar Frankrijk te mogen gaan moest men nog een gans bijzondere toelating hebben. Er waren te Stavele slechts 5 personen die een dergelijke vergunning hadden nl. Remi Decarne, de dienstdoende gemeentesekre-

taris; Henri Caroen, bakker en winkelier; René Vanthuyne, voerman uit Woumen; Jules Prinzie, leurder en voerman uit Klerken en Auguste Vienne, echtgenoot van Oliva Mareye die beiden samenwoonden te Stavele. Deze voerlieden hadden uiteraard zeer veel werk daar praktisch alle waren en goederen uit Frankrijk moesten gehaald worden.

De inkwartiering van militairen

De veldwachter Richard Schoonaert had ook veel werk daar hij mede moest zorgen voor de inkwartiering van militairen. Ieder huisgezin moest één of meer kamers ter beschikking stellen voor logement bestemd voor de officieren. De inkwartieringsstaten werden door de militairen in samenwerking met het gemeentebestuur opgemaakt. Overal waar manschappen gelogeed waren moest een bordje naast de deur aangebracht worden met vermelding van het aantal officieren of ondergeschikten dat er kon gelogeed worden en eventueel het aantal paarden dat er kon gestald worden.

In het begin kregen de mensen 0,21 fr. per nacht en per man voor soldaten en 1 fr. voor de officieren. Dat was veel geld en rijk betaald. Schone liedjes duren echter niet lang en de vergoeding werd al gauw drastisch vermindert tot 0,05 fr. voor de soldaten en 0,50 fr. voor de officieren.

Voor die halve frank moest een kamer met bed, stoel en tafeltje met wasgerief ter beschikking gesteld worden. De soldaten moesten in stallen of schuren op het stro slapen.

R. Lanszweert

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel

- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT
SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin ”

„Somy ”

Fietsen „Thoria ” - „Ventura ”

„Manchester ” - „Venus ”

➔ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

vredigende oplossing: men zou het oud kerkhorlogie laten verbollen.

Dit unieke feestgebeuren vond plaats ter gelegenheid van de begraafing van het hespebeen, de maandag na koekezonndag van Stavelekerkmis, einde augustus 1906.

Remi Decarne, toenmalige gemeentesekretaris, schreef: „Dit feest was eene aantrekkelijkheid waaraan zeer veel liefhebbers deelnamen, mannen en vrouwen, jong en oud. Het feest werd door het volk fel bijgewoond, niet alleen van Stavelnaren maar ook van zeer vele mensen van de omliggende dorpen. - De boling was kosteloos”.

De gelukkige winnaar was Pieter Schoonaert, oud 86 jaar, schoenmaker van beroep en vinkenier uit liefhebberij. Ongeveer zes jaar heeft hij nog zijn historisch uurwerk bij zich gehouden, tot de Heer hem riep.

Pieter Albertus Schoonaert stierf te Stavele op 19 mei 1911 in de ouderdom van 92 jaar.

Hij was voorzitter en oudste lid van de vinkensgilde St-Philippus. Toen hij 88 jaar oud was trok hij naar een vinkenstelling naar Izegem. Daar werd hij bekroond als oudste aanwezige vinkenier van de prijskamp. Zijn naaste mededingers waren een vinkenier van 86 jaar uit Kortrijk en een 84-jarige uit Diksmuide.

Pieter Schoonaert is altijd bekend geweest als een der fijnste en bekwaamste vinkeniërs van West-Vlaanderen. Hij heeft nog blinde geleerde vinken verkocht voor 150 fr. 't stuk, wat in onze tegenwoordige munt, een aardige som zou bedragen.

Wat er naderhand met ons oud kerkhorlogie, zijn enige uurwijzer en de tandradertjes gebeurd is, heb ik niet kunnen achterhalen en waarschijnlijk zal er geen enkel lid van de familie Schoonaert er nog ooit iets kunnen over vertellen.

R. Lanszweert

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Geboorte

- Frederik Louwaage, zoon van Paul en Godelieve Rouseré.

Overlijdens

- Helena Clauw, 82 j., weduwe van Georges Lahaye.

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1 **8994 PROVEN**

Telefoon: 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTTEKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

- Germaine Coucke, 76 j., echtgenote van Gaston Geerardijn.
- André Lucas, 67 j., echtgenoot van Julia De Molder.

Meester Jozef GHEYSENS geyerd

Onze sympathieke medewerker Meester Jozef Gheysens wordt op zondag 1 april een warme huide gebracht om zijn 30-jarig kosterschap te Haringe!

Het feest begint zoals het voor een koster past met een plechtige eucharistieviering opgeluisterd door het zangkoor van Abele. Meester Gheysens krijgt tussendoor een kerkelijk ereteken opgespeld.

Na de mis receptie in de meisjesschool en omstreeks 13 u. vindt er een verzorgd feestmaal plaats bij mevr. Martha Ryon.

„De IJzerbode" wenst de jubilaris veel geluk en nog vele jaren kosterschap in de vernieuwde kerk van Haringe!

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND:

Geboorten

- Arne Leuridan, dochter van Hugo en Christiane Boussemaere (Beveren).
- Wesley Vermeulen, zoon van Jean-Pierre en Nadine Butaye (Beveren).

Overlijdens

- Maria Candaele, 64 j., echtgenote van Julien Eeckhout (Beveren).
- Georges Devreker, 64 j., weduwnaar van Jenny Vanstraceele (Beveren).

Beveren - Feest B.J.B. - K.L.J.

Ons feest van 5 mei a.s., het feest van 20 jaar B.J.B.-K.L.J., nadert met rasse schreden.

Aan de oud-leden en huidige leden wordt gevraagd zich nu zo vlug mogelijk in te schrijven op prk. 738-8030653-45 of bij Magda Catteu (340 fr. per persoon) en zeker vóór Pasen.

Te Beveren om 18 u. in de (vernieuwde) zaal, opening van de tentoonstelling; te 19 u. eucharistieviering; te 20 u. de receptie.

Te Izenberge in het Spaans Kwartier, te 21.30 u. feestmaal en feestavond met muziek en projectie van de beste B.J.B.-K.L.J.- foto's.

Ter ondersteuning van dit feest wordt door

de K.L.J. een koekestuutekaarting en blikjesbolling ingericht, op zondag 8 april, na de hoogmis en 's avonds vanaf 16.30 u. in de oude jongensschool.

Aandacht: we voorzien een papierslag einde augustus.

Sint-Jan ter Biezen - concertmis

Op uitnodiging van het Gregoriaans O.-L.-Vrouw-koor van Abele zal het jongerenkoor „Wodan Skalden" uit Leuven op zondag 29 april om 10 uur een concertmis opluisteren in de kerk van Sint-Jan ter Biezen. Van William Byrd, een Engelse componist uit de zestiende eeuw zal dit koor het Kyrie, Sanctus en Benedictus uit zijn vijfstemmige mis, het Ave Verum en het Non Nobis Domine zingen. Van Haendel zal het „Canticorum Jubilo" uit Josua en het beroemde Alleluia uit de Messias uitgevoerd worden.

ROEVO nodigt uit

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND APRIL

Kaartingen

Stavele, „t Zwaantje " bij Gilbert Dequeker vrijdag 6 april te 20 uur start van de kaartclub „Tijde - Thuis " Alle liefhebbers zijn er steeds welkom.

Roesbrugge, zondag 8 april van 10 u. - 13 u. en van 16 u. - 24 u.: grote jaarlijkse boter- en kaaskaarting in de meisjesschool.

Beveren, K.L.J. - lokaal (oude jongensschool) zondag 8 april van 10.30 - 13 u. en vanaf 16.30 u. Koekstuutkaarting en blikjesbolling. Inleg : 30 fr., bolling : 15 fr. Prijzen : koekbrood en blikjes groenten.

Proven, zaal „Sint-Jozef " donderdag 12 april te 13 uur donderdag 26 april te 13 uur kaartnamiddag „Derde Leeftijd "

Beveren, „t Boerenhof " bij U. Bartholomeus donderdag 19 april te 14 u.: gezellig onderonsje en kampioenkaarting voor de leden van de Derde Leeftijd.

Roesbrugge, dinsdag 24 april bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leeftijd " Haringe, zondag 29 april van 9.30 u. - 12 u. en van 16 u. - 23 u.: grootse jaarlijkse koekkaarting in de Zustersschool.

Toneel

Stavele, in de Gemeentezaal zondag 22 april te 20 uur: toneelopvoering „De Molen van Sanssouci " door het Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen (Westouter) Plaatsbespreking in „Sint-Joris " bij Wim Lanszweert. Tel. 057/30.00.11

Beveren - Vergadering Ziekenbond

Beveren, in de gewezen jongensschool zondag 1 april te 17 u.: algemene vergadering voor alle leden van de christen mutualiteiten. Tombola voor alle aanwezigen.

Filmforum

Proven, in de grote feestzaal van „De Lovie " woensdag 11 april te 20 uur „De verloren eer van Katharina Blum "

Dansavonden

PROVEN, Zaal „De Lovie "
zaterdag 7 april te 20 u.

GROOT BAL
met Willy Sommers
en zijn go-go girls

ten voordele van T.S.C. Proven

Roesbrugge, zaal „t Kristen Volkshuis " zaterdag 14 april te 20 u.: Voetbal T-Dansant

Vogelpik

Roesbrugge, „De Gouden Arend " zaterdag 21 april: smijting op de vogelpik voor de leden.

Stavele, „Sint-Joris " bij Wim Lanszweert zaterdag 7 april

1ste smijting op de Engelse vogelpik. Men kan inschrijven tot einde mei.

K.V.L.V. - Roesbrugge-Haringe

Donderdag 3 mei: jaarlijkse reis. Dit jaar gaan we naar Dinant. Vertrek om 6 u. op de markt, langs Steenvoorde, Doornik, Mons, Beaumont, Philipville, Hastière, Dinant (bezoek aan de Citadelle en de grotten, boottocht op de Maas, Maredsous, abdij). Terug langs de vallei van de Molignée. Bezoek aan de tuinen van Namen en Brussel. Prijs 580 fr. Gelieve in te schrijven bij Mevr. Vanstraesele.

TE KOOP

MOBYLETTE in goede staat. Zich wenden : Waaenburgseweg 4, Roesbrugge.

AUTO „Volkswagen " (model kever). Voordelige prijs. Tel. 057/30.04.96

PIANO in goede staat. (7.000 fr.) Zich wenden : Oude Provenstraat 24, Watou.

BRIEFJE VAN EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

„Met centen koopt men krenten ", zei mijn moeder, wanneer ze binnen de perken van haar bescheiden verlangens de macht van het geld uitdrukte. Intussen is gebleken dat met geld veel meer te koop is dan krenten. Omdat Jimmy Carter en de Verenigde Staten bereid zijn er miljarden tegenaan te gooien, zijn Israël en Egypte ook bereid vrede te sluiten. En het FDF was zelfs tot een soepelder houding geneigd, tegenover de Vlamingen, als de Belgische Staat, dus ook WIJ, de vele-miljarden-schuld wilde betalen die de Brusselse agglomeratie, met haar sterke politiekers à la Nols, op de rand van het faillissement heeft gebracht. De ware ondergrond van veel politiek gedoe is „macht en geld " en aangezien het eerste voortvloeit uit het tweede kunnen de meeste politieke verlangens herleid worden tot: „zoveel mogelijk geld ". En daarvoor heeft de massa begrip, niet voor idealisten !

Van geld gesproken, België gaat 250 miljard lenen in het buitenland. In het Belgisch huishouden is de verstandhouding zoek; er wordt voortdurend gekibbeld over trouw en ontrouw en geen van de twee partners let nog op de inkomsten en uitgaven. Prof. Frank heeft bovendien berekend dat er in 1978 voor ongeveer 200 miljard belastingen werd gefraudeerd, dat is een van de weinige dingen die erop vooruit zijn gegaan, tweemaal zoveel als vijf jaar geleden. Die geleerde professor heeft ook nog ontdekt dat er bij de grootste inkomens het meest wordt gefraudeerd. Wat verwachtte hij wel? Wij, kleine mensen, wisten al lang dat in de hoogste regionen ook de grootste sloebers zitten en dat er juist daarom zo weinig tegen dat bedrog wordt gedaan. Het is gebleken dat Joseph Luns, de oud-minister van buitenlandse zaken van Nederland en sekretaris-generaal van de NATO, destijds lid is geweest van de Nederlandse nazipartij, maar hij mag sekretaris-generaal van de NATO blijven; wie destijds als simpele kommis lid was van het VNV moest eruit. Prins Bernard mocht een rond sommetje steekpenningen van Lockheed ter beschikking stellen van kennissen die financiële steun nodig hadden, och God, men heeft niet te veel kabaal gemaakt om dat stukje drinkgeld waarvan moeder niet wist, maar wanneer een kleine staatsbediende, ergens 500 fr. aanvaardt om zijn schamele wedde aan te vullen, vliegt hij op straat. Lafontaine wist het al in zijn tijd: Selon que vous soyez puissant ou misérable ...

„Je brieven waren vroeger veel geestiger ", zegt Gusta. Misschien wel. maar wie kan er nog geestig zijn met 250 miljard nieuwe schulden, bedreigd en belaagd door Walen en Brusselaars en tenslotte al meer dan drie maanden zonder regering ...

't Is om te schrelen,

Pol

THERMOFINA

Alle FINAPRODUKTEN

- diesel
 - gasoil
 - fueloil
 - oliën en vetten
- } verwarming

aan huis besteld !

JAN VANDENBROUCKE

Duinkerkestraat 2

PROVEN - Poperinge

Tel. 057/30.03.30

- Alle elektrische installaties nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21

ROESBRUGGE-HARINGE

Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus BEHANGPAPIER
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN

Tel. 057/30 06 54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

Centrale verwarming
en

Sanitaire installaties

Depanagedienst: alle branders.

Eén adres:

André DEWULF & Zoon

Krombekestraat 38 b

STAVELE

Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

"Horkt è keer me man" zei Gusta van Disten Koekebroods teegen heuren vent „onk' ik joen bekyken doen, waare 't best dat je gy è keer naar 'n dokter zou gaan wei... je zit daar 'n helft van 'n dag met joen vingers te trommelen... je flikkert ol mei joen oogen en je verzucht osan... dat is ol geen goe teeken".

"Och, 't is ol van sichten da'k aan 'n dop zyn" grolde Disten... è mens wos vroeger in zyn werk en 'n tyd vloog... maar nu, je draait hier rond gelyk è gaai en je weet nie waarmeit joen beezighouden... je zou daarvan zot kommen".

"Héwè 't is djuuste daarvooren da' je aantiden moet zorgen" zei Gusta.

's Anderdaags wos Disten 'n eersten by 'n dokter en è deed daar zyn situwaatie uuteen.

"'t Is ol nerveusiteit me man" zei 'n dokter... 'k gaan ik joen entwot geeven om kalme te zyn... maar 't byzonderste waare da je gy entwot hadde om joen beezig te houden... je moet è visperse koopen en olle daage è beetje langst de vaart gaan zitten visschen... je gaat è keer zien wuk è deugd da' je daarvan hèt".

"'k Gaan daarvan è keer klappen teegen Gusta" zei Disten.

È kwam thuus en Gusta wos kerieus wuk dat 'n dokter è zaid hadde.

"Da'k veel te nerveus zyn" zei Disten... „en da'k zou'n moeten è visperse koopen en gaan visschen".

"Wuk datte, è visperse koopen daarvooren" riep Gusta... „'n dokter è zagt ie ol wel, maar dat zyn ol kosten waarvan da' je nieten weere è krygt van 'n ziekenbond".

"Maar onk' ik mien wel bepeinen" zei Disten... „d'r staat daar nog entwaar 'n oude visperse in 't stol van 'n tyde da joen broere in vakantie kwam... 'k zou'n de die kunnen gebruiken en de tettingen kosten geen geld".

"Ha, op zulke kondities is 't probeeren weerd" knikte Gusta.

's Anderdaags, vanachter 'n noene, zat Disten ol aan 'n vaart... en 't wos teegen 'n avond ols 'n weere thuus kwam. Gusta zag Disten binnenkommen en wos teweege te vraagen hoe dat 't geweest wos, maar ze zag dat 'n zoo raar mei zyn hoofd links en rechts snakte en rond glaarieoogde en ze rochte benauwd...

"È je zyt gy begot veele meer op de zilven è daan of van te vooren" riep ze en ze deed subiet 'n dokter kommen.

"Maar hoe is dat nu meugelyk" vroeg 'n dokter stille teegen Gusta ols 'n Disten daar olzoo in zyn raare doeninge zag... è 'n hèt toch zyn medikamenten è pakt?"

Gusta knikte.

"En 'k hèn è zaid dat 'n olle daage è beetje moeste gaan visschen om kalme te kommen".

"Maar meneere dokter toch" zei Gusta, „'t is ol van achter 'n noene dat 'n op zyn gemak wos gaan visschen".

"Ja... jaak" hakelde Disten en zyn hoofd snakte weere van d'eene naar d'andere kant... m... maar zonder permis!

Primus
AFWASAUTOMAAT
"DE LUXE"

- 7 automatische programma's met ENERGIESPAARPROGRAMMA
- 12 genormaliseerde standaard couverts
- machine geschikt voor inbouw

lage prijs - hoge kwaliteit

Primus
100% GARANTIE

Fabriek: Primus N.V. B-8830 GULLEGEM (Tel. 056/41.28.11)

te verkrijgen bij

J. Cappoen-Gantois

Prof. O. Rubrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

Primus
1ste
BETEKENT

Primus
de meest moderne
volautomatische
wasmachines
langste levensduur -
laagste energiekosten
Scherpe prijs
PRIMUS-fabriek te
Gullegem-bij-Kortrijk
TEL 056-41 28 11 (GL)

EUROMATIC MET ENERGIESPAARPROGRAMMA

KWAAK

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Een Vlaamse Voorman van bij ons !

E.H. Maurits GEERARDIJN (1896-1979)

„Hij leefde voor de Heer en het vaderland van zijn hart : de Nederlanden”.

Meer dan vijftig jaar geleden was het St.-Omaarsstraatje (dat uitgaat op de Beverenkalsijde) niet zo netjes afgebakend als tegenwoordig. Vanaf de plaats waar het kapelletje van de familie Panne nu staat, liep een met bakstenen geplaveid pad doorheen de weide van beenhouwer Vermeersch. Als kleuter hebben we veel in die weide geravot - dat was in de jaren twintig - en toen kwam daar af en toe een jonge priester gewandeld, die al brievend naar de ouderlijke hoeve toog. Als kinderen stormden wij op hem af, hij drukte hier en daar een vuil handje, aaide even over onze verstreuvelde koppen en stapte verder : dat was priester Geerardijn.

Toen we zoveel jaren later vertrouwd werden met de geschiedenis van de Vlaamse Beweging, toen hoorden we weer van priester Geerardijn : hij was de felste en koppigste van de zg. „petits vicaires” en naar Nederland verbannen, omdat hij zijn eigen aard niet wilde verloochenen en niet aan partijpolitiek wilde doen !

De Eerste Wereldoorlog was amper begonnen of Karel Geerardijn en zijn vrouw Rosalie moesten met hun groot gezin hun hofstede te Noordschote verlaten, omdat de „Drie Grachten” regelmatig onder het vuur van de kanonnen lag. Zij vluchtten naar Pollinkhove. Van daaruit ging de zoon, Maurits Geerardijn, humaniorastudent van het kollege te Roeselare, in een stoutmoedige bui naar Alveringem, bij Verschaeve op bezoek. De diepzinnige en erudiete kapelaan van Alveringem was een van de grootmeesters van de toenmalige Vlaamse letterkunde; de schrijver van kritische essays en klassiek gestructureerde toneelwerken; het sluitstuk van het grote driemanschap : Gezelle-Verriest-Verschaeve en het idool van de jonge studentenwereld. Na dit eerste bezoek kwamen er nog vele, want Maurits Geerardijn is Verschaeves vertrouweling geworden, al behield de pupil zijn zelfstandigheid tegenover de meester.

Halverwege juni 1915 trok Maurits Geerardijn op als oorlogsvrijwilliger (met de zegen van Verschaeve). Hij kreeg zijn opleiding in Frankrijk en half april 1916 kwam hij aan het front als simpele pilot van het 5e linierement. Hij kwam er in contact met andere studenten, die als intellectuelen en semi-intellectuelen, scherper dan de volksgenoten, het onrecht aanvoelden dat hun, als Vlamingen, werd aangedaan.

Houthakker en priester

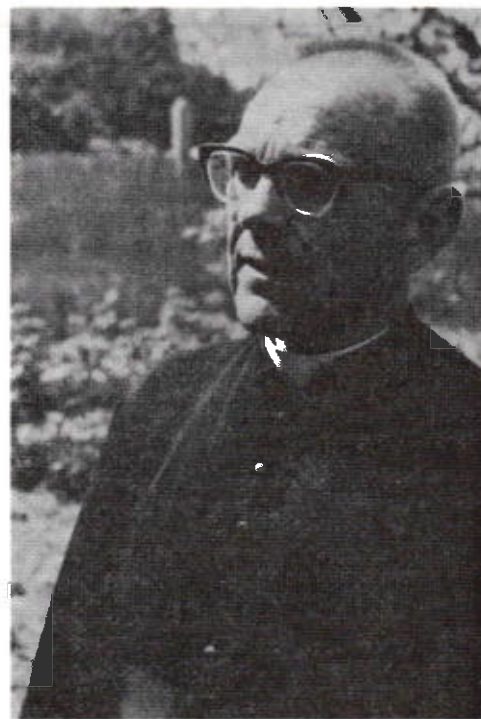
In de laatste oorlogsmaanden was de legerleiding blezender zenuwachtig om heel wat Vlaams verzet dat zich in de loopgraven openbaarde. Om zijn rechtschapen vrijmoedigheid werd Maurits Geerardijn beschuldigd van opstandigheid en op 6 augustus 1918 naar de gevangenis van Veurne overgebracht. Tien dagen later werd hij echter in vrijheid gesteld omdat het gerecht van oordeel was dat er geen reden tot vervolging bestond. Maar de staatsveiligheid was het hiermee niet eens

en meende dat tuchtmaatregelen vereist waren : Geerardijn werd naar het peleton van de verdachte houthakkers, in de Orne, gestuurd. Daar verbleef hij met negen andere Vlamingen die van defaitisme werden verdacht. Zij moesten er met dienstweigeraars, Duitse afstammelingen en Joden (!) bomen vellen. Zij bleven er tot in december 1918 en werden toen overgebracht naar Oostende, waar zij ook in een strafkompagnie terecht kwamen. Pas na een interpellatie in de Kamer, die plaats vond op 10 juli 1919, werden zij vrijgelaten.

Geerardijn, die samen met anderen, in juni 1918 in De Panne examen had afgelegd om zijn diploma van de humaniora te halen, trok in september 1919 naar het klein seminarie te Roeselare. In 1917 waren zijn ouders van Pollinkhove naar Beveren verhuisd, waar zij de vrijgekomen hofstede van Constant Pieren, gelegen langs de St.-Omaarsstraat, betrokken. Karel Geerardijn boerde er tot in 1924, liet de hoeve toen over aan zijn zoon Gaston, die op zijn beurt intussen reeds opgevolgd is door zijn zoon Erik.

In februari 1920 werd Maurits Geerardijn - zijn zg. gebrek aan volgzzaamheid, onder de oorlog, was nog niet verteerd - opnieuw gevangengezet, nu te St.-Gillis. Na zijn vrijlating moest hij, met drie kameraden, verschijnen voor de Krijgsraad te Antwerpen, maar zij werden op 27 november 1920 vrijgesproken.

Op 22 december 1923 werd Maurits Geerardijn te Brugge priester gewijd en de kerkelijke overheid die zijn verstandelijke gaven had opgemerkt, stuurde hem naar Leuven, om er kerkelijk recht te studeren. Geerardijn kwam er terecht in de rumoerigste tijd van het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond, dat in die jaren een uitgesproken Vlaams-nationalistisch standpunt had ingenomen en bestendig overhoop lag met de academische overheid. Geerardijn was er niet de man naar om zich onbetuigd te laten en daarom werd hij in stilte uit Leuven verwijderd en tot kapelaan benoemd te Brugge.

Maurits Geerardijn, als pastoor van Mannekenvere, in 1959.

Uit zijn ambt ontheven

In 1927 werd Maurits Geerardijn medestichter, samen met Victor Leemans, prof. Daels, Bertin Pijl, Ernest van der Hallen, e.a. van *Jong Dietsland*, algemeen weekblad voor katholiek Vlaamsch-nationaal leven. Een blad dat buiten elke partijorganisatie propaganda voerde voor een solidaristisch nationalisme, geïnspireerd door maurassiaanse ideeën, dat zich naderhand politiek zou affirmeren in het Verdinaso. Daarin schreef hij onder de pseudoniem M. van Schelvenhoeve, in herinnering aan de ouderlijke hoeve te Noordschote.

Op verzoek van de jezuit Jozef van Opdenbosch, schreef hij in die tijd *Het Kompas van de Vlaming*, waarmee nogal entoesiast propaganda werd gemaakt, als zijnde het handvest van de Vlaams-bewuste Jeugd.

Tijdens de voorbereidende campagne van de parlementsverkiezingen van 1929 weigerde Geerardijn op te treden ten voordele van de katholieke partij. Mgr. Waffelaert die om deze partij te beschermen reeds het Vlaams-nationalisme had veroordeeld (1925) en twee jaar later het verbod uitvaardigde van o.m. *Jong Dietsland* te lezen, verwijderde Geerardijn uit Brugge en benoemde hem tot kapelaan te Rollegem, de gemeente waar monseigneur zelf

ROESBRUGGE

ZATERDAG 19 MEI 1979 om 20 uur

in de romantische bierkelders van de brouwerij FEYS

TYROLERBIERFEESTEN

met „DIE ALPENJAGER BLASKAPELLE”

en dansorkest „AVANTI”

INKOM 80 Fr.

➔ ten voordele van ROEVO-VOLLEYBAL Roesbrugge

vandaan kwam en waarvan hij wist dat het ongeveer gelijkstond met een verwijdering uit het openbaar leven. Maar die maatregel van de Brugse bisschop was voldoende om de principiële houding van Geerdijn te laten overslaan in koppige beslistheid en te Rollegem weigerde hij elk proostschap van om het even welke partijpolitieke vereniging.

Een verbolgen monseigneur riep Geerdijn naar Brugge om dat schurftige schaap de les te lezen - de autoriteit in de kerk was toen nog niet aangetast - en hij wees zijn priester op de uitgevaardigde veroordeling van het Vlaams-nationalisme. Maar Geerdijn sprak de mening uit dat monseigneur zich daar had vergalopperd daar deze beoordeling en veroordeling buiten het religieuze werkterrein was gelegen. Hij liet tenslotte onomwonden blijken dat hij nationalist was en bleef.

Niettegenstaande het protest van zijn parochianen werd priester Maurits Geerdijn uit zijn ambt ontheven.

Nooit in België

Maurits Geerdijn week uit naar Nederland, waar hij door het episkopaat met open armen werd ontvangen. Hij werd er professor aan het seminarie van Utrecht en studeerde tevens zelf aan de katholieke universiteit te Nijmegen, die pas enkele jaren vroeger haar poorten had geopend en nog maar over drie fakulteiten beschikte: theologie, rechtsgeleerdheid en letteren en wijsbegeerte. Geerdijn slaagde in de kandidatuur in het burgerlijk recht en werd er doctorandus in de wijsbegeerte.

In 1941 keerde Geerdijn naar Vlaanderen terug. Ondanks de warme aanbevelingen van de Nederlandse kardinaal De Jong kreeg hij in geen enkel Vlaams bisdom een aanstelling. Men hield rekening met zijn verleden en in de toenmalige oorlogstijd stond men nog wel-

gerachtiger. Maurits Geerdijn vestigde zich als ambtelos priester te Mariaburg bij Antwerpen en stichtte er het *Dietsch Eedverbond*. Dit was een geheime Vlaams-nationalistische verzetsbeweging, vooral bestaande uit oud-dinaso's die de Duitse toer niet wilden opgaan. De Duitsers die al spoedig lont roken dreigden dan ook meer dan eens Geerdijn en zijn Eedverbonders - die o.m. klandestien actie voerden tegen de Oostfrontpropaganda - te elimineren. In 1944 werd Geerdijn door de Duitsers gearresteerd, maar door de tussenkomst van Verschaeve weer vrij gelaten.

Na de Duitsers kwam het Belgicistisch verzet hem aanhouden, want de anti-Duitse gedragingen van Geerdijn waren te subtiel voor een repressie die Duits en Diets met elkaar verwarde en de gelegenheid goed vond om elke uiting van de Vlaamse Beweging te fnuiken. Hij verbleef in de gevangenissen van Kapellen, Berchem, Hemiksem en Breendonck. Maar in februari 1946 werd hij buiten vervolging gesteld. Ondanks aanbevelingen van kamp- en gevangenisbezoekers wilde mgr. Lamiroy, die sterk op gehoorzaamheid en onderdanigheid was gesteld en het nationalisme beschouwde als een afbreuk aan gezag en traditie, van Geerdijn niet weten: „Nooit in België” was zijn reactie!

In 1946 werd Maurits Geerdijn leraar aan het St.-Lukasinstituut te Brussel, maar in 1949 vertrok hij naar de Verenigde Staten en werd er leraar en tenslotte directeur van een college te Santa Fé (New Mexico). In 1952 werd hem in Amerika de titel doctor honoris causa of Education Fremont verleend.

Verruimde horizon

In 1957 keerde Geerdijn terug naar Vlaanderen. Mgr. de Smedt benoemde hem in een soort rehabilitatiepoging tot pastoor van Mannekensvere. Maar de wonden van onbegrip die

hem werden geslagen zijn nooit meer helemaal geheeld; in het diepste van zijn hart en zijn geest bleef hij getraumatiseerd.

Hij nam opnieuw contact op met de kringen van vlaamsgezinden, maar in woord en geschrift streefde hij naar een verruiming van de Vlaamse horizon. Vooral zijn verblijf in Amerika had zijn meer beperkte inzichten doorbroken. De begrenzing van Vlaanderen was hem in de wereld van vandaag te eng geworden en hij was van oordeel dat het zich volledig moest integreren in Benelux om zich tenslotte te kunnen realiseren in het Europa der volken.

Maurits Geerdijn bleef de plattelands-pastoor van Mannekensvere tot in maart 1962. Na een kort verblijf te Rumbekke ging hij in juli 1963 naar het rustoord Sint Jozef te Marke en drie jaar later naar het rusthuis St.-Michiel te Brugge, waar hij rustig ontslapen is op 15 maart 1979.

Met Maurits Geerdijn is een van de laatste voormannen verdwenen, die onder de Eerste Wereldoorlog en in de periode tussen beide oorlogen, een hardnekkige strijd hebben gevoerd om Vlaanderen uit de discriminatie te halen. Hij was aanvankelijk een compromissloze nationalist, die evolueerde naar een Groot-Nederlandse visie, maar zelfs tegenover zijn meest dominante vrienden, Verschaeve en Van Severen, zijn ideologische zelfstandigheid wist te bewaren en tenslotte realistisch genoeg was om zich aan te passen aan de politieke verruiming van deze tijd. Deze ontwikkeling was bij Geerdijn geen opportunisme, maar een aanpassing voor hetgene hij als onafwendbaar voorzag: er was geen bedrog in deze mens!

Hij is in stilte gestorven en begraven zonder veel eerbetoon, maar hem even gedenken is de plicht van een bewust geworden volk!

R.A.B.

BRUNEEL - BAELE pvba
Bankelindeweg 11
8994 Krombeke (Poperinge)
Tel. 057/40 07 81

FRIGO'S
DIEPVRIEZERS
AFWASAUTOMATEN
DROOGKASTEN

- Komplete badkamer : wit : 7082 fr. + BTW
kleur : 7700 fr. + BTW
- Volaut. wasmachine Primus vanaf 8443 fr. + BTW
- Volledige pompgroep : 6240 fr. + BTW
- Houtkachels met barbeque

Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
gelijk en modieus

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze collectie.

BINNEN GROTE KEUS VAN :

- Schoenen voor dames, heren en kinderen
- Marokijnwaren
- Botten - Pantoffels

I. PARENT-MOYAERT
Prof. O. Rubbrechtstraat 35
ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

ESKULAPERIJ in VLAANDEREN

Geneeskunde en volksremedies in onze gewesten.

Op Goede Vrijdag, 13 april 1979 is onze vriend en medewerker, dokter Luc Carton, tot konsternatie van allen die hem gekend hebben, na een kortstondige maar zware ziekte, overleden. In het volgend nummer van „De IJzerbode” zullen wij hem uitvoerig behandelen.

Zijn laatste bijdrage, die wij hier publiceren, was sedert maanden - en vóór er één ziektesymptoom bij hem te bekennen viel - bestemd voor dit mei-nummer. We hebben nooit gedacht dat het zijn laatste pennevrucht zou zijn.

De zinnen en woorden die volgen zijn een ultiem afscheid van zijn lezers, die zijn knappe stijl biezonder waardeerden. (rab)

De oudste geschiedenis van de geneeskunde was die van de Sumeriërs, Babyloniërs en Assyriërs. Het was een priester-geneeskunde met magische formules en bezweringen, gevoegd bij enkele door ervaring geleerde methodes en handelingen, zoals het leggen van koude kompressen en het gebruik van kruiden-aftreksels. De ziekten werden voornamelijk toegeschreven aan demonen en kwade geesten, soms ook aan wormen en parasieten. De heilkunde, de oogheilkunde en de gezondheidsleer stonden er op een betrekkelijk hoog peil.

De Joden hadden vooral hun op gezondheid gerichte wetten en tradities. Bij de Grieken bestonden er naast de priester-genezers ook leken-artsen. Zij genoten hun opleiding in de bekende geneeskundige scholen van Knidos en Kos, waar o.a. de volgelingen van Aesculapius (Eskulaap) hun opleiding kregen. Uit de school van Kos kwam ook Hippokrates, die algemeen beschouwd wordt als de „vader van de geneeskunde”. Van een wijsgerig vak heeft hij de geneeskunde tot een op observatie-berustende-ervaringswetenschap gemaakt.

Zoals Hippokrates de grootmeester was van de Griekse geneeskunde, zo was Galenos de grote leermeester bij de Romeinen en hij bleef de onfeilbare autoriteit gedurende 14 eeuwen. Na hem kwam er een langdurige stilstand in de geneeskunde.

Tijdens de middeleeuwen waren het in West-Europa voornamelijk de monniken die de geneeskunde beoefenen. Zij bezaten de geschreven documenten die de nalatenschap vormde van de geneeskunde van de klassieken. Deze geschriften werden door hen vertaald en verklaard en zij gaven er commentaren bij, maar zij brachten geen origineel werk en hielpen de geneeskunde als dusdanig niet veel vooruit. Eén uitzondering daarop is te vermelden: Jan Yperman, vóór 1275 te leper geboren. Hij was een kundig en bedreven heelmeeester en schreef een paar beroemde traktaten, die getuigen van kennis, ervaring en medisch inzicht.

In de middeleeuwen bestonden er wel beroemde buitenlandse geneeskundige scholen te Palermo, Bologna, Padoua, Parijs en Montpellier, maar slechts weinigen konden de langdurige en kostelijke opleiding aan. Bovendien was ook daar de vorming gesteund op de autoriteit van Galenos en beperkte men zich tot het commentariëren en bediscussiëren van de oude geschriften.

Eerst in 1543 trad Andreas Vesalius (of Andreas van Wezel) als hervormer van de ont-leedkunde naar voren en legde hierdoor de grondslagen van een nieuw geneeskundig tijdperk, die de ene geneeskundige en ont-leedkundige ontdekking na de andere voor gevolg had. De verdienste van Vesalius' werk

lag voornamelijk in zijn vernieuwde methode waardoor hij de geneeskunde aan haar basis - de ont-leedkunde - bevrijdde uit de greep van de steriele scholastiek om ze langs waarneming en experimenteel onderzoek naar een verdere ontplooiing te leiden.

Later zou in Leiden Herman Boerhaave (1668-1738) die van grote betekenis is geweest voor de klinische geneeskunde, doceren. Zijn kolleges werden gevolgd door studenten uit de gehele wereld. Hij richtte het eerst een kliniek in, ordende de ziekten in stelsels en de geneesmiddelen in groepen. Zijn werken werden in alle Europese talen en zelfs in het Arabisch vertaald. Zijn roem was zo groot dat tsaar Peter I van Rusland, bij een bezoek, twee uren wachtte voor hij de hoogleraar kon spreken, en een brief van een Chinese mandarijn, met het adres „Aan Boerhaave in Europa” bereikte zijn bestemming.

Geneeskunde in Vlaanderen

Ook bij ons werd nog tot in de 18e eeuw de empirische (op ervaring berustende) geneeskunde beoefend, die in een bepaald verband stond tot de astrologie.

Ook bij ons waren de theoretisch geschoolde doctors, die hun opleiding aan bekende buitenlandse universiteiten hadden gekregen, zeer zeldzaam. De genees- en heilkunde werd hier voornamelijk beoefend door de leden of broeders van het „gild van chirurgijnen”, die terzelfdertijd ook het beroep van „baerde-maekere of barbier” bedreven.

Onder deze niet universitair geschoolden waren er wel bekwame en vaardige lieden, die in staat waren met succes en volgens de regels van de kunst hun beroep van heelmee-ster uit te oefenen.

Bij de gewone genees- en heilkundige taak, de verzorging van zieken en gewonden, waarin de ene chirurgijn al meer bedreven was dan de andere en ook meer bekendheid verwierf, bestond het uitoefenen van hun beroep ook in het geven van allerlei diëtische en bal-neologische (baden) raadgevingen en voorschriften. Het aderlaten, voorbehoedend en kuratief toegepast op de patiënt, was zeer in gebruik. Ook het koppenzetten, het toedlenen van lavementen en purgaties, het voorschrijven van kruiden, het uitkiezen van spijs en drank, het aanbevelen van rustkuren en baden, behoorde tot hun dagelijkse bezigheid.

De aderlating werd aangezien als zijnde van uitzonderlijk belang en de voorwaarden van toepassing ervan werden bijzonder nauwkeurig bepaald en beschreven. Zij was niet alleen aangewezen tegen hoge bloeddruk, maar ook toegepast bij allerlei huid- en gezwelziekten, wekkerende koorts, vallende ziekte, rheuma, jicht, menstruatiestoornissen, waanzin,

Een voorstelling van het menselijk lichaam met aanduiding van de astrologische invloeden.

enz. Het sukses van de ingreep en de uitslag van de aderlating waren afhankelijk van vele factoren. Reeds in de 13e eeuw had meester-chirurgijn Jan Yperman hieromtrent reeds aanwijzingen gegeven in zijn bekend werk „Cy-rurgie”. Er bestonden in de 15e en 16e eeuw allerlei voorschriften in verband met het aderlaten en men beschikte over een soort almanakken waarin niet alleen de weerkundige en astrologische invloeden op het aderlaten werden aangetekend, maar ook het beste tijdstip van toepassing, aangepast aan de individuele omstandigheden, alsmede de beschrijving van de techniek van de ingreep. Er diende tevens nog rekening gehouden met de leeftijd, het geslacht, het temperament, de klachten en de ziekte tekens. Ook de plaats waar de insnijding in het zieke lichaamsdeel moest gebeuren was nauwkeurig bepaald en beschreven.

Naast de volkse almanakken bestonden er ook zg. wetenschappelijke geschriften, die steunden op Galenos en andere autoriteiten en door de gestudeerde doctors gebruikt werden om aanwijzingen te geven aan de chirurgijnen die met het handwerk van het aderlaten waren belast.

Ook de scholen van Salerno, Montpellier, Bologna, Padoua en Parijs verspreidden diverse traktaten over het aderlaten met aanwijzingen en toepassingsmogelijkheden.

Zo staat in een in het Nederlands vertaalde tekst, uit de beroemde *Scolu Salerna*, over de nabehandeling van de aderlating:

De allerbeste geesten verliezen daardoor, doch werden altemet, ja dickwils door wat wijns herstelt

de allermeeste en beste vochtigheeden door 't laten uitgegaan, herkomen wel door spijs, maar langzaam.

Ook aan bepaalde hygiënische voorwaarden moest wettelijk voldaan worden. Bij verorde-ning moest het getrokken bloed in een erken-de „bloedpit” gestort worden.

(slot volgt)

Luc CARTON †

STAVELE in de Wereldoorlog 1914-1918 (8)

Het gemeentelijk archief

Tijdens de maand september 1914 werden de registers van de burgerlijke stand, de bescheiden van het kadaster, de begrotingen en rekeningen van de gemeente, de registers en dossiers van de milite en al de belangrijkste gemeentelijke archieven alsmede die van de kommissie van openbare onderstand, het was toen nog „de disch“, in een grote koffer gestopt en deze verborgen onder een hoop kasseistenen die opgestapeld lagen onder de overdekte speelplaats van de gemeentelijke jongensschool.

Toen echter half oktober het Belgisch leger aan de IJzer kwam werden de archieven in een grote zinken kist gestopt en in de grond geborgen in de hangaar van het nieuwgebouwd en nog onbewoond huis, toebehorende aan Zoë Decreus, die in Frankrijk verbleef.

De zinken kist werd met een houten deksel bedekt en daarboven werd een stenen vloer geplaveid. Niemand kon de archieven vinden en het was onmogelijk te zien dat er daar iets in de grond verborgen zat.

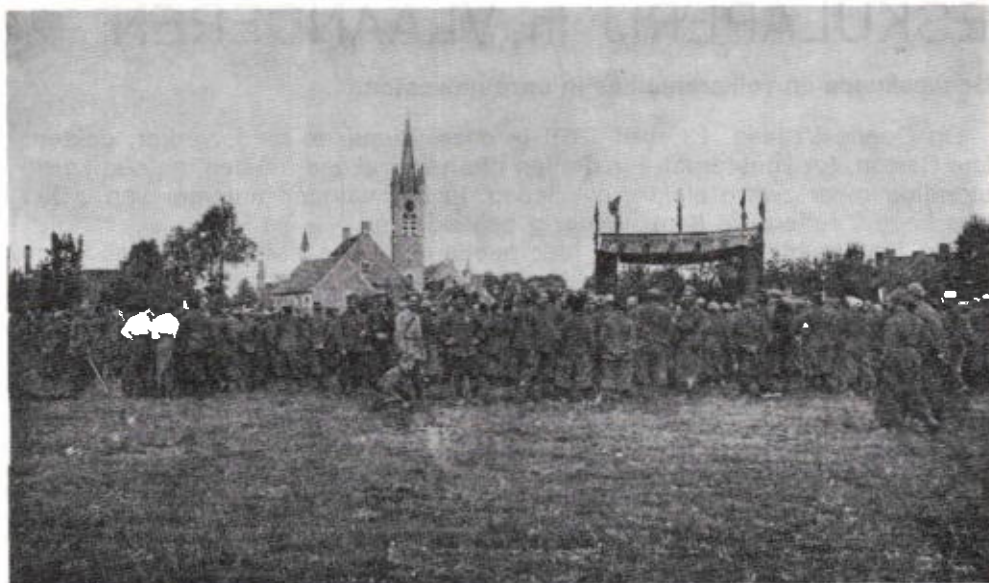
Dit opbergingswerk werd uitgevoerd door Leon Decarne, de aannemer die het huis gebouwd had, alsmede door burgemeester Jules Lelieur en de gepensioneerde doch dienstdoende gemeentesekretaris Remi Decarne.

In april 1915 werd de put opengedolven en een onderzoek ingesteld naar de toestand van de weggeborgen dokumenten. Het was de hoogste tijd!!! Alles was nat geworden en vele registers stonden om uiteen te vallen. Er stond eigenlijk geen water in de bak maar alles was druipnat. Met veel moeite hebben ze dan alles kunnen drogen. De registers van de burgerlijke stand waren het minst beschadigd.

Vanaf dit ogenblik werden deze registers, die de biezonderste zijn van allemaal, bewaard in het huis van de burgemeester.

De begrotingen en rekeningen van gemeenten, dis en kerkfabriek, de registers van de briefwisseling, van de notulen van de gemeenteraad en schepencollege en alle boeken en stukken voor het dagelijks bestuur bestemd, bleven bewaard in het huis van de dienstdoende gemeentesekretaris Remi Decarne.

In juli 1917 ging de hogere overheid zich bemoeien met de gemeentelijke archieven. De arrondissementskommissaris van Veurne gaf de gemeentebesturen opdracht alle archiefstukken bestaande uit: burgerstandsboeken, rekeningen en begrotingen van gemeente,

1915 : soldatentoneel te Stavele, in open lucht.

dis en school, militieregisters, resolutieboeken, kadaster, enz. in kisten op te bergen om overgebracht te worden naar Montreuil in Frankrijk waar het archief in bewaring zou gegeven worden.

Er werden veertien kisten van 0,80 m lang, 0,50 m breed en 0,50 m hoog gevuld en toegenageld. Er bleef praktisch niets meer over in het gemeentehuis.

Alles was naar behoren uitgevoerd en werd gereed gezet... maar de auto waarmee het archief moest opgehaald worden kwam niet opdagen... en is ook nooit gekomen!

Uit noodzaak voor de goede gang van het bestuur van de gemeente werden, de ene na de andere, de kisten weer opengemaakt en de meest noodzakelijke stukken er uitgehaald. In oktober 1917 werden alle kisten leeggemaakt en de inhoud zonder veel of preciese rangschikking terug in het gemeentehuis geplaatst. Alles bleef er nu tot 28 mei 1918.

De 27e mei 1918 werd Stavele gebombardeerd. 's Anderendaags, tussen verscheidene beschietingen in, werd alles opnieuw in de kisten gestopt. Deze werden nu vervoerd naar twee hofsteden.

De stukken die minst nodig waren voor het

dagelijks bestuur van de gemeente werden overgebracht naar de hoeve van Eusebius Butaye-Coene, de hoeve van de Westmolen, nu bewoond door André Lanszweert-Butaye.

De meest noodzakelijke stukken werden vervoerd naar de hoeve van Emile Butaye-Bonnez, op de Hondspoot, waar Camille Fieu nu woont. Het gemeentesekretariaat was toen op die hofstede gevestigd.

Soldaten en kantonnementen

De 4e, 5e en 6e mei 1915 verbleven er te Stavele méér dan 10.000 Franse soldaten. Alle huizen, schuren, stallen, hokjes en kotjes lagen vol en nog moesten er veel buiten slapen in tenten.

Er lagen toen ook heel veel Franse zouaven. Deze deden praktisch iedere dag stapmarchen. Ze marcheerden door de straten met klaoengeschal en doedelzakmuziek. Een Stavelnaar vertelde hierover: „Ze hadden een soort van fijne instrumenten, gelijkend op doedelzakken en deze gaven omzeggens een gelijkaardige klank. Die marchen waren heel aantrekkelijk om horen en zien.“ Die zouaven hebben te Stavele ook een toneelstuk opgevoerd in de weide van de hofstede van Henri

De grootste en goedkoopste winkeluitbating van de streek :

HUIS CORNEILLIE
Alexis Decarneplein 2
STAVELE

Tel. 057/30.05.70

- Glas en Gleis
- Fantasieartikelen
- Fietsen vanaf 3.990 fr.

COIFFURE CHRISTINE

- Moderne snit
- Permanenten
- Brushing

Moderne toestellen

GALERIJ VERMET-LOUWYE

Bergenstraat 9, 8991 STAVELE-BEVEREN

TEXTIEL EN KONFEKTIE

VOOR HEREN EN KINDEREN :

- Moderne broeken In Tergal, „Pane“ en Jeans
- Blazers - Moole pull's en gilets

VOOR DAMES :

- Moderne kledjes - Rokken
- Grote keus in pull's

ALLE TEXTIELWAREN :

- Dekens (In alle prijsen) - Lakens (flanel en tergal)
- Ondergoed (Evada - Lama - Tencate) - Werkkledij
- Geschenkartikelen

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel

- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Butaye-Desmedt, waar Etienne Cool thans woont. Wij komen later op dat soldatentoneel en muziekuitvoeringen terug.

Normaal kwamen er hier vier verschillende regimenten om de beurt op rust. Die rustpauzes duurden dan gewoonlijk een achttal dagen. Om de week kwamen dus nieuwe gezichten op het dorp. Na hun repos gingen de soldaten dan opnieuw naar het front, vooral naar de loopgraven van Merkem, Steenstrate en Boezinge.

Van in het begin van de maand juli 1915 kantonnerden te Stavele weer eens Belgische soldaten. Er was een regelmatige beurtwisseling van Franse en Belgische soldaten en het gebeurde ook vaak dat militairen van beide landen hier gelegerd waren. Zo was het nu ook het geval. Het 4e Belgische regiment lancers en het 1e bataljon van het 3e linieregiment lagen in de Oosthoek, op het dorp en een deel nog in de Westhoek. Het 2e regiment Franse zouaven en het 100e regiment Franse territoriale lagen gedeeltelijk in de Westhoek en ook op de Waaienburg. Alles samen waren er toen te Stavele rond de zesduizend soldaten gekantonnerd. Daar het nu volle zomer was sloepen de meesten in tenten in de weiden rond de hofsteden. De weide van de hofstede van de weduwe Butaye-Verhelst, langs de Krombekestraat, waar thans Gaston Butaye-Masscheleyn woont, was volledig bezet met wagens en paarden van de Franse transporttroepen. Ook de weide van de hofstede van de Westmolen stond bomvol.

R. Lanszweert

KLEINE FISKALE KRONIEK

Tekenen en indicien

Het gebeurt wel meer dat de administratie van de belastingen, ter gelegenheid van bv. de bouw of de aankoop van een onroerend goed, een afrekening opmaakt over één of meer jaren om de mogelijkheid van deze uitgave te testen en de belastingplichtige een verschil presenteert tegenover de gedane aangiften.

Dit kan ernstige supplementen tot gevolg hebben, over de drie laatste jaren.

Toch moet men de voorgestelde afrekening degelijk en post per post laten onderzoeken, want de fiskus gaat in die kwestie nogal eens summier te werk. Voornamelijk de klanten- en leveranciersrekeningen worden vaak over het hoofd gezien en die kunnen nochtans de situatie ernstig beïnvloeden.

Het gebeurt ook wel dat de fiskus om een fortuinsopgave vraagt aan de belastingplichtige. Dat is echter de rollen omkeren. Men mag niet vergeten dat de bewijslast berust bij de administratie en dat het dus de fiskus is die moet aantonen dat de fortuinstoestand te kort schiet. Wel kan door de administratie naar de toestand van bepaalde activa- of passivaposten worden gevraagd en daaraan dient voldaan of er volgt aanslag van ambtswege.

Ook moet men erop toezien dat men bij een fortuinsafrekening, in de tijd ver genoeg achteruit gaat. Ten onrechte menen velen dat de fiskus bij een dergelijk onderzoek geen elementen mag betrekken uit het verjaarde tijdperk, dat is verkeerd en wie zich daartegen

verzet snijdt in zijn eigen vlees. Immers, een vastgesteld verschil moet over heel het betrokken tijdperk omgedeeeld worden, terwijl alleen de drie laatste jaren belastbaar zijn.

Voorbeeld : wie over de periode 1970-1978 een bedrag van 900.000 fr. te kort komt, kan slechts voor de jaren 1976, 1977 en 1978 een supplement krijgen op een met 100.000 fr. verhoogde basis.

Tenslotte, op een supplement in de directe belastingen, wegens tekenen en indicien, kan de B.T.W. van haar kant geen supplement vestigen !

S.B.
Fiscaal Adviseur en Bedrijfsconsulent UFSAL
057/30 01 44

— JAARLIJKS VERLOF —

APOTEEK G. SAMYN

Prof. O. Rubbrechtstraat 23

ROESBRUGGE

GESLOTEN

van 6 tot en met 21 juni

WACHTDIENST :

Apoteek E. Regheere - Proven

TE KOOP

KINDERWAGEN - 2 ouderw. WEEGSCHALEN
M. Quaghebeur - Beveren-IJzer - 057/30 02 79

SALON (in skai). Zeer goede staat.

Voordelige prijs. Zich wenden : Haringestraat 5 Roesbrugge.

PAMA

P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT

SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin”
„Somy”

Fietsen „Thoria” - „Ventura”

„Manchester” - „Venus”

➡ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Overlijden

- Esther Marquenie, 80 j., echtgenote van Achille Brutsaert.

Huwelijksaankondiging

- Freddy Laseure met Magda Desimpel, beiden van Roesbrugge-Haringe.

Tyrolerbierfeesten

Wie er een goeie 15 jaar geleden bij was zal zich nog de romantische sfeer van de bierfeesten in de unieke kelders van de brouwerij Feys herinneren. Die zal er nu zeker weer willen bij zijn !

Wie de fantastische verhalen van ambiance, gezwier en plezier, muziek en bier gehoord hebben zullen 19 mei zeker noteren. De vele jongeren en ouderen die nog nooit een echt bierfeest te Roesbrugge hebben beleefd zullen deze enige kans zeker niet willen missen.

Daarom op zaterdag 19 mei vanaf 20 u. allen naar de kelders van de brouwerij om er alle zorgen eens te vergeten, om er eens echt te verblijden, om er eens flink de bloemetjes buiten te zetten.

Tevens geven jullie onze Roevo-volleybalploegen een steuntje waarvoor bestuur en spelers, familieleden en vrienden nu reeds danken.

Haringes Lentefeest

Het is de gewoonte in het begin van de Lentede de „Karel de Blauwerroutes” te heropenen. De ontoegankelijkheid van deze wegen door het slechte weer is dan hopelijk voorbij.

De Speelschaar „Sint Stanislas” uit Poperinge opent deze plechtigheid met een parade en hun show.

Nadien worden opnieuw de nieuwe gildevlaggen gewijd.

Dan vertrekken de veterancars de „Westhoekpioniers”, de moderne auto's, de fietsers, de paarden en natuurlijk ook de voetgangers.

Om het geheel nog interessanter te maken, hebben we er een zoektocht aan verbonden. U schrijft in voor de prijs van 20 fr. Als U terugkeert met drie afstempelingen, ontvangt

U een „op hout gebakken boerebrood”.

Voor deze gelegenheid vragen we aan de deelnemers om een originele klederdracht aan te trekken.

Dit lentefeest gaat door op zondag 13 mei en vangt aan te 14.30 uur.

Reis Frans-Vlaanderen

Op dinsdag 15 mei reist de K.A.V. door Frans-Vlaanderen, met als gids E.H. J. Declercq pastoor te Haringe.

Programma : vertrek : Proven markt om 8 u. Molenwal Roesbrugge - Markt Roesbrugge - „Sint-Jozef” Haringe.

We rijden langs Kassel, Sint-Omaars, Arque (met bezoek aan de kristalfabriek) Wisque (met bezoek bij de monniken die er ceramiek maken) Tournehem en Duinkerke waar er een pauze is voorzien voor een bezoek aan de haven of winkelen.

Prijs 250 fr. voor de leden, 300 fr. voor niet-leden. Zich inschrijven bij : Roesbrugge, Mevr. Maes-Ceenaeme - Haringe, Mevr. Boone-Ryon - Proven, Mevr. Deberg-Couwelier.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorte

- Wim Butaye, zoon van Norbert en Marleen Ulbrick (Stavele).

Huwelijksaankondigingen

- Dirk Vandeweghe van Langemark met Lucrèce Maeyaert van Beveren.
- Stanley White van Poperinge met Caroline Hoofd van Beveren.
- Daniël Dewulf van Nieuwerkerke met Linda Beddeleem van Stavele.

K.L.J. Beveren

Op het Kultuurfeest te Veurne op 20 april mochten we het voor de tweede opeenvolgende maal beleven. De wisselbeker bleef in handen van Beveren !

De feestroes is dus prachtig ingezet voor het feest van 20 jaar BJ8-KLJ Beveren. Er zijn ongeveer 120 inschrijvingen. Oud- en huidige leden die nog wensen naar de maaltijd te komen, moeten absoluut NU nog inschrijven (bij Magda Catteu, Beveren, 738-8030653-45), het kan NIET op de avond van 5 mei zelf ! Maar je kan het feest ook meemaken zonder

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1

8994 PROVEN

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

de maaltijd. Tentoonstelling en Mis staan ook open voor niet-leden. Te Beveren : 18 u. Tentoonstelling (H. Hartzaal). 19 u. Mis „Meer dan het gewone met KLJ”, 20 u. Receptie (zaal); te Izenberge : 21.30 u. feestmaal, daarna feestavond.

Sociaal dienstbetoon

Iedere tweede zondag van de maand, telkens vanaf 11.30 u. : zitdag door de heer Jacques Vandemeulebroucke, in de herberg „t Paviljoen” bij Wed. Bruneel.

Davidfonds „Ijzerweelde”

Op vrijdag 11 mei te 20 u. spreekt Prof. Ulrich Libbrecht in 't Parochiaal Centrum te Krombeke over „Oosterse Wijsheid voor de Westerse mens”. Als Doctor Oosterse Taalkunde doceert hij Oosterse filosofie aan de K.U.L.

In deze voordracht krijgt de onvoorbereide leek een inzicht in de grondbeginselen van het Oosterse denken. Zonder Anti-Westers te zijn of te worden, kan een „onbehagen in de cultuur” aangevoeld worden, zijn er bepaalde tekenen van onevenwichtigheid vast te stellen, nl. toenemende misdadigheid én onder de volwassenen én onder de jeugd, amoraliteit, verhoogd aantal zenuw- en geesteszieken, vervuilde wereld waaraan in feite niets gedaan wordt...

Prof. U. Libbrecht verwijst naar de gebrekke integratie van godsdienst en natuur in ons kultuurbeleid. Wellicht kunnen Oosterse waarden uit die eeuwenoude beschavingen met eigen symbolen en begrippen uit het Chinese Taoïsme, uit het Indisch Boeddhisme, uit het Japans Zen-Boeddhisme daarop korrektief inwerken. Om het met Prof. Libbrecht te stellen : „vergeten we echter nooit dat het licht noch uit het Oosten, noch uit het Westen zal komen - het licht zal alleen komen uit het hart van die mensen, die het evenwicht hebben gevonden tussen wetenschap, religie en natuur”.

Deze voordrachtavond wordt ingericht door DF-IJzerweelde m.m.v. DF-Poperinge, K.A.V.-K.V.L.V. van Krombeke en van de Werkgroep voor Natuurleefwijze.

Toegang : 70 fr.; leden van inrichtende en medewerkende verenigingen : 50 fr.

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND MEI

Kaartingen

Beveren, in de oude jongensschool
dinsdag 1 mei vanaf 17 u. : kaaskaarting
ingericht door C.M. (Ziekenbond) - Beveren.
Stavele, „t Zwaantje " bij Gilbert Dequeker
vrijdag 4 mei te 20 u. : maandelijkse kaarting
van de kaartclub „Tijde-Thuis".

Proven, zaal „Sint-Jozef"
donderdag 10 mei te 13 u.
donderdag 31 mei te 13 u.
kaartnamiddag „Derde Leeftijd".

Beveren, „t Boerenhof" bij U. Bartholomeus
donderdag 17 mei te 14 u. : gezellig onder-
onsje en kampioenskaarting voor de leden van
de Derde Leeftijd.

Roesbrugge, dinsdag 22 mei
bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Dansavonden

ROESBRUGGE

Zaal „Kristen Volkshuis

zaterdag 5 mei te 20 u.

K.L.J. MEIKLOKJES T-DANSANT

met Disco „Dobbiaco"

Ingang 60 fr. — Voorverkoop 50 fr.

Roesbrugge, Beveren-Kalsijde, zaterdag 19 mei
in de bierkelders van de brouwerij Feys
Tylorerbierfeesten met „Die Alpenjäger Blas-
kapelle" en dansorkest „Avanti"

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst
zaterdag 12 mei : smijting op de vogelpik
voor de leden.

Roesbrugge, „De Gouden Arend"
zaterdag 19 mei : smijting op de vogelpik
voor de leden.

K.V.L.V. - Roesbrugge-Haringe

Donderdag 3 mei : jaarlijkse reis. Dit jaar gaan
we naar Dinant. Vertrek om 6 u. op de markt,
langs Steenvoorde, Doornik, Mons, Beaumont,
Philipville, Hastière, Dinant (bezoek aan de
Citadelle en de grotten, boottocht op de Maas,
Maredsous, abdij). Terug langs de vallei van
de Molignée. Bezoek aan de tuinen van Anne-
voi, verder langs Namen en Brussel. Prijs
580 fr. Gelieve in te schrijven bij Mevr. Van-
straeselele.

Roesbrugge, woensdag 9 mei te 14 u.
in de meisjesschool : vergadering voor de le-
den „3 x 20 : Been en voetverzorging".

Met ons kunt U praten
over

SPAREN en LENEN

Eerstige voorwaarden

Vluggende bediening

GRONDKREDIET VAN BELGIE

Mevr. Deroo-Cappoen Maria

Poperingestraat 25

KROMBEKE

Tel. 057/40.01.38

TE KOOP

HOUTEN KRUIWAGEN in goede staat.

Adres ter drukkerij.

FRIGO zo goed als nieuw.

Zich wenden : Bergenstraat 67, Beveren-IJzer.

CAFÉTOOG, GLAZENREK, CAFÉAFELS en
CAFÉSTOELEN, kleine KACHEL, KLEERKASTEN,
enz. ... Zich wenden : Café „De Brikerij" bij
Valère Deschuytter, Prof. O. Rubbrechtstr. 72,
Roesbrugge.

MAZOUTBRANDER in goede staat.

Zich wenden : Kallestraat 32, Beveren-IJzer
Tel. 057/30 07 47.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

We beginnen hier dezelfde weg op te gaan
als in Frankrijk, dat wil zeggen : om de haver-
klap verkiezingen. We kregen op 17 december
j.l. de parlementsverkiezingen; nu zitten meer
dan één miljoen Belgen in de sociale verkie-
zingen en op 10 juni krijgen we verkiezingen
voor het Europese parlement.

In de sociale verkiezingen zijn al de bedrij-
ven betrokken die minstens 100 mensen te-
werkstellen. Daar moeten o.m. ondernemings-
raden verkozen worden die een adviserende
rol spelen voor alle sociale problemen. Alleen
de grootste werkgever van het land, de Staat,
houdt geen sociale verkiezingen voor zijn per-
soneel. Men schrijft aan anderen voor, wat
men zelf niet in ere houdt.

In verband met die sociale verkiezingen
krijgen we nu regelmatig Jef Houthuys en
Georske Debunne op het tv-scherm. Ze zijn
goed uit elkaar te houden : Jef Houthuys is
de man met dat blozende knikkende kopje.
Ze zeggen dat de baby die op de Nestlé-dozen
staat Jef Houthuys is, in zijn prille jeugd na-
tuurlijk. Debunne is een heel ander type, af-
gestreken en oosters mysterieus. De man
kan er eigenlijk ook niets aan doen dat zijn
facie niet sympatiek is. Misschien hebben ze
zich vergist toen hij op de wereld kwam : het
kind weggesmeten en de nageboorte opge-
kweekt. Maar enfin, daar gaat het niet om.
De Jef heeft gezegd dat de werknemers in de
toekomst recht van spreken moeten krijgen
in de directies van de bedrijven : inspraak en
uitspraak en bepalen wat er mag en niet mag.

Ons Gusta vindt dat nogal straffe „toe-
bak". „Dus", zo redeneert ze, „kunnen de
patroons hun bekwaamheid, hun initiatieven,
hun vele uren werk, hun kommer en zorg en
hun verantwoordelijkheid in de zaak steken
en natuurlijk alle risico's dragen, maar de
werknemers, die nog even 36 uren komen hel-
pen, als ze tenminste niet verkouden zijn,
zullen uiteindelijk zeggen wat er te doen staat
en wat ze toelaten en niet toelaten". Volgens
ons Gusta is dat niet alleen totaal onaanvaard-
baar, maar bovendien volstrekt onuitvoerbaar.
Maar ik heb haar uitgelegd dat die situatie
zeer goed mogelijk is en bij ons, in ons eigen
gezin, al meer dan 30 jaar bestaat. En ik heb
haar de pertinente vraag gesteld of zij werke-
lijk niet weet dat ik het werk doe, de kommer,
de zorg en de verantwoordelijkheid draag en
dat zij het is die commandeert ! ?

Wat ze daarop geantwoord heeft ? Niets !
De twee volgende dagen had ik wel beeld,
maar geen klank !

Beste groeten,

Pol

THERMOFINA

Alle FINAPRODUKTEN

- diesel
- gasoil } verwarming
- fueloil }
- oliën en vetten

aan huis besteld !

JAN VANDENBROUCKE

Roesbruggestraat 2

PROVEN - Poperinge

Tel. 057/30.03.30

- Alle elektrische installaties
nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling
van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21

ROESBRUGGE-HARINGE

Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus BEHANGPAPIER
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN

Tel. 057/30 06 54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

Sanitaire installaties

Depanagedienst : alle branders.

Eén adres :

André DEWULF & Zoon

Krombekestraat 38 b

STAVELE

Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Wiesten Kwakkels wuuf wos dood en daarmee stoeg Wiesten nu moedermens olleene op zyn doeninge, met z'n muul, z'n twee koeien, eenigte zwyns en acht gemeente land.

"Stiene hêt heur zelve dood è klawierd" zei Wiesten maar eigentlijk had 'n hem zelve nooit veele aan è trokken van de boarderie en nog min van Stiene. Dat wos nu nie dat ze slecht overeekwamen wei, maar hulder conversaties waaren olsan è beetje ol de drooge kant. Wiestens vriendelijkheid voor Stiene bleef gelyk olsan tusschen de bretellen van zyn broek hangen... en Stiene, van heur kant, lachte meer op hulderen muul of op Wiesten.

Nu... dat 't is dat 't wilde, maar 't wos maar achter eenigen tyd dat Wiesten begoste voelen wuk dat 't wos van olleene te moeten boeren en è deed daarover zyn beklag teegen meneere paster die hem wos kommen be-zoeken.

"Maar waarom è ga je gy nie achter Margrietje van Gusten Blamots die nog thuus is bij heur moeder...? Z'is van joen oude... en 't is è treffelyk joenk!"

"Dat is ol goed en wel meneere paster" zei Wiesten... "maar 't moet oek è beetje mien goeste zyn ennée... en bovendien je zoudt gy daarmee joen opperste van de congregatie kwyt spelen!"

Meneere paster zei daarop nieten, maar in 't naar huus gaan, ging è keer gedag gaan zegen teegen Margrietje en heur moeder en trachtte meteen è keer voorzichtig hulder gedacht te hooren over è meugelyken trouw met Wiesten.

Margrietje, die oltyd geern è trouwd hadde, maar nooit nie veele geen occasies hadde moeten refuseeren, wos er mei è diend dat de paster daarover klapte. Ze vertelde dat ze daags te vooren Wiesten è zien hadde ols ze daar passeerde mei heuren veeloo en dat 'n beezig wos mei pruumen trekken en dat 'n van verre gedag riep.

"Dat is ol è goe teeken", zei de paster en de moeder gaf te verstaan dat ze blyde ging zyn ols dat ging ruwesieren.

's Anderdaags wos Margrietjes moeder beezig in 't bloemhoovige voor de deure, ols z'olmetnekeer Wiesten zag ofkommen in de dreeve. Ze liep zeere naar binnen naar Margrietje die doende wos in de keuken.

"Kamt zeere è beetje joen haar effen" riep ze... "Wiesten is daar!"

Ondertusschen wos Wiesten ol by de voordeure, è vroeg of er geen belet wos en kwam voorzichtig binnen.

"Is Margrietje thuus?" vroeg Wiesten.

"Zet je maar" knikte de moeder vriendelyk "k gaan ze subiet roepen".

Eenigte minuten laater kwam Margrietje voor de pinne mei è schoone versche schorte aan... ze kwam ol rood gelyk è haane ols ze Wiesten daar zag zitten.

"Je weet gy wel Margrietje" begoste Wiesten... "in wuk voor è situatie da 'k nu zilt-ten ennée... 'k staan ol è geheelen tyd voor olles olleene... en 'k zou joen entwot willen vraagen ols 't toegelaaten is..."

"Waarvan nie" zei Margrietje en heur stemme beefde van olteratie en ze keek neere-waarts.

"Ols je gy pruumegelele maakt" vroeg Wiesten... "hoelange moet dat kokken?"

KWAAK

Primus
AFWASAUTOMAAT
"DE LUXE"

- 7 automatische programma's met ENERGIESPAARPROGRAMMA
- 12 genormaliseerde standaard couverts
- machine geschikt voor inbouw

lage prijs - hoge kwaliteit

Primus
100% GARANTIE

Fabriek: Primus N.V. B-8630 GULLEGEM (Tel. 058/41.29.11)

te verkrijgen bij

J. Cappoen-Gantois

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

Primus
1ste

de meest moderne wasmachines

verwachten
breedte inhoud
in de wasruimte
Breedte prijs

Primus-Fabriek te
Gullegem-By-Brugge
TEL. 058-41 29 11 (S.L.)

EUROMATIC MET ENERGIESPAARPROGRAMMA

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad

voor de dorpen:

Roesbrugge-Haringe

Proven-Krombeke

Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks: behalve in augustus

Hij had het in zijn blazen geschreven: ROOMS ende GEUS!

BIJ HET OVERLIJDEN

van DOKTER LUC CARTON (1907-1979)

Een leven van onverbreekbare trouw aan de jeugsidealen!

Op Goede Vrijdag, 13 april 1979, op het gewijde 9e uur van de Bijbelse dagindeling is dokter Luc Carton in zijn huis te Veurne, aan de Albert-I-laan, overleden.

Drie maanden vroeger kon niemand vermoeden dat hij in de greep zat van de vreselijkste ziekte van deze tijd en dat we binnen zo weinig weken aan zijn open grafstede zouden staan.

Gezegd met een klare geest, een verheven schoonheidsgevoel, een menslievend hart en drager van een jeugsideaal waarvan hij geen duimbreed zou afwijken, leefde hij veertig jaar onder ons als een weldoener voor al wie met hem in aanraking kwam, hetzij als patiënt, hetzij als vriend.

Met hem verdwijnt niet alleen een trouwe echtgenoot, een liefhebbende trotse vader, een gewetensvolle arts en een goede kameraad, maar tevens de romantische personifikatie van de illustere tijd van het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond.

Luc Carton werd geboren te Reningelst op 28 augustus 1907. Hij volgde de lagere school in zijn geboortedorp en omdat hij enerzijds een knappe leerling was en anderzijds weinig interesse en aanleg betoonde voor handarbeid, werd hij in het jaar na de Eerste Wereldoorlog naar het Sint-Stanislascollege te Poperinge gestuurd om er verder te studeren.

Daar kwam hij voornamelijk onder de invloed van E.H. Omer Van Rie, een vlaamsgezinde Tieltenaar, oudleerling en bewonderaar van Verschaeve, die van het Sint-Lodewijkscollege te Brugge naar Poperinge was verbanen. Heel zijn leven bleef de klassiek-literaire-humaniora-vorming uit die jaren, toen de „poësis“ nog de dichtersklas was, Luc Carton domineren en de neoromantische taal van de Van-Nu-en-Strakers bleef hem eigen.

Reeds in zijn kollegejaren was Luc Carton de harde flamingant, die zijn overtuiging niet onder stoelen of banken stak en zeer tot ongenoegen van zijn moeder, die benauwd was voor zoveel jeugdige onstuimigheid, gaf hij als kollegestudent tijdens de campagne die de parlementsverkiezingen van 5 april 1925 voorafging, zijn eerste meeting, op een zondag na de hoogmis, in het café „De Smisse“ te Zonnebeke. En al was hij ook geen groot redenaar, zijn entoesiasme en zijn goede woordkeuze maakte veel goed.

Leuven en het AKVS

In 1926 trok Luc Carton naar de Leuvense universiteit om er geneeskunde te studeren. Daar kwam hij onvermijdelijk terecht in het AKVS (Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond), dat tot de Vlaams-nationalistische ideologie was geëvolueerd en hierom niet alleen contestatie kende in eigen rangen, maar voornamelijk door de geestelijkheid

werd tegengewerkt.

Het jaar daarop werd het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (JVKA) in het leven geroepen dat, onder de leiding van mgr. Cruysberghs in Leuven en van kanunnik Karel Dubois in West-Vlaanderen, van de bisschoppen de opdracht kreeg het AKVS de wind uit de zeilen te nemen. En niet zonder resultaat. Reeds in 1928 moest het AKVS afzien van landdagen en andere openbare manifestaties en terugkeren naar de verborgen werking van de Blauwvoetrij. Het verbeterde er niet op toen, tengevolge van de Bormsverkiezing (dec. 1928) hevige rellen uitbraken tussen Franstalige en Vlaamse studenten en de academische overheid meende te moeten tussenbeide komen met enkele Vlaamse studentenleiders die toegang tot de universiteit te ontzeggen en al de overige Vlaamse studenten een brief ter ondertekening ontvingen, waarin ze moesten beloven af te zien van alle verdere antibelgische, d.w.z. Vlaams-nationalistische activiteiten.

Luc Carton heeft dat allemaal van zeer nabij meegemaakt, ja was er rechtstreeks bij betrokken. Die tijd heeft zijn leven getekend. Hij heeft in zijn herinnering die jaren gekoesterd en gekneet tot een epos dat zijn denken en zijn handelen heeft gedetermineerd in onverbreekbare trouw aan dit volk en dit land. Nog in 1977 - vijftig jaar later - toen hij de tekst opstelde van zijn bidprentje schreef hij: „Mijn AKVS-jeugsidealen ben ik trouw gebleven in voor- en tegenspoed“. En al is dat beminde AKVS eigenlijk door Vlaamse priesters, in opdracht van de hogere geestelijkheid, geëlimineerd, toch is hij ook in het geloof van zijn jeugd - van degelijke preconcliaire structuur - altijd en overal even standvastig gebleven. Het hield zeker verband met zijn fundamentele opvatting van rigoureuze trouw dat zelfs na een halve eeuw weinig evo-

Dokter Luc Carton in 1977

lutie in zijn politiek en religieus denken te be-
kennen viel.

Gent in zijn woeligste jaren

Toen in 1930 de Gentse universiteit werd vernederlandsd verhuisde Luc Carton van Leuven naar Gent. Van meet af aan kwam hij er in contact met de grote promotor van belangrijke Vlaamse initiatieven en studentenleider Dr. Jef Goossenaerts, idealist en realist tegelijk. Over Goossenaerts, waarmee Luc Carton innig bevriend werd, heeft hij drie magistrale bijdragen geschreven in *De IJzerbode* (1976). Zijn vrouwelijkheid met Goossenaerts blijkt uit hetgene hij daar in de inleiding van zijn artikelenreeks schreef: „Zijn huis was als mijn huis en in het warme, intieme gezin van vake en moeke Goossenaerts werd ik een beetje als een nauwe verwant beschouwd en menig late avond heb ik er vertederd doorgebracht“.

Carton maakte de woelige tijd mee die op de vervlaamsing van de Gentse hogeschool volgde. Hij was erbij toen Hulin de Loo, hoogleraar voor psychologie en logica, die weigerde in het Nederlands te doceren en daarbij nog niet bereid was zijn kursussen aan de *Ecole des Hautes Etudes* stop te zetten, op 17 december 1930 door de studenten, onder

leiding van Roland Catrysse van Adinkerke, uit zijn collegezaal werd verjaagd, om er nooit meer terug te keren.

In de verwoede strijd voor het rektorat tussen prof. A. Bessemans en prof. Fr. Daels, stond Carton zijn mannetje. Hij schreef krakend proza in *Aula*, het studentenblad van het AVHV (Algemeen Vlaams Hoogstudentenverbond) en hielp mee aan de redactie van pamfletten en brochures. Hij was er ook toen prof. Roger Soenen, die destijds als student te Leuven om zijn Vlaamsgezinde bedrijvigheid was geweerd, in de strijd voor het rektorat op een algemene studentenvergadering minister Lippens (Kunsten en Wetenschappen) op een dusdanige manier aanpakte dat hij de volgende dag uit zijn ambt werd ontszet. Luc Carton was ook betrokken bij de studentencampagne tegen de naar hun mening te laks geworden flamingant prof. Baur, die nadat hij het professoraat van wijlen Juul Persijn had gekregen, braaf meeliep in het belgicistisch partijpatroon.

Als aristokraat van de geest kwam Luc Carton onder de bekoring van de ideeën van Joris van Severen, die in 1931 het Verdinaso stichtte. Hij werd vooral gebiologeerd door de grootsheid van de heel-Nederlandse visie die toen voor het eerst in een politiek programma werd gekoncretiseerd. Hij bewonderde tevens Van Severens op orde en discipline gestelde ideologie die schril afstak bij de ontaarde democratische warboel van tussen de twee wereldoorlogen. Maar toen Van Severen in 1934 zijn „nieuwe marsrichting” afkondigde waarbij hij de Belgische nationale idee poogde te integreren in een Bourgondische staatsstructuur kon Luc Carton niet langer meer volgen. Met Wies Moens, van wie hij steeds een bewonderaar is geweest (één van zijn zonen noemde hij naar het tijdschrift van groot-Nederlandse strekking dat Wies Moens heeft gesticht: *Dietbrand*!), trok hij zich terug. Bovendien strookte het cultuurflamingantisme van Carton niet zo bijzonder met de fascistoïde trekken en het militant-soldateske optreden van het Verdinaso. Toch is hij net als zoveel oud-dinaso's nooit vergeten wie Van Severen is geweest - weer één van die aspecten van de onverbreekbare trouw die inherent was aan Luc Carton.

40 jaar dokterspraktijk

Luc Carton was bevriend met de familie Leuridan en door die relatie kwam hij ertoe zich in de zomer van 1934 als huisarts te Oostvleteren te vestigen. Hij nam zijn intrek en kreeg zijn onderzoekslokaal bij mevrouw Leuridan-Fieu, de moeder van Jeroom Leuridan in de Veurnestraat, maar kort daarop begon architect Jef Denorme, die toen bij het kubisme zwoer, het landhuis te bouwen waarin dokter Carton zijn veertigjarige praktijk

zou uitoefenen. Het volgend jaar (aug. 1935) trad hij in het huwelijk met mej. Godelieve Platevoet van Roesbrugge en voor deze keuze is hij steeds dankbaar gebleven, zij was immers de praktische dame die de materiële en merkantiele zijde van het beroep en het leven van deze romantische idealist in de juiste banen leidde.

In Oostvleteren en omgeving kreeg Luc Carton een drukke dokterspraktijk met geneesmiddelen depot. Hij was weldra bekend om zijn rake diagnose en de gepaste psychologische benadering van zijn patiënten. Volledig opgeslorpt door zijn uitgebreide cliënteel, was hij politiek nog weinig bedrijvig en waarom Luc Carton na de oorlog werd geïnterneerd was voor velen een raadsel. Maar hij stond bekend als Vlaamsgezinde, was lid van het VNV en bovendien een vriend van Jeroom Leuridan, allemaal feiten die erg genoeg waren om hem anderhalf jaar naar St.-Kruis te sturen!

Toen dokter Carton ongeveer een jaar zijn praktijk had hervat speelde hij - op gevaar af zelf weer in moeilijkheden te geraken - een bemiddelende rol in de vlucht van de op 26 juni 1946 ter dood veroordeelde prof. Frans Daels, die hij met zijn onbaatzuchtige hulp in die tijd van hysterische verdwazing ongetwijfeld het leven heeft gered. Dokter Carton heeft in een drietal artikelen in *De IJzerbode* (1975) alle details van deze ontvluchting beschreven.

Toen lag nog het grootste deel van de medische carrière van Luc Carton voor de boeg. Jarenlang eiste zijn uitgebreide cliënteel hem volledig op. Zijn naar schoonheid hunkerende ziel was vaak onvoldaan en hij bekoeg er zich wel eens over dat hem zo weinig tijd restte om te lezen of te schrijven.

In 1964 werd Luc Carton ondervoorzitter van de nieuwe Zannekin-vereniging, die zich met de Vlaamse Beweging in Frans-Vlaanderen inliet. Deze vereniging die o.m. het tijdschrift *Notre Flandre* patroneerde, onderhield veel contacten met J.M. Gantois, aan wie Carton ook weer een artikelenreeks in *De IJzerbode* wijdde (1973-1974).

Eindelijk, in 1973, dacht hij eraan met rust te gaan. Hij bouwde zich te Veurne een nieuw verblijf, waar hij zich met ingang van 1974 uit zijn praktijk terugtrok. Nu had hij volop tijd om van zoveel dingen te genieten waar hij vroeger zo vaak naar verlangd had. Hij las, hij schreef, hij dichtte en hij ondernam verre reizen, naar Indonesië - vanwaar hij overweldigende indrukken meebracht - en Zuid-Afrika.

Op 7 december 1974 werd hij samen met ondergetekende opgenomen in de Orde van Driekoningen en in de loop van 1976 werd hij lid van de Veurnse afdeling van de Marnixring. Hij schreef bijdragen in het tweemaan-

delijkse kontaktblad en de jaarboeken van de Marnixring (reisindraken!) en werkte mee aan *De IJzerbode*, waarin naast de reeds genoemde artikelen nog opstellen van zijn hand verschenen over Pastoor Depuydt van Booits-hoeke (1977) en over Niklaas Zannekin uit Lampernisse (1978). Hij besloot zijn medewerking aan ons blad met *Eskulaperij in Vlaanderen*, waarvan het slot in dit nummer verschijnt.

Dokter Luc Carton is niet meer. Dat zoveel eenvoudigen uit het volk wenend aan zijn grafsteden stonden is een bewijs van zijn menslievendheid, voor ons blijft hij de inkarnatie van de onverbreekbare TROUW aan zijn jeugdidelen en aan het volk van de Nederlanden - van Duinkerken tot Delfzijl - waarvoor hij een grootse toekomst droomde.

Roger-A. BLONDEAU

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijksaankondiging

- Yves Depover van Roesbrugge met Gina Lequien van Poperinge.

Overlijden

- Gery Delplace, 89 j., weduwnaar van Rachel Creus.

Folkloristische hoevedag

Op zondag 19 augustus zetten we de klok nog eens 100 jaar terug. De folkloristische hoevefeesten op de hofstede „Ter Linde” te Roesbrugge worden zo stilaan een traditie.

In dit enig mooie kader kunnen we er een kijkje nemen hoe er in die „goeie”, oude tijd gewerkt en geklawierd werd te boere.

Naast de huiselijke taken van de boerin zoals spinnen, spelwerken, pannekoeken bakken, melken en karnen kunnen we de boer volgen in zijn dagelijks werk. Ook de vele stieldoeners komen eens langs om allerlei karweitjes op te knappen: manden vlechten, stoelen breien, een paard beslaan, een varken slachten, bomen zagen en een schape scheren. Vanaf 14 u. tot 's avonds worden al deze en nog vele andere activiteiten gedemonstreerd.

Doch dit jaar zal een echte „duvel” een oude dorsmachine laten draaien. En zoals de kleine boertjes vroeger zelf met hun oogst naar de dorsmachine reden zullen er ook een paar wagens stovruchten aangevoerd en gedorsd worden.

Zo zullen de ouderen nog eens beleven hoe er vroeger moest gewerkt worden om aan zijn brood te komen.

Dit wordt een enige attractie enkel te Roesbrugge te beleven, in de Oosthoek op het hof „Ter Linde”!

BRUNEEL - BAELE pvba
Bankelindeweg 11
8994 Krombeke (Poperinge)
Tel. 057/40 07 81

FRIGO'S
DIEPVRIEZERS
AFWASAUTOMATEN
DROOGKASTEN

- Komplete badkamer : wit : 7082 fr. + BTW
kleur : 7700 fr. + BTW
- Volaut. wasmachine Primus vanaf 8443 fr. + BTW
- Volledige pompgroep : 6240 fr. + BTW
- Houtkachels met barbecue

Schoenen voor de zomer
en voor elke gelegenheid
degelijk en modieus

Bekijk eens onze uitstalramen
dan bemerkt U reeds enkele modellen
en prijzen van onze collectie.

BINNEN GROTE KEUS VAN :

- Schoenen voor dames, heren en kinderen
- Marokijnwaren
- Botten - Pantoffels

I. PARENT - MOYAERT
Prof. O. Rubbrechtstraat 35
ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

ESKULAPERIJ in VLAANDEREN (2)

Over „gaan dienen”, „aflezen” en het „Goe-Vrijdag-ei”.

De abdijen en kloosters die grote invloed hadden op de geneeskunde in de middeleeuwen, drukten ook nog in de 18e eeuw hun stempel op de ziekenverzorging.

Ieder abdijs- of kloostergemeente had een monnik die aangesteld was als aderlater. Maar zijn funktie was niet zo beperkt als die naam laat vermoeden, hij moest zich natuurlijk wel speciaal bezighouden met het aderlaten, maar tevens zieken en gewonden meer algemeen verzorgen en kruiden en kruidenaftrekels bereiden en toedienen. Zo was dit in de middeleeuwen en ook later nog het geval in de kloosters van Affligem en Ename, in de St.-Baafs- en St.-Pietersabdij te Gent, maar ook in vele kloosters en abdijen van Zuid-Vlaanderen, Frankrijk en Duitsland.

Van de goede zorgen van de pater-aderlater konden niet alleen de inwonende monniken genieten, die om allerlei redenen regelmatig en op welbepaalde tijdstippen een aderlating moesten ondergaan, maar ook alle personen die op het kloosterdomein werkten of leefden en onder de jurisdictie van de abt vielen. In de middeleeuwen en ook later werden de meeste zieken thuis verzorgd, maar wanneer het nodig bleek werden zij in het Gasthuis of Godshuis (cfr. Hôtel Dieu te Beaume) voor verpleging opgenomen. Bekend gebleven zijn het St.-Janshospitaal te Brugge (1188), het Belle-Godshuis te Ieper (1279), het Hospice Comtesse (1236) en het Hospice Gantois (1466) te Rijsel. De zieken verbleven er in kleine alkoven in een gemeenschappelijke zaal, vóór het altaar waar regelmatig de h. mis werd gelezen. Bevallingen daarentegen vonden steeds thuis plaats met de hulp van een baker of minne. Na de bevalling werd de boreling in een ondiep gevlochten mand gelegd en vóór het brandend haardvuur geplaatst, om hem te verwarmen bij het wassen en het aankleden (vandaar bakermat en heetgebakerd).

Geneeskunde en Volksgeloof

Door de nog beleefde devotie, maar ook onder invloed van oudheidse, maar verkristelijkte overleveringen en gebruiken, speelde het volksgeloof - vooral te lande - een grote rol bij het bestrijden van plagen en ziekten, vooral deze van besmettelijke aard. Het „gaan dienen” tegen allerlei endemisch voorkomende ziekten, als zwarte pokken, pest en zware koorts, was algemeen, maar men ging ook „dienen” tegen huidziekten, oogkwalen, rheuma en siatica, stuipen en verlammingen. Vandaar de vele veerde bedevaartplaatsen in kerken en kapellen waar de heiligen om genezing van bepaalde ziekten werden aangeroepen. Op bepaalde data werden hier dan ook voor de gelovigen novenen ingericht.

Dat voornamelijk tegen allerlei voorkomend koorts veelvuldig werd gediend, getuigen de vele „korskapelletjes” verspreid over gans Vlaanderen en Zuid-Vlaanderen en waarvan „Onze-Lieve-Heeren-Boompje” te Poperinge wel het meest bekende is. Bij die gelegenheid werden bandjes en lintjes en ook wel andere voorwerpen die aan de zieke toebehoorden aan hekkens en afsluitingen of aan omringende bomen en hagen vastgehecht als om de koorts vast te binden buiten het bereik van de zieke of ze over te dragen op bomen en struiken waaraan die voorwerpen op-

gehangen werden. Dit gebruik doet denken aan het binden van koorden en linten aan heilige bomen in de wouden van de oude Germanen. Dus weer een van die oudheidse gebruiken die men gekerstend heeft. Te Poperinge bij „Ons Heerens Boompje” werden de bomen ook wel ontschorst door de bedevaarders. Ze likten er het sap af en verbrijzelden achteraf de gedroogde bast om deze op te eten of als kruidenaftreksel te laten drinken.

In de landelijke streken van Vlaanderen en Zuid-Vlaanderen vond men de zg. „lezers” of „aflezers” met hun para-godsdienstige-geneeskundige gebruiken. Het aflezen van parels op de ogen, van gordelroos en brandwonden, het aftekenen (begrenzen) van roos, het belezen van patiënten met krampen, wondvuur, fijt, verzweren en koorts was een veel voorkomend pseudo-medikaal gebruik. Sommige personen werden de kracht toegeschreven door handoplegging en het uitspreken van bepaalde geheimzinnige bezweringen - veelal gepaard gaande met een symbolische handeling en het opzeggen van gebeden - zoals of genezing te kunnen brengen.

Vooraf gebeden om verbrandheid en wondroos (zona) te genezen waren zeer in trek. De eerste vereiste om genezing te vinden bij die behandeling was overtuigend te geloven in de genezende kracht van het gebed, wat toch wel op de psychologische invloed wijst.

Tegen verbrandheid was volgend gebed zeer verspreid:

Sinte Pieter en Sinte Paulus gingen tegaar door 't land. Ze vonden daar een man die deerlijk was verbrand. Sinte Pieter zei „leg daarop je rechterhand, dat het niet verder in-en-brandt”

Wondroos of zona, die een pijnlijke en ernstige infectie is met rode ontsteking in de getroffen huidstreek, werd met een gewijde trouwring behandeld. Het ontstoken huidgedeelte werd met die trouwring afgetekend en men moest negen dagen lang het volgende gebed lezen, of beter nog laten lezen door een erkende genezer:

Sint Bastiaen, wilt die brand verslaan, zo zoet en zo zacht als Jezus zoog aan Maria's borsten.

De kunst van het aflezen was erfelijk. Als er in de familie geen opvolgers waren of wanneer de roeping en de belangstelling ontbrak, kon men weer door handoplegging de macht om kwalen af te lezen en te genezen aan derden doorgeven. Er bestonden ook genezings- of zegeningsboekjes met adviezen en volksmedikatie, die nog wortelden in de 16e of 17e eeuw en die waarschijnlijk door genezers en medicijnmeesters van toen werden opgetekend. Zo bestonden er voorschriften en recepten:

- om de leevere te vercoelen
- teghen de gheel (geelzucht) en veur de coude leevere
- veur de leevere die heet is
- veur een coude maghe
- veur de pine aen 't herte

en vele andere.

We moeten ook nog de vele wonderdoktoers, kwakzalvers en kruidenmeesters vermelden, zonder het „Krachtig gebed van Keizer Karel” te vergeten, waaraan heel bijzondere machten waren toegeschreven, luster maar:

Ons Heerens Boompje

Al wie dit Gebed over hem draagt, zal met geene vallende ziekten gekweld worden. Als gij op straat een persoon ziet vallen, die met Sint-Jans of Cornelius-ziekte gekweld is, legt hem aanstonds dlt Gebed op de rechterzijde, hij zal opstaan en verblijd wezen ...

Talrijke ziekten werden door de mensen zelf behandeld met de hulp van allerlei bijgelovige praktijken en de meest bizarre middelen, die echter vaak een soort godsdienstige binding hadden. „Kruisboter” b.v., of boter gekard tijdens de kruisdagen werd veelvuldig aangewend als verlichtende of helende zelf bij longontstekingen en ademhalings-aandoeningen. Vooral Goede Vrijdag verwekte genezende eigenschappen. Vele simpele liederen hadden tot in de jongste jaren een Goe-Vrijdag-ei in huis (dit was een kippen-ei gelegd op Goede Vrijdag), om in geval van ziekte of koorts onder het hoofdkussen van de patiënt te steken. Ook kinderen geboren op Goede Vrijdag waren door God getekend en voorzien van een wondere macht om koorts te weren, een eenvoudige handoplegging van deze uitverkorenen was voldoende. En al hadden deze bijgelovige magische handelingen wel een bepaald placebo-effect - zij waren de alternatieve geneeskunde van toen - men liet niet na de dokter te raadplegen en zijn medikatie te slikken. Kwam de genezing, dan was die het gevolg van het Goe-Vrijdag-ei of van het „gaan dienen”, maar liep het slecht af, dan droeg de dokter de schuld. In feite stonden vele van onze brave buitenmensen in twee kultuurperiodes tegelijk, met het ene been in de middeleeuwen en met het andere been even over de rand van de moderne tijd.

In de laatste jaren zijn wel veel verouderde bijgelovigheden verdwenen. De behoefte om in nood, bij kwalen en ziekten zijn toevlucht te nemen tot „gespecialiseerde” heiligen en te gaan dienen, is sterk afgenomen. Sommige bedevaartkapelletjes zijn verdwenen, andere verkeren in een toestand van groot verval. Slechts hier en daar nog leeft de oude volksgewoonte om te „dienen” voort. Arneke, gelegen in Zuid-Vlaanderen spant hier de kroon. Dat is goed. Het helpt mee de banden levendig te houden tussen twee gescheiden delen van éénzelfde volk.

Luc CARTON †

STAVELE in de Wereldoorlog 1914-1918 (9)

Toneel, muziek en sport

In de vorige bijdrage vermeldde wij even de toneelopvoering, gegeven door de zouaven in de weide van de hofstede van Henri Butaye-Desmedt, in augustus 1915.

Tijdens een soortgelijk feest dat plaats vond op 27 juni 1915 werden enkele foto's genomen waarvan er een viertal bewaard gebleven zijn. Twee werden gepubliceerd als zichtkaarten, waarvan een overgenomen werd in het vorig nummer van *De IJzerbode*. Op de andere kaart zien wij de generaals en andere militaire overheden, onder klaroengeschal, de weide instappen terwijl de soldaten, in houding, bajonet op het geweer, de militaire eer betuigen. Als onderschrift lezen wij: „Fête des Zouaves - Arrivée des généraux”. Beide kaarten, gedrukt bij de firma Neurdein Avenue de Breteuil 52 te Parijs werden uitgegeven door de uitgeverij Alexis Decarne en zijn thans nog te verkrijgen bij de weduwe en kinders Aimé Decarne te Stavele.

Het Franse illustratieblad *L'illustration* dat tijdens de eerste wereldoorlog verscheen, publiceert in het nummer van 21 augustus 1915 nog twee andere foto's van dit zouavenfeest. De eerste foto, hiernaast afgedrukt, droeg als ondertitel: „Sur la scène: les uniformes boches des acteurs ont été pris à la baïonnette”. Deze afdruk werd genomen van een foto, eigendom van onze uitgever, Guido Schoonaert, kleinzoon van de toenmalige Stavelse veldwachter, die er de eerste bezitter van was. De tweede foto, verschenen in *L'illustration* toont enkele mannen van het orkest en de toeschouwers, gezeten in een halve cirkel rond het theater, met op de eerste rij de militaire overheden, waaronder zeer duidelijk herkenbaar de beroemde Franse generaal Joffre, die trouwens ook te herkennen is op de zichtkaart. Het onderschrift van deze foto luidt: „Dans l'assistance: un général français et des officiers supérieurs anglais et belges”. Duidelijk ook zien wij de gebouwen van de hofstede van Henri Butaye-Desmedt. Onder beide foto's staat „Le Théâtre en verdure (openluchttheater) du 2e bis de Zouaves”. Dan volgt een artikel: „Le théâtre en campagne” te lang om hier af te drukken, maar wij lezen o.m. dat de generaal Hély d'Oissel, die dit legerkorps commandeerde, naar het voorbeeld van zijn voorgangers Canrobert en Pellissier, deze voorstelling met zijn aanwezigheid vereerde en dat ook de état-major, de kolonel en de officieren van het re-

Zouaventoneel te Stavele op 27 juni 1915.

giment en van de naburige korpsen aan het feest deelnamen, zowel de Belgen als de Engelsen en dat er zelfs een Russische officier onder de toeschouwers was.

De revue met brio uitgebeeld, vol spanning en animo en rijk aan vrolijke humor was ontworpen en geschreven door de zouaven. De acteurs op de scene en de muzikanten van het orkest waren eveneens allen zouaven. De steller van het artikel voegt er tenslotte nog aan toe dat het vanzelfsprekend de Duitse keizer en zijn troepen waren die in de verf gezet werden door de auteurs en de acteurs.

Dit toneelfeest is het enige waarover wij iets te lezen vonden. Nochtans weten wij uit meerdere getuigenissen dat er te Stavele regelmatig door de soldaten toneel werd gespeeld. Over het algemeen was dit openlucht-toneel. Zo hadden o.m. nog opvoeringen plaats op de hofstede van Edward Debaenst, van René Depvoer, thans Paul Vandepitte en van Jules Butaye, waar nu Frans Vandeputte woont.

Benevens toneelopvoeringen konden de mensen hier ook veel muziekopvoeringen beluisteren. Gedurende gans de oorlog werden

regelmatig op het dorp stapmarchen gehouden en muziekuutvoeringen gegeven door militaire muziekkapellen. Dit was een gewoonte die door al de regimenten gevolgd werd. Wij verwijzen hierbij naar het vorig nummer waarin wij de marchen van de zouaven met hun doedelzakmuziek vermelden.

Dat dit niet steeds zonder gevaar verliep bewijst het voorval van 27 mei 1918. Rond drie uur in de namiddag was een militair muziek aan het spelen op de dorpsplaats toen plots een shrapnell boven hun hoofd ontplofte. Een scherp sloeg een gat dwars door de grosse-casse, de muziek viel stil en de Stavelse en andere luisteraars stoven uiteen en vluchtten naar huis. Als bij wonder was er niemand gekwetst en werd er ook geen andere schade berokkend.

Aan sportmanifestaties ontbrak het evenmin. Gedurende geruime tijd werden hier, op het veld bij de meisjesschool, de zondagnamiddag, vriendenmatchen gespeeld tussen de militairen van de grote Belgische voetbalclubs zoals die van Antwerpen, Beerschot, Standaard Luik, Anderlecht, Brugge en ande-

De grootste en goedkoopste winkeluutbating van de streek :

HUIS CORNEILLIE
Alexis Decarneplein 2
STAVELE
Tel. 057/30.05.70

- Glas en Gleis
- Fantasieartikelen
- Fietsen vanaf 3.990 fr.

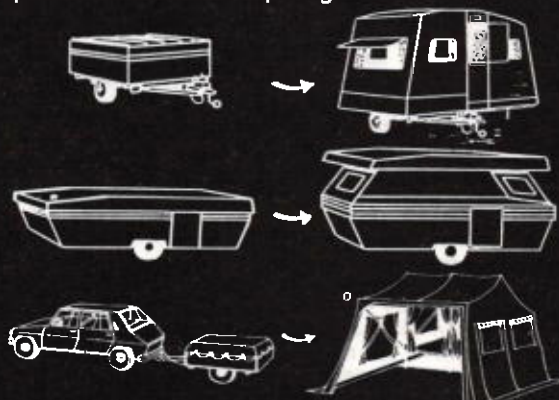
COIFFURE CHRISTINE

- Moderne snit
- Permanenten
- Brushing

Moderne toestellen

DECUYPER POPERINGE

Ieperstraat 69. 8970 Poperinge Tel. 057/33.37.74

PLOOIBARE CARAVANS in OVERVLOED

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

re. Drie- tot vierduizend soldaten van hier en uit de omliggende kantonnementen kwamen naar de matches kijken. Onze zegsman Louis Joly herinnert zich nog goed een luitenant van het derde regiment piotten uit Brugge die geweldig rap kon lopen; hij was gelogeerd bij meester Schabalie in de Vaartstraat, waar Dirk Verfaillie-Slosse nu woont. Louis kon ook nog de Brugse speler Goettinck vermelden.

*Aan toneel, muziek en sport,
hadden de mensen hier geen tekort.*

R. Lanszweert

KLEINE FISKALE KRONIEK

Worden de Verenigingen belast ?

Naar wij vernemen is er een soort ontreding ontstaan onder de kleine verenigingen zonder winsttoegmerken (b.v. ontspannings- en jeugdverenigingen) tengevolge van het feit dat ze allemaal een „Aangifte-vragenlijst“ toegezonden kregen van de controle van de belastingen.

Zullen deze kleine verenigingen nu belastingen moeten betalen? HELEMAAL NIET! En vooral voortdoen. Al onze kleine verenigingen zijn van enorm belang voor de leefbaarheid van onze dorpen.

De toegezonden aangiften-vragenlijsten hebben alleen maar tot doel te weten aan wie deze verenigingen lonen, wedden, erelonen of interesten wegens ontleende gelden, hebben uitbetaald in de loop van 1978.

Wie een vereenvoudigd gestencild model

kreeg toegezonden, kan gemakkelijk de daar gestelde vragen beantwoorden en mag er eventueel een gedateerde en ondertekende bijlage aan toevoegen wanneer de plaatsruimte op het druksel onvoldoende is.

Wie een gedrukte aangifte heeft gekregen en er niet aan uitgeraakt, doet er best aan deze aangifte te ondertekenen en er een bijlage bij te voegen met naam en adres van de vereniging en er verder op te vermelden :

- geen lonen, wedden, erelonen of vergoedingen uitbetaald in 1978;
- geen interesten uitbetaald in 1978.

Zijn er echter wel lonen, wedden, enz. uitbetaald in de loop van 1978, dan moeten die op de bijlage vermeld worden per geniet, met opgave van naam en adres van deze laatste.

Het niet beantwoorden van de aangifte-vragenlijst binnen de voorgeschreven termijn van één maand kan een administratieve boete voor gevolg hebben, die kan gaan van 200 fr. tot 10 000 fr., doch die meestal op 1 000 fr. wordt gesteld.

S.B.
Fiscaal Adviseur en Bedrijfskonsulent UFSAL
Tel. 057/30 01 44

DE VLASSCHAARD

De traditie wil dat er op de vooravond van de IJzerbedevaart, een toneelopvoering plaats vindt te Haringe.

Dit jaar krijgen we de opvoering van *De Vlasschaard* van Stijn Streuvels, voor het toneel bewerkt door Fons De Koninck.

Dit stuk wordt gespeeld in zijn natuurlijk kader, op het hoeveplein van de hofstede Van-

wildermeersch en dit op vrijdag 29 en zaterdag 30 juni, telkens om 20.30 u.

Dit meesterwerk van de hoekige Streuvels is beslist de moeite waard.

U kunt kaarten bekomen voor deze opvoering bij de leden van de Kultuurgemeenschap Haringe, bij drukkerij Schoonaert en bij de spelers. Toegang tot de overdekte tribune : 80 fr. voor volwassenen, 100 fr. met voorbehouden plaatsen, 50 fr. voor kinderen.

— JAARLIJKS VERLOF —

APOTEEK G. SAMYN

Prof. O. Rubbrechtstraat 23

ROESBRUGGE

GESLOTEN

van 6 tot en met 21 juni

WACHTDIENST :

Apoteek E. Regheere - Proven

TE KOOP

GROTE TAFEL, (blad in parket) in goede staat.
Zich wenden : Roesbruggestraat 9, Proven.

CAFÉ-TOOG in goede staat.
ANTIEKE CAFÉ-TOOG in zeer goede staat.
Voor beide zich wenden : Mevr. Verfaillie, Provenplein 41, Proven.

MERANTI-RAMEN, 3 jaar oud.
Zich wenden : Lostraat 12, Nieuwkapelle.

PAMA

P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT
SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin“
„Somy“

Fietsen „Thoria“ - „Ventura“

„Manchester“ - „Venus“

➔ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1 8994 PROVEN

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorte

- Diederik Rosseel, zoon van Roland en Annie Vanstaen, (Beveren).

Huwelijken

- Daniël Dewulf van Heuveland (Nieuwkerke) met Linda Beddeleem van Stavele.
- Frans Gauquie van Stavele met Martine Slosse van Stavele.

Huwelijksaankondigingen

- Jozef Ballieu van Beveren met Rita Snick van Lo-Reninge.
- Luc Dewaele van Stavele met Ria De Keyzer van Eeklo.
- Rik Vandenbroucke van Proven met Roza Lanszweert van Beveren.

K.L.J. - Beveren - Naklanken

De oud-leden en leden van de BJB en KLJ-Beveren hebben een heuglijk feest gehad op 5 mei voor het 20-jarig bestaan van hun jeugdbeweging.

De mis was echt „meer dan het gewone“. Op de receptie kwamen vele herinneringen boven. Dit werd aangewakkerd door de fijn verzorgde tentoonstelling.

De feestzaal te Izenberge kreeg 198 gasten aan de dis. De fotoprojektie stelde BJB-KLJ Beveren voor vanaf 1959 tot nu. Na het woord van schepen Dezeure, werd de dans ingezet. Tal van oud-leden kwamen er nog bij.

Dank aan allen die zo hard hebben voorbereid en proficiat aan alle aanwezigen die dit feest tot iets uniek hebben gemaakt.

... dra zien w'elkander weer ! ... wellicht op ons KLJ-bal in de kelders van burgemeester Feys, op zondag 22 juli.

Sociaal dienstbetoon

Iedere tweede zondag van de maand, telkens vanaf 11.30 u. : zitdag door de heer Jacques Vandemeulebroucke, in de herberg „t Paviljoen“ bij Wed. Bruneel.

WAAR WONEN WIJ ?

Een vrachtrijder zocht tevergeefs een straat in Rumbek. Niet te verwonderen : op de weg Menen-Roeselare reed hij een dorpskern

binnen met het bordje „Rumbek - Roeselare“. Na wat vragen bleek hij in Beitem te zijn, een dorpje van 1800 inwoners binnen de vroegere gemeente Rumbek. Waarom niet eenvoudig „Beitem“ ?

Bij een telefoongesprek antwoordde de man aan de andere kant van de lijn dat hij te Zemst-Weerde woonde. Wat bedoelde hij : Zemst of Weerde ?

Een ander gaf zijn adres op te Lo-Reninge en bleek in Pollinkhove te wonen.

Zo is ook het adres van een examen Centrum voor het rijbewijs : Drieslaan, 8640 Wevelgem. Als je dan niet weet dat 8640 het postgetal is voor Moorseele dan kom je belist te laat. Waarom niet Drieslaan, 8640 Moorseele ?

We moeten wat doen ! De verwarring die er nu heerst mag niet blijven voortduren. Daarom, gebruik alleen nog het eenvoudige zinnige adres (d.i. voornaam, naam, straatnaam en huisnummer, postnummer en woonplaats).

Aktiegroep Zinvul Adres
Oude Belsestraat 1
8961 Westouter

Haringe-kermis

ZONDAG 10 JUNI

Te 16 u. : Grote Wielerwedstrijd voor Juniores. Daarna : Optocht van de „Fanfare Communale de Rexpoëde“ en derde uitgave van Spelen zonder Grens.

Krombeke-kermis

ZONDAG 24 JUNI

Te 11 u. Wandelconcert.
Te 15 u. Kinderfeest met verrassingsvliegtuig.
Te 15 u. Tijdrif voor de ingeschreven leden van de „Krombeekse Pedaaltrappers“.

ROESBRUGGE

ROEVO - Jongerenwerking

Dit jaar zullen er gedurende de grote vakantie voor alle liefhebbers van volleybal regelmatig trainingen gegeven worden.

Alle jongens vanaf 12 jaar zijn er welkom. Men dient zijn naam op te geven aan meester Gyssels. Men leert er niet alleen 'n aangename sport te beoefenen waarbij alle spieren van 't lichaam gebruikt worden, doch men wordt er tevens opgenomen in een ploeg, die een echte vriendenkring is.

AANDACHT A.U.B.

Uw aankopen in

„DE GOEDE KOOP“

- IEPER
- POPERINGE
- VEURNE

kunnen gebeuren op naam van

GALERY VERMET-LOUWYE

Bergenstraat

STAVELE - BEVEREN

Dank U !

Valideringscentrum Drukkerij - Uitgeverij Schoonaert Roesbrugge

Bericht aan de winnaars van rang 3
Overeenkomstig het gewijzigd Lotto-reglement worden de winnaars van rang 3 niet meer verwittigd door de Nationale Loterij.

Zij moeten de lijst van de winnaars raadplegen die in hun valideringscentrum ter inzage ligt.

Zo zij niet op deze lijst vermeld staan, moeten zij binnen de tien dagen, ingaand op de trekkingsdatum, per aangezekende brief, bezwaar indienen bij de Nationale Loterij.

TE KOOP

KEUKENTAFEL, STOELN, SCHRAGE-TAFELS, KAPSTOK, ZWIJNEBAKKEN, en allerhande gerief. Zich wenden : Café „De Brikerij“ bij Valère Deschuytter, Prof. O. Rubbrechtstr. 72, Roesbrugge.

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND JUNI Kaartingen

Stavele, „t Zwaantje" bij Gilbert Dequeker vrijdag 1 juni te 20 u. : 3de maandelijke kaart-ting van de kaartersklub „Tijde-Thuis".

Proven, zaal „Sint-Jozef" donderdag 14 juni te 13 u. donderdag 28 juni te 13 u. kaartnamiddag „Derde Leeftijd".

Beveren, „t Boerenhof" bij U. Bartholomeus donderdag 21 juni te 14 u. : kampioenkaarting, uitreiking „Herstlicht" en koffietafel. dinsdag 26 juni te 14 u., eveneens in „t Boerenhof" bij U. Bartholomeus : voordracht met lichtbeelden „Maak van je huis een thuis" door de heer J. Pype, gepensioneerd.

Roesbrugge, dinsdag 26 juni bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leeftijd".

JAARLIJKS VERLOF

J. BERQUIN

Blekerijweg 7, PROVEN
GESLOTEN

van zondag 1 juli
tot en met zondag 15 juli

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst
zaterdag 9 juni : smijting op de vogelpik voor de leden.

Roesbrugge, „De Gouden Arend" zaterdag 16 juni : smijting op de vogelpik voor de leden.

ROESBRUGGE

Donderdag 7 juni te 9.30 uur
op de Marktplaats
GROTE VEEPRIJSKAMP
rood stamboekvee

Toneel

Haringe, vrijdag 29 en zaterdag 30 juni
Toneelopv. „De Vlasschaard" (zie blz. 5).
A.C.W. - C.M. en K.A.V.

Roesbrugge, „t Kristen Volkshuis" bij J. Gunst, donderdag 28 juni te 19.45 u. Voordracht door Dr. Deraedt met als onderwerp „Gezond worden door voeding".
Gratis toegang. Iedereen welkom.

Met ons kunt U praten
over

SPAREN en LENEN

Ernstige voorwaarden
Vlugge bediening

GRONDKREDIET VAN BELGIE

Mevr. Deroo-Cappoen Maria
Poperingestraat 25
KROMBEKE
Tel. 057/40.01.38

TE KOOP

AUTO „TOYOTA Carolla". Voordelige prijs.
Zich wenden : Koestraat 49, Poperinge
of Tel. 057/30 03 55

BRIEFJE VAN EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Zoals er goede en slechte boerejaren zijn, zo zijn er ook goede en slechte jaren in de politiek. Tegenwoordig gaat het blezonder goed op politiek vlak omdat de kansen voortdurend toenemen. In de vorige eeuw had er bijna niemand de kans om minister te worden. Toen werd het land nog bestuurd door zes of zeven man, maar nu zijn er verschillende tientallen ministers en staatssekretarissen en in plaats van één regering zijn er drie of vier : een Vlaamse, een Waalse en een Brusselse regering en dan nog een overkoepelende nationale regering.

Ook voor de dames is het veel verbeterd. Vroeger lachte men erom als er sprake was van vrouwelijke eerste-ministers, maar we zijn tegenwoordig zo ver. Na mevrouw Gandhi in Indië en Golda Meir in Israël hebben we nu Margriet Thatcher in Engeland. Waarop Gusta krophalzend zegt : „dat als de mannen het te bont hebben gemaakt er wel ergens nog een vrouw gevonden wordt om orde op zaken te stellen !" Ook de eerste-minister van onze pseudo-Vlaamse-regering is een vrouw : Rika Debacker. „En moeder van een schoon gezin", zegt Gusta, „als ze thuis komt of weggaat wordt ze telkens door haar man gezoend, we hebben dat op de TV gezien. Ik vind dat magnifiek, waarom doe jij dat niet ?" vroeg ze nogal uitdagend. „Maak je maar geen zorgen", heb ik haar getroost, „d'eerste keer dat ik haar ontmoet, is 't gebeurd !"

Afgezien van ministerportefeilles komen er nu, met die Europese structuur in het verschiep, ook nog heel wat plaatsen vrij in het Europees Parlement. Wie in zijn eigen land tegenslag kende en niet verkozen werd, kan het daar nu eens proberen. Daar is er ook een cent te verdienen en ook weer zonder diploma of vestigingswet. Er is immers niet veel vereist om het ver te schoppen in de politiek. De bokser Amin, die nu dada is, werd president van Oeganda, zonder geleerdheid ; men heeft onlangs zijn biblioteek gevonden : drie boeken, waarvan twee nog niet gekleurd !

Om miss België te worden is talenkennis vereist ; wie wil mededingen voor kattekoningin te leper, moet blijk geven van algemene ontwikkeling ; om klerk te worden in staatsdienst wordt minstens een diploma gevraagd van lager-middelbaar-onderwijs en men moet nog een schiftingsexamen doormaken, maar wie naar het Europees Parlement wil moet niemendalle kennen en krijgt 115.875 fr. per maand, tot aan de naaste Indexverhoging en een proper pensioen in 't vooruitzicht.

Ik heb mij al afgevraagd hoe dat zal aflopen in het Europees Parlement, waar er Frans, Engels, Duits, Italiaans, Nederlands, Deens, Iers en nog andere talen zullen gesproken worden ? Als we daar niet allemaal strafgeleerde koppen naartoe zenden zullen ze elkaar niet verstaan ! „Sukkelaar", zegt Gusta, „moesten ze MEKAAR VERSTAAN dan ware er geen Europees Parlement nodig !"

Mezlele 't is waar,

Pol

SPAARKAS
ippa

Alle financiële verrichtingen :

- geldplaatsingen
- kredieten
(ook Landbouwkredieten met rentetoeelage en Staatswaarborg)

Agentschap :

Wilfried LAUREYS-COEVOET
Zwanestraat 7
STAVELE - Tel. 057/30 00 17

- Alle elektrische installaties
nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling
van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21
ROESBRUGGE-HARINGE
Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus **BEHANGPAPIER**
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 **PROVEN**
Tel. 057/30 06 54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

**Sanitaire installaties
Depanagedienst: alle branders.**

Eén adres:

André DEWULF & Zoon
Krombkestraat 38 b
STAVELE
Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Gusten Breevoet, die boerde op 'n groote hofstee te Izenberge, hadde maar één dochter en z' heette Jozefiene.

Gusten was nog 'n type van 'n streuschen, Vlaamschen boer, die met hert en ziele op zyn boerderie stoeg en ie hadde oltyd geern had dat zyn dochter heur bestaan ging vinden in de boerestiel. Maar 't wilde nu dat 't joenk geern hadde voort gaan leeren, en mei veele klappen van heur moeder hadden ze Gusten kunnen overhaalen dat ze naar d' hoogeschool mochte gaan.

Om te zeggen gelyk dat 't is, Jozefiene deed daar heur beste en Gusten was kontent. Maar op 'n dag schreef ze naar huus dat ze 'n volgende zaterdag entwie biezonders ging meibringen en ze kwam naar huus mei 'n lief...

Heur moeder ontvangde ze mei open armen, want Jozefiene hadde 'n schreeven dat 'n styven geleerden gast was. Gusten hadde ol direkt in de gaaten dat 't entwot 'n speciaal geval was. De weeke daarop was 't lief daar weere met veele geweld en veele gesten.

„k Gelooven dat uuze Jozefiene heur ga mispakken“, zei Gusten teegen de boerinne „onke 't ol hooren is 't een die in geen tyd geheel de wereld ga kunnen veranderen...“

„Maar 't is gy die nie mei 'n kunt mei 'n nieuwen tyd“ zei de boerinne... „j' hoort toch wel dat dat 'n geleerden joengen is!“

Gusten hadde 't verstand van daarop nieten te zeggen, want 'n wiste wel dat zyn wuuf 'n diend was met 'n beetje grootdoenderie.

De situatie bleef 'n zoo tot aan 't groot verlof, maar van 'n tweeden dag dat Jozefiene thuus was, stoeg 'n daar oek ol weere...

Gusten peinsde dat 'n 'n kommen was om 'n hand 't helpen, mei dat z' 'n zaid hadden dat er zooveele werk was op de boerderie, maar 'n aap kwam uut de mouwe achter 't eeten van 'n noene, binst dat ze zaaten kaffie te drinken en Gusten in zyn gazette las...

„We zyn van plan van 'n weeke op voyage te gaan tegaare“, zei 't lief „gauw, 'n soorte van 'n studiereize“.

„Jamaar ja“, zei de boerinne... „d'r is hier zooveele werk joengen en Jozefientje zou toch eerst moeten helpen mei heur vader“.

„Voila!... dat zyn weere van die oude gedachten zi“ riep 't lief... „horkt 'n keer madam... ols 't voor uus vakantie is, is dat nie om te werken... we laten dat voor julder... je zyt gyder dat best gewend... enné boer“.

't Was ollange dat 't op Gustens zilven wrochte, maar nu had 'n zyn buuk d'r van vul, 'n lei zyn gazette weg... ging naar de voordeure en zette ze wagenwyd open... pakte 't lief by zyn kraage, zette hem in één zwaai in 't deuregat en gaf 'n daar 'n wup onder zyn achterste dat 'n tusschen de roozelaars en de bellemargrieten tuumelde... de vrouwen-schen liepen ol schruuwelen achter en Gusten deed de deure weere toe...

't Volgende moment kwam de boerinne weere binnen 'n loopen... „Zy je gy daarvoor nie beschaamd van die joengen 'n zoo 'n schop te geeven“ schreeuwde ze... „'n zegt dat j' hem 'n schokt hêt in zyn prestige... ja, ja 'n voelt hem 'n kwetst in zyn mannelijkheid!“

„Ja dè“ zei Gusten... „zeg maar dat 'n van geluk meugt spreken da 'k op myn savatten zyn... had 'k myn tateschoen aan had zyn mannelijkheid was gaan schuufelen!“

KWAAK

Een nieuwe gamma

lusters

in tin

smeedijzer

massief koper

retro stijl

modern

Breng ons een bezoek.

J. Cappoen-Gantois

Prof. O. Rubrechtstraat 12
8990 ROESBRUGGE

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :

Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

VERDWENEN HERBERGEN te ROESBRUGGE

in de Haringestraat en in de Krombekestraat

Toen we in het juli-augustusnummer van 1973 handelden over de verdwenen herbergen te Roesbrugge, konden we alleen maar spreken over de drankhuizen vanaf de brug over de „dode IJzer” tot aan de Molenwal. De vele herbergen die eens voorkwamen op de Beverenkalsijde, de Haringestraat en de Krombekstraat (nu de Waaienburgseweg) moesten we naar later verschuiven.

Over de herbergen die bestonden op de Bverenkalsijde hebben we geschreven in het februari-nummer van 1976, nu zullen we het hebben over de cafés in de Haringestraat en de Krombekestraat (de Oosthoek inbegrepen).

Voor beide straten samen hebben we 28 herbergen geteld en voorzeker zijn er ons nog ontsnapt. Van die 28 zijn er thans nog twee overgebleven !

We willen er vooraf ook nog aan herinneren dat er in 1830 op het grondgebied van Roesbrugge-Haringe slechts 14 herbergen voorkwamen. In de eerste jaren van deze eeuw waren er bijna 100 (!), waarvan er heden nog zestien - maar twee voorlopig onbewoond - (11 te Roesbrugge en 5 te Haringe) overgebleven zijn.

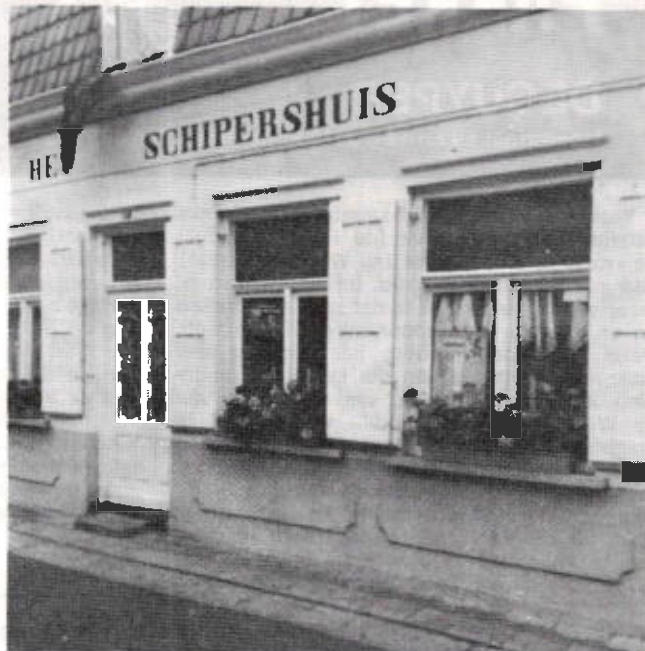
Wie na de Eerste Wereldoorlog de Krombekestraat binnenstapte had onmiddellijk vier herbergen binnen zijn bereik : links achter-eenvolgens *A L'Espérance*, *In Transvaal* en *'t Zwarte Paard*, kleine lage huisjes die nu allemaal afgebroken zijn en eens stonden op de plaats waar de straatmuur van de was-serij St.-Anna nu staat. Het herberglokaal was bij alle drie, zoals in de meeste kleine landelijke herbergen, tevens de leefkamer en de keuken van de uitbaters ! Daar rechtover had men een herberg van betere standing, het brouwershuis *St.-Hubert*. Iets verder rechts, waar de weduwe van Maurice Kestelijn nu woont, had men *In de Smisse* en nog enkele huizen verder *De Nieuwe Herberg* (nu Jozef Vervser). De rechterhoek van de Lindestraat werd gevormd door *A la Ville de Sebastopol*. Tijdens de Krimoorlog (1854-1855) werd deze Russische havenstad door de Fransen en de Engelsen in puin geschoten, waardoor zij tot in onze kontreien bekend geraakte en hier en daar op een uithangbord terecht kwam. Verder links, in het woonhuis van de wagenmakerij Wullus (nu F. Parmentier) had men *De Nieuwe Brikerij*, daarnaast lag destijds inderdaad een steenbakkerij. Nog verder links had men kort op elkaar eerst een herbergje met een tweetalig opschrift, *A ma Campagne* - Hier verkoopt men dranken, tussen beide talen in was op een afgerond middenstuk een landschap geschilderd, en vervolgens *Au Chateau de ma Campagne*, waarmee men ongetwijfeld de drank-verkopende-buurman wilde

overbluffen, want het ging ook hier om een bescheiden landelijke herberg met niet de minste kasteel-allures. Nog iets verder links, had men *In 't Neerloopje*, een klein huisje dat beneden het peil van de baan was gelegen en bij stortregens regelmatig onder water kwam (nu gesloopt). Wat verder rechts had men *In 't Jagershof*, dat onder alle herbergen van de Krombekestraat het langst heeft stand gehouden en pas in de jongste jaren als drankhuis is opgedoekt. Het houten spoorwegstationnetje van de lijn Poperinge-Adinkerke, dat nu wel reeds 30 jaar is verdwenen stond tussen twee herbergen : *De Nieuwe Statie* (nu C. Wollaert) en de houten woning van Cesar Oyaert, *Café de la Gare* - *De Stalle* (ook reeds jaren gesloopt). Tenslotte had men, steeds aan de linkerkant, *In den Leegen Waayenburg* (nog in de trog van de IJzerval-lei), die de tegenhanger was van de wat verderop gelegen *Hoogen Waayenburg* (buiten de trog), die zich echter reeds op het grondgebied van de gemeente Stavele bevond.

In de Oosthoek had men drie herbergen, vooraan in de Lindestraat *In den Groenen Boomgaard* (nu Urbain Devloo), *In de Vink* (thans Jozef Alexander) en *In de Oosthoek*, nu onbewoond en bouwvallig.

Langs de Haringestraat

Het begon al op de rechterhoek van de Haringestraat, met de nu bestaande café *De Postiljon*. De naam was goed gekozen, want

HET SCHIPPERSHUIS in de Haringestraat.
De schilder heeft echter een „zettfout” gepleegd en sedert jaren moet „schipper” het met één P stellen. - Deze foto werd genomen op maandag 5 september 1977. Aan het raam rechts hangen de zakdoeken waarmee, voor de laatste keer, de liedjes zullen worden gehonoreerd.

daar woonde indertijd de postiljon of de postrijder, de man die de diligence mende van de daaraan palende peerdenposterij (in de toenmalige Statiestraat : *Hôtel de la Poste*). Enkele meters verder in de straat had men aan de rechterhand *A L' Omnibus* (omnibus = diligence), die natuurlijk weer verband hield met de peerdenposterij, immers tussen *De Postiljon* en *A L'Omnibus* had men de inrijpoort van het *Hôtel de la Poste*. Enkele huizen verder links had men *In de Papegaai*. Rechts, waar Georges Gruwez nu woont had men de herberg *In West-Vlaanderen* en bijna recht daarover *Het Schippershuis*, waar pas sedert ongeveer één jaar geen herberg meer wordt uitgebaat. Het uithangbord staat er evenwel nog fris bij, al ontbreekt er een letter P. Het zijn niet alleen de drukkers die wel eens zettfouten maken. Op kermismaandag, die traditioneel de kermisdag is waarop de Haringestraat aan bod komt, werd er tot in 1977 in *Het Schippershuis* een soort zangfeestje gehouden, zonder dat dit eigenlijk was georganiseerd : iedereen die binnenviel en een liedje zong kreeg als prijs een zakdoek ! Andere prijzen waren er niet en een jury ter beoordeling evenmin. Het was een attractie met „altijd prijs”. Vroeger gebeurde dat „zingen voor neusdoeken” in meerdere herbergen, ik herinner mij nog dergelijke festiviteiten *In de Sterre* (Bergenstraat) en *In de Visscherskring* (Statiestraat), maar in de jongste dertig jaar was dat alleen nog bij *Celesta Ooghe*, in *Het Schippershuis*, het geval.

Reeds van gehoord ?

VOUWCARAVANS

in

**BOUW
PAKKET!**

DECUYPER

leperstraat 69 en 124, 8970 Poperinge - Tel. 057 / 33 37 74

Verderop in de Haringestraat had men links *Au Retour du Chasseur* (nu F. Luyssen). In de vroegere Wulvestraat (nu Wijngaardstraat) had men *In den Wijngaard*, bij Julie Maerten, maar sedert vele jaren is dat huis afgebroken en er is zelfs geen spoor meer van te zien. Deze verdwenen herberg heeft echter wel haar naam gegeven aan die landelijke omgeving. Zo spreekt men nu van de „kapel van de Wijngaard“ en de oude Wulvestraat is omgedoopt in het zoveel sympathieker klinkend Wijngaardstraat. Terug in de Haringestraat had men net voorbij de rijkswachtkazerne *In de Nieuwe Voorstad* (gesloopt) en iets verder links, *In de Voorstad* (nu G. Morlion), nog verder links had men vroeger *In de Weegschaal*, die nu nog bestaat onder de benaming 't *Handelshuis* bij G. Cornette-Soenen. Verderop had men nog *A L'Espérance* en op de hoek van de Heybrugstraat *In de Kruisanker* en vervolgens rechts *in het Rozendaal*, maar deze laatste drie herbergen bevonden zich op het grondgebied van Haringe en zij werden vermeld in nr. 9 van de eerste jaargang (1971) van „De IJzerbode“, waarin wij de „Verdwenen Herbergen te Haringe“ hebben behandeld.

Om te eindigen geven we nog het lijstje van de nu nog bestaande herbergen op het grondgebied van Roesbrugge-Haringe:

Roesbrugge:

De Sportwereld

De Gouden Arend

Het Boerenhof

Het Hof van Commerce

bij Etienne Vandewalle

(vroeger *Hôtel de la Régence*)

Christen Volkshuis

De Postiljon

Boldershof

(voorlopig onbewoond)

De Brijkerij

(voorlopig onbewoond)

De Groten Bak

't Handelshuis

Haringe:

In de Ster

In Sint Joseph

In de Brijkerij

In de Vrede

In den Molewal

Aangezien we bijna uitsluitend op ons geheugen hebben moeten steunen om bovenstaande gegevens te verzamelen zijn we dankbaar voor alle op- en aanmerkingen.

R.A.B.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Geboorten

- Ingrid Vandenbussche, dochter van Hugo en Rita Feys.

- Pieter Vulsteke, zoon van Hubert en Martine Debyser.

Overlijden

- Maria Ducorney, 89 j., weduwe van Julien Verstraeten.

Huwelijksaankondiging

- Eric Verduyn van Meulebeke met Nicole Vandenbussche van Roesbrugge.

Huwelijk

- Freddy Laseure met Magda Desimpel, beiden van Roesbrugge-Haringe.

Mensen van bij ons

- Celina Verbouwe, weduwe van Arthur Duponcelle, overleden te Brussel in de ouderdom van 85 jaar.

ZOMERKOOPJES...

Pendels voor slaapkamer en keuken
vanaf 295 fr. - 395 fr.

Plafondarmaturen vanaf 195 fr.

Jos CAPPOEN-GANTOIS

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.05.94

- Christiane Schoonaert, echtgenote van Serafin Christiaen, dochter van Jules Regheere en wijlen Martha Schoonaert, overleden te Leuven in de ouderdom van 37 jaar.

- Maurice Mollet, weduwnaar van Lucia Deloz overleden te Poperinge in de ouderdom van 82 jaar.

K.A.V.

Voor het begin van ons nieuw werkjaar zullen we starten vanaf september met een theoretische lessenreeks over „gezonde voeding“. Deze reeks wordt ons gegeven door een diëtiste iedere dinsdagnamiddag (5 weken) van 13.30 uur tot 15.30 uur in het „Christen Volkshuis“.

De inschrijving kost 100 fr. voor de leden en 200 fr. voor de niet-leden. Gelieve vóór 1 juli in te schrijven bij de kernleden, omdat onze lessenreeks zou kunnen doorgaan.

Brandweer open-deur-dag

Gezien de nationale open-deur-dag, steeds samen valt met Roesbrugge-kermis, geeft de plaatselijke brandweer er de voorkeur aan, haar open-deur-dag te houden op 21 en 22 juli. Het programma:

Op 21 juli om 16 u. vuurvogelschieting, dit is een oud volksspel, 1000 fr. prijzen. Inschrijvingsprijs: 50 fr.

Op 22 juli, vanaf 14 u. is alle materiaal en het arsenaal te bezichtigen. Door de brandweermannen wordt er uitleg verschaft. Onder tussen kan van een aangename verfrissing worden genoten.

Om 18 u. kan iedereen aanzitten om de inwendige mens te versterken. Op het menu: „varken aan 't spit“. Gelieve vooraf in te schrijven, bij om het even welke brandweerman, aan de prijs van 150 fr. per persoon.

BRUNEEL - BAELE pvba

Bankelindeweg 11

8994 Krombeke (Poperinge)

Tel. 057/40 07 81

FRIGO'S
DIEPVRIEZERS
AFWASAUTOMATEN
DROOGKASTEN

- Komplete badkamer : wit : 7082 fr. + BTW
kleur : 7700 fr. + BTW
- Volaut. wasmachine Primus vanaf 8443 fr. + BTW
- Volledige pompgroep : 6240 fr. + BTW
- Houtkachels met barbeque

Iedereen gaat nu op reis, jong en oud.

Hebt U wel eens goed nagedacht wat U wel nodig hebt voor een gezellige uitstap?

- Schoenen, aangepast aan uw voeten
- Sandalen, licht en gemakkelijk om dragen met steunzolen
- Jeans pantoffels, soepel en sterk
- Vooral . . . uw reistas niet vergeten

Dat alles kunt U bekomen bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

CLEM SCHOUWENAARS

Een der meest gelezen auteurs in Vlaanderen en Nederland: Westhoek in hart en nieren.

Vrijdag 18 mei 1979 - in „t Convent" te Reninge
Van l.n.r.: mevr. Balduck, Elie E. Balduck, Valère Arickx (directeur radio-Kortrijk),
mevr. Schouwenaars, Hubert Lampo, mevr. Lampo, Clem Schouwenaars,
mevr. Blondeau en Roger-A. Blondeau

Ik meen me te herinneren dat Felix Dalle, auteur van enkele steengoede romans en verscheidene reisverhalen, in de Westhoek op zoek is geweest naar een passende woonst. Door samenloop van omstandigheden kwam Dalle in een bijgebouwtje van 't kasteel van de graaf te Oostkamp terecht. „Pater-Klerk" werd pastoor en schilder te Haringe. Gwy Mandelinck werd bibliothekaris en dichter te Poperinge. Florizoone werd leraar en dichter te Veurne, en zo zouden we het rijtje artiesten uit de Westhoek helemaal kunnen overlopen.

De gevierde letterkundige, Hubert Lampo, stond enkele weken geleden door een zoldervenster van „t Convent" te Reninge perplex de weelde van de Westhoek - het land van Melk en Boter - gade te slaan en legde meteen een datum vast om voor verscheidene dagen aldaar terug te keren. Op ditzelfde kamertje schreef Clem Schouwenaars deze winter een nieuwe verzenbundel „Winter te Reninge" die in het najaar bij de uitgeverij Orion te Brugge verschijnt.

Deze mysterieuze Westhoek die aan menig mensenkind, gebukt onder stress en depressie, soelaas en verkwikking schenkt, is een onuitputtelijke bron van inspiratie.

De muze van de Westhoek vaart in menig begenadigde ziel en lonkte zo ook naar Clem Schouwenaars over wie we in deze korte bijdrage willen handelen.

Op vrijdag 18 mei jl. organiseerde de uitgeverij Desclée - De Brouwer (Orion - Emmaüs), bij wie in 1970 het bekroonde werk van Roger A. Blondeau *Mandarijn en Astro-noom* (1) verscheen, een beperkte bijeenkomst in „t Convent" te Reninge.

Het regende niet en het gras en koren hield lichtjes in de weidse stilte.

De uitgever, Fernand Bonneure, wees erop dat die bijeenkomst als een hulde aan Schouwenaars gold ter gelegenheid van het verschijnen van zijn laatste roman *Bougainvillea*, tevens zijn twaalfde boek dat bij de uitgeverij

Orion van de pers kwam.

Schouwenaars, die *Bougainvillea* aan Hubert Lampo, lid van de Koninklijke Akademie voor Nederlandse Taal en Letterkunde, en diens vrouw had opgedragen, overhandigde met wild gebaar het „gedediceerd" exemplaar. Voorts werd er rijk getafeld en goed gedronken, zodat de genodigde perslui vermoedelijk pas 's anderendaags hun pen zullen gescherpt hebben om een bijdrage te plegen. Zo ook wij, die er een paar weken lieten overgaan om nog net op tijd met de kopij klaar te komen.

Enkele jaren terug, ik liep toen avondschool (Engels) te Poperinge, las ik op aanraden van een lerares aldaar, mevrouw Vermeirsch-Portier, *De Seizoenen* van Schouwenaars. Ik ben er Lieve nog steeds dankbaar voor. Deze lijvige roman (420 blz.) bekroond in 1973 met de Yang-prijs, en in amper één maand tijd geschreven, fascineerde me zodanig dat ik daarna zowat alles van Schouwenaars las, behalve het kleine boekje *Kamers voor Reizigers* dat ik reeds vroeger had gelezen.

Hubert Lampo kwam bij het lezen van *De Seizoenen* evenzeer onder de indruk van dit meeslepend en enorm boeiend boek, en slaagde er uiteindelijk in Schouwenaars-in-de-Westhoek te bereiken om hem met dit meesterwerk uitbundig te feliciteren. Lampo kreeg als wederjeunste te horen dat een volgende roman hem en zijn vrouw zou worden opgedragen; waarvan akte met registratie te Reninge op 18 mei jl. zoals gezegd.

Lonkende Westhoek

In de nazomer van 1970 kwam Schouwenaars vereenzaamd en na een carrière in het onderwijs in de Westhoek terecht, beleefde er de vier seizoenen, leefde als een kluizenaar met de allernoodzakelijkste attributen in een alleenstaand huisje, helemaal te boere, in 't vlakke polderland van Lampernisse. Na één jaar trok hij terug naar Antwerpen en Morsel (zijn geboortedorp waar hij op 28 december 1932 uit Jozef en Angèle Van Puymbrouck werd geboren) en leerde daar toen Rotraut Kerzinger kennen.

„Zij worden verliefd op elkaar en besluiten samen te gaan wonen in de rust van de Westhoek, te Lo, een oud stadje tussen Veurne en Diksmuide, niet zo ver van Lampernisse" (2).

Schouwenaars had reeds de charme van de Westhoek ontdekt. Hij was gefascineerd geworden door de rust en de stilte, die hij niet alleen in de natuur ervaarde maar die ook in de mens aldaar aanwezig is.

Zijn vrouw was het vanaf de allereerste dag in 't gat-van-de-uil ook al gewend en enkele jaren geleden zegde Clem aan Lionel Deflo: „We wonen hier graag, we houden van de mensen en willen hier blijven voor goed!"

Het is te Lo dat we Clem en Rotraut en hun twee kinderen, Thomas en Jessica persoonlijk leerden kennen, vrij vlug goede vrienden werden, en hen leerden waarderen „als vriendelijke, joviale, licht ironische mensen, die de pest hebben aan plichtplegingen, mooie frazes en dikdoenerij". (3)

Rotraut, die voor de uitgeverij Orion een boel vertaalwerk (Duits-Nederlands) doet, is van Clem en hun kindjes niet meer los te weken. Een schoon koppel: twee zielen in één zak.

„Clem Schouwenaars behoort tot de veel-er zeldzame schrijvers, aan wie het werk zo nauw verstrengeld is met het persoonlijke leven, dat hem lezen je haast bij voortduring oog in oog plaatst met de mens achter de pen. Zijn nu toch al omvangrijk oeuvre komt overigens, om het met Marcel Janssens te zeggen, Inderdaad zo stilaan in aanmerking voor Belangrijke Prijzen." (2)

Er is ondertussen zo enorm veel over Schouwenaars geschreven dat reminiscenties zouden volstaan om vele bijdragen vol te krijgen. Ik zal er mij wel voor zwichten.

De eenvoud typeert deze gevierde man, die

(vervolg van blz. 3)

er fier op is Westhoek te zijn geworden en dit voor de rest van zijn leven ook wil blijven.

Te Lo in de Weststraat, waar hij sedert jaren woont is het echter te druk geworden. Niet zozeer omdat er sommige zomerse zondagen tientallen keren aan zijn deur wordt gebeld door naastige rallyrijders of lastige zoektochters die Clem vragen of „De Vlaschaard” zijn laatste of zijn voorlaatste boek is, maar omdat het straatruim de laatste tijd ondraaglijk wordt.

Razende auto's, optrekkende vrachtwagens, huilende bromfietsen ... „Als ik naar Bach wil luisteren danst de naald op de plaat: dat is de Westhoek niet voor mij ...”

Weldra gaat hij met zijn gezin een verlaten boerderij in de Moeren bewonen. Nu is men volop bezig de woonst wat op te knappen en hij hoopt er halfweg augustus zijn intrek te kunnen nemen.

Steeds is Clem op zoek geweest naar de essentie der dingen. Hij wil een betere samenleving, vecht tegen onrechtvaardigheid en valsheid, verafschuwt lafheid en kruiperij, klaagt toestanden aan, is kontesterend en agressief. De rust van de Westhoek is de antipode van zijn onrustige natuur.

Van Lampernisse trok hij naar Lo. Nu zakt hij dieper de Westhoek in: de Moeren van Houtem, oase van rust, waar sedert Cobergher de zee terugtrok, maar waar de stilte bleef.

Bougainvillea

We poogden in een paar lijnen de lezer een beeld op te hangen van Schouwenaars. Fernand Auwera schreef typerend (en dit is dan mijn allerlaatste recensie): „Wie en hoe Schouwenaars is, lees je best in zijn boeken, die haast onverbloemd autobiografisch zijn”. (4)

Bougainvillea is het eufemisme van Vatekapelle waar de gebeurtenissen zich afspelen. De roman is als een plattegrond van de gemeente, „stad” genoemd, en de onmiddellijke omgeving, waar minder- en meer bekende personages hun rol spelen.

Vanaf de allereerste bladzijden begint het hoofdpersonage te ageren tegen „pastoor, burgemeester, notabelen, die samen één bolwerk vormen” (blz. 21) en hem het leven onmogelijk maken omdat hij niet naar hun pijpen wil dansen. „t Stedeke” wordt agrarisch verknoeid met sociale woningen, verbrandingsoven, hoge brug, autowegen, kerncentrale. „De historische schoonheid van een vrij ongeschonden stadje gaat definitief verloren” (blz. 104).

Er wordt in het boek wat gevochten en een goed stuk gevrijd. Er valt slechts één dode, maar vele moreel gekwetsten. De autobiografie is ook hier treffend: hij kiest partij voor de minstbedeelden, de doppers, zieken, gastarbeiders, bejaarden.

Een troepje fascisten slaan enkele huisjes stuk, er is nachtlawaai, klad- en plakwerk; kortom het dorp floreert onder een welig tierend feodaal regime. Het boeiende van deze roman is dat hij vlot leest, het merkwaardige is, dat er te Vatekapelle in een paar weken tijd zoveel gebeurt waarbij stof voorhanden is om een goed boek van over de driehonderd bladzijden te schrijven. Algauw gezegd. Je moet het maar kunnen!

Beter dan een korte inhoud van de roman op te geven, waardoor we het boek alleen maar zouden verknoeien, durven we getuigen: lees het ... herlees het: *Bougainvillea*, uitgeverij Orion, Brugge, 310 blz. 445 fr. (ev. 15 fr. port), is te verkrijgen bij boekhandeldrukkerij Schoonaert (pk. 000-0904677-55), waar eveneens al de andere werken van Schouwenaars voorradig zijn.

Elie E. Baldock

- (1) Roger A. BLONDEAU, *Mandarijn en Astronoom*, Desclée - De Brouwer Brugge (1970), inge. 420 fr., ingeb. 480 fr. Nog enkele zeldzame exemplaren beschikbaar.
- (2) Lionel DEFLO, *Clem Schouwenaars*, Orion, Brugge, 1976.
- (3) Paul VAN LOOK, *Ons Land*, 22 mei 1970.
- (4) Fernand AUWERA, *Mimo*, 15 april 1973.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Voorafbetalingen

Nu, in de loop van 1979 moeten de zelfstandigen voorafbetalen op de belasting die ze in 1980 verschuldigd zullen zijn op hun inkomsten van 1979.

De verhoging op een tekort aan voorafbetaling zal in 1980 wel niet zo hoog zijn als dit jaar (20,25 t.h.), maar toch nog 18 t.h. bedragen. Om die 18 t.h. te vermijden is er maar één middel: voorafbetalen, voldoende voorafbetalen en op de gepaste manier voorafbetalen.

De voorafbetaling wordt verdeeld over vier tijdperken: vóór 10 april (VA1)
vóór 10 juli (VA2)
vóór 10 oktober (VA3)
vóór 20 december (VA4).

Men kan dus het vooraf te betalen bedrag spreiden, maar om elke vermeerdering te ontgaan moet die spreiding volgens één van volgende zes omslagsleutels gebeuren (de cij-

fers geven het percent aan van het totaal bedrag der voorafbetaling):

VA 1	VA 2	VA 3	VA 4
25	25	25	25
—	50	50	—
50	—	—	50
75	—	—	—
—	75	—	25
—	90	—	—

Voorbeeld: iemand moet 200.000 fr. voorafbetalen, wanneer hij hiervan 75 t.h. of 150.000 fr. betaalt vóór 10 juli en 25 t.h. of 50.000 fr. vóór 20 december, (5e manier hierboven) is er geen vermeerdering.

Wie niet over de nodige gelden beschikt om vooraf te betalen, moet hiervoor een lening aangaan. Spreek er maar eens over met uw bankagent. De kosten en interesten van een dergelijke lening vormen bovendien een bedrijfslast.

S.B.
Fiskaal Adviseur en Bedrijfskonsulent UFSAL
Tel. 057/30 01 44

Nog iets over de „volkseskulaap” ...

Met enorme interesse heb ik steeds de bijdragen van dokter Luc Carton in *De IJzerbode* gelezen. De twee postume bijdragen over de volkseskulaperij waren ongemeen boeiend.

Onlangs verscheen bij de uitgeverij Orion te Brugge een prachtig boekje over de volkse geneeskunde, over kwak- en andere zalvers zoals die door dokter Carton werden beschreven.

Het is een boekje van 128 bladzijden, zeer verzorgd uitgegeven met tientallen prachtige volkse illustraties die ons aan laat-middeleeuwse houtsneden doen denken.

Het boekje (12 cm/19 cm) bevat 461 *Huis- en kwakzalvermiddeltjes* (zo is ook de titel) en behandelt recepten, het magisch oog, bezweringsformules, toverij, gezondbidders en bezelers.

De grootste en goedkoopste winkeluitbating van de streek:

HUIS CORNEILLIE
Alexis Decarneplein 2
STAVELE
Tel. 057/30.05.70

- Glas en Gleis
- Fantasieartikelen
- Fietsen vanaf 3.990 fr.

COIFFURE CHRISTINE
— Moderne snit
— Permanenten
— Brushing

Moderne toestellen

GALERIJ VERMET-LOUWYE

Bergenstraat 9, 8991 STAVELE-BEVEREN

TEXTIEL EN KONFEKTIE

VOOR HEREN EN KINDEREN:

- Moderne broeken in Tergal, „Pane” en Jeans
- Blazers - Mooie pull's en gilets

VOOR DAMES:

- Moderne kledjes - Rokken
- Grote keus in pull's

Vanaf 3 juli: REKLAMEVERKOOP (gans de maand)

Gedurende 14 dagen op alle andere artikelen:
DUBBEL GEZIN- of VALOISZEGELS.

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Bij het lezen (en zich kostelijk vermaken) hiervan moest ik gestadig aan het unieke boekje van Gerard Walschap denken dat hij in 1941 schreef, *De Wereld van Soo Moere-man*, een pareltje over volkseskulaperij in Vlaanderen, die tot voor kort bij ons te lande welig tierde. En wie durft er beweren dat er heden ten dage geen beroep wordt gedaan op de bovenaardse heilbrenger die voor soelaas moet zorgen voor de slappe leen, den distel, rode-, rotte- of razende koorts, e.a.

Paul Friedl, de auteur van het boek, verzamelde gedurende vijftig jaar alles wat met de ziekten en zorgen rond huis en hof te maken had. Hij ontdekte een geheimzinnig „Swartboekken“ uit het jaar 1822, vond een verzameling „huysmiddeltjens“ van een oude boerenfamilie uit 1723, raadpleegde *Het Artsenijboek* van de benediktijnenmonnik Odilo Schreger en bracht alles keurig samen in een vademecum waar iedereen die aan pijn en smerte lijdt baat kan bij hebben.

Uit de inhoud puren we bij wijze van voorbeeld enkele hoofdstukken, als daar zijn: „Hoofdzeer bij kinderen“, „Tegen schurft“, „Wanneer een vrouw pijn in haar borsten heeft“, „Bij koude koorts“, „Om haar te laten groeien“, „Om moedervlekken te laten verdwijnen“... Al met al zo'n 461 middeltjes om gezond van lijf en leden te blijven. Verder staan er magische formules in, om, bijvoorbeeld een schoon lief te krijgen, om gestolen goed terug te bekomen, om het te doen hagelen zonder zelf hiervan schade te lijden, enz.

Onbegrijpelijk eigenlijk dat men jaren en

jaren voor dokter moet studeren als men alles in een haai en een draai in dat serieus en appetijtelijk boekje kan vinden.

Prijs 205 fr. (ev. 15 fr. port). Te verkrijgen in de boekhandel-drukkerij Schoonaert (prk. 000-0904677-55).

Elie. E. Balduck

Elf-juliviering

Het 11-juliprogramma aangeboden door het Elfjulkomitee, waarbij DF-IJzerweelde en tal van andere verenigingen zijn aangesloten, ziet er als volgt uit :

- op zondag 8 juli :
te 10 u. : h. mis in de St.-Janskerk te Poperinge opgeluisterd door het koor „de St.-Jansvrienden“;
te 11 u. : optocht met vlaggen en bloemenhulde aan het monument van de gesneuvelden. Optocht en bloemenhulde worden opgeluisterd door de Harmonie „De Volksvreugd“ uit Proven;
- op maandag 9 juli te 20 u. in de tuinen van het St.-Stanislascollege (bij slecht weder in de feestzaal aldaar) : korte Guldensporenrede door de h. A. Durnez, DF-Gouwvoor-zitter; afwisselend optreden door Alfred den Ouden met Kristien en door de Volksdansgroep „De Sprinkhaanders“ uit Steenvoorde onder leiding van de h. Michel Loosen, die ook Frans-Vlaamse liederen zal zingen. Toegang 50 fr. Kinderen beneden de 12 jaar, vergezeld door hun ouders : gratis.
D. Morez

Leve de nieuwe gouverneur

Dank zij de uitvoerige levensbeschrijvingen in de kranten weet nu stilaan iedereen wie onze nieuwe gouv. is, de h. Leo Vanackere is.

Het kan niet anders dan ons verheugen dat eindelijk aan een vlaamsgezinde demokraat het hoge ambt van gouverneur van de provincie West-Vlaanderen werd toevertrouwd.

We willen hier in het bijzonder de aandacht trekken op het feit dat de h. gouverneur Vanackere ook Ridder is van de Orde van Driekoningen en als dusdanig de Westhoek en de problemen van de Westhoek terdege kent.

Tenslotte zijn wij er fier op dat de nieuwe gouverneur, sedert jaren - en niettegenstaande hij te St.-Stevens-Woluwe woonachtig was - abonnee is van *De IJzerbode* !

— JAARLIJKS VERLOF —

J. BERQUIN

Blekerijweg 7, PROVEN

GESLOTEN

van zondag 1 juli
tot en met zondag 15 juli

TE KOOP

SALON in goede staat.
Adres ter drukkerij of Tel. 30.07.06

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT

SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin“

„Somy“

Fietsen „Thoria“ - „Ventura“

„Manchester“ - „Venus“

➔ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorten

- Filip Pannecoucke, zoon van Herman en Nelly Dewaele, (Beveren).
- Marieke Danneels, dochter van Hugo en Marie-Christine Debyser, (Beveren).

Overlijdens

- Maria Deprey, weduwe van Firmin Rousseeuw en van Henri Declercq, (Stavele).
- Huvelijksaankondigingen
- Luc Geerardyn van Beveren met Martine Vanbillemont van Koksijde.
- Luc Maeyaert van Beveren met Ria Decorte van Lo-Reninge.
- José Gauquie van Stavele met Christine Vanhee van Izenberge.

K.L.J. - BEVEREN - Zomerprogramma

- 6 tot 8 juli, Roeselare : studiedagen voor bestuursleden.
- 15 juli, Pollinkhove : sportfeest met ruiters-tornooi.
- 22 juli, Beveren, Bierkelders Feys : „JUBEL-T.D.“ K.L.J. Beveren. Een jubel-dans-avond voor alle oud- en huidige dorps- en streekgenoten, met dezelfde disco-bar als op ons jubileumfeest : disco Popeye. Allen naar de jubel-T.D. van 20 jaar BJB-KLJ Beveren !
- 25 tot 29 juli, Westouter : kamp voor de jong-KLJ-jongens.
- 1 en 2 augustus : fiets- tweedaagse met verblijf te St-Omer.
- 6 tot 11 augustus, Oostkappelen (Nederland) : kamp met de jong-KLJ-meisjes.
- 18 augustus, Beveren : PAPIERSLAG ! Kunt U het papier in pakjes blinden ? Dat spaart ons een stuk werk. Dank ! Deze papierslag heeft verschillende bedoelingen : met KLJ bij de mensen aan huis komen, hen van het oud papier verlossen en er zelf enkele „briefjes“ aan verdienen, de idee van Aktie Kringloop daadwerkelijk steunen (genoeg bossen gerooid, wjl willen enkel papier uit oud papier).
- 25 en 26 augustus, Stavele : we nemen deel aan het voetbaltornooi.
- 8 en 9 september : Beveren-kermis met medewerking van de kinderen en de K.L.J.

Naast deze topmomenten in ons zomerprogramma rekenen we zeker niet zonder de verschillende voorbereidingen en repetities die naar inhoud en vorm de draagkracht zijn voor deze activiteiten.

FOLKLORISTISCHE HOEVEFEESTEN TE ROESBRUGGE

Naast de vele activiteiten in en rond het leven op de boerderij rond de eeuwwisseling, hebben we dit jaar een speciale attractie. Nergens anders kun je dit beleven ! Een authentieke „duvel“ zal er een echte ouderwetse dorsmachine aandrijven en laten dorsen.

We zullen er zien hoe de mensen in vroegere jaren glimmend van het stof en vuil in „het zweet huns aanschijns“ hun karig loon verdienen. En om hun kele te spoelen dronken ze een teuge bateusebier.

Op zondag 19 augustus vanaf 14 uur op de hoeve „Ter Linde“ in de Oosthoek te Roesbrugge kunnen alle aanwezige kinderen (tot 14 jaar) deelnemen aan een grootse tekenwedstrijd rond het thema : „Folkloristische hoevefeesten“.

Opening van het feest op zaterdagavond om 20 uur met een T-Dansant in de ruime loods van „Ter Linde“.

BEAUVOORDES ZOMERFEEST

Op zondag 1 juli organiseert de Orde van de Driekoningen vanaf 16 u. een groots opgezet Driekoningen-zomerfeest. De manifestatie loopt om en rond de gerestaureerde Driekoningenschuur, daterend uit de 17e eeuw.

Op het podium staan de „THORIZ“, muzikanten van de Oberbayerse blaaskapelle. Vijf uur populaire en romantische muziek. Samen met de jodelzangeres en een animator zullen zij de moeilijksten bevredigen.

Het rijk der kinderen - we zijn toch in het jaar van het kind ! - is in de weide. Beneden de twaalf jaar kunnen ze er deelnemen aan een originele tekenwedstrijd.

Tot 16 jaar mag elkeen deelnemen aan een wedstrijd „vliegers oplaten“. Elke deelnemer bringe zijn eigen vlieger mee.

Om 19 u. treedt dan de Beauvoordse toneel-

groep, de „Sint-Omaars-gilde“ aan. Op een boerekar voeren zij het middeleeuwse wagenspel op „de cluyte van dulle Mie“. In het dialect van de Westhoek zorgen zij voor drie-kwartier leuke en spanning, spanning en leuke...

Tijdens het feest reuzetombola voor vier prachtige kunstwerken !

Joris Declercq „Westhoekse Poezië“

Tegen het leven aankijken met een stille lach, soms over een tikje weemoed, zijn steeds de eigenschappen geweest van de mensen uit de Westhoek.

Op 29 september wordt het boek van Djoos Uytendoale (Pater Declercq) voorgesteld te Haringe. Gouverneur Leo Vanackere zal er de feestrede houden. Ook Willem Vermandere komt.

Het wordt een enige dag voor allen die liefde voelen voor dit volk en dit land en in het oude Westhoeks de stem van hun moeder horen.

Het boek verschijnt onder titel „Westhoekse Poezië“. Het wordt mooi gepresenteerd door de uitgeverij Schoonaert van Roesbrugge. Geïllustreerd door de auteur zelf bevat het een unieke en ruime verzameling gedichten, spreken en verhalen over „Myn menschen van te lände“.

En in hun eigen taal. Ter verduidelijking is er een verklaring bij in het Nederlands. Geen vertaling.

Vele van deze verzen werden reeds de wereld ingestuurd. Bezongen door Vermandere of voorgedragen door Antoon Vanderplaetse en Gerard Vermeersch.

Of door de auteur zelf die tal van mensen, aan weerskanten van de schreve er een scheutje geluk mee bezorgde omdat ... ze er zichzelf in terugvonden.

Het grootste deel is echter gloednieuw. Een boek dat je niet missen mag !

Van heden af kan men inschrijven op het werk bij de auteur zelf of bij de drukkerij-uitgeverij Schoonaert te Roesbrugge, of door storting op prk. 000-904677-55 van de uitgever. De voorintekenprijs is bepaald op 300 fr. (+ ev. 20 fr. voor port- en verzendingskosten). Na verschijnen kost het boek 325 fr.

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1 **8994 PROVEN**

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAANDEN JULI EN AUGUSTUS

Kaartingen

Stavele, „t Zwaantje" bij Gilbert Dequeker
vrijdag 6 juli te 20 u.: 4de maandelijke kaart-
ting van de kaartsklub „Tijde-Thuis".
vrijdag 3 aug. te 20 u.: 5de maandelijke kaart-
ting van de kaartsklub „Tijde-Thuis".

Proven, zaal „Sint-Jozef"

donderdag 12 juli en donderdag 26 juli te 13 u.
donderdag 9 aug. en donderdag 23 aug. te 13 u.
kaartnamiddag „Derde Leeftijd".

Beveren, „t Boerenhof" bij U. Bartholomeus
donderdag 19 juli en 16 augustus te 14 u.
gezellig onderonsje en kampioenkaarting
voor de leden van de Derde Leeftijd.

Roesbrugge, dinsdag 24 juli en 28 augustus
bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leeftijd"

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst
zaterdag 14 juli en 11 augustus: smijting op
de vogelpik voor de leden.

Roesbrugge, „De Gouden Arend"

zaterdag 21 juli en 18 augustus: smijting op
de vogelpik voor de leden.

Dansavonden

Beveren, in de bierkelders Feys, zondag 22 juli
Jubel T-Dansant met discobar „Popeye"
ingericht door K.L.J. Beveren.

Roesbrugge, in de Oosthoek
zaterdag 18 augustus: 3de hoevebal.

Zondag 26 augustus 1979 te 20 u.

K.L.J. Dansfeest
met orkest

in de BIERKELDERS FEYS
te STAVELE (Beveren-IJzer)

Inrichters K.L.J. Proven

Wielervedstrijden

Zaterdag 7 juli te 14 u.

Wielervedstrijd B.W.F. alle categoriën.

Inschrijving in „Franco Belge" - aankomst en
prijsdeling in „Het Witte Paard".

te 15.30 u.: Wielervedstrijd, 24e proef van
het „Kriterium van de Westhoek".

Inschrijving en aankomst in „Het Witte Paard"
prijsdeling in „Franco Belge".

Folkloristische hoevedag

Roesbrugge, op de hoeve „Ter Linde" in de
Oosthoek, zondag 19 augustus vanaf 14 u.
Folkloristische hoevedag, met als speciale at-
trakties een authentieke „duvel" die een ech-
te ouderwetse dorsmachine zal aandrijven en
laten dorsen, en een grootse tekenwedstrijd
voor alle aanwezige kinderen.

Sportfeest K.L.J. - Proven

Proven, in het park van het kasteel „Couthof"
zondag 22 juli te 13.30 u.: K.L.J.-Sportfeest
met sport, volksdans, optreden van vendeliers,
muziekkorps, enz. Inrichters: K.L.J. Proven.

Voetbaltornooi

Stavele, zaterdag 25 en zondag 26 augustus
ter gelegenheid van Stavele-kermis: 1e Groot-
Voetbaltornooi (medewerking van 8 ploegen).

TE KOOP

KOLENKACHEL in goede staat. Zich wenden:
Weggevoerdenstraat 8, Roesbrugge.

Jaarlijks verlof

DRUKKERIJ SCHOONAERT - ROESBRUGGE
gesloten van 20 tot en met 29 juli.

STAVELE - Sociaal dienstbetoon

Iedere tweede zondag van de maand, telkens
vanaf 11.30 u.: zitdag door de heer Jacques
Vandemeulebroucke, in de herberg „t Pavil-
joen" bij Wed. Bruneel.

MEUBELS DECLERCK

Gijverinkhove

bij de opening van hun
nieuwe toonzalen

OPEN-DEURDAGEN 7 - 8 - 9 JULI

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Margrietje Thatcher, de Engelse premier is
ongetwijfeld een bekwame vrouw, maar poli-
tiek is en blijft de kunst van de mogelijke-
den. Margrietje had tijdens haar verkiezings-
campagne beloofd de direkte belastingen te
verminderen en ze heeft dat ook gedaan, on-
middellijk nadat zij aan het bewind is geko-
men. Ze zag echter wel in dat ze daardoor
over te weinig inkomsten zou beschikken om
aan al haar verplichtingen te voldoen en ze
heeft nog dezelfde dag de B.T.W. verhoogd.
Het resultaat is formidabel: men betaalt in
Engeland 4 t.h. minder aan belastingen, maar
voeding en andere levensnoodwendigheden
kosten 8 t.h. meer! Als ze op die manier haar
regeerprogramma verder afhandelt en haar geld-
problemen oplost, zal ze nooit als eerste-mi-
nister gepensioneerd worden.

Wie in de jongste tijd ook met geldproble-
men te worstelen heeft is burgemeester Nols
van „Skarbeck". Hij heeft bestendig moei-
lijkheden om het gemeentepersoneel te be-
talen. Een paar weken geleden had hij nog 40
miljoen te kort en er dreigde staking bij po-
litie, brandweer, onderwijzers en administra-
tief personeel. Maar op een goeie morgen be-
schikte hij toch over de vereiste som. Som-
migen durfden veronderstellen dat hij wel-
licht betrokken was bij de overval op de post-
wagen, maar Gusta zei „Je moet dat niet ge-
loven, die vent is wel dom maar niet boos",
en spoedig kwam aan het licht dat Parljse
bandieten dat schaapje geschoren hadden.
Nols zou zijn 40 miljoen gekregen hebben van
Schiltz, op voorwaarde dat hij ontslag nam uit
het FDF en lid werd van de Volksunie. Wat
doet een mens al niet voor een pak Vlaamse
centen.

Om terug te keren op die overval op die
postwagen te Schaarbeek, 't ging hier niet om
40, maar wel om 30 miljoen, bovendien is de
helft van deze som reeds terecht en de ban-
dieten zitten achter slot en grendel. 't Is voor-
al jammer van die brave dienstklopper die er
zijn hachje bij ingeschoten heeft. 't Is tegen-
woordig een slechte tijd voor „facteurs".
Onze bloedelgen postbode heeft ook tegen-
slag. 't Is een jonge flinke kerel en hij vrijde
al een paar maanden met Annemie, 't doch-
tertje uit een café dat op zijn ronde ligt.
Maar de sukkelaar heeft onlangs de bons ge-
kregen en hij smelt lijk sneeuw voor de zon
van verdriet. „Maar 't ergste van al", zegt
Gusta, „is dat hij nog verplicht is de brieven
te bestellen van Annemie's nieuwe servi-
teur".

Tot na de vakantie,

Pol

SPAARKAS
ippa

Alle financiële verrichtingen:

- geldplaatsingen
- kredieten
(ook Landbouwkredieten
met rentetoelage en
Staatswaarborg)

Agentschap:

Wilfried LAUREYS-COEVOET

Zwanestraat 7

STAVELE - Tel. 057/30 00 17

- Alle elektrische installaties
nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling
van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21

ROESBRUGGE-HARINGE

Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus BEHANGPAPIER
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN

Tel. 057/30 06 54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

Sanitaire installaties

Depanagedienst: alle branders.

Eén adres:

André DEWULF & Zoon

Krombekestraat 38 b

STAVELE

Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

't Wos feest van de vinkeniers in Bambeke en Sooi Parret en Flooren Bijouw waaren è dekoreert è weest omdat z'ol vijftwintig jaar lid waaren van de vinkegilde „De lustigen veugel“.

Van achter hulder soldaatedienst waaren Sooi en Flooren oltyd de beste maaten è bleeven. Z' hadden pertank vroeger olle twee uut è weest achter 't zelfde vrouwmens. Maar, zonder in ruuze te kommen hadden ze die situwatie kunnen oplossen. „Zy gy uut achter Wieze van Miete Makrons?“ vroeg Flooren op è zondag aan Sooi, binst dat z'op route waaren met hulder veeloo naar de zet-ting in Steenvoorde.

„Jaak!“ zei Sooi... en 'k hèn goeste van d'r mei te trouwen“.

„Ik oek“ zei Flooren... maar om daarover niet in ruuze te kommen, waare 't niet best „kop of munte“ te smyten?“

Sooi knikte. Ze sprongen van hulder veeloo, zetten hulder vinkekooie in de gaskant en Flooren haalde è stik van vijffrank uut zyn broekbeurze...

„Ik gaan smyten“ zei Flooren... en gy meugt raan... en ols 't djuuste is, 't is de joene!“

„Ik zeggen kop!“ riep Sooi... Flooren smee en... en 't wos kop... „Voila“ zei Flooren... 't is ol è past zi, goe chance d'r mei!“

Ze pakten hulder kooie, sprongen weere op hulder veeloo en d'affaire wos è klonken. È paar maanden later wos Sooi è trouwt mei Wieze.

Flooren, die toen nie meer è trouwde, wos in 't begun spytig, maar ols 'n hoorde dat Wieze zoo dikkers van heuren beer miek op Sooi, wos 'n blyde dat 'n ze nie è 'n hadde.

Nu, om voort te klappen van die feest, achter de messe, en achter dat de mannen van de gilde naar de Mairie è weest hadden voor de plechtigheid en 'n „Vin d'honneur“, hadde de reste van 'n dag bestaan in ferme eeten en toen groote pinten en druppels gaan drinken van d'eene café naar d'andere. Dat miek dat Flooren en Sooi ol wel hulder vulte hadden teegen dat 't avond wos, by zoverre dat ze binst 'n nacht nog tegaeare op route waaren met è fermes savel op.

„Gauw wei Sooi“ zei Flooren olmetnekeer... 't is hooge tyd dat je naar huus gaat... je ga nu ol ferme onder je voeten krygen van Wieze“.

„Ikke!“ riep Sooi... dat bestaat nie... 'k durven wedden dat ze nie è ga kunnen laaten van zeggen „mon amour“ ols ze my gaat hooren thuuskommen“.

„Heiwe, ols dat waar is“, zei Flooren... „k gaan nog trakteeren in „Den laatsten tram“ 'k zien dat ze nog op zyn“.

Ol luude swatelen en pratelen gerochten ze by Sooi z'n voordeure. Op 't zelfde moment ging 'n dakvenster open en Wieze stak heur kop d'r deure...

„Gaat dat nu ollichte è past zyn, nacht-uul!“ riep ze.

„Jaa't... „mon amour“ riep Sooi weere. „Wuk zeg je daar... „mon amour“ schreeuwde Wieze... „je gaat è zoo mon amour gaan krygen ols je boven komt!“

„Hoor je nu hoe dikkers dat ze dat zegt“ zei Sooi en ze gingen weere voort!

KWAAK

Bewaar uw jonge groenten in een

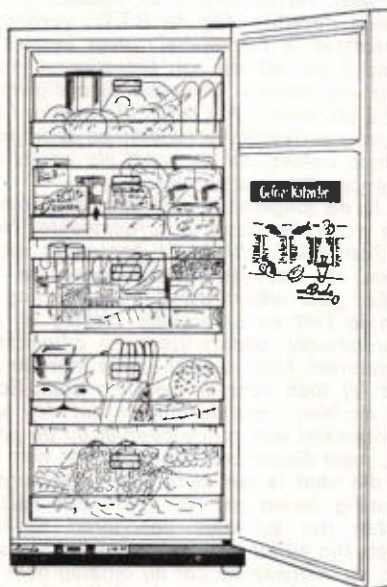
LINDE Diepvriezer.

Alle modellen in voorraad.

J. Cappoen-Gantois

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Valideringscentrum

Drukkerij - Uitgeverij SCHOONAERT

Roesbrugge

VIJFWEEKENBULLETIN

Het „vakantiebulletin“ (men kan immers ook op Lotto spelen, terwijl men met vakantie is) wordt op dezelfde wijze ingevuld als het enkelvoudig bulletin.

Valideringscentrum Schoonaert Roesbrugge is de 30e speelweek gesloten (21 - 29 juli).

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert

Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad

voor de dorpen:

Roesbrugge-Haringe

Proven-Krombeke

Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks: behalve in augustus

De openbare verlichting in onze dorpen

EN HET LICHT SCHEEN IN DE DUISTERNIS

Van olielamp, over gas, naar elektriciteit

De gasfabriek te Proven kort vóór de Eerste Wereldoorlog, met aan de linkerkant de kleinste van de drie gashouders. (foto René Matton)

In het begin van de 19e eeuw waren onze dorpen zonder straatverlichting. Wanneer de duisternis inviel trokken de bewoners zich in de veilige beslotenheid van hun huizen terug en aan alle bedrijvigheid kwam een einde.

Wie bij uitzondering nog buitenhuis moest, droeg een olielantaarn met zich mee om niet te pletter te lopen tegen een onvoorziene hindernis en wie ergens buiten kwam werd in de deuropening nog even bijgelicht tot hij veilig te midden van de straat stond.

De mens was toen veel meer geïntegreerd in de natuur dan tegenwoordig en zijn leefdag was bepaald door de opgang en de ondergang van de zon. Men stond op en ging slapen met de kippen en de lange winternachten zorgden voor een echte winterslaap. Van voorjaarsmoetheid was er toen geen sprake.

De eerste lantaarns voor de openbare verlichting, ten getale van vier, werden te Roesbrugge geplaatst in 1834. Zij brandden voor het eerst op 1 november van dat jaar.

Die vier lantaarns bestonden uit olielampen - petroleumlampen waren toen nog niet in zwang - die geplaatst waren in een soort glazen kool met ventilatiegaten in de kop. Met hun flinkerend licht waren het meer lichtbakken, waarop men zich kon oriënteren, dan eigenlijke verlichtingsapparaten. Dagelijks, tijdens de wintermaanden, moest de lampenist

die door de gemeente was aangesteld, in de avondschemering met behulp van een ladder, dat hij over zijn schouder van de ene lantaarn naar de andere meezeulde, de olielampen uit hun glazen kastje halen, bijvullen, het lampglas reinigen, de lamp aansteken en de vlamhoogte regelen. 's Avonds om half-negen moest hij het licht gaan uitdraaien.

Veertig jaar later kwamen er petroleumlampen in de plaats. Een eerste verbetering, al was ze nu ook niet wereldschokkend.

De gasverlichting begon in Vlaanderen

Toen in 1834 te Roesbrugge de eerste openbare olielampen werden aangebracht, waren de biezonderste steden van ons land reeds met gas verlicht, want de gasverlichting is eigenlijk van oudere datum dan de verlichting met petroleum. Maar wij hier in onze Westhoekse dorpen, zouden er nog meer dan 70 jaar moeten op wachten.

Het is misschien minder bekend dat de gasverlichting voor het eerst werd aangevend in ons eigen Vlaamse land. Het was inderdaad de natuurkundige Jan Pieter Minckelers (1748-1824) uit Maastricht, hoogleraar te Leuven, die op zoek naar een bruikbaar gas om als ballonvulling te dienen, op het idee kwam steenkool in een geweerloop boven een smidsvuur te verhitten. Dat gebeurde op 1 oktober 1783 en hij verkreeg aldus een brandbaar gas dat viermaal lichter was dan lucht. Om de heldere verbrandingsvlam die het gaf, heeft hij dit gas aangewend om zijn collegezaal te verlichten. Dat was de eerste gasverlichting in de geschiedenis. Maar Minckelers had alleen de ontwikkeling van de zuivere wetenschap op het oog en hij dacht er niet aan patent te nemen op zijn vinding en deze industrieel te exploiteren.

Enkele jaren later werden de onderzoekingen inzake lichtgas verder gezet in Engeland, door William Murdock uit Cornwall en in Frankrijk door de ingenieur Philippe Lebon. Reeds in 1792 slaagde Murdock erin zijn huis met gas te verlichten. In 1798 werden door hem proeven genomen in de werkhuizen Boulton en Watt te Soho-Birmingham en in 1803 werd aldaar de verlichting met olielampen vervangen door gasverlichting. Buiten de tussenkomst van Murdock, werd door een zekere Henfrey de stad Baltimore reeds in 1802 met gas verlicht. Philippe Lebon van zijn kant vervaardigde een op gas werkende lamp die hij in 1801 tentoonstelde, maar de Franse regering had geen zin om de verlichtingsplannen van Lebon te financieren en de man pleegde het volgend jaar zelfmoord.

Meestal worden Murdock en Lebon vermeld als de mannen die voor het eerst aan de praktische aanwending van lichtgas hebben gedacht al dateren hun resultaten van een aantal jaren na deze van Minckelers. Alleen de *Società Italiana per il gas*, te Turijn heeft in 1899 in de gevel van haar administratief gebouw een medaillonbuste van Minckelers boven de hoofdingang geplaatst.

Vanaf 1806 werd de vervaardiging van steenkoolgas industrieel aangepakt. Een Duitser, Winzer, die in Engeland verbleef en zich daar

Winsor liet noemen, stichtte in 1812 te Londen de eerste gas- en cokesmaatschappij. Op 1 april 1814 werd de eerste straat te Londen met gas verlicht en in 1819 had te Parijs het uitgangscentrum, Palais Royal, de primeur. Ook Brussel werd in 1819 gedeeltelijk van gaslantaarns voorzien, maar intussen was er in Londen (toen een stad met één miljoen inwoners) reeds 460 km leiding gelegd, die 51 000 branders van gas voorzag. Te Gent werd de openbare verlichting met gas bij koninklijk besluit van 3 juli 1824 toegestaan en de straten werden verlicht van 1 juli 1827. Luik volgde in 1835 en te Antwerpen werden de eerste gaslantaarns geplaatst in maart 1837, maar pas drie jaar later, in augustus 1840, gedurende de Rubensfeesten, werd de openbare gasverlichting er volledig ingericht.

We moeten er echter de aandacht op trekken dat de eerste gasverlichting niet te vergelijken was met deze die de oudere generatie zich nog herinnert. Aanvankelijk had men in de gaslantaarns slechts één of meer heldere gele boogvlammen van 3 à 4 cm hoogte, waarin het licht door gloeiende koolstofdeeltjes werd veroorzaakt, pas na 1886 kwam hierin een merklijke verbetering, toen het gasgloeikousje - dat bestond uit een met thorium doortrokken weefsel - werd uitgevonden.

De eerste gasverlichting van particuliere huizen gebeurde, in het begin van de 19e eeuw, met eigen installaties voor gasfabrikatie, t.z. een kleine verwarmingsoven met distilleerretorten waarin 50 à 100 kg steenkool kon worden verhit. Later kwamen er centrale gasfabrieken. Einde 1910 werd door de *Compagnie nationale d'éclairage* van Antwerpen, onderhandeld met de burgemeesters van Proven, Roesbrugge en Watou om openbare gasverlichting in deze gemeenten aan te brengen. Een kleine gasfabriek werd opgericht aan de ingang van de Watouseweg (nu Blekerijweg) te Proven, met drie gashouders en in 1911 werd de ondergrondse buizenleiding naar Roesbrugge en Watou aangebracht. De fabriek kwam in werking in 1912 en datzelfde jaar kregen de aangesloten gemeenten ook straatlantaarns die op gas werkten. Te Roesbrugge werd Tuur Hertesseene (hij heette eigenlijk Jules Notredame!) de lampenist, die met een vlampot op een lange stok de openbare gasverlichting moest aanmaken en, met een aan dezelfde stok bevestigde haak, ze in de late avond weer moest uitdraaien. In alle weersomstandigheden dwarste hij iedere winteravond tweemaal het dorp en moest zelfs tot aan de Waaienburg, waar ook een gaslantaarn was voorzien, want het oorspronkelijke aantal van vier lantaarns (in 1834) was intussen uitgegroeid tot een tiental, waarvan er drie ondergebracht waren in de vaste muziekloos in het midden van de markt, die echter slechts op de kermisavonden werden aange-

stoken. Deze verlichting stelde de muzikanten in staat hun partituur af te lezen, nog beter dan op klaarlichte dag.

Toen de gaslantaarns te Roesbrugge werden geplaatst was in de steden de gasverlichting reeds door elektrisch licht vervangen.

Honderd jaar elektrische gloeilamp

In 1799 werd de elektrische batterij uitgevonden, de eerste konstante bron van elektriciteit. In 1821 kwam de uitvinding van de elektromotor en nog 10 jaar later werd de dynamo uitgevonden. Omdat men in staat was met elektriciteit een draad roodgloeiend te maken kwam de idee op dat elektriciteit misschien ook voor verlichting kon dienen. De eerste proefnemingen op dat gebied werden gedaan door de Engelsman J.W. Swan, die reeds op 18 december 1878 een betrouwbare elektrische lamp kon demonstreren. Het volgende jaar, op 21 oktober 1879 - dus 100 jaar geleden - werd in Amerika door de bekende uitvinder Thomas Alva Edison, een elektrische lamp voorgesteld die bestond uit een geschroefde draad katoen in een bijna luchtdichte glazen peer. Zij brandde 40 uren achter elkaar. Door de lucht in de lamp nog verder te verdunnen en duurzamer gloeidraden te vervaardigen, kon de tijd dat de lamp brandde worden verlengd. Kort daarop verlichtte Edison triomfantelijk de hoofdstraat van zijn woonplaats, Menlo Park. Om het sprookjesachtige effect moest men extratreinen inleggen om alle nieuwsgierigen in staat te stellen de Edisonverlichting te bewonderen. Nog hetzelfde jaar werd ook de nieuwe stoomboot, de *Columbia* van een elektrische verlichting voorzien, met niet minder dan 150 lampen. Op de elektriciteitstentoonstelling te Parijs in 1881, waren de Edisonlampen en een dynamo van 27 000 kg een openbaring. Een nieuw tijdperk in de huishouding van de mensheid was ingezet. Reeds in 1892 verkondigden 1 500 000 elektrische lampen Edisons roem over de hele wereld.

Veertig jaar later - dat was in 1932 - werd Roesbrugge begiftigd met een elektrisch net door de B.M.E.U. (Belgische Maatschappij voor Elektrische Uitbatingen), die toen voor ons gewest stroom afkocht van de centrale van Gaselec te Zwevegem (langs de „kabinen“ van St.-Jan-leper). In 1936 kreeg de B.M.E.U. haar eigen centrale te Noordschote-Drie-Grachten. In 1951 werd de B.M.E.U. omgedoopt tot B.M.G.E. (Belgische Maatschappij voor Gas en Elektriciteit). Deze maatschappij sloopte in 1961 Gaselec op en werd in 1966 tenslotte, met andere maatschappijen gefusioneerd tot *Intercom*.

De eerste elektrische straatverlichting was zeer bescheiden, met gloeilampen van 75 à 100 watt gehecht aan de betonnen palen of

te midden van een overbruggingsdraad op sommige kruispunten. Naderhand kwamen er HPL-gloeilampen van 125 watt op gegalvaniseerde stalen houders, wat reeds een merklijke verbetering betekende en nu, een paar jaar geleden, kregen we hoogdruk natriumlampen van 250 watt in gesloten kofferarmaturen en in voldoende aantal om het nachtelijke duister volledig uit te bannen.

Bij de eerste verlichtingsapparatuur werd de duisternis in feite meer geaccentueerd dan verdreven, in de jongste jaren is echter het „fiat lux“ werkelijkheid geworden.

R.A.B.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijksaankondigingen

- Martial Pinceel van Watou met Ludwina Leys van Roesbrugge-Haringe.
- André Delanote met Véronique Mouton, beiden van Roesbrugge-Haringe.
- Johan Haghebooren met Gerda Vandermarliere, beiden van Roesbrugge-Haringe.

Huwelijken

- Marnix Garreyn van Ieper met Ludwine Regheere van Roesbrugge-Haringe.
- Geert Ryon van Proven met Linda Fossaert van Roesbrugge.
- André Patfoort van Beveren met Caroline Rondelé van Roesbrugge.
- Jacques Quaghebeur van Heuvelland met Nele Maes van Roesbrugge.
- José Ryckebosch van Vleteren met An Gheysens van Roesbrugge-Haringe.
- Georges Desaeagher van Roesbrugge met Martine Temperville van Stavele.
- Rik Hahn van Proven met Lena Vandeputte van Roesbrugge-Haringe.

Geboorten

- Bart Verlet, zoon van Johan en Linda Deboodt.
- Steve Parmentier, zoon van Freddy en Marie-Andrée Verreman.

Overlijden

- Antoinette Ceenaeme, 58 j., echtgenote van Roger Lahaye.

De Vlaamse T.V. op de Hoevefeesten

De Vlaamse T.V. heeft op zondag 19 augustus jl. opnamen gemaakt op het hof „Ter Linde“ te Roesbrugge, tijdens de Hoevefeesten.

Fragmenten van dit feest zullen voorkomen in het programma „Dit leuke land“, dat zal uitgezonden worden op vrijdag 21 september te 19 uur.

Aangezien programmawijzigingen altijd mogelijk zijn, ware het wenselijk de in de bladen gepubliceerde overzichten nauwlettend te volgen.

Blijf gezond en fit — Wees sportief

- Trainingspakken
- Volley- en voetbalschoenen
- sporttruitjes en -broekjes

Uw ganse uitrusting aan een redelijke prijs bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

BRUNEEL - BAELE pvba

Bankelindeweg 11

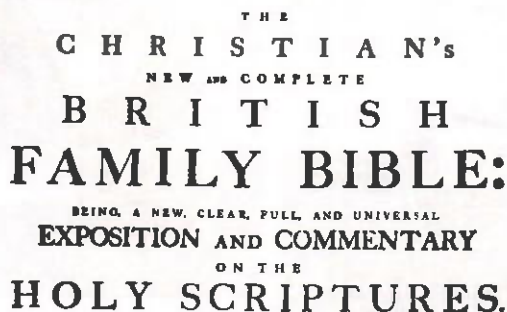
8994 Krombeke (Poperinge)

Tel. 057/40 07 81

FRIGO'S
DIEPVRIEZERS
AFWASAUTOMATEN
DROOGKASTEN

- Komplete badkamer : wit : 7082 fr. + BTW
kleur : 7700 fr. + BTW
- Volaut. wasmachine Primus vanaf 8443 fr. + BTW
- Volledige pompgroep : 6240 fr. + BTW
- Houtkachels met barbeque

't kasteel te Varsenare. Aan hun beider gulle gastvrijheid was het te wijten dat ik me zo volkomen thuis kon voelen in hun bibliotheek, lees- en archiefkamer.

CONTAINING THE WHOLE OF THE SACRED TEXTS OF THE
OLD AND NEW TESTAMENTS,
 WITH THE
APOCHRYPHA AT LARGE;
 ILLUSTRATED WITH THE MOST VALUABLE
NOTES AND ANNOTATIONS,
Theological, Critical, Moral, Historical, Practical, Chronological and Explanatory.

82 The difficult and others Fellows are clearly explained, the meaning Commissions awarded; the illustrations carefully drawn from reality; the Operations of Death and Solitude; the Progress and Freedom; the history of the Fellows; the whole of the Volume is written in a style which is both clear and elegant; the illustrations are all of the highest quality; the whole is a work of art.

WITH PRACTICAL REPERATIONS AND VERBAL ABSTRACTS at the End of the Complete,
Calculated to enlighten the Understanding, partly the Memory, and promote the Course of Virtue and Piety; and thereby establish the Happiness
and Peace of Christian Families in the World, and secure their eternal Salvation in the Next.

A Compend of the Old and New Testaments; the Lives of the inspired Writers; and many other Articles relating to Jewish and Christian Antiquities, and other important Subjects, and so be bound in any manner convenient.

An UNIVERSAL LIBRARY of Christian Knowledge, Ancient and Modern.

F. A. H. W. B. C. D. E. F. G. H. I. J.

View of CANADA, and District of NEW-BRUNSWICK, in 1825, and last of FERNANDEZ NAU, COMMISSIONER;
And Author of other Essays, Plans, and Useful Works. Universally approved of by Christian of every Denomination; who
Has Read and Compared Life of our Lord and Saviour Jesus Christ, &c. &c. &c.

From the SCRIPTURES, the SCIENCE and REVELATION OF GOD'S WILL.—They have GONE to their ANTHEM! SAVATHEE
for this time! and THERE will be no more of them for this MATHEW!!!

[illegible]

LONDON:
PRINTED BY ALAN BODD, 2, ADELPHI GATE, LONDON, W.C.2.

Om de hulp die ik kreeg bij het schrijven van dit artikel, dank ik Dom H. van Dooslaer van de benediktijnenabdij van Zevenkerken, gelegen in de bossen van Loppem, en E.P. Seynaeve van de witte paters van Afrika, van

In 1947 werden toevallig door een bedoeien in de grotten van Chirbet Koemran, op de westelijke oever van de Dode Zee, duizenden fragmenten ontdekt van ongeveer 600 verschillende handschriften van oudtestamentische boeken (de zg. Dode Zeerollen), daterend van twee eeuwen vóór en de eerste eeuw na Kr. Even oud als deze geschriften is ook de naam : *bijbel*. Dit verzamelwoord zou afgeleid zijn, ofwel van „*biblia*“, de gelatiniseerde vorm van het griekse meervoud *ta biblia* (de boeken) ofwel van het egyptische leenwoord „*biblos*“ wat in verband staat met de havenstad Byblos (Libanon) die in de oudheid een belangrijk centrum was van de papyrusbewerkingen en papyrushandel.

De bijbel dateert bijgevolg van ver vóór onze tijdrekening. Mozes en de profeten verkondigden met hetzelfde gezag het Woord (Gods) in het O.T., als dit in het N.T. gebeurde door Jezus en de apostelen. Aanvankelijk berustte deze leer op overlevering en traditie tot wanneer de geschreven bronnen geschiedenis maakten.

Joodse schriftgeleerden begonnen reeds in de eerste eeuw na Kr. een bepaald teksttype uniform te maken als condensatie van de veelheid van teksttypes uit de rabbijnse literatuur van de periode tussen 300 vóór en 100 na Kr.

Het oudste en volledige handschrift van de bijbel dateert uit ca. 930 en is van Ahran ben Mosje ben Aser uit Aleppo (N. Syrië). Voordien (6e tot en met 9e eeuw) hadden de masureten (Joodse taal- en bijbelgeleerden) zich reeds verdienstelijk gemaakt in een poging de bijbeltekst volledig te standaardiseren.

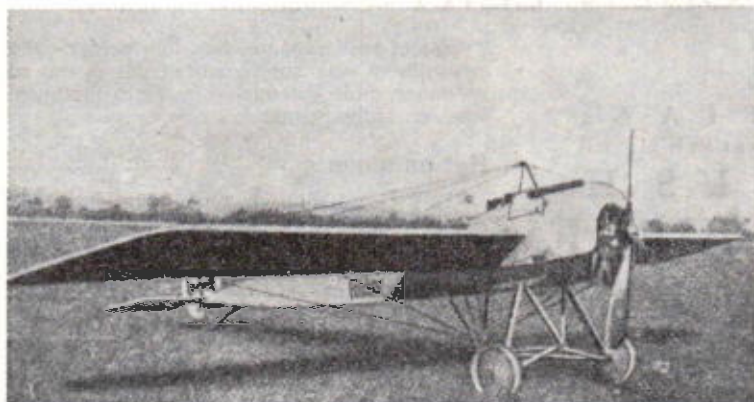
In 1473 deed de boekdrukkunst in de Nederlanden haar intrede en gaf meteen de start voor de grote bijbelverspreiding.

Van het begin af was de bijbel een voorname inspiratiebron voor de christelijke kunst. Ver vóór de boekdrukunst hadden kunstenaars in diverse disciplines bijbelse figuren, -taferelen, -gedachten e.d.m. aangewend om het Woord te verkondigen. Vooral de leperling, Melchior Broederlam (eind 14e eeuw) heeft heel wat waardevolle doeken met bijbeltaferelen achtergelaten. Ook in de volkscunst speelde de bijbel een allerbelangrijkste rol. Reeds vanaf de 2e helft van de 16e eeuw vervaardigden tegelfabrikanten tegels met bijbelse voorstellingen die in huiskamers, woonkeukens en boerderijen werden aangebracht (1). Hierdoor werd de godsdienstzin in het huizezin bewaard en versterkt. Tal van dergelijke Delftse tegeltjes (begin 18e eeuw en later) sierden ook onze keukens en schouwven in de Westhoek. Een paar jaar geleden zag ik te Oostvleteren hoe een reeks bijbeltegeltjes onder de slopershamer terecht kwamen waarvan ik op 't nippertje enkele kon redden. Moge deze zeldzame uitingen van volkse devotie en -kunst uit voorbije eeuwen, die we steeds zeldzamer bij ons aantreffen, piëteitsvol voor de komende generaties bewaard blijven.

(t vervolt) Elie E. Balduck

(1) ADR. HUIG, o.s.b., De Bijbel op tegels, 192 blz. - 280 fr. - verkrijgbaar drukk. Schoonaert.

STAVELE in de Wereldoorlog 1914-1918 (10)

1915 - De Duitse Fokker E1 met gesynchroniseerde mitrailleur

1914 - De Franse Farman-tweedekker met mitrailleur in de neus

Vliegtuigen, bommen en „koolzakken"

Dagelijks zag men hier zoals over de ganse frontstreek heel wat vliegtuigen het lucht-ruim doorkruisen. Het grootste aantal van de bondgenoten maar ook heel wat van de Duitsers.

In het begin van de oorlog werd het vliegtuig meest gebruikt voor tactische verkenningen. Dit kwam vooral door het ontbreken van om het even welke bewapening aan boord. De vliegers voelden echter meer en meer de noodzakelijkheid aan, om bij een ontmoeting met een vijandelijk vliegtuig dit te kunnen aanvallen of eventueel zich te kunnen verdedigen. Men begon dan ook revolvers en karabijnen mee te nemen. Dit kon uiteraard, tengevolge van het slechte richten, geen enkel positief resultaat opleveren en alleen maar aanleiding geven tot de allerdwaaste situaties.

De Fransen hadden de Blériot-, de Nieuport-, de Morane-Saulnier- en de Depersun-ééndekkers en de Farman- en de Voisin-tweedekkers. Daar begonnen ze al gauw mitrailleurs in te bouwen.

De Duitsers hadden de verschillende Taubetypen en ook de Aviatieken en de Albatros-vliegtuigen waarvan de prestaties minder waren dan die van de Franse. De Duitse watergekoelde machinegeweren waren bovendien te zwaar om ingebouwd te worden en zo kwam het dat de Fransen de eerste maanden van de oorlog de suprematie in de lucht hadden.

Men ontwikkelde eerst het éénpersoons-jachtvliegtuig doch zeer spoedig daarna de bommenwerper, eerst een licht éénmotorig toestel, later ook twee-motorige waarmee men doelen achter het front kon aanvallen.

Toen in juli 1915 de Duitse Fokker E1 waarin voor het eerst een gesynchroniseerde machinegeweer gemonteerd werd, in de strijd kwam, begon het tij te keren en konden de Fransen hun overwicht niet behouden.

Men zag dagelijks vliegtuigen in de lucht en men hoorde voortdurend schieten en poefen en men zag de witte rookwolken van de shrapnels van de Belgen en bondgenoten of de zwarte rook van de Duitse granaatkartetsen. De Duitsers schieten met „koolzakken" zeiden de soldaten - ook de burgers kenden die uitdrukking - en daarmee bedoelden ze die zwarte rookwolken.

De gemeente Stavele bleef gedurende 1914 van bommen en beschietingen gespaard. Ook in 1915 was er geen vuiltje aan de lucht boven ons grondgebied. Eén enkel incidentje. De 16e augustus 's namiddags te 18 uur viel één shrapnel op het huis bewoond door Theophiel Bruneel, herbergier en garelmaker in de Krombekestraat. Dit huis is nu bewoond door mevrouw weduwe J. Saesen-Veniere. Dit springtuig drong door het dak, door de zoldering en sloeg 30 cm diep in de vloer. Er waren drie mensen in huis maar niemand werd gekwetst.

Onze buurgemeente Oostvleteren had niet zoveel geluk, en kreeg reeds in november 1914 een eerste beschieting. Een vluchteling

nl. Cyriel Dejonckheere, die verbleef op de hofstede van Jules Dejonckheere werd hierbij gedood.

De 8e januari 1915 kreeg Oostvleteren een nachtelijke beschieting van een vol uur. Er vielen 25 obussen van 220 mm meestal op en rond de dorpsplaats. Er was aanzienlijke stoffelijke schade doch er vielen geen slachtoffers. Op zaterdag 27 maart 1915 werd Oostvleteren opnieuw beschoten. Het was in de namiddag van kwart vóór drie tot kwart vóór vier. De kerk werd hierbij fel beschadigd en vijf soldaten werden gedood. Gedurende het jaar 1915 werd Oostvleteren veertien maal gebombardeerd. Tien soldaten en vier burgers schoten er het leven bij in, onder wie Remi Verleene.

Ook die andere buurgemeente Roesbrugge werd meermaals getraakteerd o.m. in de nacht van 16 op 17 december 1914 vielen er twee bommen en opnieuw op de zondag 20 december 1914. Diezelfde zondag werden ook op Woesten vliegtuigbommen geworpen.

Te Poperinge vielen de eerste bommen op Allerheiligen 1914 en de volgende op de 3e en 5e november en verder de 18e, 20e, 21e en 27e november 1914.

In 1915 werd de stad 52 maal beschoten zonder te spreken van de vele keren dat vliegtuigbommen op de stad geworpen werden: zoals op die rampzalige vrijdag 12 maart 1915 toen een bom viel op de markt bij het huis van de heer J. Notredame te midden van het volk. Er werden hierbij vijf mensen op slag gedood en vijftientig gewond waar-

De grootste en goedkoopste winkeluitbating van de streek :

HUIS CORNEILLIE
Alexis Decarneplein 2
STAVELE
Tel. 057/30.05.70

- Glas en Gleis
- Fantasieartikelen
- Fietsen vanaf 3.990 fr.

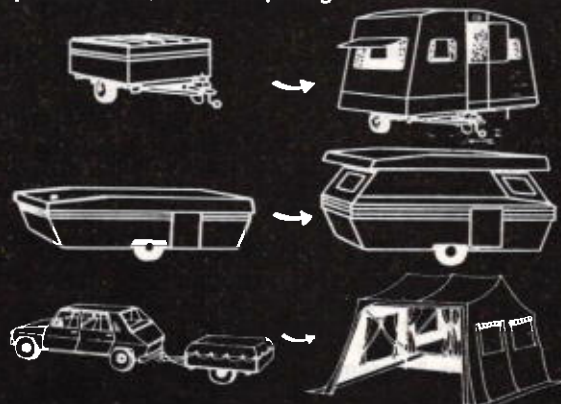
COIFFURE CHRISTINE

- Moderne snit
- Permanenten
- Brushing

Moderne toestellen

DECUYPER POPERINGE

Ieperstraat 69, 8970 Poperinge Tel 057/33.37.74

PLOOIBARE CARAVANS in OVERVLOED

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

onder enkele levensgevaarlijk en waarvan er zes achteraf gestorven zijn. De elf slachtoffers werden op 15 maart ten grave gedragen, de lijkkisten werden gedragen door Belgische soldaten en begeleid door Franse gendarmen en gevolgd, benevens door de familie, door de burgemeester van Poperinge, een vertegenwoordiger van het ministerie en een Engelse en Franse generaal. Mgr. Ruch, na de oorlog bisschop van Straatsburg in de Elzas, alsdan hoofdaalmoezenier van het beroemde 20e Franse legerkorps (Nancy) en die zijn verblijf had in de Sint-Sixtusabdij te Westvleteren hield in de kerk een zeer hartroerende aanspraak terwijl op het kerkhof een lijkrede werd gehouden door de burgemeester en ook door een Belgische officier. Waakzame vliegers kwamen tijdens de plechtigheid over de stad gevlogen.

Enkele dagen vóór dat Poperinge zo pijnlijk getroffen werd kreeg Reninge een zware tol aan de oorlog te betalen. Op woensdag 10 maart brandde de kerk van Reninge af.

Het stille antieke Veurne met zijn stoere Sint-Niklaastoren uit de 15e eeuw, zijn gotische Sint-Walburgakerk - 13e-15e eeuw -, zijn prachtig stadhuis in Vlaamse renaissance en zijn heerlijk mooie gerechtshof met renaissance-gevel en belfort, zijn Spaans paviljoen en zijn Vleeshuis en de talrijke 16e- en 17e-eeuwse huizen en gebouwen met sierlijke puntgevels werd evenmin door de vijand gespaard.

Waar het vroeger zo kalm en rustig was, ontstond nu - vanaf het begin van de IJzer-slag, 16 en 17 oktober 1914 - een rumoer en

een leven van je welste.

Op enkele kilometers van de vuurlijn donderden de kanonnen de ganse dag en deden de stad op haar grondvesten trillen.

Het krioelde er van vluchtelingen uit alle hoeken van het land en het wemelde er van militairen. De kerken werden door de soldaten bezet, in het stadhuis had koning Albert zich met zijn legerstaf geïnstalleerd in de grote zaal en in het bisschoppelijk kollegie werd een Engels militair hospitaal ingericht. Duitse vliegtuigen kwamen voortdurend de stad overvliegen. Franse koloniale, „Spahi's" genoemd, met bruin gelaat, een tulband rond het hoofd en in wijde witte mantels gehuld, gezeten op kleine witte Arabische paardjes, slaakten luide wilde kreten en schoten er vruchteloos hun geweren op af terwijl de buiten de stad opgestelde afweerkanonnen hun shrapnels, die tarijke witte wattenwolkjes in de lucht nalieten, er naartoe schoten.

En toen kwam het onvermijdelijke ... ake-lijk geloei in de lucht en vreselijke ontploffingen op de grond. „Duitse obussen" zelden de soldaten. De eerste kwamen de 28e oktober 1914. Drie dagen later, op Allerheiligen, volgde een bombardement met obussen van zwaar kaliber. Op de grote markt werd „Die nobele roose" een van de oudste huizen van Veurne getroffen. Een obus viel op het klooster van de blauwe zusters in de Pannestraat, een nonneke werd gewond en een Franse officier gedood. Ook op de hoogdag van Kerstdag - vrede op aarde aan alle mensen - werd Veurne hevige beschoten. Op

het stationsplein werd een vrouw de rechterarm afgerukt.

Ook op tweede kerstdag kreeg Veurne bommen te verduren en de voorlaatste dag van het jaar 1914 vielen, eveneens op het stationsplein 22 slachtoffers, allemaal soldaten, behalve één burger. Een soldaat-chauffeur werd letterlijk het hoofd afgerukt, zes andere op slag gedood, de rest vreselijk gekwetst. Zeven van deze stierven nog dezelfde avond in het hospitaal, gevestigd in het kollegie.

De 1e januari 1915 werd Veurne met obussen beschoten. Het huis van Fr. Devinck werd vernield en dit van de kantonmier J. Uytenhove in gruis geschoten. De echtgenote van Fr. Devinck werd gewond.

Op donderdag 30 december 1915 werd Veurne uit de lucht gebombardeerd. In gans het jaar werd Veurne 56 maal beschoten of gebombardeerd.

Ook Lo en Pollinkhove kregen zware beschietingen in 1915 te verduren.

Wij mogen dus besluiten dat de gemeente Stavele, gedurende de twee eerste oorlogsjaren althans, gespaard bleef van vliegtuigen, bommen en granaten en dat de Stavelnaren de witte wolkjes en de zwarte „koolzakken" van op afstand konden bekijken.

R. Lanszweert

TE KOOP

GASFORNUIS in zeer goede staat.
Voordelige prijs. Zich wenden : Bergenstraat 24 te Roesbrugge.

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT
SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin“
„Somy“

Fietsen „Thoria“ - „Ventura“
„Manchester“ - „Venus“

♦ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorte

- Lode Monkerhey zoon van Leo en Marie-Christine Dael (Stavele).
- Björn Eeckhout zoon van Marc en Marie-Rose Van De Kerckhove (Beveren).
- Joke Vandewalle dochter van Hugo en Lena Verbrigghe (Beveren).
- Manuel Dambrine zoon van Bruno en Magda De Meulenaere (Stavele).
- Mario Vandeputte zoon van Luc en Yvette Baillieu (Beveren).
- Sandra Parmentier dochter van Freddy en Beatrice Remacle (Beveren).

Huwelijken

- Henri Vandenbroucke van Proven met Rosa Lansweert van Beveren.
- José Gauque van Stavele met Christine Vanhee van Izenberge.
- Guido Vanheule van Alveringem met Myriam Desmedt van Beveren.
- Georges Desaegher van Roesbrugge met Martine Temperville van Stavele.

Overlijdens

- Carolus Regheere, 87 j., weduwnaar van Marie Waelscappel (Stavele).
- Louis Desmyttere, 85 j., weduwnaar van Madeleine Lelieur (Beveren).

STAVELE - Sociaal dienstbetoon

Iedere tweede zondag van de maand, telkens vanaf 11.30 u.: zitdag door de heer Jacques Vandemeulebroucke, in de herberg „t Paviljoen“ bij Wed. Bruneel.

Fietstocht door de negen dorpen

Zondag 16 september kan iedereen vanaf 12 jaar, uit de dorpen Beveren, Gijverinkhove, Hoogstade, Izenberge, Leisele en Stavele deelnemen aan een fietstocht doorheen de negen dorpen van de gemeente Alveringem. Leden en bestuursleden van de jeugdgroepen uit vijf van bovengenoemde dorpen hebben deze tocht uitgewerkt.

Start te 8 u 15 in Stavele (dorp). Het wordt een tocht van 65 km met verschillende haltes en bezoeken. Langslapers kunnen nog mee vanaf 13u30 bij Vlaemynck, Groenestraat Izenberge. We besluiten te Stavele met een

avondtentje en ontspanning; einde te 21 u.

Het is goed in te schrijven bij de plaatselijke jeugdverantwoordelijken van KLJ-Beveren, Sine Nomine-Stavele, 't Priejeeltje Gijverinkhove, vóór 8 september.

Pik-nik en avondeten kosten 50 fr. (30 fr vanaf 13 u. 30).

De vakantie is zo voorbij !

Hebt U reeds gedacht aan uw schoolgaande kinderen ?

- Stevige schoenen
- Pantoffels
- Boekentassen
- School- en toiletetuis
- Valiezen / reiszakken
- Sportuitrusting

Dit alles bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
Roesbrugge - Tel. 057/30 03 20

Vuile Mong te Proven

Wilde inflatie, wilde kapitaalsvlucht, wilde werkloosheid, wilde milieuverloeding, wilde roofoverbouw en speculatie, en zelfs binnen onze dagelijkse menselijke verhoudingen leven nog vele wilde toestanden en vooroordelen die verre van beschaafd te noemen zijn.

Omdat deze toestanden zich in ons o zo geliefde Westen afspelen, hebben Vuile Mong en zijn Vieze Gasten hun programma voor

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1

8994 PROVEN

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

ALGEMENE

SPAAR- EN LIJFRENTÉKAS (ASLK)

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

1979 de WILD WEST REVUE genoemd. Het wordt een sprankelend festijn van spitsvondige teksten, leuke muziek en prachtige sketches, waarin de moderne problemen zonder „blad voor de mond“ op de korrel worden genomen.

Wie dit hoogstaand spektakel wil meemaken kan dat op VRIJDAG 21 SEPTEMBER te 20 uur in de tent van Mong Rosseel en zijn groep te Proven.

Maar in dit jaar van het kind worden natuurlijk de jongsten niet vergeten. Speciaal voor hen voert de groep te 17 uur „Het jaar van de clowns“ op, een zot programma vol gekke clowns die niet alleen de kinderen zullen doen schateren, maar die tevens proberen hen bepaalde problemen te doen inzien. De volwassenen betalen 100 fr. (60plus en jongeren -14 jaar 60 fr.), terwijl de toegangsprijs voor het kinderprogramma 40 fr. bedraagt.

Kaarten voor deze organisatie van DF-IJzerweelde, KLJ-Proven en Jeugdhuis Die Croone zijn te verkrijgen bij Daniël Morez, Stef Ryon, Jaklien Neuville en in Die Croone.

Joris Delercq „Westhoekse Poezië“

Op 29 september wordt het boek voorgesteld te Haringe. Men kan nog voorintekenen tot 20 september bij de drukkerij-uitgeverij Schoonaert te Roesbrugge, door storting op prk. 000-0904677-55. De voorintekenprijs is bepaald op 300 fr. (+ ev. 20 fr. voor port- en verzendingskosten). Na verschijnen kost het boek 325 fr.

AANDACHT A.U.B.

Uw aankopen in

„DE GOEDE KOOP“

- IEPER
- POPERINGE
- VEURNE

kunnen gebeuren op naam van

GALERY VERMET-LOUWYE

Bergenstraat

STAVELE - BEVEREN

Dank U !

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND SEPTEMBER Kaartingen

Stavele, „t Zwaantje" bij Gilbert Dequeker
vrijdag 7 sept. te 20 u. : 5de maandelijke kaart-
ting van de kaartclub „Tijde-Thuis".

Beveren, kermismaandag 10 sept. te 19 u.
bij Michel Ryon : grote prijskaarting
voor leden en niet-leden van de kaartclub.
Winnaars 120 fr. Verliezers 80 fr.

Beveren, kermisdinsdag 11 sept. te 19 u.
bij R. Maelstaf : grote prijskaarting
Tweemaal aanblijven 120 fr. Eénmaal 80 fr.
Proven, zaal „Sint-Jozef"
donderdag 13 sept. en donderdag 27 sept.
te 13 u. : kaartnamiddagen „Derde Leeftijd".

Roesbrugge, dinsdag 25 sept.
bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leeftijd"
Haringe, in „Sint-Jozef" bij Martha Ryon
zaterdag 22 en zondag 23 sept. : start nieuw
kaartseizoen met grote prijskaarting voor alle
leden en nieuwe leden. Minstens 2.000 fr. prij-
zen. 3 Partijen kaarten zoals gewoonlijk.

Vogelpik

Roesbrugge, bij J. Gunst
zaterdag 8 sept. : smijting op de vogelpik voor
de leden.

Roesbrugge, „De Gouden Arend"
zaterdag 15 sept. : smijting op de vogelpik
voor de leden.

Dansavonden

Zaterdag 1 september om 20 uur
ROEVO T-DANSANT
met discobar **Spectrum**
Zaal „Christen Volkshuis"
te ROESBRUGGE

Beveren - „Derde Leeftijd"

Kermiswoensdag, 12 sept. : feestvergadering.
Te 11 u. : eucharistieviering voor levende en
overleden leden. Te 11 u. : ommeegang.
Te 12 u. in „t Boerenhof" : feestmaal, ont-
spanning, tombola en vrije kaarting.
Donderdag 20 sept. : gewone kampioenkaarting
Aandacht! : de bestuursleden komen weldra
aan huis om het lidmaatschap te hernieuwen
en in te schrijven voor het feestmaal.

Roesbrugge-kermis

ZONDAG 2 SEPTEMBER

In het stadhuis : doorlopende tentoonstelling
van de tekeningen i.v.m. de hoevefeesten.
Vanaf 16 u. : velokoers voor heren en dames
Te 18 u. : zwijnenkoers met tiercé.
Vanaf 18.30u. : accordeonmuziek op de markt.
Te 19.30 u. en te 20 u. : wagenspel op de markt
(Zie verder afzonderlijke affiches)

Beveren-kermis

Zondag 9 sept. 's namiddags : grote zoektocht
voor fietsters en automobilisten.
(Zie verder afzonderlijke affiches)

TE KOOP GEVRAAGD

WOONHUISJE te Roesbrugge - Haringe - Krom-
beke - Proven Tel. 057/30 02 70.

TE KOOP

SALON In goede staat.
Adres ter drukkerij of Tel. 30.07.06
Nieuwe HI-FI - VERSTERKER 120 W DUAL te-
gen halve prijs - tel. 057/33 60 25.
STEL SPOORVERBREDERS voor rallydoelein-
den, geschikt voor Austin en Mini-Cooper.
Prijz : 2.000 fr. Tel. 33 60 25

— JAARLIJKS VERLOF —
van 10 tot en met 21 september
COIFFEUR MARC
Beveren-IJzer
Zaterdag 22 september terug open.

— JAARLIJKS VERLOF —
van 6 sept. tot en met 20 sept.
Slagerij - Spekslagerij
„De Posterij" - A. Delanote
Roesbrugge

BRIEFJE VAN EEN KLEINE MAN

Beste Jof,

Jonge mensen waar een beetje pit in steekt
zijn gewoonlijk nogal voortvarend. We moe-
ten dat begrijpen, onstuimigheid hoort bij de
jeugd, maar het is wel goed dat de ouderen
er zijn om af en toe even op de rempedaal
te duwen.

Zo hebben de CVP-jongeren in het begin van
de maand juli de „Lamme Goedzakprijs" toe-
gekend aan minister van Justitie Van Elslande,
omwille van diens beslissing de erelonen van
de notarissen met 20 t.h. te verhogen, niet-
tegenstaande de economische krisissen van ie-
dereen matiging en soberheid vereist.

Welnu, dat is vanwege de CVP-jongeren een
onverantwoorde en voortvarende daad, die ik
niet kan goedkeuren. Het bewijst alleen maar
dat die jonge mensen de achtergrond van de
feiten niet kennen. Ik voor mijn part, vind dat
minister Van Elslande integendeel de „prijs
van de goede huisvader" moest krijgen. De
zaken zitten namelijk zo : Van Elslande heeft
als minister van Justitie enkele maanden ge-
leden zijn bloedeigen zoon, uit vele andere
kandidaten, benoemd tot notaris in de om-
geving van Brussel. Een zeer florissant kan-
toor kreeg hij niet, maar een mens moet ne-
men wat er te nemen is, en om die jongen
een voldoende bestaan te verzekeren heeft
zijn vader, als ter zake bevoegde minister,
de erelonen verhoogd. Wat is daar nu ver-
keerd aan ? Is het niet de plicht van een goe-
de huisvader voor zijn kinderen te zorgen ?

Onze regering heeft intussen ook voor nog
andere verhogingen gezorgd. Je hebt het ze-
ker ook wel in de kranten gelezen dat o.m.
de prijs van het openbaar vervoer met 12 t.h.
zal stijgen ? 't Schijnt dat dit komt omdat in
het jongste jaar het gebruik van het openbaar
vervoer met 12 t.h. verminderd is. Door die
prijsverhoging wil men het kronisch verlies
in die sektor, in evenwicht houden. Als men
echter op die manier doorredeneert en de
vermindering aan reizigers door hogere prij-
zen wil compenseren, zal men op een gegeven
moment, als er bv. maar één reiziger per dag
meer is op het traject Poperinge-Ieper, die
man voor zijn heen- en terugreis 16.448 fr.
moeten vragen ! De vooruitzichten zijn prach-
tig !

En Gusta ? Je zegt misschien „ik hoor deze
keer niets van haar" ? Ik ook niet, met al dat
slechte weer heeft ze een kou gevat en ze is
zo heesch als een koekoek !

„n ferme...
Pol

TERUG NAAR SCHOOL !
10% KORTING op alle
schoolgerief
tot en met 14 september
Drukkerij SCHOONAERT
Bergenstr. 14, Roesbrugge

10 KURSUSBLOKKEN + 1 GRATIS

- Alle elektrische installaties
nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling
van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy
Heybrugstraat 21
ROESBRUGGE-HARINGE
Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus **BEHANGPAPIER**
in voorraad
Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin
Blekerijweg 7 PROVEN
Tel. 057/30 06 54

OMEGA

R. RUBRECHT
GROTE MARKT 10, POPERINGE

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

**Sanitaire installaties
Depanagedienst: alle branders.**

Eén adres:

André DEWULF & Zoon
Krombekestraat 38 b
STAVELE
Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

't Was stikkend heet dien zomer en in geheel de streek had er in maanden geen druppel regen meer è vollen. De vruchten stoegen te schoeperen op de stikken. Meneere paster van Ekelsbeke liet aan zyn prochianen weeten dat z' è byzondere processie gingen houden de volgende zundag om regen te bekommen en è vroeg dat ol de menschen gingen meigaan. Met die byzondere processie wilde de paster zeggen: drie keeren de ronde van de jaarlijksen ommegang.

„Je ga gy nog è beetje ofzien wei Stiene“, zei Disten Mazereel teegen zyn wuuf . . . „gelyk da' je gy dikke zyt!“

„Jamaar, je gaat gy oek mei wei“ zei Stiene . . . „de paster zei toch ol de prochianen . . . of zy je gy van hier niet?“

„Héwè, 't is omdat 'k peinsde van zundagvoornoene mien toebak te luuzen“ zei Disten.

„Wuk datte!“ riep Stiene . . . „andere zundagen zit je geheel de voornoene in de cafes grote pinten te drinken . . . maar nu, om niet te moeten mei gaan, zou meneere zyn toebak gaan luuzen . . . je ga mei gaan gelyk 'n ander . . . en bovendien 'k gaan ik langsten joen gaan in die processie“.

„'k Had er beter nooit van begonnen“ peinsde Disten in zyn eigen. Maar dien zundag stoegen Stiene en Disten d' eerste aan de kerke teegen dat de processie buuten kwam.

„Wel, wel, de dunderbeesten zyn zot“, zei Disten „'k gelooven da' we geen drie toeren gaan moeten doen teegen dat ga regenen“.

„Ja, zwygt maar“ snauwde Stiene . . . „en haalt joen paternoster uut . . . ze zyn daar“. Meneere paster en de messedienders kwamen voorenop en de processie zette aan, de markt over . . . Ze draaiden in aan de „Belle Vue“ en de reuke van 't bier sloeg in Distens neuze, maar uut boetveerdigheid keek 'n ol d' andere kant.

't Was meer of 'n half uure later ols ze weere op de markt kwamen om aan de tweede ronde te beginnen. Stiene moeste ol geduurig 't zweet uut heuren décolté vaagen . . . en ols ze weere by de „Belle Vue“ passeerden, koste Disten niet laten van kyken naar 't reklameplakaat dat voor de venster hing waarop dat er è joenk vrouwmens stoeg met è schuurende pinte bier in heuren hand . . . Van klare kyken, had 'n d'r niet op è let dat de processie stille stoeg en dat Mance Pruimes djuuste voor hem bezig was met heur schoen te binden en meteen djokte 'n teegen heur achterste zoodat z' è leelyken schreeuw gaf en bykans op heur neuze tuumelde . . . Ze zetten weer aan, maar Disten zag dat er ol by waaren die hulder gat lieten hangen.

„Twee toeren was ol wel geweest“, grolde Disten in zyn eigen . . . „tegen dat w'aan de derde ronde begonnen moeten 'k ollezins entwot uutvinden om te stoppen“.

Olmetnekeer, niet verre van de „Belle Vue“ op 't ende van de tweeden toer had 'n 't vast. „We gaan verhoord zyn wei“ zei Disten stille teegen Stiene.

„Waarvan peins je gy dat?“ vroe Stiene. „Omdat er è dunderweere opkomt, 't robbelt ol in de verte“.

„Had dat koste waar zyn“ zei Stiene. „'t Is waar“ knikte Disten . . . „ga gy maar voort mei . . . 'k gaan ik hier zeere binnen in de „Belle Vue“ achter è parpluwie voor in 't naar huus gaan!“

KWAAK

SIERA

**GRUNDIG
DUAL**

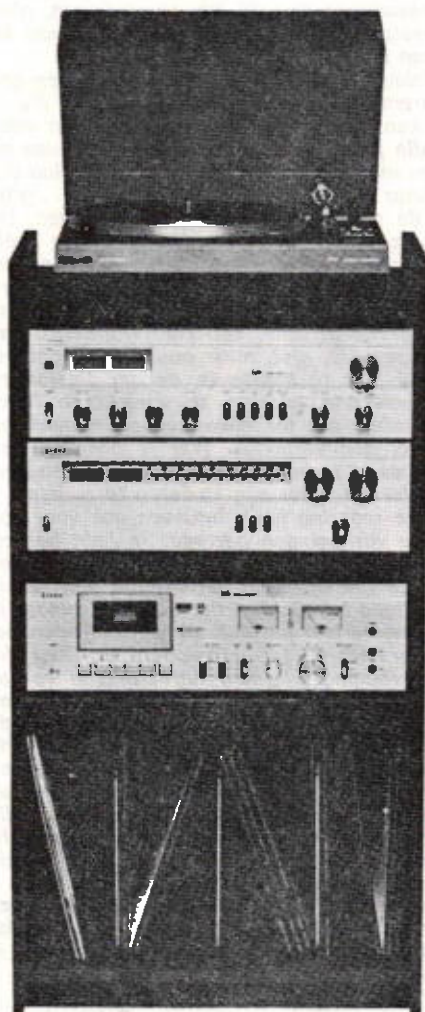
Eigen service

J. Cappoen-Gantois

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

DE IJZERBODE

Informatieblad
voor de dorpen :
Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Na een lang afscheid, kwam hij naar West-Vlaanderen terug om er te sterven ...

IN MEMORIAM Leo VANACKERE (1927-1979)

Een goed vader, een trouwe vriend en een integer politicus

18 juli 1979 : onze medewerker in gesprek met eerste-minister Martens, terwijl goeverneur Vanackere (half verscholen achter de premier) geamuseerd meeluistert. Eén maand later - dag op dag - is Leo Vanackere overleden.

We waren uitzonderlijk verheugd toen we op 1 juni van dit jaar vernamen dat onze vriend Leo Vanackere tot goeverneur van de provincie West-Vlaanderen was benoemd. Dat lag reeds maanden in de verwachting, maar het duurde tenslotte zolang dat we vreesden dat er om zijn vlaamsgezinde akties een „non possumus” in de lucht hing.

Dat hij tenslotte benoemd werd als tegenprestatie voor het Happart-incident wordt wel beweerd, maar is moeilijk te bewijzen.

Eindelijk stond er een vlaamsbewuste demokraat aan het hoofd van onze provincie ! Een innemende persoonlijkheid die zou goeverneren, niet als een konservatieve Britse onderkoning in Indië, door waardigheid en protokol van het gemeen geïsoleerd, maar als iemand die erop uit was zijn funktie een nieuw imago te geven. Een goeverneur uit het volk en voor het volk !

Er was reeds zoveel gepland tussen ons : we zouden op 8 september samen een dag doorbrengen in de Vlaamse Ardennen en op 29 september zou ik hem voorstellen aan ons mensen te Haringe, waar hij „Westhoekse poëzie”, het nieuwe boek van pater Declercq (Djoos Utendoale) zou komen toelichten. Op 2 december zouden we hem vieren te Beauvoorde, ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de „Orde van Driekoningen” waarvan hij een uitzonderlijk aanhankelijk en trouw lid is geweest.

Het heeft allemaal niet mogen zijn.

En toch was zijn schielijk overlijden - hoe hard de mare ervan ook aankwam - geen komplette verrassing, want we wisten hoe zijn hart was gehypotekeerd en we hadden al zo vaak gezien hoe hij meerdere keren per dag hele reeksen pillen moest slikken om in stand te blijven. Zijn heengaan is een groot verlies voor zijn familie, voor zijn vrienden, voor West-Vlaanderen en voor de Westhoek, die hij lief had.

KSA en CVP

Leo Vanackere werd geboren op 7 juli 1927, als enige zoon, naast vier dochters, van een eenvoudige vlasbewerker en seizoenarbeider. Omdat hij op de lagere school een zeer begaafde leerling bleek - hij was altijd de eerste van de klas - mocht hij verder studeren. In die tijd was dat voor een jongen uit een arbeidsmidden zeker geen universiteit, dat was nog voor een wijle het geprivilegeerde terrein van de financieel betere standen, maar Leo mocht wel naar de normaalschool te Torhout, waar hij het onderwijzersdiploma haalde in 1946. Op de normaalschool was hij niet alleen een flink student - ook weer altijd primus - maar hij was er tevens erg bedrijvig in de katolieke studentenbeweging. Door zijn toewijding, zijn innemend en beheerst optreden en door zijn overtuigende welsprekendheid en kameradschappelijkheid, kwam hij er in de voorste gelederen. Ook na zijn studententijd bleef hij meewerken aan de KSA-Jong-Vlaanderen.

In 1946-1947 was Leo Vanackere onderwijzer te Lauwe, waar hij les gaf in het derde studiejaar. Het volgend jaar werd hij soldaat-milicien in Duitsland en fungeerde er als Vlaamse hoofdredakteur van het tweetaalig soldatenblad *Vinci*. Terug uit het leger werd Leo bij kanunnik Karel Dubois geroepen, die de KSA-leiding kontroleerde en ze met zijn eigen visie indoctrineerde. Daar werd hij aangesteld tot gouwleider van de Noordzeegouw (West-Vlaanderen). In die hoedanigheid was hij aanwezig op de eerste Frans-Vlaamse Kultuurdag in Waregem (1948), (ontstaan uit het Waregemse Kunstenaarsverbond, op initiatief van André Demedts) en werkte hij mee met de spekpater Werenfried van Straeten, voor wiens Oostpriesterhulp hij niet minder dan twintig Volkswagens wist bijeen te brengen.

Van de KSA naar de geherstrukturerde katolieke (politieke) partij, de CVP, was er maar één stap, des te meer daar de jongeren uit de katolieke jeugdbewegingen, de nieuwe partij hadden helpen moduleren. In 1953 werd Leo Vanackere - die intussen gehuwd was met de dochter van de burgemeester van Wevelgem - arrondissementeel CVP-sekretaris van Kortrijk. Maar dit was alleen maar een korte stagefunctie, want reeds het volgend jaar werd hij sekretaris-generaal van de Vlaamse vleugel van de Christelijke Volkspartij en verhuisde hij met zijn jong gezin naar Sint-Stevens-Woluwe. Daar trad hij ook in de gemeentepolitiek en van 1958 tot 1968 was hij er schepen van Onderwijs en Financiën.

Als sekretaris-generaal van de Vlaamse partijvleugel werd hij in die jaren door heel Vlaanderen uitgezonden om CVP-afdelingen te stich-

ten of met veel geduld en overredingskracht te bemiddelen tussen ambitieuze kandidaten, bij de samenstelling van verkiezingslijsten en de verdeling van functies. Hij werkte ook jarenlang samen met Leo Tindemans, die in 1958 algemeen partij-sekretaris werd van de CVP. Aldus was Vanackere geruime tijd betrokken bij de politieke besluitvorming met betrekking tot de meeste problemen. In 1966 werd hij directeur van de Jef Deschuyffelaere-stichting, een instelling belast met de politieke vorming van kaderleden en militanten.

In het hoofdbestuur van de CVP had Vanackere steeds veel belangstelling voor gemeentelijk en provinciaal beleid en in 1967 werd hij hoofdredakteur van het tijdschrift *Gemeente en Provincie*.

In de maalstroom

Leo Vanackere was steeds een liefhebber van genealogie en in 1968 werd hij algemeen voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Datzelfde jaar werd hij, na de vervroegde verkiezingen van 31 maart 1968, CVP volksvertegenwoordiger, maar reeds een maand nadien nam hij ontslag en werd hij provinciaal senator - de jongste senator van het land. Na de verkiezingen van november 1971 werd hij gecoöpteerd senator. Hij werd in het parlement de auteur van vier wetsvoorstellen die allemaal betrekking hadden op gemeentelijke en provinciale kwesties. De kennis die hij op dat gebied zich had eigen gemaakt, bracht hem in een aantal raden van beheer van instellingen, die zich met gemeentelijke belangen inlieten. Hij werd commissaris bij het Gemeentekrediet van België; lid van het direktiekomitee van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten en voorzitter van het Vlaams regionaal komitee van deze vereniging en tenslotte afgevaardigde-beheerder van de Gemeentedienst van België.

Intussen was hij op 18 januari 1969 voorzitter geworden van het Komitee voor Frans-Vlaanderen, tot hij in 1977 wat moest inbinden en erevoorzitter van dit komitee is geworden. Luk Verbeke, de sympathieke en bedrijvige sekretaris van dit Komitee schreef in dat verband: *"We hebben tien jaar lang een enorme steun aan Leo Vanackere gehad. Hij heeft het Komitee meer aanzien gegeven in het officiële milieu in binnen- en buitenland. Als het onderwijs van het Nederlands uiteindelijk in Frankrijk, vanaf 1970 enige erkenning begon te krijgen, dan is dat in belangrijke mate aan zijn invloed, gezag en tussenkomsten te danken. We hebben hem bewonderd in zijn konsekwent handelen en een paar keer zelfs in zijn riskante durf".* Inderdaad dank zij zijn bemoeiingen werd het Nederlands vanaf 29 september 1970 in Frankrijk officieel erkend en werd er bepaald dat het Nederlands onderwezen mag worden in de academische

distrikten Rijsel, Parijs en Straatsburg, op voet van gelijkheid met het Engels en het Duits.

Ook in 1969 werd Leo Vanackere lid van het hoofdbestuur van het Algemeen Nederlands Verbond; in 1971 werd hij lid van de Federatieraad van Zaventem; in 1972 sekretaris van de kultuurraad voor de Nederlandse Kultuurgemeenschap en lid van de Gewestelijke Economische Raad van Brabant. In 1974 werd hij Eerste vice-voorzitter van de kultuurraad voor de Nederlandse Kultuurgemeenschap, terwijl hij als senator vice-voorzitter was van de Commissie voor Binnenlandse Zaken, alsmede lid of plaatsvervangend lid van nog andere parlementaire commissies.

Leo Vanackere is in heel zijn komplekse carrière steeds een verdediger geweest van de Vlaamse standpunten. We weten nog hoe hij in 1975 tussenbeide kwam bij prokureur-generaal Matthys te Gent, om het stoffelijk overschot van Cyriel Verschaeve, dat het land was binnengesmokkeld, een nieuwe en definitieve rustplaats te geven te Alveringem en het was ook Leo Vanackere die zorgde dat Staf De Clercq, gestorven in 1942, met wiens lijk na de bevrijding was gesold, een fatsoenlijke begraafplaats kreeg te Asse, Brabant. De "rechten van de mens" was voor hem geen demagogisch parool en hij eiste de toepassing ervan niet alleen in Zuid-Afrika en Zuid-Amerika, maar ook bij ons.

Omdat hij in die lange waslijst van functies die hem op de schouders was geworpen meer actief dan representatief wilde zijn, moest tenslotte iets gebeven. Begin 1977 kreeg hij een hartinfarct. Hij herstelde, en betrekkelijk snel, maar iedereen wees er hem op dat hij moest inbinden, dat het moest gedaan zijn met roofofbouw te plegen op zijn gestel. Voor de dynamische, felle, stoere Leo Vanackere was dat moeilijk aanvaardbaar. Wel werd hij bij een paar verenigingen erevoorzitter in plaats van effectieve voorzitter, maar in werkelijkheid veranderde er niet zoveel. Hij overschatte zijn mogelijkheden en onderschatte zijn ziekte. Meegesleurd in de maalstroom van het ruige politieke bedrijf leek het soms of hij persoonlijke waarden en prioriteiten uit het oog had verloren.

Een ziek, maar groot hart.

Op 4 december 1977 had ik de eer een schijnbaar volledig herstelde Leo Vanackere te introniseren als lid van de "Orde van Driekoningen" te Beauvoorde. Hij is een uitermate trouw lid gebleken, slechts een uitzonderlijke keer - als de dwingende plicht hem elders riep - was hij op de vergadering van de Orde niet aanwezig, hoewel hij de verstkomende was. Hij toefde immers graag tussen ons in de Westhoek, en in West-Vlaanderen.

Toen Leo Vanackere op 1 juni 1979 tot

goeverneur van de provincie West-Vlaanderen werd benoemd, wist iedereen dat een specialist inzake gemeenten en de provincie aan het bewind kwam, maar ook dat hem om zoveel jaren dienstbaarheid niet alleen de kans geboden werd om naar zijn geliefd West-Vlaanderen terug te keren, maar vooral om het wat rustiger aan te doen. Maar rust en Leo Vanackere rijmde niet samen. Van bij zijn benoeming was hij erop uit de soms in vraag gestelde goeverneursfunctie te revaloriseren. Weer legde hij een ongewone werkkraft aan de dag en genietend van de hoge post die hem was toegekend wilde hij overal aanwezig zijn. Zo was hij op 1 juli jl. in de voormiddag te Diksmuide op de IJzerbedevaart, in de vroege namiddag op de Mariale Ommegang te Poperinge en in de late namiddag kon ik hem welkom heten op het Driekoningen-Zomerfeest te Beauvoorde. We zaten er een poosje gezellig te keuvelen, toen ging hij een stukje eten in het spijshuis en plots was hij weg. Een paar dagen later schreef hij mij: *"we zijn zondag een beetje weggeslopen" ... ik was ineens gekraakt en eenvoudig niet meer in staat om uitgebreid afscheid te nemen. Excuus!"* Dat was inderdaad te veel, maar hij wilde overal bij zijn mensen zijn. Leo Vanackere had een ziek, maar een groot hart!

We hebben hem nog één keer teruggezien, op 18 juli 1979 ... precies één maand later is hij gestorven. Toen we op die zomerse zaterdagmiddag de droeve mare over de radio hoorden werd het stil om ons heen: een grote belofte voor West-Vlaanderen en voor de Westhoek, een trouwe vriend van dit volk was niet meer!

Roger-A. BLONDEAU

Speelgoed

Speelgoed

Speelgoed

Sint-Maartensfeest

allerhande speelgoed
en nieuwigheden

Huis WULLUS

**Prof. O. Rubbrechtstraat 65
ROESBRUGGE**

Kom zien — Vrije ingang

Blijf gezond en fit — Wees sportief

- Trainingspakken
- Volley- en voetbalschoenen
- sporttruitjes en -broekjes

Uw ganse uitrusting aan een redelijke prijs bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

BRUNEEL - BAEDE pvba

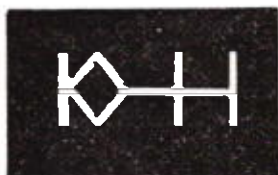
Bankelindeweg 11

8994 Krombeke

Tel. 057/40 07 81

HOUTKACHEL zoals in grootmoeders tijd
brandt alles - past in elk interieur
naar wens met of zonder barbecue

UITNODIGING

Kultuurgemeenschap Haringe

HARINGE, zaterdag 29 september 1979

Voorstelling van de bundel

„WESTHOEKSE POËZIE”

van **DJOOS UTENDOALE** (Joris Declercq)

Voorintekenaarsprijs : 300 fr. Na 29 september : 320 fr. (+ 20 fr. indien verzending)

- Inleiding : Roger-A. Blondeau
- Feestrede door André Demedts
- Optreden van

WILLEM VERMANDERE

- Tussendoor draagt de auteur voor uit eigen werk.

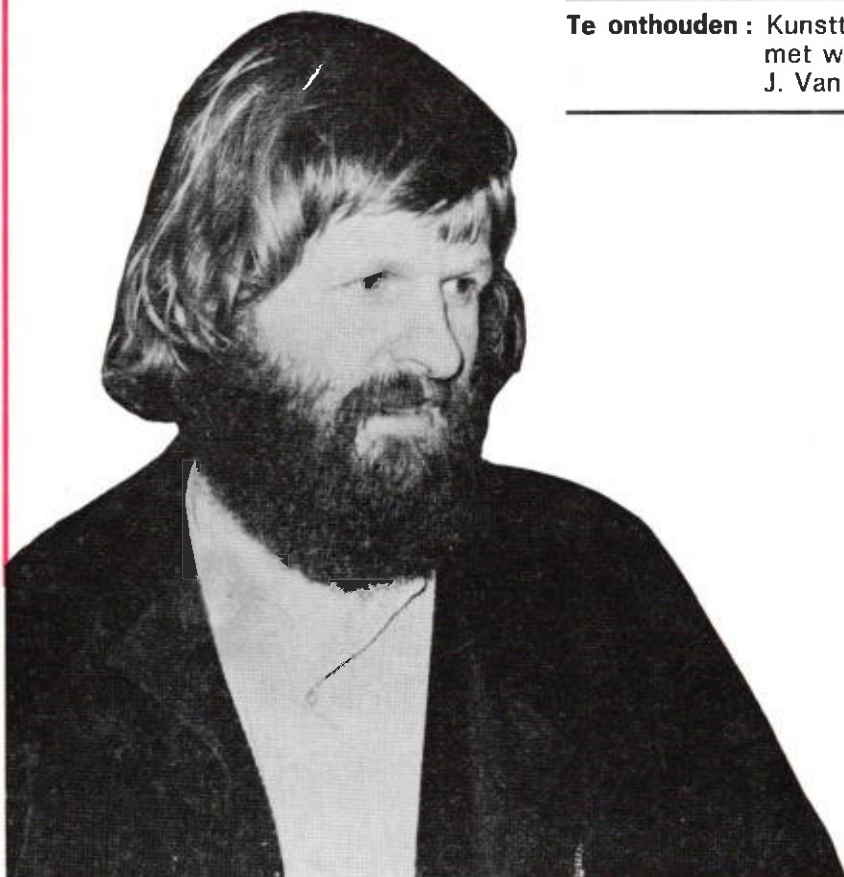
Zaal Roger Donche

Aanvang 20 uur

Toegang : 100 fr.; voorverkoop : 80 fr. - kinderen : 50 fr.; voorverkoop : 30 fr.

Locatie : Paul Recour tel. 057/30 02 70 - Met medewerking DF „IJzerweelde”

Te onthouden : Kunsttentoonstelling op 1 - 2 - 3 en 4 november met werken van J. Declercq, A. Vandevoorde, J. Van Gucht, N. Defouret en J. Heyman.

Het eerste boek gedrukt in de Nederlandse taal was ... een bijbel

DE BIJBEL... EENS VERBODEN LEKTUUR (2)

Vlaamse missionarissen zijn gerenommeerde bijbelvertalers

Verkleinde afdruk van illustratie uit het boek „De bijbel op tegels”

Vier jaar nadat te Aalst de eerste wiegedrukken het licht zagen, verscheen op 10 januari 1477 het eerste boek in de Nederlanden dat in de Nederlandse taal werd gedrukt. Het was een *bijbeluitgave* van de te Delft gevestigde „prenterie” van de drukkers Jacob Jacobssoen van der Meer en Mauricius Yemantszoen van Middelborch.

In 1513 verscheen te Antwerpen de *Bibel int corte* en tussen 1528 en 1546 verschenen in de Nederlanden niet minder dan zes volledige katholieke bijbels.

Het was de tijd van de Reformatie, kort daarop gevolgd door de Contrareformatie en dit gaf de start tot de algemene bijbelverspreiding. Naast tal van protestantse bijbelvertalingen verscheen in 1599 bij Moretus de bijbel van N. van Winghe die tot in de 19e eeuw in ons taalgebied dé katholieke bijbel bij uitstek zou blijven.

In de Nederlanden vooral was de invloed van Luther al heel vroeg merkbaar en dit bracht met zich dat er te Antwerpen nog meer bijbels werden gedrukt, ook al omdat men in de kring der humanisten er onomwonden voor uit kwam dat de bijbel aan het volk moest worden gegeven.

Bijbelse taal in de mond gelegd van drinkebroers, kletsmaajors, lanterfanters en beuzensnijders, en door hen in de politiek onzekere tijden anachronistisch gebruikt, bezorgde die verlichte geesten weleens moeilijkheden.

Zo is geweten dat een zekere leuder, Karel Van Torre, die na overvloedig gebruik van koel gerstenat zich aan profetische voorspellingen gewaagde, maar gezien niemand sant is in eigen land, bij de lurven werd gevat na een herbergtwist te Loppem en eind april 1785 in 't duihuys Sint-Juliaen in de Boeveriestraat te Brugge werd opgesloten gezien hij „continueel in eenen krankzinnigen staat werd bevonden, dog niet boosaerdigh, het welke zouden gecauseert syn door scrupulen en LESEN VAN DEN BIJBEL de welke syn verstant brouilleren”. (1) Na een maand opsluiting kwam Van Torre „gecommensynde by syn verstandt en de sinnen” weer op vrije voeten maar moest beloven

„noyt sulcke sentimenten ofte redens meer te voeren”.

Met Van Torre stond de tijd echter niet stil. De kansen van de Reformatie die volledig van de wil en de macht der vorsten afhingen hadden nationale kerken in 't leven geroepen ofwel van het lutherse type, van het calvinistisch- of zwingliaans model, ofwel geschoeid op anglicaanse of doopsgezinde leest.

In ieder taalgebied verschenen prachtige, rijk geïllustreerde bijbels, op groot formaat, in lederen banden, al dan niet met zilveren gespen, die van generatie tot generatie werden doorgegeven.

Zo herinner ik me prachtige oude bijbels in het familiebezit van Westfaalse boeren waar we met een zekere schroom voorzichtig en onder het waakzaam oog van de fiere Bauer mochten in grasduinen toen we aldaar onze legerplicht vervulden. Het was een erg goed dat van vader op zoon werd overgeleverd en waar op het frontispice bij schenking de naam van de nieuwe eigenaar sierlijk werd neergepend en gedateerd.

Zo'n equivalente lederen bijbel, *Paul Wrights Family Bible* (39-24-8 cm) en zo'n goede 5 kg wegende, verscheen in 1795 te Londen. Paul Wright die bijna een halve eeuw aan dit levenswerk spendeerde liet dit kostbaar boek met vele tientallen kopergravures in folio-formaat verluchten naar meesterwerken van Rubens, Van Dijck, Raphaël, e.a., die door grafici van zijn tijd meesterlijk werden gegraveerd. Na het zeewier juttten te Cornwall, bij de koolputters van The Black Country, bij the High Society te Londen, kortom Upstairs en Downstairs werd *Wright's Family Bible* bij avondschemer bovengedaald, werd het stil rond de haard en luisterde men een wijle naar het Woord.

Onlangs werd een studie verricht n.a.v. het Brusselse millennium over de verspreiding van en de interesse voor het boek op het einde van de achttiende- en het begin van de negentiende eeuw in de Brusselse begoede kringen. In deze sfeer van „la divine raison”, waar de met pruik getooide hertogen en dito hertoginnen het te Brussel hoorden druppelen als het te Parijs regende, kwamen ze o.a. ook hun leeshonger stillen.

De Bijbel behaalde een eervolle vierde plaats op de bestsellerslijst van toen en dit na Robinson Crusoe, roman van Daniel Defoe (1719) en net vóór de werken van Voltaire († 1778) die toen regelmatig deze Brusselse, reeds verfranste, enclaves bezocht.

Storm rond een bijbelvers

Ondertussen waakte de kerk er angstvallig voor dat de zg. katholieke bijbel met eigen interpretatie de goede luiden voor 't eeuwige vuur behoeftte en een hypoteek schonk op 't zoete loon hierboven na 't zwalpen in dit aardse tranendal. Vandaar dat enkel en alleen de bijbel van eigen makelij evangelie was, zodat iedere scheefpisser als ketter gold.

Met een onbetwist entousiasme deelde het Heilig Officie de lakens uit. Zo dekreteerde het in 1897 dat een bepaald vers in de eerste brief van Johannes (het zg. comma joannaem, 1 Joh. 5,7) door katholieken als een echt en ingegeven deel van de bijbel moest worden beschouwd. Niettegenstaande het grootste deel van dit vers dat op de

Drieuldigheid slaat een bijvoegsel is dat meer dan 500 jaar nadat Johannes de brief had geschreven aan de ingegeven tekst werd toegevoegd. Pas dertig jaar later, in 1927, gaf het H. Officie toe dat het in zijn al te groot engagement een fout had gemaakt. (2)

Deze storm rond een bijbelvers kan ons alleen verheugen en ons des te beter overtuigen dat geleerden, theologen, schriftdeskundigen en tal van onderzoekers zich intens met bijbelstudie en bijbelonderzoek bezig houden.

Als resultaat van dit ernstig objectief research werd door de Katholieke Bijbelstichting, Sint-Willibrord een nieuwe vertaling van het N.T. (1961) en het O.T. (1974) uitgegeven.

Deze bijbel (de enige gezagvolle uitgave voor de Nederlanden) is bij uw boekhandelaar verkrijgbaar in diverse uitvoeringen, zoals verder vermeld.

Vooraleer deze beknopte bijdrage te eindigen dient er speciaal op gewezen hoe onze Vlaamse missionarissen, bekommerd en geroepen om de verspreiding van het Woord tot in de verste uithoeken van de wereld waar te maken, zich verdienstelijk hebben gemaakt om de bijbel in alle mogelijke talen bij de inlanders te brengen. Zo verschijnt een der dagen een nieuwe vertaling in het Kiswaëli van het O.T. (Agano la kale) en het N.T. (Agano Jipya) van de Roeselaarnaar Rommelaere en de Limburger Peeters. Een vorige vertaling „Biblia Tokatifu” dateerde van 1967 en was een vertaling van de wereldbekende *Bible de Jérusalem*. Merkwaardig hoe we in omzeggens iedere Vlaamse missieorde missionarissen terugvinden die de bijbel, geheel of gedeeltelijk in alle mogelijke talen hebben vertaald en ... verspreid.

Op Vaticanum II werd uitdrukkelijk de wens geuit weldra tot één en dezelfde bijbeltekst voor de gescheiden kristenkerken te komen en sinds 1966 werken het Nederlands Bijbelgenootschap (Amsterdam), de Katholieke Bijbelstichting (Boxtel), het Belgisch Bijbelgenootschap (Brussel) en de Vlaamse Bijbelstichting (Leuven) aan één oecumenische bijbelvertaling. Ondertussen is de markt met bijbels overspoeld en biedt de goede zielen een ganse gamma van de eenvoudigste kinder- en platenbijbel tot de meest luxueuse genummerde *Bible de Jérusalem*, gedrukt op handgeschept papier met leder, goud en zilver behangen en verlucht met kleurrijke miniaturen. Voor al diegenen echter die voor zichzelf en hun nageslacht een degelijke familiebijbel wensen, raden we de grote, prachtige Willibrordvertaling aan, zoals hij in gewone en luxe editie bij de Drukk.-Uitgeverij Schoonaert is te verkrijgen. Elie E. Balduck

(1) ALB. VERVENNE, E.H., De Sint-Martinusparochie te Loppem, onuitgegeven.

(2) DR. JOHN WIJNGAARDS, E.H., Vrouwen geen priester?, 104 blz. - 240 fr.

TE KOOP

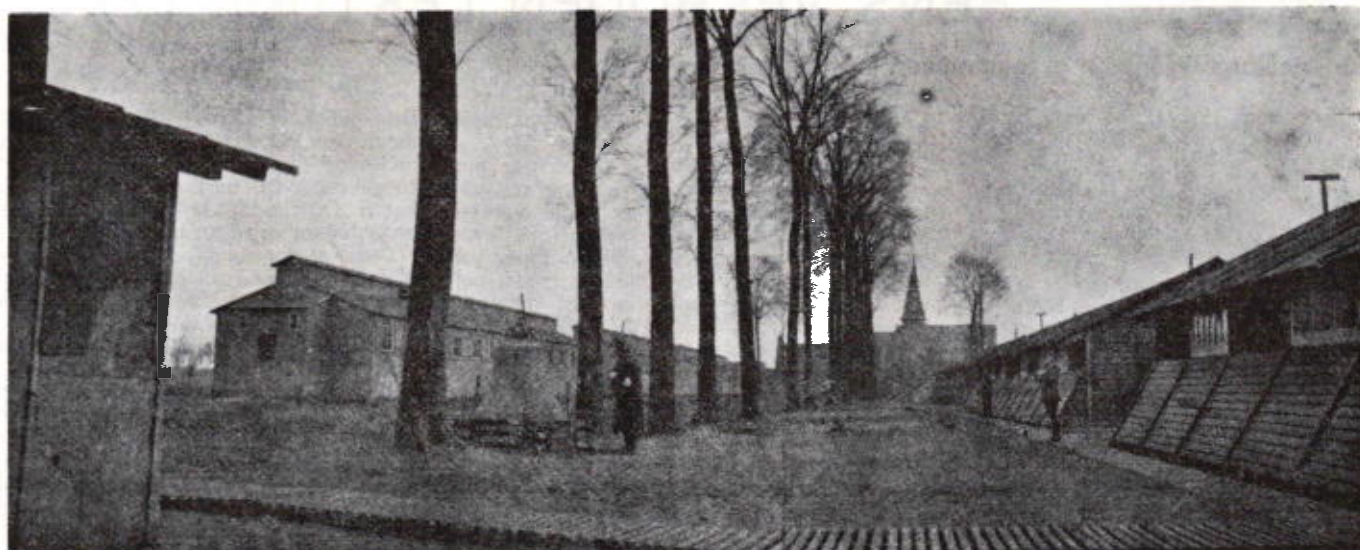
T.V.-MAST 27 m. - Tel. 057/30 00 96

HOND „Boxer” 1 jaar oud. Prijs bij overeenkomst. Zich wenden na 19 uur:

Roesbruggestraat 27, 8994 Proven.

JACHTSTOOF „Feu-continú” voor kolen, zo goed als nieuw. Zich wenden van 9 tot 13 u.: Waaienburgseweg 31, Roesbrugge.

STAVELE in de Wereldoorlog 1914-1918 (11)

Het divisiehospitaal te Krombeke waar Jérôme Rousseeuw van Stavele vier dagen verbleef ter verzorging van een gewonde hand.

De gezondheidsdienst

De militaire gezondheidsdienst van ons leger was geenszins voorbereid op een bruuske aanval of op een snelle bewegingsoorlog, zelfs niet afdoende op langzaam heen-en-weer deinende loopgraven-schermutselingen.

Er was vooreerst een schrijnend tekort aan militaire geneesheren en bovendien was er geen enkele selectie doorgevoerd onder de gemobiliseerde geneesheren. Zo kwam het dat fameuze chirurgen fungeerden als bataljonsdokters terwijl men aan de operatietafels in de hospitalen heelkundigen miste. Er was niet eens een goed georganiseerd brankardierskorps voorhanden. De ziekendragers waren meestal priesters, monniken, paters, seminaristen en onderwijzers die van verplichte legerdienst vrijgesteld waren. Ze hadden niet eens een militair uniform. Ze liepen rond in hun meest versleten kledingstukken, met te kort gepijpte broeken en gesnoerd in veel te smalle vesten of in oude groen geworden zwarte soutanes, in grijs verschoten bruine pijen of in grauw uitgeslagen witte togen. Er waren kaal geschoren witte monniken en gebaarde bruine paters, blootvoets of geschoeid. Het was een troep burgers en geestelijken in een veelvormige, bonte en kleurverschoten mengeling, in volslagen ordeloos-

heid, die de lachlust opwekte maar die tevens, van miserie en compassie, een krop in de keel deed wegzwellen.

Het enige wat ze konden doen was zieken wegdragen en gewonden evacueren. Ze hadden niet eens gemotoriseerde transportmid- delen, het waren nog dragers, te lijve, die de ongelukkigen, te voet, op draagberries, moesten wegbrengen naar huizen van burgers om ze aan hun zorgen toe te vertrouwen of aan die van kloosterzusters of aan de geestelij- heid. Zo ging het in het begin van de oorlog. Sommigen konden naar de burgerhospitalen van de grote centra gebracht worden.

Bij de overgave van de stad Luik op 7 augustus 1914 moesten heel wat gewonden en een aanzienlijk aantal manschappen van het gezondheidspersoneel ter plekke worden achtergelaten. Hetzelfde gebeurde met de gewonden te Namen. Duizenden gekwetsten werden van Antwerpen en Gent per trein naar Oostende gevoerd en de 13e en 14e oktober 1914 van uit Oostende naar Frankrijk gespoord en vele van hen per schip naar Engeland geëvacueerd.

In de streek van Calais waren er eind november 1914 meer dan zestig ambulancen (kleine voorlopige infirmeries) en hospitalen werkzaam ter verzorging van zieken en gewonden.

Tijdens de IJzerslag werden dan niet ver van het front ook Franse ambulancen opgericht, dit was onder meer het geval te Alveringem-Fortem, waar veel Belgen en Fransen verzorgd werden en gestorven zijn, zoals blijkt uit de overlijdensregisters.

De 21e oktober 1914 werd het „Belgian Field Hospital“, met een Belgisch-Engels geneeskundig korps, dat op 4 september 1914 te Antwerpen opgericht was, ondergebracht in het kollege te Veurne. Het was het eerste hospitaal speciaal ter verzorging van oorlogsslachtoffers. Daar stierf de eerste Stavelse soldaat op 9 november 1914 nl. Basiel Parmentier. Dit hospitaal moest op de meest kriebieke dag van de slag aan de IJzer nl. de 26e oktober naar Poperinge wijken, achter de Engelse linies. 48 uren later was het terug te Veurne. Op 29 januari 1915, omwille van de vele bombardementen en beschietingen van Veurne, werd er opnieuw verhuisd, dit keer naar Hoogstade, naar het rustoord Clep, waar zes grote houten barakken werden opgetrokken.

Intussen werd ook de 21e december 1914 door de Belgische Dr. Depage het hotel „L'Océan“ te De Panne omgevormd tot een chirurgische oorlogskliniek die weldra een modelhospitaal werd en waarvan de capaciteit aangroeide van 200 tot 1.200 en in geval

De grootste en goedkoopste winkeluitbating van de streek :

HUIS CORNEILLIE
Alexis Decarneplein 2
STAVELE
Tel. 057/30.05.70

Vanaf 7 tot en met 31 oktober :

UITVERKOOP van

- Winterschoenen
- Pantoffels
- Botten - 10 %
- Alle materialen voor elektrische leiding
- Electrische huishoudapparaten

➔ Gesloten van 1 tot en met 7 oktober

GALERIJ VERMET-LOUWYE

Bergenstraat 9, 8991 STAVELE-BEVEREN

TEXTIEL EN KONFEKTIE

VOOR HEREN EN KINDEREN :

- Moderne broeken in Tergal, „Pane“ en Jeans
- Blazers - Mooie pull's en gilets

VOOR DAMES :

- Moderne kledjes - Rokken
- Grote keus in pull's

ALLE TEXTIELWAREN :

- Dekens (in alle prijzen) - Lakens (flanel en tergal)
- Ondergoed (Evada - Lama - Tencate) - Werkkledij
- Geschenkartikelen

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel

- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

van nood tot 1.800 bedden.

Hulpkasten en divisiehospitalen

Dicht achter het front dat vanaf 1 november 1914 na de IJzerslag min of meer stil gevallen was en tamelijk stabiel bleef, tenminste langs de Belgische strijdzone: Nieuwpoort-Diksmuide-Boezinge, werden eerste en tweede hulpkasten opgericht, o.m. te Ramskapelle, noord, midden en zuid, te Pervijze, langs de spoorweg langs de noord- en langs de zuidkant, te Oud-Stuivekenskerke, te Oostkerke, te Kaaskerke, vier te Diksmuide, te Sint-Jacobskapelle, te Oudekapelle en te Nieuwkapelle, te Noordschote en te Reninge, verscheidene tussen Reninge en Zuidschote en Boezinge en Elverdinge.

Van uit die hulpkasten waar de gewonden een eerste verzorging kregen werden deze weggehaald en naar divisiehospitalen ofwel rechtstreeks naar militaire hospitalen gevoerd.

De divisiehospitalen bestonden meestal uit houten barakken. Dagelijks werden er zieken en gewonden aangebracht uit de kantonnementen of van het front. Een verblijf in een divisiehospitaal duurde ten hoogste vier tot vijf dagen. Ofwel keerden de gehospitaliseerden verzorgd en genezen naar hun eenheid terug ofwel werden ze voor verdere behandeling naar andere plaatsen en hospitalen overgebracht.

Deze kantonnementshospitalen kenden door hun stabiliteit een voortdurende groei en uitbreiding en konden zelfs een capaciteit van

125 bedden en zelfs meer nog bereiken. Ze werkten op dezelfde wijze als de militaire hospitalen en er werden speciale diensten ondergebracht onder de leiding van competente militaire geneesheren. Voor iedere specialiteit werden konsultaties gehouden ook voor militairen die niet in het hospitaal maar die in de omgeving gekantonneerd waren, zelfs zo nodig voor burgers.

Wij kunnen, van de Belgische militaire gezondheidsdienst althans, een dertiental divisiehospitalen vermelden; nl. te Roesbrugge, Westvleteren, Krombeke, Steenkerke, Adinkerke, Alveringem, Hoogstade-Linde, Sint-Rijkers, Leisele, Izenberge, tussen Izenberge en de Nieuwe Herberg, te Veurne en te Alveringem-Fortem. R. Lanszweert

KLEINE FISKALE KRONIEK

De vergelijkingsprocedure

In de wetgeving inzake directe belastingen zit er een voor de belastingplichtigen gevaarlijk artikel: het fameuze artikel 248, dat toelaat de ene schatplichtige met de andere te vergelijken, in zoverre de vergelijking opgaat. Dit wil zeggen dat alleen de vergelijking mogelijk is onder gelijkaardige beroepen, die dan nog in nagenoeg dezelfde voorwaarden en omstandigheden worden uitgeoefend.

Zo kan een bepaalde vakman, die bv. slechts 1200 uren eigen prestaties (eigen loon) opgeeft, zonder veel plichtplegingen op 1900 uren gebracht worden, als drie vakgenoten die ongeveer van hetzelfde „kaliber“ zijn en on-

geveer in dezelfde omstandigheden werken, spontaan of na herziening 1900 uren opgeven.

Vergelijking moet immers volgens de wet gebeuren met *minstens* drie belastingsplichtigen en de taxatiedienst moet drie opgaven, zg. vergelijkingsfiches, aan zijn taxatieberekening toevoegen.

Is daartegen niets te doen? Toch wel! Men moet de vergelijkingspunten trachten te ontzenuwen door aan te tonen dat ze niet opgaan wegens bepaalde partikulariteiten van de eigen uitbatingsoveromstandigheden. In het voorbeeld hierboven van het eigen loon kan dit o.m. gebeuren door volgende eventueel voorkomende argumenten:

- ziekte (attest van geneesheer);
- onvoldoende produktiviteit door verkoop en service of andere nevenactiviteiten;
- onvoldoende opdrachten.

Verkoop van veel grondstoffen of materialen is niet noodzakelijk een bewijs voor hoge eigen prestaties, we leven immers in een tijd van doe-het-zelvers!

Let wel, de B.T.W. mag niet op eigen houtje vergelijking toepassen, de wetgeving van deze administratie voorziet de vergelijkingsprocedure niet. De B.T.W. mag alleen fouten en nalatigheden in boekingen of berekeningen inroepen. Wel mag de B.T.W. steunen op de aangifte inzake directe belastingen of op de door de directe belastingen uitgevoerde taxatie. Een *betwiste* situatie bij de directe belastingen is echter geen taxatiebasis voor de B.T.W. S.B.

Fiscaal Adviseur en Bedrijfskonsulent UFSAL
Tel. 057/30 01 44

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT

SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin“

„Somy“

Fietsen „Thoria“ - „Ventura“

„Manchester“ - „Venus“

➔ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijksaankondigingen

- Jan Derudder van Ardooie met Nelly Beddeleem van Roesbrugge.
- Luc Vanderhaeghe van Proven met Kristine Donche van Roesbrugge-Haringe.

Vertelnamiddag

Roesbrugge, in de raadsaal van het gemeentehuis, zondag 7 okt. te 14 u. : vertelnamiddag door Liva Willems „Wij maken samen een boek of spelen toneel“.

Org. O.B. „J. Leroy“ m.m.v. chirogroepen.

Zwijnen-tiercé

De uitslag van de zwijnen-tiercé van 2 sept. is 67425. De winnaar van het tuinhuisje is de h. Luc Vanhauwe uit Roesbrugge.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Huwelijk

- Frans Coppein van Stavele met Lena Vandebroucke van Hoogstade.

Huwelijksaankondiging

- Peter Sinnaeve van Nieuwpoort met Martine Vermeesch van Beveren-IJzer.

Groot schoolfeest - Stavele

Zaterdag 13 oktober te 20 u. in de gemeentesaal : Bal met disco-bar „Sunshine“.

Zondag 14 oktober in de lagere school Zwanestraat 11 : vanaf 9 u. doorlopende wijnkaarting, spelen en vermakelijkheden, te 17 u. : optreden van de fanfare te 19 u. : prijsuitreiking v. d. ballonwedstrijd. Allerlei versnaperingen te bekomen.

K.L.J. Beveren

Vrijdag 5 okt. start K.L.J. het nieuwe werkjaar „Verbind je vrij“. Alle +16-jarigen van Beveren zijn verwacht (ook Leisele en Stavele).

Vrijdag 12 okt. nodigt K.L.J. Beauvoorde ons uit in de Sint-Jans-studio Veurne, voor haar vergadering over abortus, met spreker dokter Cortens.

Vrije aktiviteit : vrijdag 19 okt. draait jeugd-

club Hoogstade de film „Mira“.

Woensdag 31 oktober gaan we ons door K.L.J. Reningelst in hun streek laten droppen.

De vakantie is zo voorbij !

Hebt U reeds gedacht aan uw schoolgaande kinderen ?

- Stevige schoenen
- Pantoffels
- Boekentassen
- School- en toiletetuis
- Valiezen / reiszakken
- Sportuitrusting

Dit alles bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

Roesbrugge - Tel. 057/30 03 20

Boekenbeurs - Watou

Bij het verschijnen van „De Westhoek“, een beeldend verhaal door Gwij Mandelincx en Paul Vanden Abeele is er een kortstondige boekenbeurs te Watou, in het gemeentehuis op zaterdag 27 oktober van 10 u. tot 20 u. en zondag 28 oktober van 8.30 u. tot 12.30 u. en van 14.30 u. tot 20 u.

Daarbij wordt het boek op zaterdagvoormiddag aan het publiek voorgesteld met een vraaggesprek door Daniël Herman met de auteur Gwij Mandelincx (Guido Haerynck, stadsbibliothekaris) en voordracht uit het werk.

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1

8994 PROVEN

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

ALGEMENE

SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

Filmforum „De Lovie“

Programma voor het filmseizoen 1979-1980, telkens te 20 u. in de feestzaal „De Lovie“ te Proven :

- vrijdag 5.10.79 : „Cria Cuervos“ van Carlos SAURA
- vrijdag 2.11.79 : „Annie Hall“ van Woody ALLEN
- vrijdag 7.12.79 : „Padre Padrone“ van Paolo en Vittorio Taviani
- vrijdag 4.01.80 : „Stalking Moon“
- vrijdag 1.02.80 : „Kafr Kassam“ van Borham ALOUIE (bevrijdingsfilm)
- vrijdag 7.03.80 : „Dersoe Oersala“ van Aktira KUROSAWA.

Deze filmavonden worden ingeleid door de h. Rik Declercq uit Westouter. Mogelijkheid tot bespreking ervan nadien.

Abonnementen zijn vanaf 1 oktober te bekomen bij de bestuursleden van de inrichtende verenigingen. Prijs : 270 fr.

DE BIJBEL

UIT DE GRONDTEKST
VERTAALD

STANDAARDUITGAVE, 990 fr.

LUXEUITGAVE, 2230 fr.

(kalfsleder, goud op snee)

„KINDERBIJBEL“ in woord en beeld
560 fr.

Boekhandel SCHOONAERT

Bergenstraat 14-16, Roesbrugge

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND OKTOBER

Laatste tap

Beveren, „t Boerenhof" bij U. Bartholomeus zaterdag 29 en zondag 30 sept. : laatste tap.

Willem Vermandere - Haringe

Haringe, zaterdag 29 sept. te 20 u. : voorstelling van het boek „Westhoekse Poëzie" met optreden van Willem Vermandere.

Kaartingen

Stavele, „t Zwaantje" bij Gilbert Dequeker vrijdag 5 okt. te 20 u. : 6de maandelijkse kaartiging van de kaartersclub „Tijde-Thuis".

Roesbrugge, maandag 1 okt. bij O. Denys, 1ste maandelijkse kaartiging.

Roesbrugge, zondag 7 okt. bij J. Gunst, van 10 u. tot 13 u. en van 16 u. tot 23 u. : kiekenskaarting v.d. Bond der Gepensioneerden.

Proven, zaal „Sint-Jozef" donderdag 11 okt. en donderdag 25 okt. te 13 u. : kaartnamiddagen „Derde Leeftijd".

Beveren-IJzer, maandag 15 okt. bij M. Ryon, 1ste maandelijkse kaartiging.

Beveren in „t Boerenhof" donderdag 18 okt. te 14 u. : gezellig onderonsje en kampioenskaarting voor de leden van de Derde Leeftijd.

Roesbrugge, zaterdag 20 en zondag 21 okt. bij J. Gunst : grote wijnkaarting ten voordele van F.C. Roesbrugge. Inleg 30 fr. 1 x aanblijven : winnaars elk 1 fles wijn.

Roesbrugge, dinsdag 23 okt. bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leeftijd" Stavele, „t Zwaantje" bij G. Dequeker, vrijdag 26 okt. : koningkaarting.

Haringe, „Sint Jozef" bij M. Ryon, zaterdag 27 en zondag 28 okt. : 1ste maandelijkse kaarting met saucissen voor de leden.

Vogelpik

Stavele, „Sint-Joris-Pikkers" zaterdag 6 oktober te 20 u. maandelijkse smijting op de vogelpik.

Roesbrugge, bij J. Gunst zaterdag 13 oktober : smijting op de vogelpik voor de leden.

Roesbrugge, „De Gouden Arend" zaterdag 20 oktober : smijting op de vogelpik voor de leden.

Bond der Gepensioneerden

Roesbrugge, „t Kristen Volkshuis" bij J. Gunst, woensdag 24 oktober feestvergadering met tombola. Folder volgt.

K.V.L.V.

Roesbrugge in de meisjesschool, zondag 14 oktober te 14 u. : feestvergadering Thema : „In den hartelijken thuis" door dhr. Marcel Louwaeghe uit Brugge. Daarna gezellig samenzijn met koffie en boterkoeken.

Wandelzoektocht

Roesbrugge, zondag 21 oktober te 14 u. wandelzoektocht met 5.000 fr. prijzen. Inleg 20 fr. Iedereen prijs. Inschrijving en prijsdeling in „t Kristen Volkshuis" bij J. Gunst.

Beenhouwerij

LUDO VERHAEGHE

Haringestraat 2, - ROESBRUGGE

wegens verbouwing en hernieuwing van winkel

gesloten

van 15 oktober tot 2 november

TE KOOP

STEREO-COMBINÉ met of zonder boxen. Zich wenden : Graaf van Hoornweg 7, Krombeke.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Onze ministers, die om de nationale economie te steunen bijna allemaal hun verlof in het buitenland hebben doorgebracht, zitten weer fit en gebruikt aan de stuurknuppel. Hun reanimatie zal goed van pas komen, want er liggen zware dagen in het verschiet : de gemeenschapsproblemen en de economische moeilijkheden.

Er zijn sommige politiekeurs die nu te pas en te onpas herhalen dat er in deze tijd van steeds groeiende inflatie en werkloosheid te veel gepraat en tijd verloren wordt aan de gemeenschapskwesties. Dat is waar ! Maar had men die problemen ten gronde aangepakt ten tijde dat er geen economische moeilijkheden voorhanden waren, dan had men zich nu volledig kunnen concentreren op de rest. Evenwel, nog voor enkele jaren dacht men dat die zaken op te lossen waren met ze uit te stellen en „faciliteiten" te scheppen, maar het waren oplossingen die in hun kern nog groter moeilijkheden met zich droegen.

De economische vraagstukken zijn van zwaar kaliber en nergens in de wereld komt men tot bevredigende resultaten, hoeveel knappe mensen er zich ook voor inspannen. Hier in België heeft men het voortdurend over „krachtlijnen" en „plans". Na het plan-Spitaels (vóór de oorlog had men het „plan-De Man"), krijgen we nu het plan-Dewulf. We zijn overtuigd dat er nog andere plans uit de bus zullen komen, maar 't beste zal zijn van zoveel als mogelijk zijn eigen plan te trekken. Wie dat niet kan komt waarschijnlijk planmatig op de achtergrond.

Men belooft ons ook weer de fiskale lasten te verminderen. Dat is voorzien voor 1980. Laat ons hopen, maar ons vertrouwen wordt steeds kleiner omdat de te betalen bedragen steeds groter worden. Er is maar één middel om zijn belastingen te drukken, dat is van te verhuizen naar Koksijde of Oostduinkerke, want daar zijn er geen gemeentepcentimes, in tegenstelling met praktisch al de andere gemeenten van het land, waar de staatsbelasting ten voordele van de gemeente met 6 t.h. wordt verhoogd. Wie in Koksijde of Oostduinkerke woont, betaalt dus gegarandeerd 6 t.h. minder. Alle Belgen zijn gelijk voor de wet !

Ons Gusta is vandaag weer niet te spreken. Ze is al lang haar heesheid kwijt, maar ze is nukkig omdat ze deze morgen een affront heeft opgelopen. Ze ontmoette deze voormiddag Miel Savoye, die vroeger hier in de buurt heeft gewoond en vooral bekend was omdat hij meervrijde dan werkte. „Allo, Miel !", zei Gusta, „hoe is het met u en met uw lief ?". „Ik heb geen lief meer" antwoordde Miel kort. „Niet te verwonderen", repliqueerde Gusta, „ik heb het altijd wel gedacht, 't ging er ook veel te geweldig aan toe, dat houdt geen stand". „'t Is dat niet", lachte Miel, „maar we zijn twee maanden geleden getrouwd".

Pardaf,
Pol

SPAARKAS
ippa

Alle financiële verrichtingen :

- geldplaatsingen
- kredieten
(ook Landbouwkredieten met rentetoelage en Staatswaarborg)

Agentschap :

Wilfried LAUREYS-COEVOET
Zwanestraat 7
STAVELE - Tel. 057/30 00 17

- Alle elektrische installaties nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21

ROESBRUGGE-HARINGE

Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus BEHANGPAPIER
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN

Tel. 057/30 06 54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

Sanitaire installaties

Depanagedienst : alle branders.

Eén adres :

André DEWULF & Zoon

Krombekestraat 38 b

STAVELE

Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Gusten Goenaard van Pollinkhove was 'n eenigsten nie in de streeke die 't over zyn herte nie koste krygen dat 'n nooit meer è koste gaan visschen in de vaart omdat 't water zo slecht was.

„Dat is olgelyk entwot te zeggen ennée” lammenteerde Gusten tegen Nette, zyn wuuf „dat ze daar nieten vooren è doen, z' hèn hier nu ol van olles è probeerd, è schreven en lijsten met handtekens op è zonden, maar dat is ol geen avance, 'k geloven dat we gaan moeten gaan betogen !”

Nette, die 't oek niet gauw ging laten leggen, was rechtuut gereed om t' helpen.

„Wacht è keer” zei ze . . . „'t is morgen vergaring van de Vrouwebeweging, 'k gaan ik dat è keer voorenstellen, 't zyn oek al vrouwmenschen waarvan dat 'n hulderen vent ging gaan visschen !”

Nette deed gelyk dat ze è zeid hadde en 's avonds kwam ze thuus met 't goe nieuws dat z' ollemale t'akkoord waren. De schoolmeester ging 't nodige doen omdat ze è paar weken later gingen kunnen betogen op è zondagvoornoene te Veurne op de markt. Ze hielden nog è keer of twee vergaring en ze beslisten dat ol de vrouwmenschen hulder in 't zwarte gingen klèen, met de zwarte vlagge voorenop en elk è plakkaat op hulder borst hangen waarop dat er 't eene of ander stoeg over 't slecht water. Ze gingen ol offhaald zyn met 'n autobuus.

't Was de zaterdag voor de betoging en Nette had è zwart kleed van heur mette dat ze nog hadde uit è scharteld en z' hadde oek nog è zwarten hoed è vonden met è voile d'r over.

„'k Gaan me direkt è keer opklèen” zei ze „om te zien hoe da 'k er gaan uut zien”.

„Ja, 't is waar oek” zei Gusten „'k moeten ik daar nog entwot op dat plakkaat zetten dat de schoolmeester è brocht hèt . . . wuk moet er daarop kommen ?”

„Zeg gy zelve wuk dat er moet op staan” zei Nette.

„Héwè, gelyk dat je gyder ol in de rouwe gaat zyn, gaan 'k zetten : Ik treur omdat myn man niet meer kan gaan vissen !”

„Goed” zei Nette „maar in groote letters ennée, dat z' het van verre kunnen lezen”.

Gusten, die overtyd by 'n troep nog hadde leren drukletters maken, haalde zyn plakkaat en de zwarte inkte en begoste . . . maar è deed è zo zyn beste om groote letters te maken dat 'n tende zyn plakkaat was achter „kan” zodat 'n „gaan vissen” in klèene lettertjes d'r onder moeste zetten. Nette die djuuste kwam kyken, zag het en schoot uut.

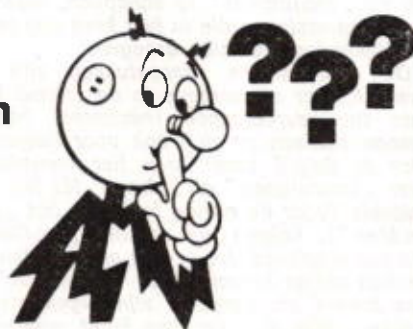
„Wuk foefel je gy daar nu !” riep ze . . . „leest dat nu è keer van verre . . . ik gaan ik daarmee op myn borst niet loopen wei . . . ze gaan daarmee nog è beetje lachen, gauw herdoet dat maar ol d' andere kant”.

Gusten herbegoste en de tweede keer was 't beter. Nette die ol gereed heuren tenu aan hadde, hing dat plakkaat rond heur nekke.

„Is 't nog wel è zo ?” vroeg z' aan Gusten. „Jaa't” zei 'n „kykt maar è keer in 'n speegel”.

Nette ging voor 'n speegel staan maar verschoot dat z' hutste ols z' heur plakkaat bekeek „Gusten, gy grooten uul” riep ze „j' hèt nu nog ol verkeerd è schreven . . . 't gaat niet è mensche kunnen lezen !” **KWAAK**

Verwarmingsproblemen

Heel eenvoudig . . . verwarm **elektrisch**

Uw huiskamer wordt verwarmd zonder de minste geur of
bijkomende narigheden.

Dagtarief : **CONVECTOREN**

WARME LUCHTBLAZERS

Nachttarief :

Akkumulatiekachels

Vraag inlichtingen en dokumentatie bij

J. Cappoen-Gantois

PROF. O. RUBBRECHTSTRAAT 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever: Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

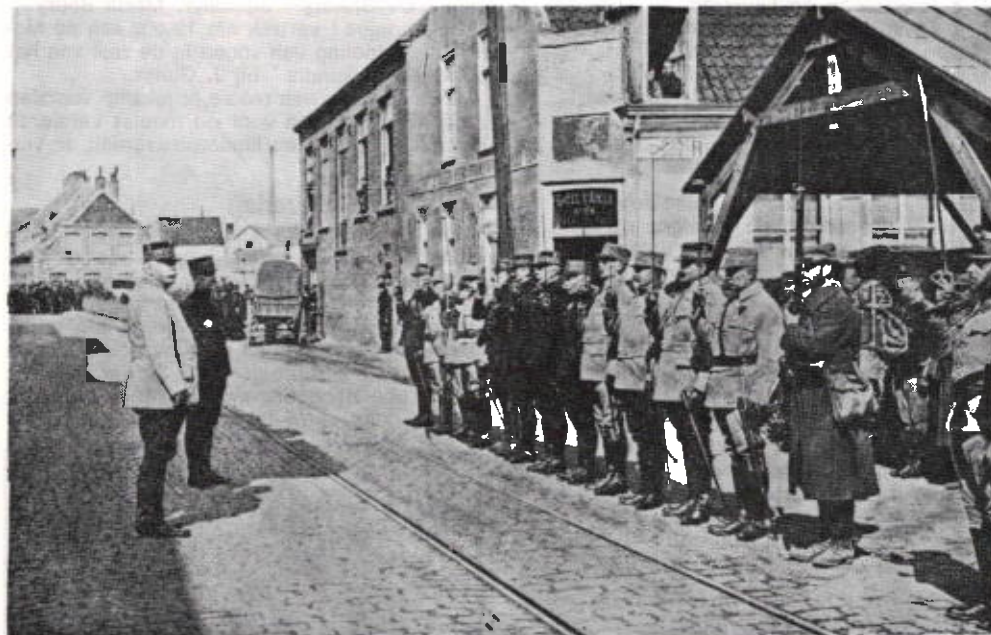
DE IJZERBODE
Informatieblad
voor de dorpen :
Roesbrugge-Haringe
Proven-Krombeke
Stavele-Beveren

Verschijnt maandelijks : behalve in augustus

Nu we weer onze gesneuvelden herdenken

WERELDOORLOG I... en het Roesbrugse gedenkteken

18 april 1915: op de markt te Roesbrugge werden twaalf Franse generaals en één „poilu“ gedekoreerd door de Franse opperbevelhebber, generaal Joffre, bijgestaan door generaal Foch.

November vormt de eigenlijke overgang tussen zomer en winter, tussen de levende en de dode natuur. De H. Odilo, die omstreeks het jaar 1000 abt was van het fameuze klooster van Cluny en die aan de grondslag ligt van de allerzielendag, wist dat november het moment was om de afgestorvenen te herdenken. Niet in volle wintertijd, wanneer de natuur verstard ligt „den doodstooi om de leden“ en de mens zich reeds aan die situatie heeft aangepast, maar wel begin november als de overgang naar de killigheid en de bladerloosheid een nostalgische indruk maakt en de ziel beroert.

Dat toevallig de Eerste Wereldoorlog ook in november is beëindigd en daarmee de tijd was aangebroken om de vele gesneuvelden van deze mensonterende volkenmoord te gedenken, heeft in het Westen een nieuwe dimensie aan november toegevoegd.

Straks zal de dunne schare nog levende oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, meestal in stilte en eenzaamheid - het zijn immers allemaal 80-plussers - nogmaals de harde jaren overwegen die eens hun jeugd en ook wel hun verder leven hebben getekend.

Roesbrugge en omgeving heeft in de jaren 1914-1918 nooit de volle hardheid van de oorlog gevoeld. Het gewone leven lag er natuurlijk ondersteboven, maar het is er zeker niet erg dramatisch aan toegegaan: de bijnaam „Petit Paris“ die Roesbrugge toen kreeg, komt toch ergens vandaan. Franse, Engelse en Belgische troepen waren hier gekantonneerd en het hoofdkwartier van menige eenheid was hier gevestigd. Koning Albert en koningin Elisabeth, de koning van Engeland,

de Franse president en een hele schare bevelhebbers van alle wapens en uit alle geallieerde landen kwamen hier op bezoek, er werd gedefileerd en gedekoreerd!

Een van de merkwaardigste plechtigheden die hier heeft plaats gevonden, geven we hierboven in foto: 18 april 1915, op de markt te Roesbrugge, generaal Joffre, opperbevelhebber van de Franse legers, met aan zijn linkerzijde generaal Foch, toen bevelhebber van de noordelijke legergroep, stond op het punt

bij twaalf generaals en een eenvoudige „poilu“ het militaire ereteken op te vesten. Waaraan de generaals dat hadden verdiend weten we niet, de soldaat had op gevaar van zijn eigen leven, zijn gekwetste sergeant teruggebracht naar de Franse linies.

Die plechtigheid maakte Roesbrugge beroemd, want deze emotioneel-geladen foto werd over heel Frankrijk en België verspreid. Maar na 11 november 1918, toen de kruitdamp was opgetrokken, bleek hoe deficitair de balans was: 21 jonge mensen van Roesbrugge-Haringe zouden niet meer van het slagveld terugkeren. Het zijn die jongens die we in de eerstvolgende dagen weer gaan herdenken!

Het Roesbrugse gedenkteken

Onmiddellijk na de oorlog werd alles in het werk gesteld om het mateloze verdriet van zoveel gezinnen te lenigen. Daaronder was begrepen - telkens als het pas gaf - een piëteitsvolle hulde aan de gesneuvelden, met de heilige belofte dat men nimmer of nooit hun offer zou vergeten. Het is toen dat tot in de kleinste dorpen de oorlogsmonumenten uit de grond rezen, die in onverwoestbare hardsteen en brons, op de markt of op het kerkplein de voorbijgangers zouden blijven herinneren aan hen die gevallen waren voor vrijheid en vaderland.

Ook Roesbrugge wilde niet ten achter blijven, maar het resultaat was niet om hoog van de toren te blazen. Onze gemeente die materieel weinig van de oorlog had geleden, die een goede cent had verdiend aan de jarenlange aanwezigheid van troepen, kon met zijn monument maar moeilijk de vergelijking doorstaan met veel kleinere gemeenten. Dat gedenkteken, ter ere van onze gesneuvelden, als permanente gedachtenis aan het levensoffer van 21 jonge mensen, was een eenvoudige naamplaat, een in marmer gegrifte administratieve opsomming. En opdat de gelijkenis met een administratief stuk volledig zou zijn, vond men het nodig er onderaan nog de naam van de burgemeester, van de schepenen en van de gemeentesekretaris toe te voegen. Die herdenkingsplaat werd dan nog als het ware weggestopt aan de muur van een kamer op de eerste verdieping van het gemeentehuis.

Toen ik in het derde studiejaar zat, bij meester Pauwels, werden we eens met de hele school, in het „stadhuis“, naar boven gebracht om vóór die plaat „Naar Wijd en Zijd“ te zingen. Dat het al te bescheiden Roesbrugse monument maar weinig onze kinderlijke verbeelding trof, hoeft nauwelijks gezegd.

Maar was het gedenkteken - dat na de Tweede Wereldoorlog aan de buitenmuur van de linkerkerkbeuk werd bevestigd - maar onbevullig wat de uitvoering betreft, de inhuldiging ervan ging gepaard met een „Grootsch Vaderlandsch Feest“ op zondag 4 september 1921.

De eerste Roesbrugse oudstrijdersbond

Op 21 september 1919 was te Roesbrugge de eerste oudstrijdersbond „V.O.S.-Rousbrugge“ gesticht. Samen met de onthulling van het „gedenkteken“ werd de bondsflag, naar een ontwerp van de Poperingse kunstschilder Jules Boudry, ingehuldigd. Een afdeling van de FNC-NSB (Fédération Nationale des Combattants - Nationale Strijders Bond) bestond er toen hier niet en de naam „V.O.S.-Roesbrugge“ werd door iedereen aanvaard. De contro-versen en moeilijkheden kwamen pas later.

De voorzitter van het feestcomité was dokter U. Peel, bijgestaan door meester Arthur Debulcke als „schrijver“, terwijl het bestuur van de oudstrijdersbond in de handen was van meester Cyriel Pauwels en Gustaaf Leenhouders.

Het feestprogramma zag eruit als volgt: (overgenomen in de spelling van toen)

Om 9.45 ure: Optocht naar de kerk, alwaar wijding der Vlagge; hoogmis, gelegenheids-sermoeën en Libera voor de gesneuvelden.

Om 2 ure: Vorming van den Stoet op de Be-veren-kalslde

1. Rijkswacht
2. Rulterij
3. Rijkswielen
4. Schoolkinderen
5. Muziek Watou
6. Gilden: Schotters - Bolders
7. V.O.S. Watou
8. V.O.S. Beveren
9. V.O.S. Haringhe
10. V.O.S. Loo
11. V.O.S. Oost-Vleteren
12. Muziek Leysele
13. V.O.S. Leysele
14. V.O.S. Poperinghe
15. V.O.S. Proven
16. V.O.S. Sint Jan-ter-Biezen
17. V.O.S. Stavele
18. V.O.S. West-Vleteren
19. Groep: Hulde aan onze gesneuvelden
20. Muziek Rousbrugge
21. V.O.S. Rousbrugge
22. Auto's Verminkten
23. Gemeenteraad
24. Rijkswacht

Om 2.30 u. stipt: Optocht der deelnemende Maatschappijen tot aan het Stadhuis, alwaar ontvangst der Afgevaardigden en Overhandiging der Vlagge. Daarna voortzetting van den Stoet naar de straten van Rousbrugge.

Om 4 ure op 't STADHUIS: Onthulling van het Gedenkteken, en uitreiking van diploma's

aan de ouders der gesneuvelden, en aan de oorlogsverminkten.

Om 4.30 u. Op de Marktplaats: Gelegenheids-lied en Aanspraak.

Daarna: Prachtig CONCERT gegeven door de Muziekmaatschappij van ROUSBRUGGE

We publiceren hieronder het gelegenheids-lied gedicht door kapelaan Cesar Gezelle, die precies in die dagen werd overgeplaatst naar Ieper, waar hij godsdienstleraar werd aan de Rijksmiddelbareschool en directeur van de kloostergemeenschap van de H. Familie. Het lied, op muziek van „De Boerenkrijg“, werd uitgevoerd door de leerlingen van de meis-jes- en jongensschool onder leiding van mees-ter Camille Laridon.

't Is geleden zeven jaren,
't Kwam een plichtvergeten volk
Op ons Vaderland gevaren
Als een dreigende onweerswolk,
't Waren Duitsche moordersbenden;
Tijgers zat van menschenbloed
Die onz' haardsteen kwamen schenden
En ons stelen erva en goed.

Hoor! langs Maas- en Schelde gouwen
Klinkt de strijdroep: „Belgen op
Voor uw land, uw kindren, vrouwen
Plat dat vreemd gespuis den kop.“
En zij rezen op en gingen,
Gripen naar geweer en staal;
Grijsaards, mannen, jongelingen,
Werden leeuwen allemaal.

Zijt gij in 't reuzenperk gestorven
Neergeveld door de overmacht,
De eeuw'ge kroon hebt gij verworven
Met den dank van 't nageslacht.
Want de dood hebt gij verkoren
Boven vreemde slavernij
België's zonen, vrijgeboren,
Christen stierft gij, Belg en vrij.

Neen, uw dood mag niet verdoken,
Niet verzwegen jaren lang;
Heden zij uw faam gewroken
Bij gebed en feestgezing.
In onz' diepste dankb're zielen
Leeft uw naam in zuivren glans:
Belgen die in 't strijdperk vielen
Martelaars in uw gloriekrans.

Om te eindigen spreken we de wens uit dat de naamplaat van onze gesneuvelden eens een flinke beurt zou krijgen en dat de zo goed als uitgewiste namen weer in de verf zouden ge-zet worden. Of is de belofte van ze nooit te vergeten in de vergeethoek geraakt?

R.A.B.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND:

Huwelijksaankondiging

- Herwin Vangaever van Heuvelland met Anne-Mieke Couwet van Roesbrugge.

Huwelijk

- Luc Vanderhaeghe van Proven met Christine Donche van Roesbrugge-Haringe.

Geboorte

- Bert Maes, zoon van Luc en Marie-Rose Rosseel.

Sint-Maartensviering

Op zaterdag 10 november aanstaande, Sint-Maartensviering met optocht en uitdeling van snoep aan de kinderen van 1 tot 12 jaar.

- Haringe: vertrek om 18 uur aan het begin van de Haringeplaats. Uitdeling van snoep in café „De Brikery“ bij mevr. Maria Boury.

- Roesbrugge: vertrek om 19 uur aan de Mo-lenwal. Uitdeling van snoep in de zaal van het „Kristen Volkshuis“ bij J. Gunst.

Er is opnieuw een mooie prijskamp voorzien met talrijke prijzen voor de mooist versierde biet. Alle ouders en kinderen worden er ver-wacht.

Naklanken hoevedag

Het uitzonderlijke sukses van onze derde folkloristische hoevedag hebben we te dan-ken aan de grote inzet van enkelen alsook aan de belangloze medewerking van velen.

Om jullie allen te danken werd een gratis etentje, een teugle en wat muziek voorzien op zaterdag 2 februari 1980. Eerder kon het echt niet! Houd die avond vrij en zorg dat je erbij bent...

Speelgoed

Speelgoed

Speelgoed

Sint-Maartensfeest

allerhande speelgoed
en nieuwigheden

Huis WULLUS

Prof. O. Rubbrechtstraat 65
ROESBRUGGE

Kom zien — Vrije ingang

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder:

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT
SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler: Gasvuren en kachels „Nestor Martin“
„Somy“

Fietsen „Thoria“ - „Ventura“
„Manchester“ - „Venus“

➔ Alle herstellingen.

Is de GESCHIEDENIS van NEDERLAND VERVALST ?

De Nederlandse archivaris, Albert Delahaye, heeft de laatste hand gelegd aan een boek: „De historische mythen van Nederland, ontleend aan Vlaanderen en Frans-Vlaanderen”. Het zou in de zomer van 1979 verschijnen. Door omstandigheden die de schrijver niet in de hand had zal de publikatie ervan nog enige tijd op zich laten wachten. Inmiddels is een kort bestek van dat boek van de pers gekomen met de titel: „Van Dorestadum tot Waderlo”. Het bevat 112 bladzijden tekst met een achttal kaarten.

Waarover gaat het ?

Delahaye betoogt in zijn boek dat de gangbare geschiedenis van Nederland tot de 10e eeuw een en al mythe is. (Een mythe is een overlevering waarvan de juistheid onkontroleerbaar of zeer twijfelachtig is.) In Nederland zijn die mythen tot zogenaamde „historische zekerheden” uitgegroeid.

Welke zijn nu die mythen ?

Er zijn er een viertal bijzondere, nl. de Karolingische residentie Noviomagus te Nijmegen, het Trajectum van St. Willibrord in Utrecht, de mythe van Wijk bij Duurstede en de mythe van St. Willibrord in Noord-Brabant (Nederland).

Het Trajectum van St. Willibrord

De missionaris Willibrord kwam in 690 met 11 gezellen vanuit Engeland naar het vasteland om deel te nemen aan de kerstening van de heidenen. Vlak na zijn landing te Grevelingen begaf hij zich naar Trajectum waar hij het centrum van zijn missie vestigde. Dat was Tournehem aan de Hem, op ongeveer 15 km ten westen van St. Omaars. Willibrord had de opdracht gekregen het volk van de Friezen te bekeren, die men sinds de 12e eeuw in het Nederlandse Friesland in verband bracht. Wij weten nu wel beter dat de naam en het begrip van Friezen niet uitsluitend met Friesland verbonden is. Frisones of Friezen waren de bewoners van het kustgebied vanaf Boulogne tot Oost-Friesland ver in Duitsland. De vraag is alleen bij welke Friezen Willibrord zijn missie begon. Tengevolge van grote en kleine vergissingen werd de plaatsbepaling van Sint Willibrord te Utrecht als een historische zekerheid beschouwd. Toch was ze onjuist, daar de missionaris zijn missiezetel heeft gehad te Tournehem en in deze streek alle gegevens over Trajectum Dorestadum en de goederen van St. Willibrord samen vallen.

De mythe van Wijk bij Duurstede

De plaats Dorestadum was blijkens de teksten van kronieken en oorkonden een belangrijke plaats, die tegen het einde van de 7e eeuw voor het eerst onder deze naam is genoemd. Zij moet toen al enige voorgeschiedenis hebben gehad, want een plaats wordt niet van de ene op de andere dag groot en belangrijk. Enkele malen wordt zij „emporium” genoemd, een zeehaven, derhalve aan de zee of in een zeebaai gelegen. Volgens de bronnen had zij 55 of 60 kerken, dat getal is ongetwijfeld overdreven. De stad moet tenminste enige kerken hebben gehad daar zij in het bisdom van St. Willibrord een functie had, enige tijd zelfs de vervangende plaats van de bisschopszetel is geweest. Zij werd enkele malen grondig verwoest maar weer hersteld. De haven lag aan het Almere en in de monden van de Renus. En bovenal ging de stad niet omstreeks 870 geheel verloren, wat de Nederlandse geschiedkundigen hebben aangenomen.

Volgens de Nederlandse geschiedkundigen en het Rijks Oudheidkundig Bodemonderzoek zou Dorestadum gelegen hebben waar nu Wijk bij Duurstede ligt (In Nederland). Daar

werden in 1968 nieuwe en moderne opgravingen begonnen waaruit bleek dat het een nederzetting uit de 9e eeuw zou zijn, een dorp van jagers en vissers, waar een aantal munten van Dorestadum en andere munten werden gevonden, verder een gouden broche op de bodem van een waterput en betrekkelijk weinig in de tijd passend aardewerk. De opgravingen van Wijk bij Duurstede hebben het laatste maar ook het afdoende argument geleverd dat de gangbare geschiedenis van Nederland tot de 10e eeuw een en al mythe is.

Waar lag Dorestadum dan wel ?

De heer Delahaye is formeel: Dorestadum bestaat nog steeds, zij het onder een andere naam waarin men het op het eerste zicht niet herkent nl. Audruicq of Ouderwyk, in Frans-Vlaanderen. Odrewic lag in een beschutte zeebaai, stond via het Almere in verbinding met de open zee, waarvan het slechts op korte afstand verwijderd was.

St. Willibrord heeft nooit een voet in Brabant gezet !

De kroniekschrijver Theofried van Echternach (12e eeuw) verhaalt dat St. Willibrord met zijn gezellen „op een steen” te Grevelingen aan land kwam; hij zegt althans, dat zulks daar van vader op zoon werd verteld. Volgens een bericht, eigenhandig door Willibrord in zijn kerkelijke kalender geschreven arriveerde hij in 690 in Francia. Dit eigen getuigenis van de persoon in kwestie spreekt zijn aankomst in het midden van Nederland radikaal tegen. De Nederlandse geschiedkundigen hadden de landing met kwasi-zekerheid gesitueerd in Katwijk (Nederland), een bewering die overigens pas in de 17e eeuw ontstond.

De bronnen verhalen dat op de dag van het vertrek van Willibrord vanuit Engeland het weer bar slecht was, zodat de schipper weigerde het Nauw van Kales over te steken. Willibrord kocht of huurde toen zelf een boot. Klaarblijkelijk wist hij genoeg van zeilen af om te begrijpen, dat hij ballast aan boord moest nemen in de vorm van stenen, zodat de boot meer diepgang kreeg en minder gevoelig werd voor de wind. Het zal wel meer dan één steen zijn geweest, om het gewicht gelijkmatig te verdelen.

In Grevelingen werd de landing van Willibrord al „van vader op zoon” verteld vóór dat in Nederland het woord Willibrord voor

Borstbeeld van Sint Willibrord in de kerk van Gravelines (Fr.).

de eerste maal was uitgesproken. Overigens heeft St. Willibrord een oude en omvangrijke traditie in het zuiden (Franse Nederlanden). In Noord-Nederland en in Friesland, waar de traditionele geschiedschrijving toch het zwaartepunt legt van de missie van St. Willibrord, is vóór de 14e eeuw geen enkel spoor aan te wijzen van een kultus rond de heilige, zoals kerkpatronaten, relieken, feesten, herinneringen of dergelijke. In Vlaanderen en Frans-Vlaanderen, bestaan zij in overvloed. Klemskerke dankt zijn naam aan St. Willibrord, die zich na zijn bisschopswijding Clemens noemde. De plaats voert de traditie, dat de kerk door de bisschop zelf is gesticht. Poperinge had voorheen St. Willibrord als kerkpatroon. Toen de kerk in het bezit kwam van de abdij van St. Bertijn te Sint-Omaars, werd Sint Bertijn patroon. In een akte van 1159 gaf de graaf van Vlaanderen aan de abdij van St. Bertijn een perceel land onder Poperinge terug „dat van St. Willibrord afkomstig” heette te zijn en dat men de „schaapskooi” noemde.

In vele plaatsen alhier is St. Willibrord nog de kerkpatroon. In het bisdom Atrecht is het nog het voorgeschreven feest. In Grevelingen is hij eveneens kerkpatroon. Even buiten de kust voor Grevelingen bevindt zich een zandbank, die vanouds Wilbort Sant heette. Zij is vermoedelijk de juiste plaats van zijn landing.

Naast een berg bewijsmateriaal omtrent het leven en het arbeidsveld van St. Willibrord in Vlaanderen tot ver in Frankrijk toe haalt de steller Delahaye aan dat het eerste leven van St. Willibrord in het noorden van Frankrijk werd geschreven, welk feit volkomen logisch is naast de andere sporen van Willibrords aanwezigheid en werkzaamheid aldaar. Een codex uit de 12e eeuw van de

Lees verder blz. 6

WAT IJSLANDVAARDERS VERTELLEN...

Niet geromantiseerde, maar realistische verhalen

„Galette“ de IJslandse makette van het visserijmuseum.

De roep van de zee heeft altijd de kustbewoners op haar golven gelokt. Maar doelloos heeft een zeeman nog nooit de zeilen geheven. Voor peper, goud en zijde heeft hij de wereldwateren getrotseerd, maar het meest is hij op zee gegaan als visser. En de wensdroom van elke visser was de kabeljauw!

Maar kabeljauw ligt niet voor het graaien. Reeds in de 9e eeuw ondervonden de Noren dat de IJslandse wateren rijk waren aan kabeljauw. In de volgende eeuwen kwamen ook Engeland en Frankrijk dat aan de weet. Frankrijk was reeds in de 17e eeuw het voornaamste land op het gebied van de visserij. Geen letterkunde ter wereld heeft zo sterk het vissersleven geschetst als de Franse. De Franse schrijver en zeeofficier Pierre Loti gaf in zijn roman *Pêcheurs d'Islande* een ongeëvenaarde beschrijving van het harde leven van de Bretonse vissers aan de kusten van IJsland. Victor Hugo heeft in zijn werk *Travail-*

leurs de la Mer, een waar epos van de visserij geschreven.

Omdat ook veel Vlamingen aan de IJslandvaart hebben deelgenomen en menigeen onder hen er zijn leven heeft gelaten, hebben ook Vlaamse schrijvers dit thema behandeld: Jules Filliaert met *De laatste Vlaamse IJslandvaarders*, Fred Germonprez met *Iseland*, *Iseland* en Bert Bijnens die *De IJslandvaarders van de Westkust* schreef. Van Wim Lanszweert krijgen we nu: *Wat IJslandvaarders vertelden...*

Hoe een landrot schrijft over de zee

Hoewel in de 18e eeuw vanuit Nieuwpoort en Oostende in de IJslandse wateren op kabeljauw werd gevisst, is het voornamelijk in Frans-Vlaanderen dat de IJslandvaart tot bloei kwam en meer in het bijzonder vanuit de havens van Grevelingen en Duinkerken. Vele flinke onversaagde mannen, maar ook kinderen, zijn in de vorige eeuw en het begin van deze eeuw uit onze Westhoekse kustgemeenten te voet naar Duinkerken getrokken om in te schepen voor een lange en gevaarlijke tocht - in 1888 vertrokken 71 vaartuigen, 163 mannen keerden nooit meer terug!

De IJslandvaart heeft geduurd tot in 1937. Nog jaren lang werden zij die daaraan deel genomen hadden beschouwd als een keurkorps onder de vissers.

Honoré Lams, oud-burgemeester van Oostduinkerke, stichter en bezieler van het nationaal visserijmuseum aldaar, die een *Woord Vooraf* heeft verzorgd voor het boek van Wim Lanszweert, schrijft:

„Och God! De oud-IJslandvaarders!

Toen de eerste steen gelegd werd van het visserijmuseum, op 23 juni 1963, toen stonden daar de vijf laatste oud-IJslandvaarders van Oostduinkerke op een rij, als legendarische getuigen van een epos dat nog vele generaties zal blijven boeien. Het waren Engel Vermote, Ko Legein, Engel Seys, Pol Soen en Engel Puystiens.

Alle vijf zijn gestorven.

Langs de Vlaamse kust is niet één enkel oud-IJslandvaarder nog in leven.

Inderdaad, de laatste in die rij, Engel Puystiens, is op 22 april 1978 ter ziele gegaan.

Alleen in Frans-Vlaanderen, te Bray-Dunes, leven nog twee mannen, Jules en Henri Desmedt, die nog IJslandvaarten hebben meegemaakt, respectievelijk negen en tweeëntwintig keren.

Wim Lanszweert, die sedert augustus 1976 werkzaam is in het nationaal visserijmuseum te Oostduinkerke en die op zoek was naar gegevens over Babbe Roere, een legendarische figuur, meer bepaald een heks, van Gyvelde, die de vissers angst aanjoeg, kwam in Bray-Dunes bij die oud-IJslandvaarders terecht.

Wat zij vertelden, zijn de laatste levende getuigenissen van hetgene Vlaamse mensen bij die stoutmoedige kabeljauwvisserij hebben beleefd en meegemaakt. Het zijn geen opgesmukte of geromantiseerde verhalen, maar de koele en rauwe realiteit van eenvoudige lieden die reeds als kinderen op IJslandvaart gingen. Ze vertellen in simpele bewoordingen, zonder het verleden te vergulden, over de aanwerving, de reis, de visvangst en de terugkeer; over storm en ontij, angst en miserie en het harde zwoegersleven aan boord van het vaartuig.

Wim Lanszweert heeft deze laatste getuigenissen, echt menselijke documenten, met een historische waarde in verband met de sociaal-ekonomische omstandigheden waarin ons mensen eens hebben geleefd, op band opgenomen en daarna uitgeschreven. Het is een boekje geworden van een 100-tal bladzijden, met 33 illustraties in en buiten de tekst. Het omslagontwerp is van een Oostduinkerke kunstenaar, Anne-Marie Vermoote en andere tekeningen zijn van de hand van Jean-Pierre Vandelanotte van Poperinge.

Het boekje wordt door de auteur uitgegeven in eigen fonds. Het kost 200 fr., maar bij inschrijving tot 20 november a.s. krijgt men het voor 150 fr. De namen van de inschrijvers worden in het werkje vermeld. Storting op prk. 775-5059516-17 van Wim Lanszweert, Krombekestraat 3, 8991 Stavele.

TE KOOP

MOBYLETTE „KTM“ 2000 km - zich wenden: Weggevoerdenstraat 12, Roesbrugge.

- 10, - 20, - 30 % KORTING

ZOEK UW PROFIJT!

Vanaf 26 OKTOBER

uitverkoop wegens stopzetting in allerhande speelgoedartikelen, alle gezelschapsspellen alsook in elektriciteitsmateriaal en -apparaten schoenen, pantoffels en laarzen voor de winter.

CHRISTINE CORNEILLIE

Alexis Decarneplein 2

8991 STAVELE

Tel. 057/30 05 70

Hebt U reeds gedacht aan uw schoolgaande kinderen?

- Stevige schoenen	- School- en toiletetuis
- Pantoffels	- Valiezen / reiszakken
- Boekentassen	- Sportuitrusting

Dit alles bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

Roesbrugge - Tel. 057/30 03 20

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

20 jaar Bond Zonder Naam

Het feest van Bond Zonder Naam moet het feest van de armen zijn. Daarom rekenen we op uw medewerking aan de jaarlijkse kerst-kaarsenactie !

Kaarsen zijn te verkrijgen bij : Vandergucht Roger, Beveren-IJzer - Vandenberghe Roza, Krombeke - Lamaire Rafaël, Proven - E.H. Deconinck, Stavele - Blanckaert Roger, Roesbrugge-Haringe - Menu Paul, Roesbrugge-Haringe.

KALENDER AKTIVITEITEN

Filmforum

Proven, zaal „Sint-Elooi“, vrijdag 2 november te 20 uur : filmforum „Annie Hall“ van Woody Allen.

K.A.V.

Roesbrugge, in „t Kristen Volkshuis“ dinsdag 20 nov. te 13.30 u. : 1ste les van de reeks „Gezonde voeding“.

K.L.J. Beveren

4 nov., 's namiddags : dropping (-16 j.)
10 nov. in de H. Hartzaal : Uniek Bal voor de 11.11.11-actie (derde-wereld-project)

Als ingangskaart voor het bal geldt de gestempelde tekstkaart van een set van drie postkaarten, getekend door kinderen uit de derde wereld. Deze zijn te koop voor slechts 50 fr. (voorverkoop) bij de leden van K.L.J., B.B., K.V.L.V. en Jeugdoverleggroep Alveringem. Bij deze kaarten voegen wij een blad met nuttige informatie over het gekozen project in Chili.

11 nov. na de hoogmis : diamontage „Jongeren in de derde wereld“.

14 nov. : St. Maarten voor + 16 j. (we gaan op bezoek bij alleenstaande mensen).

17 nov. Voettocht Zeebrugge-Brugge (13 km.) (Vrije aktiviteit).

BERTENNEST

1 - 2 - 3 november : Allerheiligenbezinningsdagen in 't Bertennest en abdij van Westvleteren. Aanmelden vooraf noodzakelijk. Tel. 057/30 02 08.

Zondag 4 november : verzamelen om 9 u. aan 't Bertennest voor deelname gemeenschapsmis in de kapel van de IJzertoren te Diksmuide om 10.30 u. ter opening van het Rodenbachjaar. Vooraf aanmelden noodzakelijk.

Zondag 11 november : vanuit 't Bertennest start op zondagmorgen de 12de Vredesmars der Jongeren „Elf-november-voettocht“ naar het IJzerkruis te Diksmuide. Een jongerenontmoeting en -bezinning langs de IJzer heen, voorbereid door een Vredesweekeinde. Voor trefpunten op zaterdag vooraf aanmelden.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

BURGERLIJKE STAND :

Geboorten

- Hans Deraedt, zoon van Bernard en Donita Kesteloot (Stavele).
- Nele Taillieu, dochter van Roger en Lena Vandenbussche (Beveren).

Overlijden

- Homerus Morlion, 86 j., weduwnaar van Maria Leuridan (Stavele).

HET
KWALITEITSMERK

Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel
- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

Huwelijksaankondigingen

- Etienne Baes van Stavele met Lena Catrycke van Poperinge.
- René Demolder van Veurne met Monique Rooryck van Leisele.
- Christian Oudendijcke van Menen met Marie-Rose Tratsaert van Beveren.

Met ons kunt U praten
over

SPAREN en LENEN

Eerstige voorwaarden
Vlugge bediening

GRONDKREDIET VAN BELGIE

Mevr. Deroo-Cappoen Maria

Poperingestraat 25

KROMBEKE

Tel. 057/40.01.38

TE KOOP

OPEL RECORD DIESEL bouwj. 1974 - 92000 km in perfecte staat - zich wenden : Roger Vandergucht, Roesbruggestraat 3, Beveren-IJzer Tel. 057/30 07 57.

BRUNEEL - BAELE pvba

Bankelindeweg 11

8994 Krombeke

Tel. 057/40 07 81

HOUTKACHEL zoals in grootmoeders tijd brandt alles - past in elk interieur naar wens met of zonder barbecue

Blijf gezond en fit — Wees sportief

- Trainingspakken
- Volley- en voetbalschoenen
- sporttruitjes en -broekjes

Uw ganse uitrusting aan een redelijke prijs bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1

8994 PROVEN

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

ALGEMENE

SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

(vervolg van blz. 3)

abdij van St. Omaars bevat een leven van St. Willibrord; het staat eveneens in een 13e-eeuwse codex van de Cisterciënser-abdij van Clairmarais nabij St. Omaars. In Nederland blijkt zijn leven pas in de 14e eeuw bekend te zijn geworden. Dit alles bewijst afdoende dat zijn zetel niet te Utrecht stond, want die zogenaamde historische zekerheid had toch zeker aanleiding moeten geven tot een bijzondere verering van de eerste bisschop. Zó grof en ondankbaar kan men de Nederlanders niet veronderstellen, dat zij pas zeven eeuwen na het overlijden van hun eerste heilige begonnen te denken aan diens verering.

Hoe zijn die mythen ontstaan ?

In 1950 ontstond het vermoeden, dat de geschiedenis van Nederland van vóór de 10e eeuw verrijkt is met zaken, die er niet thuis horen. Deze twijfel kreeg zijn eerste geval in het paleis van Karel de Grote, dat vóór of in het jaar 777 te Noviomagus werd gesticht, en dat vanaf de 13e eeuw ten onrechte in Nijmegen werd gelokaliseerd. Inmiddels is duidelijk geworden, dat het zich in Noyon (ca. 40 km ten noorden van Parijs) bevond. Beide steden waren onder de antieke of klassieke naam Noviomagus bekend. De geschiedkundigen hebben deze twee steden herhaaldelijk met elkaar verward bij het toekennen van gegevens uit de teksten, waarin Noviomagus staat. Dat gebeurde niet alleen met betrekking tot het paleis, maar zelfs met zaken, die door middel van andere gegevens onbetwistbaar aan Noyon toebehoren.

In het jaar 1155 bouwde keizer Frederik Barbarossa er een grote en fraaie burcht, die enkele tientallen jaren later werd aangezien voor de oude residentie van Karel de Grote. De verwarring met betrekking tot de Karolingische residentie is voor een groot deel in de hand gewerkt door de naam, die Nijmegen kreeg. In de streektaal heette de stad Nymegen of Numegen, wat vermoedelijk niet méér dan Nieuw-Megen betekent.

In de geschriften en vooral in de oorkonden en andere kanselarijprodukten was het niet te vermijden, dat deze naam een Latijnse vorm kreeg. Het paleis van Noyon, dat een

historische zekerheid van de eerste orde is, lang vóór en lang na Karel de Grote aangevoerd kan worden, was in 1064 verwoest en is niet meer herbouwd.

Indien het gebleven was bij die ene verwarring tussen twee steden dan zou dit weinig gevolgen hebben gehad en vroeg of laat wel zijn opgehelderd. Doch omdat de residentie van Karel de Grote door bepaalde teksten verbonden was met andere steden en streken, zodat een onverbreekelijke geografische samenhang tussen die steden en streken bestaat, betekent dit dat nog meer lokalisatiefouten zijn gebeurd. De residentie Noviomagus lag in of bij het eiland van de Bataven; dit staat vast door Romeinse en vroeg-Middeleeuwse gegevens, die volkomen betrouwbaar zijn. Toen bij Nijmegen de streeknaam Betuwe ontstond, leek alles gesneden koek. Men heeft er gewoon Patavus opgeplakt. Dit werd klakkeloos aangenomen, al ontstond de nieuwe naam ongeveer 10 eeuwen na de oude en had ter plaatse nooit enige herinnering aan de Bataven bestaan. Die bestaan er wel in Frans-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

Om het kort te stellen : er zijn vier kapitale historisch-geografische vraagstukken. Er is een materie voorhanden om de kwestie een aanzienlijk eind verder te helpen, misschien zelfs voorgoed op te lossen. De steden Noviomagus, Trajectum en Dorstadium, en de streken Frisia, Batua en Walacria keren regelmatig terug in de berichten over de Noordmannen, die tussen de jaren 799 en 911 invasies pleegden in het Frankische rijk. De schrijver heeft een afzonderlijk boekje geschreven over de mythe van de Noordmannen, die nooit in Nederland zijn geweest.

Er is ook de kwestie van het recht op de bezittingen die het klooster van Echternach na het midden van de 12e eeuw liet gelden. Het gaat om 21 plaatsen die met St. Willibrord in verband zijn gebracht en aangewezen werden als de oude plaatsnamen uit de oorkonden van Echternach. Voor een aanvaardbare determinatie van een plaatsnaam uit een oude akte met een nog bestaande plaats is vereist, dat het bestaan van de plaats in de tijd van de akte bewezen moet worden. Voor geen van de 21 plaatsen in Nederland bestaat zulk een bewijs; gezien tegen de achtergrond van

de bekende geschiedenis van Brabant is het bestaan van die plaatsen in de 7e eeuw al uitgesloten.

De verwarring is duidelijk gekomen door de verplaatsing van het klooster van St. Willibrord naar Echternach. De eerste abdij Epternacum was haar goederen in één slag kwijtgeraakt in Noord-Frankrijk en Vlaanderen, toen zij in 857 moest vluchten en in Echternach opnieuw begon. Maar in de 12e eeuw wist men geen weg meer met de oude akten en werden de plaatsen, waar de abdij meende het recht van bezit te kunnen doen gelden, overgeplaatst naar Nederland waar sommige plaatsnamen een beetje leken op de namen van de oude akten, zodat en de abdij van Echternach zich vergiste door op verkeerde plaatsen goederen terug te eisen (wat in een paar gevallen zelfs gelukt is !), en de historici daar nog een schepje op legden en ook de rest van de namen op een verkeerde streek gingen toepassen. Bij het zogenaamd herstel van de goederen van St. Willibrord sprak enkel het materieel gewin en allermist een historisch inzicht, zelfs niet om de kultus van de heilige terug te brengen of te doen herleven op de plaatsen waar hij voorheen zou gemissionieerd hebben.

De regionale historici zijn voorbijgegaan aan de meest fundamentele regels van historische kritiek en tekstonderzoek en hebben een fabel opgeblazen tot een naar schijn historische zekerheid.

Over dat alles houdt de heer Delahaye een conferentie te Haringe op 2 november naar aanleiding van de vernissage van zijn boek : „Van Dorstadium tot Waderlo“.

Rik Sohier

TE KOOP

Bewaarappels

biologisch geteeld

aan voordelige prijzen

J. VERBEKE

Molendreef 1 - Tel. 30.03.27 - PROVEN

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND NOVEMBER

Heropening café

Beveren, vrijdag 2 en zaterdag 3 november officiële heropening van café „Boerenhof“.

Kaartingen

Stavele, „t Zwaantje“ bij Gilbert Dequeker vrijdag 2 nov. te 20 u. : 7de maandelijkse kaarting van de kaartclub „Tijde-thuis“.

Roesbrugge, maandag 5 nov. bij O. Denys, 2de maandelijkse kaarting.

Proven, zaal „Sint-Jozef“ donderdag 8 nov. en donderdag 22 nov. te 13 u. : kaartnamiddagen „Derde Leef tijd“.

Haringe, Café „Sint-Jozef“

bij Martha RYON

zondag 11 november : HERBERGKERMIS met Grote Prijskaarting (Manillen)

2 x aanblijven : Winnaars 120 fr.

Verliezers : 80 fr.

Inleg 20 fr. Maandagavond kandeel.

Beveren in „t Boerenhof“

donderdag 15 nov. te 14 u. : gezellig onderonsje en kampioenskaarting voor de leden van de Derde Leef tijd.

Beveren-IJzer, maandag 19 nov. bij M. Ryon, 2de maandelijkse kaarting.

Roesbrugge, dinsdag 27 nov.

bij J. Gunst. Puntenkaarting „Derde Leef tijd“.

Haringe, „Sint-Jozef“ bij M. Ryon,

zaterdag 24 en zondag 25 nov. : 2de maandelijkse kaarting met saucissen voor de leden.

Vogelpik

Stavele, „Sint-Joris-Pikkers“

zaterdag 3 november te 20 u.

maandelijkse smijting op de vogelpik.

Roesbrugge, bij J. Gunst

zaterdag 10 nov. : smijting op de vogelpik voor de leden.

Roesbrugge, „De Gouden Arend“

zaterdag 17 nov. : smijting op de vogelpik voor de leden.

Dansavond

Roesbrugge, zaal „Kristen Volkshuis“

zaterdag 3 november : Groot bal ingericht door Brandweer Roesbrugge-Haringe.

Haringe, Kunsttentoonstelling

Haringe, in de klaslokalen, donderdag 1,

vrijdag 2, zaterdag 3 en zondag 4 november telkens van 9-12 u. en van 14-19 u.

Kunsttentoonstelling met schilderijen, aquarellen en houtsnijwerk van José Van Gucht, Pater Declercq, Jenny Heyman, Noël Duforet en André Vandevoorde.

Vrijdag 2 november, eveneens in de klaslokalen te Haringe, te 20 u. : vernissage van het boek „Van Dorestadum tot Waderlo“ van Albert Delahaye.

K.V.L.V.

Roesbrugge, zondag 18 november te 14 u.

in de meisjesschool : algemene vergadering met als onderwerp „Een thuis voor Christenen“. Daarna tombola en koffietafel.

Dia- en gespreksavond

Roesbrugge, in „t Kristen Volkshuis“

vrijdag 30 nov. te 20 u. : dia- en gespreksavond „Zaire, van toen tot nu“ door de h. Marc Deltour.

Ouderavond

Ouderavond op zaterdag 1 en zondag 2 december

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Ons Gusta ligt tegenwoordig overhoop met het strafwetboek. Er zijn onlangs door de bedachtzaamheid van enkele mensen een paar bank- of winkelovervallen vrijdeld. Vier kerels werden door de politie aangehouden toen ze op het punt stonden een slag te slaan. Dat bleek overtuigend genoeg uit hun eigenaardige manier van doen op de plaats waar zij hun overval hadden beraamd, uit het bezit van alarmpistolen en van nylonkousen om zich onherkenbaar te maken; bovendien hebben zij toegegeven dat zij inderdaad zinnens waren een hold-up te plegen. Maar... en hier komt de oorzaak van Gusta's agitatie, men heeft die mannen onmiddellijk moeten vrij laten, want een geplande overval die nog niet is uitgevoerd, is geen overval en er is nog geen strafbaar feit.

Zodat heel die kwestie van overvallen en hold-ups een zeer moeilijke affaire wordt: vóór ze eraan beginnen kan men er niks aan doen en als de overval gebeurd is, meestal ook niet, want dan zijn de vogels gaan vliegen. Gusta houdt er een heel ander penitentiair systeem op na. Zij heeft mij al veel huisarrest opgelegd alleen maar omdat ik aanstalten maakte om een pint te gaan drinken; let wel, die pint was nog niet gedronken, zelfs nog niet geschonken, maar het huisarrest werd preventief uitgevoerd. En juist dat zou Gusta in ons strafwetboek willen invoeren. Ze vindt het echt spijtig dat ze ter zake geen wetsvoorstel kan indienen.

Een ander geval dat haar nog minder aanstaat, is het geval Camu. Deze notaris-diplomaat die zijn gewezen vrouw heeft vermoord kwam voor het assisenhof, weende tranen met tuiten dat het hem zo speet, dat hij nooit de bedoeling had haar te doden, maar dat hij gehandeld had onder een dwang waaraan hij niet kon weerstaan. De man werd ook door een paar knappe advocaten in die zin, met brio, verdedigd en hij werd vrijgesproken! Omdat een moord toch nog altijd een moord blijft, werd hij toen voor de korrektionele rechtbank gebracht die hem een soort minimumstraf wilde geven wegens het toebrengen van slagen en verwondingen. Maar nu bewees en beweerde hij dat hij geen slagen of verwondingen had toegebracht, maar dat hij zijn ontrouwe vrouw met voorbedachte rade had vermoord en dat hij daarvoor was vrijgesproken! De man mocht gaan! Hij kan nu nog schadevergoeding vragen voor de 32 maanden voorarrest die hij heeft gezeten. 't Is de wet zegt men, maar met zulke wetten zit ons Gusta in de knoop, en terecht meen ik.

Een maand of twee geleden kwam Pros Vrieze, een schoonbroer van Camielten, mijn gebuur, ook voor het tribunaal, te Veurne, hij had een koppel kiekens gestolen. Pros stond er alleen en zette aan de rechter uiteen dat zijn advocaat belet was en dat hij vroeg om de zaak uit te stellen. „Uitstellen?“ vroeg de jure, „maar ge zijt op heterdaad betrapt en je hebt de feiten bekend, ik ben kurleus wat uw advocaat daarvan nog kan zeggen?“ - „Ik ook“, zei Pros!

Veertien dagen later kreeg hij „acht dagen“, met uitstel. Dus meer dan Camu!

Is me dat een wereld!

Pol

De auteur Jack VERSTAPPEN

schrijft over

en voor ons volk.

Grepen uit onze folklore.

Vraag zonder enige verplichting katalogus van nog beschikbare werken aan zijn adres :

Molenstraat 24

8370 Blankenberge

- Alle elektrische installaties nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

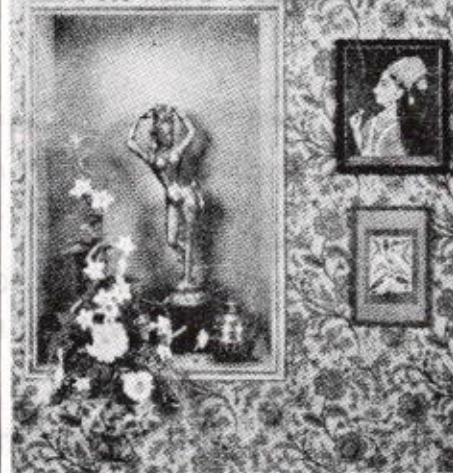
BAU Eddy

Heybrugstraat 21

ROESBRUGGE-HARINGE

Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus BEHANGPAPIER in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN

Tel. 057/30 06 54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

Sanitaire installaties

Depanagedienst: alle branders.

Eén adres:

André DEWULF & Zoon
Krombekestraat 38 b
STAVELE
Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Tuurten Briekol van Killen had ol geheel zyn leven mei è gaan met de metsenaars. Zyn werk hadde oltyd bestaan in geheele dagen moortel maaken en briecken versleuren. 't Was lastig werk, je moet dat nie vragen, maar Tuurten was è beer van è vent en è deed zyn werk met hert en ziele. Maar d'r was è tyd è kommen dat de metsenaars met machienen begosten te werken en op è dag hadden ze Tuurten nie meer nodig en è stoeg zonder werk.

"Wuk gaan 'k nu moeten begunnen" lamenteerde Tuurten.

"Héwè gaan doppen begot" zei Marie, zyn wuuf... "j' hêt ol è noeg è klawierd zeker!"

Maar Tuurten koste hem nie gewennen aan dat nieten doen en ol veele piekeren en peinen was 'n ie op è gedacht è kommen.

"k Gaan zelve metsenare spelen" zei Tuurten tegen zyn wuuf... "k hèn ik dikkers è zien hoe dat ze te werke gingen... en 'k gaan begunnen mei 'n hennekot te zetten voor me zelve, hier aan 't ende van 't huus... en ols dat ruwesiert gaan 'k trachten in de groote entrepriezen mei te doen".

Zoo è zeld, zoo è daan. Tuurten dei è hoop materiaal kommen en è vloog d'r op gelyk stoffel op zyn katte...

Nog geen veertien dagen later stoegen de meuren van zyn hennekot rechte.

"Daar zi" zei Tuurten... "nu goed laten drogen en toen 't houtewerk en je gaat è keer entwot gaan zien!"

De volgenden nuchterd stoeg Marie eerst op en ze keek è keer deur 'n dakvenster hoe dat 't was met 't weere, want 't hadde è rint en è waaid binst 'n nacht.

"Ja" zei Marie tegen Turten, die zat te geeuwen in zyn bedde... "je ga gy best bluuven wuk da je zyt wei... kykt è keer naar 't hennekot 't is in è 'n hoop è vollen!"

"Och, 't is ol geen marchandieze meer gelyk vroeger enée" grolde Tuurten ol uut zyn bedde kruipen. Achter die farce was Tuurten van gedacht veranderd en è bleef aan 'n dop. Maar op è dag hoord 'n zeggen dat er in Steenvoorde nog è metsenaare was die è diender zochte en Tuurten pakte subiet zyn veeloo en ging om hem te presenteren.

"k Weeten van te voren da' je kontent ga zyn van me werk" zei Tuurten.

"Ol goed en wel" zei 'n baas... "maar 'k kunnen ik joen geen groote dagheure geeven om te begunnen wei!"

"Héwè, we gaan schoone kondities maken" zei Tuurten... "k gaan d'eerste veertien dagen voor nieten werken... en ols je kontent zyt, geef je toen op zyn avenante meer".

De baas was 't akkoord en Tuurten klawierde die veertien dagen ol dat 'n koste. Den laatsten dag ging ie by 'n baas.

"Zeg è keer, wuk zeg je van mien werk?" vroeg Tuurten.

"Da'k styf kontent zyn" zei 'n baas.

"k Hooeren dat geern" zei Tuurten... "en wuk gaan 'k nu verdienen van de naaste weeke voort!"

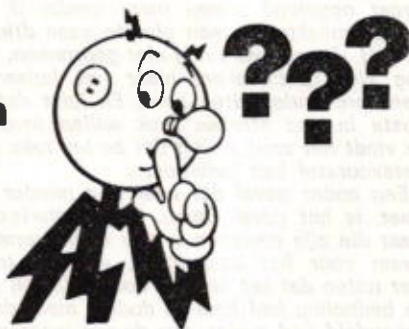
"Ja, hoeveele moeten 'k nu betalen dè voor deze veertien daagen?" vroeg 'n baas.

"Nieten enée" zei Tuurten.

"Héwè, we gaan daarmee niet sukkelen" zei 'n baas... "je ga van maandag of den dubbel krygen!"

KWAAK

Verwarmingsproblemen

Heel eenvoudig... verwarm **elektrisch**

Uw huiskamer wordt verwarmd zonder de minste geur of
bijkomende narigheden.

Dagtarief: **CONVECTOREN**
WARMES LUCHTBLAZERS

Nachttarief: **Akkumulatiekachels**

Vraag inlichtingen en dokumentatie bij

J. Cappoen-Gantois

PROF. O. RUBBRECHTSTRAAT 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever : Drukkerij Schoonaert
Bergenstraat 14 - 16 8990 Roesbrugge Tel. 057/30.03.79 Prk. 000-0904677-55

Dit is het 100ste nummer
van DE IJZERBODE

Nu we een nieuwe winter tegemoet gaan . . .

Over WEERSPREUKEN en STRENGE WINTERS

De laatste „buitengewone strenge winter " dateert van 1830 !

Winter : bladerloze bomen en een harde witbesneeuwde grond

Nauwelijks heeft september zijn intrede gedaan en zijn de zwaluwen zich aan het verzamelen voor hun lange tocht naar het zuiden of links en rechts hoort men al wintervoorspellingen en die zijn dan steevast aan de pessimistische kant. Jobstijdingen maken het meeste indruk !

Bewust van hun gekondenseerde wijsheid orakelen de weerprofeten : „ dat ze de wilde ganzen vroeg naar het zuiden zagen trekken en dat er dus een strenge winter op komst is ". Dat wordt elk jaar, overal in Vlaanderen opnieuw verteld en op een manier of men dat zelf ontdekt en ervaren heeft. Maar ere aan wie ere toekomt, het was Vergilius, één van de grootste Romeinse dichters, die 2000 jaren geleden leefde, die deze weerspreuk (waarschijnlijk voor het eerst) heeft opgetekend. Vijftig jaar na Vergilius onderzocht de wijsgeer Seneca de betrouwbaarheid van de volkse weerspreuken en het resultaat was verbijsterend negatief.

De volksweerkunde heeft verschillende methoden om aan voorspellingen te doen. Vroeger waren vooral de zg. lotdagen in trek. Lang was de mening verbreid dat de voorspellingen van „Snoeck's Almanach " daarop waren gesteund. Wat er ook van zij, de lotdagen dat zijn twaalf dagen waarvan het weer bepalend zou zijn voor de twaalf maanden van het volgende jaar. Dat dit klinkklare onzin is hoeft wel

geen betoog. Ook wordt er soms nog rekening gehouden met het weer op de dag van een nieuwe maanfase, die in feite om de zeven dagen voorkomt, en daaruit worden dan bepaalde konklusies getrokken voor het weer van de volgende dagen of zelfs voor de totale duur van de maancycclus. Het is echter al lang wetenschappelijk uitgemaakt dat de maan niet de minste invloed heeft op het weer. Wie

steunt op de lotdagen of de maanfasen kan er beter met zijn pet naar gooien.

Tenslotte hebben we nog de weerspreuken.

Volkse wijsheid of boerenbedrog ?

Er bestaan vele honderden weerspreuken, die meestal eeuwen oud zijn. Hieronder volgt een kleine selectie van tien weerspreuken, die allemaal betrekking hebben op de winter :

Werken met Sinte-Anna de mieren
dan zult ge een lange winter vieren.

Staan er veel noten op de twijgen,
dan gaan we een strenge winter krijgen.

Als de eikels vallen vóór St.-Michiel (29/9)
dan snijdt de winter door lijf en ziel.

Het zal gaan vriezen zonder liegen,
als de wilde ganzen in V-vorm vliegen.

Vele nevels in de herfst,
veel sneeuw in de winter.

Vorst in september,
zacht in december.

Als in september de donder knalt,
met Kerstmis sneeuw bij hopen valt.

Geeft januari koude en droge dagen,
dan zal in februari de sneeuw u plagen.

Geeft januari een sneeuwtapijt,
dan zijn we gauw de winter kwijt.

Houden de bomen hun blaren lang,
wees dan voor een lange winter bang.

In verband met deze laatste weerspreuk moeten we erop wijzen dat deze wel toepasselijk is op dit jaar, tenminste wat het vasthouden van de „blaren " betreft, maar maak u niet ongerust, dat bewijst alleen maar dat het najaar zacht en mild is geweest en het de natuur heeft gerespecteerd. Met de komende winter heeft het niets te maken.

Wetenschappelijke onderzoekers hebben vastgesteld dat weerspreuken over lange termijn, die dus het weer maanden op voorhand voorspellen, zuivere nonsens zijn. Het gedrag van dieren of de situatie van de plantengroei houden verband met de weerstoestand van het ogenblik of van de groeiperiode, maar niet met wat komen gaat.

Weerspreuken over korte termijn daarentegen hebben meestal een grond van waarheid en komen dikwijls goed uit, zo bv. :

Een kring om de zon,
brengt water in de ton.

Inderdaad, wanneer de zon een mooie kring trekt in een ijle, hoge wolk, door straalbreking in de ijskristalletjes die daarboven zweven, dan voorspelt dat gewoonlijk regen, want een dergelijke wolk is steeds de voorloper van een regengebied. ♦

Of ook nog :

Rood vóór zon,
water in de ton.

Hangen er wolken in het westen, dan worden die door de opgaande zon roodgekleurd en komen dan meestal gedreven door de heersende westenwinden over onze hoofden heen en zij brengen nogal vaak regen mee.

Gewaagde voorspellingen zijn dat niet. Het zijn alleen maar vaststellingen van voortekens, zoals iemand doet die na een gloeiheite zomerdag uit stapelwolken donder voorspelt.

Krijgen we weer een strenge winter ?

Vorig jaar ging alles goed tot de laatste dag van december, maar toen kwam onverwacht het keerpunt. Op 30 december werd nog + 6,2° C als minimumtemperatuur opgetekend en 24 uur nadien kreeg men op de thermometer - 13,7° C als minimumwaarde. Bovendien lag op die oudejaarsdag het grootste gedeelte van ons land met een killige sneeuwmantel bedekt, die heel de maand januari en een flink aantal dagen van februari bleef liggen en regelmatig werd aangevuld. Onmiddellijk daarop kregen we de natste maart sedert 1836 en daarmee was de faam van de winter 1978-1979 gevestigd : we hadden een strenge en langdurige winter.

Als troost voor de nabije toekomst moeten we zeggen dat nog maar zelden twee gure winters elkaar hebben opgevolgd. Toch zijn er wel een paar uitzonderingen te vermelden : zo was de winter van 1828-1829 koud en de daaropvolgende van 1829-1830 was buitengewoon streng !

Hoe staan de kansen ? De Nederlandse astronoom-meteoroloog C. Easten heeft destijds een boek samengesteld met de beknopte beschrijving van de meeste winters te beginnen met het jaar 396 vóór Kristus en eindigend met 1928. Daar is voor de meeste winters gesteund op beschrijvingen uit annalen, kronieken en andere historische geschriften. Alleen vanaf het begin van de 18e eeuw worden de gegevens nader bepaald met thermometeropgaven in graden. We mogen niet vergeten dat de eerste luchttermometer pas omstreeks 1592 door Galilei of een van zijn leerlingen werd vervaardigd ; dat de vloeistofthermometer pas ca. 1650 in Florence werd uitgevonden en dat het opstellen van de temperatuurschaal dan nog heel wat jaren op zich liet wachten.

Easten heeft de winters ingedeeld in tien categorieën en komt voor een periode van

1000 jaar tot volgende indeling :

Aard	Aantai
Buitengewoon streng :	9
Zeer streng :	22
Streng :	83
Koud :	134
Normaal naar koud :	109
Normaal :	264
Normaal naar zacht :	127
Zacht :	203
Zeer zacht :	40
Buitengewoon zacht :	9

Op 1000 winters zijn er dus 643 of ongeveer 65 t.h. die nogal meevallen.

Natuurlijk kan men zich gaan afvragen wat men dient te verstaan onder een koude, een normale of een zachte winter of waarin het onderscheid steekt tussen een „buitengewoon strenge” en een „zeer strenge” winter. Laat het volstaan met te zeggen dat dit afhangt van het aantal vorstdagen (vorstgetal van de Nederlander IJsen) en van de hoogtoetheld van de temperatuur onder nul (koudegetal van de Duitser Heilmann), de nadere en nogal technische bespreking laten we van kant.

Strenge winters in het verleden

Sedert het jaar 1400 zijn er vijf „buitengewoon strenge” winters in ons land voorgekomen, namelijk in 1435, 1565, 1608, 1709 en 1830. Als er elke eeuw één van die onstuimige winters te noteren valt, dan staat hij ons nog te wachten !

Zes „zeer strenge” winters (dus iets minder streng dan „buitengewoon streng”) hebben we gekend sedert 1700, namelijk in 1740, 1784, 1789, 1795, 1880 en 1891.

De buitengewoon strenge winter van 1830 was niet alleen een winter van hevige koude, maar tevens van lange duur. Het begon al op 14 november 1829 met harde vorst en veel sneeuw. In december vroor het iedere dag van de 1e tot de 31e en in januari 1830 nam de koude nog toe vanaf de 12e. De 20e januari kwam er een hevige sneeuwstorm opzetten. Op 11 februari kreeg men een plotse weersverandering met regen en dooi, maar de dag daarop begon het te vriezen tot de 22e. Op 23 februari kwam eindelijk de dooi met grote regenval, gevolgd door overstromingen. Een historicus uit die tijd schreef : „de winter 1829-1830 is waarschijnlijk de strengste geweest van vele honderden jaren” !

Niet „buitengewoon streng”, maar toch „zeer streng” was de winter van 1890-1891.

Het was voornamelijk een winter van lange duur. Op 26 november begon het te vriezen en pas op 1 april verliet de vorst voor goed het land.

De felste winters van deze eeuw waren 1906-1907, 1908-1909, 1916-1917, 1928-1929, 1941-1942, 1946-1947, 1962-1963 en 1978-1979.

Tenslotte nog dit : waren de winters vroeger harder en strenger dan in de jongste decennia ? Dat werd ons toch door de vorige generaties verteld. Volgens de weerkundigen hadden we van 1550 tot 1850 een zg. „kleine ijstijd”. De winters waren in die jaren inderdaad wel iets strenger dan dit in de jongste eeuw het geval is, maar het verschil was toch niet groter dan 1 of 2° C. Maar in vroeger tijden werd door een groot deel van de bevolking de koude scherper gevoeld tengevolge van zoveel armoediger levensomstandigheden : een schrale keuken, primitieve behuizing, ondoelmatige verwarming en gebrek aan comfort. We zijn overtuigd dat we tegenwoordig veel beter kunnen optornen tegen 10 graden C onder nul, dan een paar eeuwen geleden, in de veronderstelling tenminste dat de OPEC de oliekraan niet helemaal dichtdraait !

R.A.B.

ROESBRUGGE-HARINGE

BURGERLIJKE STAND :

Overlijdens

- Maurice Deman, 73 j., weduwnaar van Maria Vanallemeersch.

Geboorte

- Cynthia Santy, dochter van André en Renata Ciesielska.

Urbanus Van Anus

In september 1978 werd door 5 jongelingen het initiatief genomen een vereniging te stichten om ieder jaar een kleinkunstenaar naar Roesbrugge te lokken. Dezelfde maand nog legden we niemand minder dan Urbanus Van Anus onder kontrakt. Het fameuze optreden zal plaatsvinden in de zaal „Kristen Volkshuis” te Roesbrugge op 12 januari 1980 om 20.30 uur stipt. Dat het nu reeds een succes is voor de jonge vereniging bewijst het feit dat de zaal reeds is uitverkocht.

TE KOOP

SLAAPKAMER (2 persoons-) - EETPLAATS - SALON en KLEUREN T.V. (2 jaar oud).

Zich wenden : Christian Beke-Destadsbader, Zeelaan 158 - App. 417 - Koksijde (na 17 u.).

- 10, - 20, - 30 % KORTING

uitverkoop wegens
stopzetting in allerhande
glas en gleis,
fantasie- en huishoudartikelen,
speelgoed,
gezelschapsspelen alsook in
elektriciteitsmateriaal en -apparaten
schoenen, pantoffels en laarzen voor
de winter.

ZOEK UW PROFIJT !
Vanaf 26 NOVEMBER

CHRISTINE CORNEILLIE
Alexis Decarneplein 2
8991 STAVELE
Tel. 057/30 05 70

GEEF EEN GESCHENK DAT BLIJFT !

Prijs : 320 fr.

2de druk

Prijs : 275 fr.

Vanaf heden

Sneldrukcentrum te Roesbrugge

Drukkerij - Uitgeverij
SCHOONAERT
Bergenstraat 14 - 16
ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 79

nu drukken wij
kleine en grote oplagen
terwijl u wacht
op onze nieuwe
sneldrukpers
en ... aan ongelooflijke
lage prijzen.

FOTOCOPIE'S
tot formaat 35 x 63 cm.

Drukkerij-Uitgeverij SCHOONAERT
Bergenstraat 14-16 8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 03 79 - Prk. 000-0904677-55

Mensen van bij ons

Op 18 november is te Antwerpen overleden: Walter Verdoolaege, in de leeftijd van 42 jaar. Hij was de zoon van de douanier Jules Verdoolaege (†) en Angèle Meesemaeker, die een tiental jaren - van 1936 tot 1946 - hebben gewoond op de Beverenkalsijde, in het huis dat het laatst betrokken was door Etienne Blondeau (†).

Walter Verdoolaege, die hoofdcontroleur was van de direkte belastingen te Antwerpen, leed vanaf zijn geboorte aan hemofilie (bloederziekte), hij is er tenslotte aan bezweken.

Feestje Hoevedag

Ze zeggen dat er hier noois nieten te doen en is in Roesbrugge. Ewel, zoekt maar èkee è date om entwot t'arrangeren, 't meugt zelve nog zyn om vò nieten t'eten. Ol de menschen die zo goed woaren om t'helpen op 'n hoevedag zyn enviteerd op 't nafeesje zaterdag 'n 19e januari ten achten te Günsens. En zie moar dat 't nu schikt voar iedereen!

KALENDER AKTIVITEITEN

Ouderfeest

Het ouderfeest dat traditiegetrouw plaatsvindt in het eerste weekend van december wordt buiten onze wil om, verplaatst naar het tweede weekend. Toch wordt het weer een fijne avond voor ouders, vrienden en familieleden.

In het „jaar van het kind” komt de toverfluit (niet van Mozarts opera!) een mozaïekjuweeltje voorstellen met schalkse speelsheid en ontroerende momenten. Nogmaals is de fijne afwerking een nieuw bewijs van de kundige regie van Romain Depuydt. De grotere meisjes treden er op in een spontane sfeer en genieten van de kulturele waarden van dikkie en toneel, die men in een school nooit genoeg kan hoogschatten.

Vooraf worden jullie vergast op de frisse nummertjes van alle klassen van de meisjes-school. Steun de initiatieven van onze dorps-school en kom allen naar de voorstelling op zaterdag 8 of zondag 9 december vanaf 18 u. in de zaal „De Gouden Arend”.

Het onderwijzend personeel en alle kinderen danken jullie allen bij voorbaat voor jullie steun en sympathie.

Bond van de grote en jonge gezinnen

Dit jaar hebben we onze algemene vergadering op zondag 16 december om 18 uur bij J. Gunst nogal groots opgevat:

- koffietafel met „koekestuten”
- tombola en mededelingen i.v.m. de bond
- het wagenspel „De verjongingskuur van boer Saffel”
- Sprookje door de meisjes van Roesbrugge „Kinderen bij de kabouters”
- en ...uitreiking van een dubbel kaartspel aan alle trouwe leden - grootouders - waarvan één van beiden in 1980 minstens 65 jaar is.

K.V.L.V.

Op donderdag 20 december om 19.30 uur in „St.Jozef” te Haringe: gezinsvergadering in samenwerking met de boerengilde en K.V.L.V. Onderwerp: „Vrije tijd voor de jeugd,

probleemtijd voor de ouders” door E.H. Roets, leraar aan het V.T.I. te Poperinge.

50-jarig bestaan

Op dinsdag 11 december om 19 uur in zaal „Kristen Volkshuis”: feestvergadering van de plaatselijke Raiffeisenkas ter gelegenheid van haar 50-jarig bestaan. Gastspreker F. Pollet handelt over financieringsproblematiek. Deze vergadering wordt gevolgd door een receptie.

Dansavond

Roesbrugge, in „Kristen Volkshuis” maandag 31 december: oudejaarsavondbal Roesbrugge, in „Kristen Volkshuis” vrijdag 21 december: Kerstfeest K.A.V.

Een nuttig NIEUWJAARSGESCHENK !

Een nieuwe gamma

lusters

in tin

smeedijzer

massief koper

retro stijl

modern

te bezichtigen bij :

JOS CAPPOEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 12

8990 ROESBRUGGE

NATIONALE LOTERIJ - LOTERIE NATIONALE - NATIONALLOTTERIE

6/40

WEEK
SEMAINE
WOCHE

LOTTO

6
5
4
3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

20 FR

40 FR

60 FR

80 FR

100 FR

van 30 november t.e.m. 31 januari

Per storting van 10 000 fr. op een depositoboekje „Lanbokas” ontvangt U bij ons een bon voor GRATIS LOTTO-SPEL.

PAUL RECOUR
VANWILDEMEERSCH

Prof. O. Rubbrechtstraat 68A
8990 ROESBRUGGE-HARINGE

Spaar en wordt multimiljonair !

Een schitterend boek over onze streek

DE WESTHOEK - Impressies van een dichter en een kunstenaar-fotograaf.

Gwij Mandelinck: overtuigende menselijke en poëtische authenticiteit

Guido Haerynck woont te Watou, maar is geboren te Wakken het dorp van Jodocus Hondius en Joris van Severen. Als dichter heeft hij zijn naam niet gelatiniseerd zoals zijn illustere dorpsgenoot-kartograaf heeft gedaan, maar hij heeft zich toch een pseudoniem toegemeten: Gwij Mandelinck, die aan zijn geboortestreek herinnert, want Wakken is gelegen tussen Mandel en Leie.

Toen hij bijna 20 jaar leraar Nederlands was te Tielt, dacht Mandelinck dat hij nu genoeg bordkrijt had gegeten en hij werd bibliotekaris te Poperinge. Men moet natuurlijk artiest en bohémien zijn - wat meestal samengaat - om de rustige job waarmee men vertrouwd is van zich af te schudden, de huisraad op een wagen te laden en naar de Westhoek te trekken, die men nauwelijks kent, waarvan men gehoord heeft dat dit het land is van de stervende aarde en waar iedereen verwonderd naar een vreemdeling opkijkt. Maar Mandelinck is inderdaad artiest. Hij schreef toneel en poëzie en wel op een dusdanige wijze dat telkens wanneer er een dichtbundel van hem verscheen er ergens een of andere instantie klaarstond om hem een prijs toe te kennen. Als een van onze voornaamste hedendaagse dichters kreeg hij reeds een jaarlijkse, een driejaarlijkse en een vierjaarlijkse prijs en de prijs van de Vlaamse poëziedagen er nog tussendoor.

Iemand die het kan weten, Hugo Brems, docent in de moderne Nederlandse letterkunde aan de K.U.L., die destijds promoveerde op het proefschrift *Lichamelijkheid in de experimentele poëzie*, heeft eens geschreven dat de gedichten van Mandelinck uitpuilen van „overtuigende menselijke en poëtische authenticiteit” en dat is al heel wat. Mandelinck neme het mij niet kwalijk, maar ikzelf ben geen poëzekenner en ook geen poëzielezer, omdat ik meen dat de meeste van onze hedendaagse dichters te veel onverstanebare dingen schrijven. Het ligt misschien aan mijn begrip en ontvankelijkheid, maar Marnix Gijzen, de tachtigjarige schrijvende patriarch, heeft enkele dagen geleden ongeveer hetzelfde gezegd. Spijtig, maar als Mandelinck schrijft:

*De reisdekens worden gespreid,
winst en verlies zijn vlug gekend,
in twee kleuren verschiert de radijs.*

dan moet ik toch tweemaal slikken, vooral om die radijs erdoor te krijgen.

Een machtig boek . . .

Maar waar ik wel kan over oordelen, dat is over het boek „De Westhoek”, die Gwij Mandelinck nu bij Lannoo liet verschijnen en dat na enkele dagen reeds aan zijn tweede druk toe is. Het is Mandelincks eerste boek, maar het is in een zeer genietbaar, ja charmerend poëtisch proza geschreven. Hij heeft het over herinneringen aan ons pijnlijk verleden, geeft sociaal-ekonomische beschouwingen en overwegingen ten beste, tekent natuurimpressies, maakt literaire verkenningen „wandlend al peinzend” en oppert voorzichtige toekomstperspektieven, omtrent dit land tussen de bergen en de zee, dat ons biezonder lief is!

Dit boek is geen begeleiding voor de „Heuvelland-route” de „1914-1918-route”, de „Hoppeland-route” of de „Bachten de Kupe-route”, waarvan onze Westhoek nu doornaad is en die wel eens door enkele zondagmiddagtoeristen met een konstante snelheid van 70 km per uur erdoor worden gemaald, maar het is werkelijk de authentieke getuigenis van een poëet, die de schoonheid en de teleurgang van een streek dik in de verf zet en met barokke woordenpraal konterfeit.

In vier hoofdstukken handelt hij achtereenvolgens over „Het Heuvelland”, over „Ieper en de tuin der doden”, „Poperinge en het Hoppeland” en „Veurne-Ambacht”, om in de „Epiloog” even te sleutelen aan een afremsysteem voor de voortlopende ontvolking. In acht genomen de magere jaren die wij beleven niettegenstaande bijna al de gemeenten van het hele land met een industrieterrein werden begiftigd, droomt hij niet van een nieuwe poging tot industrialisatie van ons natuurreserveat, „De Westhoek”, zegt Mandelinck terecht, „kan een opvangkussen worden voor vermoeide lenden, voor overspannen geesten, voor stekelige welvaartssymptomen”.

Mandelinck schrijft veel dingen over de Westhoek, die wij misschien wel weten of on-

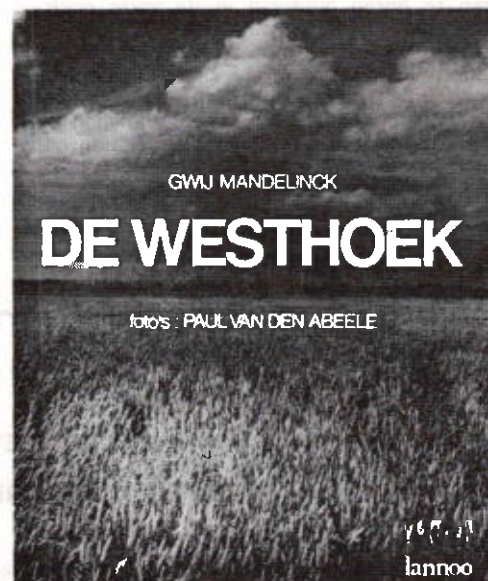
bewust aanvoelen, maar hij zegt het op een manier die biezonder frappant is en tot bezinning neigt. Bovendien observeert hij de Westhoek met het oog van iemand die in een andere streek is geboren, die in een ander gewest heeft geleefd en wiens indrukken niet gelardeerd zijn met chauvinisme en heimwee naar de jaren van toen. Juist omdat Mandelincks beschouwingen geen roesverwekkend loflied zijn, zijn ze het overwegen waard.

. . . met fotografische ondersteuning

De attractieve tekst van Mandelinck is aangevuld met 80 foto's van de bekende kunstenaar-fotograaf Paul van den Abeele, die de beschrijving in haar dichtterlijk verloop ondersteunen en bevestigen. Van den Abeele is niet aan zijn proefstuk. Niet alleen is hij een bekend fotoreporter van de Standaard-groep, maar voor enkele jaren maakte hij samen met Jozef Deleu, ook weer voor Lannoo, een fotoboek over Frans-Vlaanderen en de Westhoek van-de-overkant. Hij kreeg bovendien in de montage van zijn fotowerk van de uitgever carte blanche, hij mocht met zijn beeldend talent de lay-out van dit boek verzorgen.

Zoveel prachtige foto's van de streek en de dorpen waarin wij leven, zagen we nooit bij elkaar. Met artistieke intuïtie heeft Van den Abeele de meest karakteristieke beelden geschoten en ze op de juiste plaats geëtaleerd.

Deze kunstzinnige symbiose van woord en beeld, gewijd aan de Westhoek, moet iedere Westhoeker, of al wie ooit in de Westhoek verbleef, in huis hebben. Het is een boek om er telkens weer naar terug te grijpen, niet alleen wanneer de TV tengevolge van vakbondsakties er de brui aan geeft, maar ook wanneer men behoefte heeft aan rust en schoonheid! (rab)

Gwij Mandelinck
DE WESTHOEK

Een beeldend verhaal over het Heuvelland, Ieper, Poperinge, Veurne-Ambacht met foto's van Paul Van den Abeele

uitgave Lannoo/Tielt - prijs: 495 fr.
te verkrijgen:
Drukkerij-Uitgeverij SCHOONAERT
ROESBRUGGE

STAVELE in de Wereldoorlog 1914-1918 (12)

Nieuwe loopgraven te Stavele en te Beveren

In de loop van de maand juli 1915 werden te Stavele nieuwe loopgraven gemaakt, weer in een halve cirkel rond de dorpsplaats, doch nu een paar honderd meter verder dan die van oktober 1914. Ze waren ook veel steviger en beter afgewerkt en voorzien van een zware borstwering van vier meter breedte in prikkeldraad.

Deze loopgraven begonnen eveneens aan de IJzer, oostkant van het dorp en liepen eerst zuidwaarts over de wijk de Hondspoot, dan noord-westwaarts terug naar de IJzer bij de hofstede van Remi Leys, nu Roger Vandenberghe. Hagen, struiken en tronken werden afgekapd om het schietvlak bloot te maken.

Ook op het grondgebied van de gemeente Beveren werden toen loopgraven gemaakt. Over de volle lengte van het grondgebied langs de IJzer, vanaf Pollinkhove tot Roesbrugge met een dubbele zware linie in prikkeldraad.

Deze werken maakten deel uit van de algemene hervorming en herstructurering van de stellingen die zodanig uitgebouwd werden dat het leger weerstand kon bieden in zuidelijke richting nl. de streek van Ieper of kon aanvallen in oostelijke richting, naar de streek van Diksmuide. In het zuiden werd een nieuwe verdedigingslijn aangelegd nl. Fort Knokke - Elzendamme - Stavele en men voorzag in een mogelijke onderwaterzetting van de streek van Diksmuide. Gedeeltelijk gebeurde dit ook reeds in 1914 en ook werd dit later weer opnieuw uitgevoerd in 1918.

Gerij, gerots en verkeersdrukte

Vanaf 15 oktober 1914 waren de mensen van Stavele het gewoon geworden de kanonnen te horen bulderen in de verte doch in de maanden juli en augustus 1915 werd het geweldig in het noordoosten, nl. Diksmuide en Nieuwpoort en ook op zee. Ook de beschietingen langs de kanten van Steenstrate en Ieper werden hier sommige dagen veel sterker gehoord. Bovendien was er een onophoudend gerij en gerots met wagens en karren, van voertuigen met levensmiddelen en munitie.

Er stonden in iedere straat wachten opgesteld om het vervoer en verkeer te regelen. Men mocht niet om het even welke richting

nemen. De te volgen route was overal in iedere straat aangeduid. Soms moest een grote omweg gemaakt worden om de plaats van bestemming te bereiken. Wilde men b.v. van Stavele-dorp per voertuig naar de hofstede rijden waar Gilbert Torelle-Van Keirsbilck nu woont, destijds was het Cyriel Vanlerberghe, op het grondgebied van Beveren-IJzer, dan moest men langs de Krombekestraat naar Roesbrugge en vandaar naar Beveren-dorp om vervolgens langs de Kruisstraat naar de bedoelde hoeve te rijden. Een omweg dus van minimum 8 km.

Verblijfsvergunningen

Van 26 juni tot 2 juli 1915 werden op de gemeente Stavele, in de gemeentelijke jongensschool in de Vaartstraat, de vereiste verblijfsvergunningen - permis de séjour - uitgereikt. Dit gebeurde in al de gemeenten van het onbezette gebied rond dezelfde tijd. Te Poperinge geschiedde dit in de maand mei en te Veurne in juni. Er werd overal een speciale commissie aangesteld, te Stavele waren dat twee heren van de veiligheidsdienst samen met een rijkswachter en burgemeester Jules Lelieur. Zij werden bijgestaan door tien bedienden:

1. Joseph Decarne, de gemeentesekretaris die soldaat was maar voor die opdracht speciaal verlof had gekregen;
2. Remi Decarne, gepensioneerde, maar regelmatig dienstdoende gemeentesekretaris;
3. Camille Recour, gemeenteontvanger;
4. Joseph Cornelis, hoogstudent aan de universiteit van Leuven;
5. E. H. Louis Morel, onderpastoor te Stavele;
6. Prosper Franchoo, hoofdonderwijzer te Stavele;
7. Gilbert Van Raepenbusch uit Hooglede;
8. Maurice Bailleul van Noordschote;
9. C. Vanderschelden van Oostvleteren, wijk Lion Belge;
10. Alois Devolder van Langemark.

Deze officiële stukken werden uitgereikt aan al de inwoners van Stavele en de alhier verblijvende vluchtelingen die hier mochten blijven wonen. Er werden hier méér dan 1.200 verblijfsvergunningen afgeleverd.

Jozef Gesquiere die een oorlogsdagboek over Veurne opstelde schreef hierover: „streng maar rechtvaardig onderzoeken die heren (van de uitreikingscommissie) elk

geval. Wie niet voldoet onder alle opzichten wordt onverbiddelijk verder verblijft alhier ontzegt en naar Frankrijk gestuurd zoals b.v. lieden zonder middelen van bestaan of andere wier gedragingen laakbaar zijn. Er is inderdaad een grote zulvering nodig.”

R. Lanszweert

ROESBRUGGE-HARINGE

Davidfonds „IJzerweelde”

Zaire : van toen tot nu

„In Afrika leeft een menselijke gemeenschap die zich eeuwenlang langs andere lijnen, naar een ander patroon ontwikkelde dan de Westeuropese gemeenschap, en wanneer het uiterlijk verschijnen - denken wij maar aan huidskleur, taal, huisvesting en omgangsvormen, zonder te spreken van hun denkpatroon - verschilt van het huidige Westeuropese type, dan zijn de kansen tot wederzijds begrip en waarden betrekkelijk klein en wordt er van beide zijden de grootste luisterbereidheid vereist. Wellicht hebben wij nog iets te leren van de zwarte mens ... op voorwaarde dat wij ons oordeel niet vastklinken aan het beeld dat wij de laatste tijd hebben gekregen, geschapen door één of enkele gezagspersonen uit bepaalde Afrikaanse landen. Ik durf zeggen: niet alle Afrikanen zijn zo zwart zoals wij het gewoonlijk denken”. Zo schrijft de scherpzinnige ontwikkelingswerker met negen jaar Afrikaanse ervaring, Marc Deltour, nog steeds verbonden aan de Missiologische Faculteit te Leuven. Begin 1979 kwam Marc Deltour, samen met zijn echtgenote Mevrouw Dr. Van Biervliet, terug uit Kamina (Sjaba, het vroegere Katanga), alwaar hij directeur was van een grote normaalschool. Op vrijdag 30 november te 20 uur spreekt de heer Marc Deltour, die intussen volledig ingeburgerd is bij de Roesbrugse bevolking, over de mens van Zaire, dit aan de hand van dia's „Zaire, van toen tot nu”. Nadien kunnen de aanwezigen vragen stellen. Deze gespreks- en dia-avond vindt plaats in het „Kristen Volkshuis”, Prof. O. Rubbrechtstraat 25 te Roesbrugge en wordt ingericht door DF-IJzerweelde i.s.m. K.A.V. en K.V.L.V.

Bond van de derde leeftijd

Op tweede kerstmisdag 26 december 1979 nodigen wij U allen uit om tegenwoordig te zijn

GALERIJ VERMET-LOUWYE

Bergenstraat 9, 8991 STAVELE-BEVEREN

TEXTIEL EN KONFEKTIE

VOOR HEREN EN KINDEREN :

- Moderne broeken in Tergal, „Pane” en Jeans
- Blazers - Mooie pull's en gilets

VOOR DAMES :

- Moderne kledjes - Rokken
- Grote keus in pull's

ALLE TEXTIELWAREN :

- Dekens (in alle prijzen) - Lakens (flanel en tergal)
- Ondergoed (Evada - Lama - Tencate) - Werkkledij
- Geschenkartikelen

Hebt U reeds gedacht

aan uw schoolgaande kinderen ?

- Stevige schoenen
- Pantoffels
- Boekentassen
- School- en toiletetuis
- Valiezen / reiszakken
- Sportuitrusting

Dit alles bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35
Roesbrugge - Tel. 057/30 03 20

AN HYP

ANTWERPSCHE HYPOTHEEKAS

N.V. opgericht in 1881 - Gevestigd Meir 24 Antwerpen
Private spaarkas - HRA 1163

Uw Spaarkas !

Raadpleeg onze agenten te :

ROESBRUGGE - PROVEN - KROMBEKE - STAVELE

in de H. Mis om 10 uur in de kerk van Roesbrugge, voor de overleden leden van onze Bond, en om 12.30 uur tot de feestelijke maaltijd bij inschrijving bij uw wijkmeester(es) of bij J. Gunst ten laatste op 20 december 1979. Prijs : 250 fr.
Begin december wordt het lidgeld voor 1980 afgehaald. Dank.

Davidfonds Reninge

Zaterdag 8 december : Frans-Vlaanderentocht 1979 : Diamontage en kommentaar Frans Dekeirel - Etienne Morel. Quiz met prijzen voor alle deelnemers. Ook zij die niet meereiden kunnen een prijs winnen.

Zondag 30 december : Jaar van het kind : Alle leraars en leraressen uit de klassen van ons dorp bieden met hun leerlingen aan de ouders en dorpsgenoten een gezellig samenzijn aan. Iedere klas brengt ons iets van zang, kunst of voordracht. De organisatie gebeurt in samenwerking met de bond van Grote en Jonge Gezinnen.

KLEINE FISKALE KRONIEK

Bouwen ... en de onroerende voorheffing

Wie een eigen huisje bouwt en een bouwpremie heeft genoten, kan bepaalde verminderingen inzake onroerende voorheffing genieten :

vermindering van 25 t.h. indien er in uw huis geen herberg wordt uitgebaat en het kadastraal inkomen niet meer beloopt dan 6000 fr. in een gemeente van 3e categorie (minder dan 5000 inwoners); 8000 fr. in een gemeente van 2e categorie (5000 tot 29999 inwoners); 12000 fr. in een gemeente van 1e categorie (30000 inwoners en meer).

Afgezien daarvan kan men nog een vermindering genieten van 10 t.h. op de onroerende voorheffing per kind ten laste op 1 januari van het aanslagjaar, indien men minstens twee kinderen in leven heeft of indien men één gehandicapte persoon ten laste heeft van minimum 66 t.h. invaliditeit (lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid). Voor een gehandicapte persoon ten laste van die invaliditeitsgraad is de vermindering 20 t.h. Een gezinshoofd met 66 t.h. invaliditeit heeft slechts een vermindering van 10 t.h. inzake onroerende voorheffing.

Hebt U daarentegen een huisje gebouwd zonder dat U een bouwpremie hebt genoten, dan kunt U 10 jaar lang volledig vrijgesteld zijn van onroerende voorheffing indien het kadastraal inkomen van uw woning niet hoger beloopt dan 6000 fr., 8000 fr. of 12000 fr. naargelang de categorie van gemeente (zie hierboven).

Let wel : onze gemeenten behouden de categorie van gemeente die ze hadden vóór de fusie, d.w.z. dat al onze zg. deelgemeenten in de 3e categorie blijven.

S.B.
Fiscaal Adviseur en Bedrijfskonsulent UFSAL
tel. 057/30 01 44

HET
KWALITEITSMERK
Oliën en
smeermiddelen

voor : GASOIL - diesel

- verwarming

Fuel-OIL

BENZINE

FRANS VERMEERSCH

Blekerijweg 33 - 35

PROVEN

Tel. 057/30 04 13

BEAUVOORDE

Orde van Driekoningen

Op zaterdag 1 december 1979 om 19.30 u. wordt in het gasthof „Driekoningen” te Beauvoorde, voor de tiende maal het feest van de „Orde van Driekoningen” gehouden.

Worden deze keer geïntroniseerd :

dr. hist. Dieudonné Dalle
ere-luit-generaal Maurice Denève
prof. dr. Odo Leys (K.U.L.)

Tussendoor : Westvlaamse humor van Gerard Debrabandere.

Het gastronomen-menu ziet eruit als volgt :

- met groente opgesierde zalmoot, cocktailsaus;
- ajuinsoep met krakertjes;
- piepkuikentjes in estragonsaus met extra-fijne erwten en aardappelnootjes;
- geparfumeerde ananas met kirch;
- exotische aromen.

Bijdrage 775 fr. per persoon (BTW en bediening inbegrepen). Iedereen welkom, maar plaats bespreken 057/30 07 88.

TE KOOP

Bewaarappels

biologisch geteeld
aan voordelige prijzen

J. VERBEKE

Molendreef 1 - Tel. 30.03.27 - PROVEN

PAMA P.V.B.A.

ALGEMENE BOUWWERKEN

- NIEUWBOUW
- VERANDERINGSWERKEN
- KARWEIEN

Zaakvoerder :

P. VANPEPERSTRAETE

Bellestraat 11, 8992 GIJVERINKHOVE

Tel. 058/29 97 05

ZINKWERK — ASFALT
SANITAIR — KEUKENS

Roland QUINTEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 4

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30.03.64

Nieuwbouw of herstellingen

Verdeler : Gasvuren en kachels „Nestor Martin”

„Somy”

Fietsen „Thoria” - „Ventura”

„Manchester” - „Venus”

➔ Alle herstellingen.

overgordijnen

de make-up van uw interieur

f. schoonaert, bruggestraat poperinge

— In alle kwaliteiten —

— In alle prijzen —

KREDIET AAN DE NIJVERHEID

VERZEKERINGS- EN ZAKENKANTOOR

PRINZIE P.V.B.A.

WATOUSEWEG 1

8994 PROVEN

Telefoon : 057/30.03.39 - 30.03.26 - 30.02.58

**ALGEMENE
SPAAR- EN LIJFRENTKAS (ASLK)**

Alle Verzekeringen en Geldplaatsingen.

Onder Staatswaarborg.

STAVELE - BEVEREN-IJZER

Geboorten

- Lauder Vandenbroucke, z.v. Willem en Ingrid Bouckzoone (Beveren).
- Jeroen Gauque, z.v. Frans en Martine Sloose (Stavele).
- Nadja Lobelle, d.v. Dirk en Machteld De graeve (Stavele).

Overlijdens

- Magdalena Decreus, 81 j., echtgenote van Maurice Bonnez (Stavele).
- Jerome Spriet, 72 j., echtgenoot van Germaine Verhoye (Stavele).
- Blanche Lacante, 86 j., weduwe van Philemond Bartholomeus (Stavele).
- Julia Abeele, 78 j., ongehuwd (Stavele).

11.11.11-aktie te Beveren-IJzer

Kaartenverkoop en balavond brachten samen 16 000 fr. op. De gemeente stortte apart nog 1 000 fr. Het geld gaat integraal (via N.C.O.S.) naar de Mapuches-Indianen in het zuiden van Chili (Z.-Am.). De Belgische staat steunt de 11.11.11-aktie door bij elke bijdrage drie maal meer te geven. Onze 17 000 fr. wordt dus 68 000 fr.

K.L.J.-activiteiten december

Vrijdag 30 nov.: K.L.J. St.-Joris nodigt iedereen uit voor de film „En toch...” te Rams-

kapelle (20 u.) over het leven van blinde mensen (voor + 16).

Zaterdag 1 dec.: om 20 u. St.-Elooisfeest met B.B. en K.V.L.V. (+ en - 16).

Vrijdag 7 dec.: voor de leiding: gewestelijk kerstfeest in Alveringem. Vrije activiteit: film „Padre Padrone” in „De Lovie” (20 u.) (+ 16).

Zaterdag 22 dec.: K.L.J.-T.D. te Alveringem voor de gewesten Veurne en Diksmuide (+ 16).

Zondag 23 dec.: om 13 u.: we gaan schaatsen te Gullegem (+ en - 16).

Kerstdag 25 december: te 10 u.: zang verzorgen in de Hoogmis (+ en - 16).

Donderdag 27 tot en met zondag 30 dec.: Te Roeselare K.L.J.-trainingsdagen voor nieuwe en toekomstige bestuursleden.

Zondag 30 dec.: afsluiten van het jaar met een strand- en natuurdomeinwandeling te De Panne, met de Jeugdoverleggroep Alveringem (nam., + en - 16).

KROMBEKE

Hokus, pokus

Dank zij de handigheid en de schittering van de goochelwereld, wordt de toeschouwer een haast perfecte schijn van „toveren” voorgeschoteld.

En meteen staan we tussen de toverstokken, de toverbollen, de witte duifjes, de haas, de hoge zwarte hoed en de wijde, met sterren bezaalde mantel.

Niemand minder dan „Gilbertino”, een goochelaar van formaat, brengt ons in een sprookjeswereld met de schittering van de show en de handigheid van de kunstenaar, en dit op zaterdag 22 december om 19.45 uur stipt, in de parochiezaal.

Voor oud en jong, de geheimzinnigheid en de spanning, de schittering, en ... en ... het wonder!!!

Kerstboompluk

Zat. 22 dec. te 19.45 u. in de parochiezaal.

Voor de kinderen beneden de 12 jaar.

Org.: B.G.J.G. - K.A.V. - K.V.L.V. - L.G.

K.A.V. - K.V.L.V.

Demonstratie „Gordijnen en overgordijnen maken”; deze vindt plaats op donderdag 6 december om 13.30 uur in de parochiezaal.

Derde leeftijd

Op maandag 17 december a.s.: kerstfeest voor de leden „Derde Leeftijd”. Om 13.45 u. ontvangst in de zaal en om 14 u. (stipt) welkom - kerstwake - diamontage over „Bernadette” en Lourdes - wafelmullerij - en kerst-tombola.

BRUNEEL - BAEDE pvba
Bankelindeweg 11
8994 Krombeke
Tel. 057/40 07 81

HOUTKACHEL zoals in grootmoeders tijd brandt alles - past in elk interieur naar wens met of zonder barbecue

Blijf gezond en fit — Wees sportief

- Trainingspakken
- Volley- en voetbalschoenen
- sporttruitjes en -broekjes

Uw ganse uitrusting aan een redelijke prijs bij

I. PARENT-MOYAERT

Prof. O. Rubbrechtstraat 35

ROESBRUGGE - Tel. 057/30.03.20

KALENDER : VERMAKELIJKHEDEN EN AKTIVITEITEN MAAND DECEMBER

ROESBRUGGE - KRISTEN VOLKSHUIS
ZATERDAG 8 DECEMBER te 20 uur

GRANDIOZE SPORTAVOND

met „Walter Arfeuille”
de sterkste man van België
en koers op rollen

Inkom 60 fr.

Kaartingen

Roesbrugge, maandag 3 dec. bij O. Denijs
3de maandelijke kaarting.

Stavele, „t Zwaantje” bij Gilbert Dequeker
vrijdag 7 dec. te 20 u.: 8e maandelijke kaart-
ting van de kaartclub „Tijde-thuis”.

Proven, zaal „Sint Jozef”
donderdag 13 dec. en donderdag 27 dec.
te 13 u.: kaartnamiddagen „Derde Leef tijd”.

Roesbrugge, zaterdag 15 dec. bij J. Gunst
grote saucissenkaarting ten voordele van de
wielerclub „Onze grens”. Inleg 30 fr. 1 x
aanblijven: winnaars elk 0,5 m saucissen.

Beveren-IJzer, maandag 17 dec. bij M. Ryon,
3de maandelijke kaarting.

Roesbrugge, 18 december
in plaats van 25 december
bij J. Gunst. Punttenkaarting „Derde Leef tijd”
Beveren in „t Boerenhof”
donderdag 20 dec. te 14 u.: gezellig onder-
onsje en kampioenkaarting voor de leden van
de Derde Leef tijd.

Haringe, „Sint Jozef” bij Cecile Ryon,
zaterdag 22 en zondag 23 dec.: 3de maan-
delijke kaarting met saucissen voor de leden.

Vogelpik

Stavele, „Sint-Joris-Pikkers”
zaterdag 1 december te 20 u.
maandelijke smijting op de vogelpik.

Roesbrugge, bij J. Gunst
zaterdag 8 dec.: smijting op de vogelpik
voor de leden.

Roesbrugge, „De Gouden Arend”
zaterdag 15 dec.: smijting op de vogelpik
voor de leden.

Sportavond

Roesbrugge, 8 december te 20 uur in zaal
„Kristen Volkshuis”: grandiose sportavond
met als vedette „Walter Arfeuille”, de ster-
ste man van België, de evenknie van Massls.
Wedstrijd op rollen Kriterium van de West-
hoek, liefhebbers en Roesbrugge tegen Ha-
ringe. Inkom 60 fr.

Filmforum

Proven, zaal „Sint-Elooi”, vrijdag 7 december
te 20 uur: filmforum „Padre Padrone”.

Poppenkast

Roesbrugge, in „Kristen Volkshuis”
zaterdag 29 december te 15 uur: poppenkast
voor de kinderen door het A.C.W.

Tuinaanleg - onderhoud
boomkwekerij

P. VANWILDEMEERSCH

Moenaardestraat 82
Roesbrugge-Haringe
Tel. 057/30 00 43

Te koop: WITLOOF
voordelige prijzen

TE KOOP

MOBYLETTE „KTM” 2000 km - zich wenden:
Weggevoerdenstraat 12, Roesbrugge.

DIEPVRIEZER „Linde” 4 sterren (rechtstaand
model, 300 liter) en PLATENDRAAIER „Siera”
+ Boxen. Reden: wegens vergroting.
Zich wenden: Dr. J. Gheysenstraat 11, Roes-
brugge.

BRIEFJE VAN

EEN KLEINE MAN

Beste Jef,

Is me dat hier een spel geweest in de laat-
ste weken! Je moet weten we hebben gewon-
nen met de Lotto! Geen fortuin, maar toch
27.000 fr., te delen door twee, want we spe-
len elke week samen met Elza en Fielten
Dockx, elk voor 40 fr.

Een week of drie geleden liet Elza weten
dat we vijf cijfers juist hadden. Dat had een
weg- en weergeloop van jewelste voor ge-
volg. De discussie ging er vooral over of we
daarmee een prijs hadden van de derde of
van de tweede rang, want de prijzen bij de
Lotto worden op die manier ingedeeld. Ten-
slotte was de konklusie dat we ongeveer
250.000 fr. zouden krijgen.

Iedereen was daar zodanig van overtuigd
dat we luchtkastelen bouwden en met ons
vieren als uitgelaten vogels naar Rexpoëde
trokken om er eens goed te eten in de „Lion
d'Or”. Toen we de tweede fles wijn bestelden
zei Gusta dat het gedaan was met de brom-
fiets en dat wij een NIEUW „Amietje” gin-
gen kopen. Dat was een toespeeling op het
okkasiewagentje van Elza en Fielten.

Maar amai, twee dagen later kwam de
check: 27.000 fr. In plaats van 250.000 fr. We
hadden ons in de rang vergist. Maar zuchten
en klagen en schelden op die verwarrende
regeling hielp niet, het was en bleef 27.000 fr.
en van 't „Amietje” is er niet meer gespro-
ken!

In een soort revanche stelde Elza toen voor
dat geld in Holland te placceren. Ze had in de
krant gelezen dat ze daar geen afhoudingen
doen op de intresten. „Geen cadeau's doen
aan de Staat” zei Fielten, „'t is met onze cen-
ten dat ze de schulden betalen van Nols en
konsoorten”.

We zijn dan op een koele morgen naar
Sluis gereden - met het okkasie-Amietje van
Fielten - maar we geraakten onze centen niet
kwijt. Ze aanvaardden alleen maar sommen
van één miljoen en meer. 't Werd een ver-
loren verplaatsing want de sex-shops inte-
resseren ons niet. Bovendien, 't scheelde niet
veel of we hadden bij de terugkeer nog mise-
rie aan de grens. 't Was precies of de dou-
aniers vermoedden dat wij een soort devie-
zensmokkelaars waren, of ze zagen missschien
aan ons gezicht dat we kwamen uit de streek
van Karel de Blauwer. In elk geval, de rij
wagens vóór ons ging vlot erdoor, maar toen
het onze beurt was kwamen twee douaniers
op ons af: „Niets te deklaren?”, vroegen
ze nogal streng. „Niks!”, zei Gusta, die in
officiële kringen altijd het woord voert. „Geen
pornografische boeken of platen?” vroeg er
één van de twee. „Pornografische PLATEN?”
snauwde Gusta, „maar vent toch, wat zouden
we daarmee doen en hoe zouden we ze spe-
len, we hebben thuis geen PORNOGRAF”.

We mochten onmiddellijk passeren. Oef!

Pol

De auteur Jack VERSTAPPEN

schrijft over
en voor ons volk.

Grepen uit onze folklore.

Vraag zonder enige verplichting
catalogus van nog beschikbare
werken aan zijn adres:

Molenstraat 24
8370 Blankenberge

- Alle elektrische installaties
nieuwbouw en veranderingen
- Verkoop en herstelling
van huishoudapparaten
- Keuken-installaties

BAU Eddy

Heybrugstraat 21

ROESBRUGGE-HARINGE

Tel. 057/30 00 80

Textimur

Grote keus BEHANGPAPIER
in voorraad

Stijl - Modern — Alle prijzen
Vinylpapier vanaf 270 fr. de rol.

J. Berquin

Blekerijweg 7 PROVEN

Tel. 057/30 06 54

Voor een snelle en perfecte
plaatsing van uw

**Centrale verwarming
en**

Sanitaire installaties

Depanagedienst: alle branders.

Eén adres:

André DEWULF & Zoon
Krombkestraat 38 b
STAVELE
Tel. 057/30.02.43

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

Madam van 'n notaris Pepermaus zat den laatsten tyd leelyk in 'n embras. D'oorzaake hiervan was dat Flavietje Zerkels, hulder meisen, weg was en dat madam in è paar maanden tyd ol voor de tweede keer hadde moeten veranderen van meisen.

„We gaan nooit geen meer vinden gelyk Flavietje”, lammenteerde madam en dat was waar oek... Flavietje was daar in dienst è gaan 't jaar dat madam trouwde en dat was nu vier en twintig jaar è leen... Z' hadde de joengens helpen groot brengen en z' hadde oltyd heur werk è daan gelyk dat 't voor heur zelve ging zyn... Uutgaan deed ze niet, djuuste è keer de zundag over en tweere naar huus met heuren veeloo, oftewel naar de congregatie. Maar Flavietje kreeg op è laate nog d'occasie van te trouwen met è treffelyken weewaare en natuurlyk wilde madam daar niet teegen opkommen.

Styf lange è duurde 't precies niet voor dat ze 'n ander meisen hadde, maar z' ondervond olgaw dat z' heur daar entwien hadde laten opsulferen die niet veele è was. 't Was een die veele meer klapte van uutgaan of van werken en olle nuchtend stoeg ze te laate op.

„Horkt è keer Finette”, zei madam... „ieder keer dat je nog te laate opstaat gaan 'k twintig frank van je maandgeld oftrekken!”

Finette zei daarop nieten, maar 'n volgen den nuchtend stoeg ze nog laater op... Madam miek heur kwaad...

„Je moet gy joen daarvoor zo dikke niet maaken”, zei Finette „'k betaalen nu oek voor langer te slaapen!” Z' is toen daar niet lange meer è bleeven...

Nu informeerde madam beter eer dat z' entwien aanveerde.

Veertien dagen later kwam Rozientje Toortels daar toe. 't Was djuuste in de weeke dat 'n notaris, gelyk olle jaare, è groot avondfeeste gaf voor ol hulder beste kennissen.

„Rozientje ziet er niet kontrarie uut”, zei 'n notaris teegen madam... „z' is beleefd en meigaande”.

„Dat wel” zei madam... „maar 't is voor d'eerste keer dat ze dient, 'k zitten d'r toch è zoo mei in hoe dat dat ga gaan overmorgen op uus avondfeest, andere jaaren, met Flavietje, dat liep op wieltes... maar voor Rozientje is 't ol nieuwe en 'k gelooven dat ze è beetje traage van begrip is”.

„Je moet 't volgende doen”, zei 'n notaris „je moet ze morgen by joen roepen en heur olles schoone uuteten doen wuk dat er ol ga gedaan zyn en wuk dat ze moet doen”.

's Anderdaags riep madam Rozientje by heur en begoste olles mei sluuse en schroo uuteten te zetten... ze vertelde oek wuk voor byzondere invitees dat er ol gingen kommen, wuk dat er ol ging t'eeten en te drinken zyn, en dat er in de grooten salon muziek ging zyn waar dat z' achternaar gingen dansen.

„En 'k vraagen joen nu maar één ding Rozientje” zei madam... „en dat is dat je gy styf joen beste zou willen doen”.

„Jaak wei madam” zei Rozientje... „je meugt gerust zyn... maar 'k gaan 't joen van te vooren zeggen wei... maar onk' ik vers eeten hèn, gaan 'k ollezens niet meugen verkeerd valsen wei... anders 't gaat ol weerkeeren da'k binnen hèn!”

KWAAK

SIERA
GRUNDIG
DUAL

TE KOOP BIJ

J. Cappoen-Gantois

PROF. O. RUBBRECHTSTRAAT 12

8990 ROESBRUGGE

Tel. 057/30 05 94

